

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2018

Marie Vítová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Diplomová práce

MANŽELSKÝ PROCES:
Rozvedení křesťané z pohledu CIC

Vedoucí práce: doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., JCD

Autor práce: Marie Vítová

Studijní obor: Teologie služby

Forma studia: Kombinovaná

Ročník: 5

2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG, provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

29. června 2018

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. JUDr. Stanislavu Příbylovi, Ph.D., JCD za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Děkuji moderátorce soudní kanceláře Interdiecézního soudu v Olomouci Monice Menke za ochotnou spolupráci při shromažďování statistických údajů z církevních soudů ČR, za cenné informace z praxe církevního soudnictví. Děkuji za spolupráci též moderátorce soudní kanceláře Diecézního soudu v Brně Mgr. Bc. Zuzaně Kubíkové za poskytnutí statistických dat z brněnského církevního soudu, stejně tak i za cenné podněty a připomínky. Děkuji též S. M. ICLic. ThBc. Agnieszce Roszkowske, PDDM z DCS Brno, která mi obětavě vypomohla s překladem žádosti k CS na území Polska.

V neposlední řadě děkuji svému manželovi za projevenou trpělivost, podporu a obětavost.

S velkou vděčností děkuji všem, kdo se jakýmkoli způsobem zapojili do mých výzkumných studií, které jsou součástí diplomové práce.

Obsah

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Manželství uzavřené v katolické církvi, v souvislosti s církevním právem.....	10
1.1 Církevní tradice	10
1.2 Soudnictví v katolické církvi.....	12
1.3 Církevní soudy v České republice	16
1.4 Církevní soudy v zemích, sousedících s Českou republikou	17
1.4.1 Slovensko	17
1.4.2 Polsko	17
1.4.3 Rakousko	17
1.4.4 Německo.....	18
2 Postoj církevních autorit k „rozvodové“ problematice	18
2.1 Historické shrnutí	18
2.2 Postoj papežů 20. a 21. století	19
2.2.1 Papež Pius XI.	19
2.2.2 Papež Jan Pavel II.....	21
2.2.3 Papež Benedikt XVI.	23
2.2.4 Papež František.....	25
2.3 Shrnutí poznatků	27
3 Manželství v katolické církvi.....	28
3.1 Obecné shrnutí.....	28
3.1.1 Historie	28
3.1.2 Současnost	28
3.2 Snoubenci	29
3.2.1 Příprava na vstup do manželství dle doporučení katolické církve.....	29
3.2.2 Přístup (postoj) „snoubenců“ k sobě navzájem před vstupem do manželství.....	30
3.2.3 Přístup duchovních správců, popř. jiných erudovaných osob, k vedení „teoretických příprav“ snoubenců na vstup do manželství	31
3.3 Manželství uzavřené v římskokatolické církvi	32
3.3.1 Chápání manželského soužití v minulosti	33
3.3.2 Chápání manželského soužití v současnosti	33
3.4 Prevence	33
3.4.1 Příprava snoubenců	33
3.4.2 Duchovní doprovázení manželů	34
3.5 Shrnutí	35

PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 Statistické údaje	35
4.1 Statistika sňatečnosti dle dat Odboru pro církevní statistiku při ČBK	35
5 Církevní soudy působící v České republice	36
5.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů.....	36
5.2 Praxe jednotlivých církevních soudů.....	36
5.2.1 Metropolitní církevní soud Praha	36
5.2.2 Interdiecézní soud Olomouc	40
5.2.3 Diecézní soud Brno	43
5.2.4 Diecézní soud Hradec Králové	45
5.2.5 Diecézní soud Litoměřice	48
5.2.6 Diecézní církevní soud Plzeň	49
5.2.7 Shrnutí	52
6 Církevní soudy působící ve Slovenské republice	53
6.1 Církevní soudy v římskokatolické církvi.....	53
6.2 Církevní soudy v řeckokatolické církvi.....	54
6.3 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů.....	54
6.4 Statistické údaje z římskokatolických církevních soudů	54
6.4.1 Církevní soud Rožňavské diecéze	54
6.4.2 Církevní soud Banskobystrické diecéze	56
6.4.3 Metropolitní soud Košické arcidiecéze	59
6.4.4 Církevní soud Žilinské diecéze.....	61
6.4.5 Metropolitní soud Bratislavské arcidiecéze	63
6.4.6 Církevní soud Nitranské diecéze	66
6.4.7 Církevní soud Trnavské arcidiecéze.....	67
6.4.8 Církevní soud Spišské diecéze	68
6.5 Statistické údaje z řeckokatolických církevních soudů	68
6.5.1 Metropolitní tribunál Prešovské metropole	68
6.5.2 Církevní soud Košické eparchie	70
6.5.3 Shrnutí	73
7 Církevní soudy působící v Polsku	74
7.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů.....	74
7.2 Praxe jednotlivých církevních soudů.....	75
7.2.1 Provincie Białystocká	75
7.2.2 Provincie Čęstochovská.....	75
7.2.3 Provincie Gdaňská.....	77
7.2.4 Provincie Hnězdenská	78
7.2.5 Provincie Katowická	80
7.2.6 Provincie Krakowská.....	82
7.2.7 Provincie Lublinská.....	83
7.2.8 Provincie Łódžská	85
7.2.9 Provincie Poznaňská.....	86

7.2.10	Provincie Přemyšlská	86
7.2.11	Provincie Štětínsko-kamieňská.....	87
7.2.12	Provincie Warmie.....	89
7.2.13	Provincie Varšavská	90
7.2.14	Provincie Vratislavská.....	91
8	Církevní soudy působící v Rakousku	91
8.1	Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů.....	92
8.2	Statistické údaje z církevních soudů v Rakousku.....	92
8.2.1	Bischöfliches Diözesangericht Gurk-Klagenfurt.....	92
8.2.2	Bischöfliches Diözesangericht Innsbruck.....	93
8.2.3	Diözesangericht Linz.....	94
8.2.4	Erzbischöfliches Diözesan - und Metropolitangericht Wien	95
8.2.5	Erzbischöfliches Diözesan - und Metropolitangericht Salzburg.....	96
8.2.6	Bischöfliches Diözesangericht Graz-Seckau	97
8.2.7	Bischöfliches Diözesangericht St. Pölten.....	98
9	Církevní soudy působící v Německu	99
9.1	Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů.....	99
9.2	Statistické údaje z církevních soudů v Německu	99
9.2.1	Diecéze Aachen.....	99
9.2.2	Diecéze Augsburg	100
9.2.3	Arcidiecéze Bamberg	100
9.2.4	Arcidiecéze Berlín	101
9.2.5	Diecéze Eichstätt	102
9.2.6	Diecéze Erfurt.....	103
9.2.7	Arcidiecéze Essen.....	104
9.2.8	Arcidiecéze Freiburg	104
9.2.9	Diecéze Fulda	104
9.2.10	Diecéze Hildesheim.....	104
9.2.11	Arcidiecéze Köln	104
9.2.12	Diecéze Limburg	106
9.2.13	Diecéze Mainz.....	106
9.2.14	Arcidiecéze München-Freising.....	107
9.2.15	Diecéze Münster	108
9.2.16	Diecéze Osnabrück + Hamburg.....	108
9.2.17	Arcidiecéze Paderborn.....	109
9.2.18	Diecéze Passau	109
9.2.19	Diecéze Regensburg	110
9.2.20	Diecéze Rottenburg-Stuttgart	110
9.2.21	Diecéze Speyer.....	111
9.2.22	Diecéze Trier	112
9.2.23	Diecéze Würzburg	112

10 Závěrečné shrnutí praxe církevních soudů.....	113
10.1 Sumarizace	113
10.2 Církevní soudnictví v souvislosti s MIDI.....	114
EMPIRICKÝ VÝZKUM.....	116
11 Údaje o empirickém výzkumu	116
11.1 Cíl výzkumného šetření.....	116
11.2 Metoda výzkumu.....	117
11.3 Postup zpracování získaných údajů.....	117
11.4 Vyhodnocení výzkumu.....	118
11.4.1 Tabulka konečných výstupů jednotlivých otázek dotazníku	119
11.4.2 Vyhodnocení vybraných otázek z dotazníků.....	123
11.5 Celkové shrnutí uskutečněného výzkumného šetření.....	133
Závěr	134
Seznam použitých zdrojů	136
Seznam použitých zkratk.....	145
Seznam Příloh.....	146

Úvod

Pro závěrečnou práci jsem si zvolila téma rozvedených křesťanů z pohledu kanonického práva. Důvodem mé volby byl úmysl částečně navázat na svou bakalářskou práci, obhájenou v r. 2011, která byla zaměřena přímo na rozvedené křesťany v KC v souvislosti s procesem církevního zneplatnění manželství. Dalším důvodem pro volbu tohoto tématu je skutečnost, že mne problematika církevního soudnictví dlouhodobě zajímá, proto jsem se rozhodla v diplomové práci hlouběji zaměřit na praxi církevních soudů, a to i v souvislosti s motto proprio papeže Františka *Mitis Iudex Dominus Iesus*, z r. 2015.

Jedním z dalších důvodů této volby pak byla myšlenka uskutečnění empirického výzkumu v rámci skupiny křesťanů, kteří prošli či aktuálně prochází manželskou krizí. K této myšlence mne vedla skutečnost poměrně velkého množství přátel z mého okolí, o kterých vím, že mají s partnerskou krizí přímou zkušenost. Je mi známo jak svou situaci snášejí, jak vnímají reakce ze svého okolí, jak bývají mnohdy bezradní, opuštění, nepochopení, často neprávem odsuzováni.

Má práce by měla ukázat na to, kde a jakým způsobem by se tito křesťané mohli dobrat adekvátní pomoci, kde by mohli nalézt potřebné informace. Mohla by napovědět, jakým způsobem bychom těmto lidem v nelehké situaci dokázali být nápomocni i my ostatní. Snad by mohla poukázat na možnost širší a efektivnější pastorační práce v rámci církve, stejně jako na nutnost konkrétní prevence. Cílem práce je tedy na položené otázky s určitou mírou obecnosti odpovědět.

Diplomovou práci jsem rozdělila na dvě základní části. Teoretická část je zaměřena na základní orientaci v rámci církevního soudnictví. Zabývá se též postojem, přístupem církevních autorit v souvislosti s manželskou problematikou. Praktická část předkládá konkrétní statistické údaje z církevních soudů, statistické údaje z Odboru analýz církevních dat při ČBK a provedenou výzkumnou studii.

V první kapitole teoretické části předkládám stručný přehled o manželství v katolické církvi v souvislosti s církevním právem a církevními soudy. Druhá kapitola se zabývá postojem církevních autorit k manželské problematice v souvislosti s rozpadem manželství, kde po krátkém historickém shrnutí následuje nastínění přístupů jednotlivých papežů k danému tématu. Ve třetí kapitole se zabývám samotným manželstvím, kdy se zaměřuji též na aktuální praxi v souvislosti s přípravou snoubenců na vstup do manželství, na pastorační, duchovní doprovázení manželů a na prevenci rozpadů manželství.

Základní literaturou, kterou jsem v teoretické části použila, je: *Dokumenty Druhého vatikánského koncilu*. HRDINA, I., A. *Kanonické právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002, HRDINA, I., A. *Tridentský dekret Tametsi*. *Revue církevního práva*, 1998, DOLISTA, J., DŘÍMAL, L. *Povídání o manželství*. Praha 1999, KASPER, Walter. *Teologie křesťanského manželství*. Brno 1997, TRETERA, J., R. *Církevní právo*. Praha, Jan Krigl, 1993 KAŠNÝ, Jiří. *Manželství v západní tradici*. *Soubor kanonických studií*. České Budějovice 2006, NĚMEC, Damián. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha 2006, *Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Český ekumenický překlad. Praha 2007, KLIMEŠ, Petr. *Psychické příčiny neplatnosti manželství*. Olomouc 2004, *Kodex kanonického práva (CIC 1983)*. Praha 1994.

Součástí praktické části je celkem sedm kapitol. První kapitola předkládá statistické údaje z nově zřízeného Odboru analýz církevních dat při ČBK. Druhá kapitola předkládá podrobnou studii o praxi církevních soudů na území České republiky, třetí pak obdobně zpracovanou studii z církevních soudů na Slovensku, čtvrtá kapitola podává informace o praxi církevních soudů v Polsku, pátá předkládá situaci v Rakousku a šestá kapitola je zaměřena na církevní soudy v Německu. Kapitola sedmá (v obsahovém pořadí desátá) předkládá závěrečné shrnutí a zhodnocení praxe církevních soudů.

Poslední, tedy osmá kapitola (v obsahovém pořadí pak s číslem 11) obsahuje samotný empirický výzkum, který jsem uskutečnila v časovém období únor 2018 – březen 2018. Formou dotazníku jsem oslovila mně známé osoby z křesťanského prostředí, o kterých je mi známo, že mají osobní zkušenost s manželskou krizí a dále dotazník šířila za pomoci Center pro rodiny při ČBK. Údaje z vyplněných dotazníků byly podrobnou analýzou postupně zpracovány do konečných výstupů, které tvoří nedílnou součást této práce.

Jsem si vědoma, že tato závěrečná práce je velmi rozsáhlá. Během zpracování získaných dat jsem zvažovala možnost pro diplomovou práci použít pouze jedno z uskutečněných výzkumných šetření. S ohledem na aktuálnost poskytnutých údajů, jakož i s ohledem na všechny, kdo byli ochotni mým žádostem vyhovět (ať už v poli církevních soudů, tak respondentů, kteří dotazník vyplnili) jsem se rozhodla předložit obě studie a tak maximálně zúročit všechny shromážděné informace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Manželství uzavřené v katolické církvi, v souvislosti s církevním právem

1.1 Církevní tradice

Na uzavírání manželství mělo postupný vliv křesťanské chápání člověka jako muže a ženy; pro vznik manželství bylo podstatné jejich svobodné rozhodnutí. Setkalo se tak římské pojetí, které k uzavření manželství vyžadovalo souhlas muže a ženy, a křesťanské pojetí, které respektuje důstojnost každého člověka a zahrnuje jeho právo na svobodné rozhodnutí pro manželství. Převládlo přesvědčení, že je manželství vytvářeno souhlasem muže a ženy. Co se týká ritu uzavírání manželství, dochovaly se liturgické obřady z období mezi 4. až 10. stoletím. Náznaky svátostnosti manželství viděla církevní tradice ve výpovědích Písma svatého, zejména v listu Efezským. Výslovně se tato nauka objevuje až ve vrcholném středověku, nechce však z manželství dělat skutečnost zcela závislou na církvi, spíše uznává, že manželství je zvláštní skutečností stvoření a je tedy zahrnuto do řádu vykoupení.¹

Problematika nerozlučitelnosti manželství se samozřejmě vyskytovala od počátku. Sv. Pavel nicméně druhý sňatek za určitých okolností připouští: „*Svobodným a vdovám pravím, že je pro ně lépe, když zůstanou tak jako já. Je-li jim zatěžko žít zdrženlivě, ať vstoupí v manželství, neboť je lepší žít v manželství než se trápit.*“² Jakožto církevní autorita projevil mj. značné sociální citění, neboť pro ovdovělé ženy poskytovalo manželství existenční jistotu. I v jeho dalších doporučeních týkajících se manželského života je evidentní, že jasně vnímá, kdy se jedná o Ježíšovo učení a kdy uděluje doporučení on sám: „*Těm, kteří žijí v manželství, přikazuji – ne já, ale Pán – aby žena od muže neodcházela. A když už odejde, ať zůstane neprovdána nebo se s mužem smíří; a muž ať ženu neopouští. Ostatním pravím já, a ne už Pán: Má-li někdo z bratří ženu nevěřící a ona je ochotna s ním zůstat, ať ji neopouští. A má-li žena muže nevěřícího a on je ochoten s ní zůstat, ať ho neopouští. (...) Chce-li nevěřící odejít, ať odejde. Věřící nejsou v takových případech vázáni.*“³ Sv. Pavel poukazuje na to, že Bůh stvořil člověka k pokoji, a nežádá po věřících žádné mimořádné oběti či snášení nevhodného jednání od nevěřícího manžela. Pavlova nauka o manželství ukazuje jeho citlivé vnímání mravního života a čistoty srdce i těla křesťanů.⁴

Později, ve 2. polovině 2. století, byl druhý sňatek zakázán i po smrti manžela, v rámci učení tzv. montanistického hnutí.⁵ Přesto lze najít texty, jejichž autoři se k těm, kteří se rozvedli bez vlastní viny a následně uzavřeli nový sňatek, staví relativně otevřeně. *Origenes* (+253/254) popisuje situaci, kdy církevní představený povolil ženě, jež se rozvedla kvůli cizoložství svého manžela, aby se znovu vdala ještě za jeho života. Jakkoliv si uvědomoval, že je to v rozporu s Písmem, nepokládá toto řešení za nerozumné – pomáhá totiž zabránit horšímu zlu.⁶

¹ Srov. VÍTOVÁ, M. *Rozvedení křesťané v katolické církvi*. České Budějovice, 2011.

² 1 Kor. 7,8-9.

³ 1 Kor. 7,10-13.15a.

⁴ Srov. PŘIBYL, S. *Pavlova nauka o manželství v prvním listu Korintánům*. Praha, 2018, s. 59-63.

⁵ Srov. tamtéž, s. 59.

⁶ Srov. VÍTOVÁ, M. *Rozvedení křesťané v katolické církvi*. České Budějovice, 2011.

Svatý Basil (+379) se o století později odvolává na církevní zvykové právo, když dovolí, aby se muž, rozvedený z důvodu ženina cizoložství, znovu oženil a po určité době pokání se opět podílel na společenství církve, včetně eucharistie. V případě, kdy byly předloženy objektivní důvody, začala (v souladu s principem „ekonomie“) východní církev povolovat druhý sňatek. I když tento neměl stejné postavení, jako ten první (zásada nerozlučitelnosti nemá být dotčena), vycházela církev z předpokladu, že tomu, kdo je ochoten činit pokání, má být otevřena možnost lidské, křesťanské a církevní existence skrze Boží milosrdenství.⁷

Co se západní církve týče, jako hlavního představitele lze zmínit *sv. Augustina*, od jehož učení se odvíjí podstatná část vnímání manželství. Sv. Augustin (374-430) byl po jistou dobu stoupencem tzv. manichejského dualismu, podle něhož je lidské tělo a jeho úkony (tj. i manželství a rozmnožování) dílo ďáblovo a tedy něco špatného. Tento svůj ideový příklon časem změnil a dospěl k přesvědčení, že manželství a plození dětí jsou dobra, daná Hospodinem. Manželství dokonce povyšuje na společenství mezi dvěma lidmi, protože jeho požehnání mohou zakoušet i ti, kteří děti nemají.⁸ Dobra manželství formuloval celkem tři: potomstvo, věrnost, svátost. Dítě je podle Augustina první a hlavní cíl manželství, přičemž manželství nemůže být ukončeno (rozloučeno) ani tehdy, když tento cíl není naplněn.⁹

Západní církevní otcové žádné církevní zvykové právo neznali, přesto lze i u nich najít podobné situace.

Některé synody, irské a anglosasko-francké kající knihy (*libri poenitentiales*) se v dobách pozdní antiky a počátku středověku vyrovnávaly s konkrétní manželskou realitou tak, že se v případě zmizení, únosu nebo uvěznění trpělo i povolovalo uzavření druhého manželství. Z důvodu zachování křesťanského ideálu bylo v těchto případech uloženo pokání. Bezpodmínečná věrnost Ježíšovu slovu však byla bezesporu nejzásadnějším hlediskem tradice. Můžeme tedy říci, že se na Východě a Západě začala vytvářet odlišná praxe. Východní praxe (na rozdíl od té západní, kde se vlivem Graciánova dekretu prosadila přísnější praxe) je vedena myšlenkou pokání.

Otázka nerozlučitelnosti manželství byla projednávána na koncilu Florentském (1439-1445). Závazné učení církve pak bylo formulováno na koncilu Tridentském (1546-1563), přičemž požadavek návratu k problematice nerozlučitelnosti manželství byl vyvolán především Lutherovou kritikou učení a praxe katolické církve. V otázce nerozlučitelnosti manželství musel koncil jednat tak, aby vyloučil sporné bludné učení. Jeho závěr tedy zní, že manželství je nerozlučitelé, ovšem cílem koncilu bylo spíše rozhodnout tehdejší kontroverzi mezi katolíky a protestanty. Rozhodnutí Tridentského koncilu předkládá podstatná stanoviska pro řešení problémů souvisejících s neplatností manželství, nicméně současné pastorační problémy nejsou na základě těchto rozhodnutí předem řešitelné.

Během minulých staletí se konala řada koncílů. Nepochybně závažná a podstatná rozhodnutí, která z nich vzešla, ovšem církev nezprošťují úkolu, aby – s ohledem na měnící se historickou a společenskou situaci – hledala řád, který by byl v souladu s evangeliem.

⁷ Srov. tamtéž.

⁸ Srov. POŘÍZ, J. *Manželství a sexualita u sv. Augustina*. [online], dostupné na <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2008-2/Manzelstvi-a-sexualita-u-sv-Augustina.html>.

⁹ Srov. ŠRAJER, J. *Augustinovo pojetí manželství*. České Budějovice, 2005, s. 64-68.

Římský proletariát v antickém Římě, jakož i falešná morálka bohatých vrstev společnosti, nepůsobily na hodnocení manželství nikterak příznivě. Manželství se, místo na základě tradičních manželských smluv, uzavíralo pouze na základě rozhodnutí vůle partnerů, což mělo za následek snadnější realizaci rozvodu. Důraz byl kladen především na personální stránku manželství, čímž byla posílena role ženy v manželství. Církev tento model následně převzala, nicméně v posuzování realizačních forem manželství neměla snadnou situaci. Na jedné straně si byla vědoma nutnosti očekávání Pána, na druhé straně bylo zapotřebí přijmout odkaz židovské tradice, která v manželství viděla naplňování přirozeného řádu světa.¹⁰

1.2 Soudnictví v katolické církvi

Podle Kodexu církevního práva: „*Římský biskup je pro celý katolický svět nejvyšším soudcem, který soudí buď sám nebo pomocí řádných soudů Apoštolského stolce nebo skrze soudce jím pověřené.*“¹¹ Co se diecéze týče, podle kán 1419 § 1 je soudcem první instance diecézní biskup, který může vykonávat soudcovskou moc sám osobně nebo skrze jím jmenované soudce, resp. soudního vikáře, kterého musí ustanovit.¹²

V oblasti církevního práva se řádné církevní soudy nazývají – podle diecézního zvyku – také oficialáty nebo konzistoria. Činnost a organizace těchto soudů jsou upravovány podle Kodexu církevního práva (CIC). Do jejich působnosti spadají mj. otázky manželství či církevních trestů.

Církevní soudy (tribunály) označujeme jako místní (diecézní, metropolitní a interdiecézní soud) a ústřední (Římská rota, Nejvyšší soud Apoštolské signatury). Zvláštním soudním orgánem je pak Apoštolská penitenciárie. V trestním řízení pak koná některá řízení, vyhrazená Apoštolským stolem, také Kongregace pro nauku víry.¹³

Podle instance existují tři stupně soudů:

- 1. instancí je diecézní soud (pro každou diecézi) nebo interdiecézní soud (pro více diecézí společný, přičemž se nemusí jednat o stejnou církevní provincii);
- 2. instancí je soud metropolitní;
- 3. instancí pak tribunály Apoštolského stolce (Římská rota).¹⁴

Církevní soud „*na základě podané žaloby přezkoumává platnost či neplatnost předmětného manželství. (...) Nestanoví otázku viny či nevinu za rozvrat manželství, nýbrž výlučně přezkoumává, zdali manželství bylo uzavřeno platně podle norem kanonického práva...*“¹⁵

Podle učení katolické církve je manželství chápáno jako Boží dílo a dar člověku. S tím souvisí i vlastnosti, které manželství má (jednota a nerozlučitelnost), jeho význam pro společnost i pro jednotlivce, kteří manželství uzavřeli (budování vztahu mezi

¹⁰ Srov. VÍTOVÁ, M. *Rozvedení křesťané v katolické církvi*. České Budějovice, 2011.

¹¹ CIC 1983, kán 1442.

¹² Srov. HRDINA, A. *Kanonické právo*. Praha, 2002, s. 201.

¹³ Srov. TRETERA, J., R., HORÁK, Z. *Slovník církevního práva*. Praha: 2011, s. 121.

¹⁴ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 190.

¹⁵ Srov. *O poslání církevního soudu*. Praha: Arcibiskupství pražské, Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské. [online], dostupné na: <http://www.apha.cz/cirkevni-soud#Oposl%C3%A1n%C3%AD>.

mužem a ženou).¹⁶ Tyto vlastnosti manželství jsou pak zakotveny také v Kodexu kanonického práva: „Z platného manželství vzniká mezi manželi svazek svou povahou trvalý a výlučný. Mimo to v křesťanském manželství jsou manželé zvláštní svátostí posilováni a jaksi konsekrováni k povinnostem a důstojnosti svého stavu.“¹⁷ „Uznané a dokonané manželství nemůže být rozloučeno žádnou lidskou mocí a ze žádného důvodu s výjimkou smrti.“¹⁸

Termín „manželství“ se v římskokatolické církvi užívá ve třech smyslech slova:

1. sňatek – právní akt, který zakládá životní společenství muže a ženy;
2. kanonický stav na základě uzavřené manželské smlouvy;
3. svátost v případě uzavření platného manželství dvou pokřtěných.¹⁹

Katolická církev chápe manželství jako posvátnou věc, *res sacra*. Každé manželství je formálně právní institut, jehož obsah, vznik a zánik jsou regulovány právními normami, tj. zákony. Manželství se uzavírá dvoustranným právním úkonem, tj. manželskými sliby, za určitých zákonných předpokladů. Jedná se o „smlouvu svého druhu“, v níž jde o více než např. o majetek.²⁰ Kodex církevního práva definuje manželství jako „Manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejnitiřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplnění a výchovu dětí je mezi pokřtěnými povýšeno Ježíšem Kristem na svátost. Proto mezi pokřtěnými nemůže být platná manželská smlouva, která by nebyla svátostí.“²¹

Manželství bývá často charakterizováno také citátem z konstituce *Gaudium et spes*: „Důvěrné společenství života a manželské lásky, které Stvořitel založil a vybavil vlastními zákonitostmi, se uskutečňují manželskou smlouvou neboli neodvolatelným osobním souhlasem. (...) Svou přirozenou povahou jsou manželství a manželská láska zaměřeny k plození a výchově dětí, což je vrchol a koruna manželské lásky. A tak muž a žena, kteří díky manželskému svazku 'nejsou už dva, ale jedno tělo' (Mt 19,6), prokazují si důvěrným spojením svých osob a činností vzájemnou pomoc a službu, zakoušejí smysl své jednoty a stále plněji jí dosahují. Toto důvěrné sjednocení, jakožto vzájemné darování dvou osob, a také dobro dětí vyžaduje úplnou manželskou věrnost a důrazně požaduje jejich nerozlučnou jednotu...“²²

Svátostné je podle katolické církve každé platné manželství, které uzavřeli dva pokřtění různého pohlaví, a to v případech, že oba přísluší ke katolické církvi nebo katolické a jiné církvi. Pokud se jedná o dvě osoby, z nichž jeden je příslušníkem katolické církve a druhý bez vyznání, či dva pokřtěné nekatolíky, uzavírají manželství nesusvátostné, přičemž musí být zachována kanonická forma uzavření manželství podle katolické církve.²³ Je, samozřejmě, podstatné, že katolická církev uznává manželství jednoho muže a jedné ženy, tj. princip monogamie. Ti, kteří před přijetím svátosti křtu uzavřeli polygamní svazek, si mohou ponechat pouze jednu ženu (jednoho muže)

¹⁶ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 19.

¹⁷ CIC 1983, kán. 1134.

¹⁸ CIC 1983, kán. 1141.

¹⁹ Srov. HRDINA, A., I. *Kanonické právo*. Praha, 2002, s. 293-294.

²⁰ Srov. TRETERA, R., J. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha, 1997, s. 236.

²¹ CIC 1983, kán. 1055 §1-2.

²² Pastoralní konstituce o církvi v dnešním světě, *Gaudium et spes* (dále jen *GS*), čl. 48.

²³ Srov. TRETERA, R., J. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha, 1997, s. 237-8.

a statní musí propustit. S vybraným partnerem je nutné uzavřít nový, církevně platný sňatek, neboť ten předchozí nelze považovat za platné manželství. (Sociální zajištění propuštěných partnerů je povinen zajistit místní ordinář.)²⁴

Jak již bylo řečeno, církev zastává nerozlučitelnost manželství jako nezpochybnitelnou. Pouze v některých (přesně definovaných) případech připouští možnost zásahu ze strany církevní autority. Na základě zásady „*Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj*“, nepodléhá žádné lidské moci svátostné dokonané manželství; takové může skončit pouze smrtí jednoho z manželů. Podle církevního práva existuje pouze několik situací, kdy je možné platné manželství rozloučit. Jedná se o manželství nedokonané, privilegium pavlovské, privilegium výběru manžela, privilegium zajetí, privilegium petrovské.²⁵

Tzv. pavlovské privilegium (*Privilegium paulinum*) má původ už v raných dobách křesťanství, kdy k tomuto náboženství konvertovali již dospělí lidé. V listě Korintským sv. Pavel řešil problém konverze pouze jednoho z manželů, ovšem za podmínky zachování nerozlučitelnosti manželství. V případě konfliktu mezi praktikováním víry a pokračováním manželství dával jasně přednost životu podle víry, a tedy akceptoval možnost opustit a zrušit stávající manželství. Naopak tzv. petrovské privilegium (*Privilegium petrinum*) je forma zrušení manželství ve prospěch víry. Jedná se o méně známou formu zrušení manželství, přičemž se vztahuje k záměru uzavření nového manželství, většinou mezi stranou nepokřtěnou a pokřtěnou.²⁶

Poměrně velké procento manželství, a to i církevně uzavřených, se v dnešní době rozpadá. Pro partnera, který na rozpadu nese menší vinu, je zachování věrnosti, slíbené před Bohem, svědectvím křesťanské víry. Při rozpadu manželství, i církevně uzavřených, vyvstává otázka sekulárního rozvodu. Na rozdíl od dřívějšího chápání je v dnešní době tento krok akceptovatelný, zvláště v případech, kdy není možné jiné řešení, např. vyživovacích povinností k nezletilým dětem a podíl na jejich výchově.²⁷

(Ne)platnost manželství je velmi důležitý fakt, od něhož se odvíjí směřování dalších životních kroků dané osoby – uzavření dalšího manželství, přijetí některé formy zasvěceného života, rozhodnutí pro celibát apod. Neplatnost manželství je nutné prokázat veřejným procesem. Ten řeší otázku, zda bylo uzavřené manželství vůbec od počátku platné, zda nebyla při jeho uzavření opomenuta vada souhlasu. Obvykle se koná soudní řízení, s uplatněním předpisů ve věci prohlášení neplatnosti manželství.²⁸

Pro partnera, který chce i nadále žít v souladu s církví, je vhodné obrátit se na církevní soud za účelem úředního odloučení manželů. V některých případech pak soudní šetření může odhalit překážky, které mohou vzbuzovat vážné pochybnosti o platnosti uzavřeného manželství. Pokud se podaří je prokázat, je pak možné manželství anulovat a uzavřít manželství nové.

Do nového, civilního manželství, vstupuje po rozvodu velká část partnerů, převážně mužů. Jakkoliv je tento krok lidsky pochopitelný a rozhodně neznamená „vyobcování“

²⁴ Srov. TRETERA R., J. *Církevní právo*. Praha, 1993, s. 172-173.

²⁵ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 170-172.

²⁶ Srov. KAŠNÝ, J. *Kanonická řízení ke zrušení manželství in favorem fidei*. České Budějovice, 2005, s. 101-103.

²⁷ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 42.

²⁸ Srov. tamtéž, s. 185-187.

z života církve, nelze pominout, že takový člověk žije v rozporu s povahou svátostného manželství. V případech pochybností o platnosti uzavřeného manželství je potřeba obrátit se na církevní soudy, které mohou o neplatnosti takového manželství rozhodnout.²⁹

Velmi obtížná situace nastane, kdy je jeden z rozvedených manželů přesvědčen o neplatnosti svého manželství a tuto skutečnost není schopen dostatečně prokázat. Pro tuto situaci navrhli v roce 1993 tři němečtí biskupové řešení ve formě tzv. doprovázeného úsudku ve svědomí, kdy by doprovázejícím byl kněz určený biskupem. Jednalo se o arcibiskupa Oskara Saiera z Freiburgu, Waltera Kaspera z diecéze Rottenburg-Stuttgart a Karla Lehmana z Mohuče. Takový kněz by se podle nich měl pokusit, na základě bližšího poznání a zkušeností nahlédnout do jejich situace, stvrdit ji a seznámit se svým závěrem udělovatele svátostí v příslušné diecézi. Tento návrh rozpoutal značné diskuze a následně byl odmítnut s odůvodněním, že rozhodnutí podat či nepodat sv. přijímání záleží na svědomí každého duchovního, přičemž z něj nelze tuto zodpovědnost sejmout. Podle adhortace *Familiaris consortio* je podmínkou přijímání svátostí svátostné rozřešení, které však nelze udělit, pokud kající nemůže napravit svůj manželský život. Pokud tato situace způsobuje problémy ve vztahu např. k dětem, je možné k svátostem přistupovat, ovšem v případě, kdy se partneři rozhodnou k životu ve zdrženlivosti. Pak mohou svátosti přijímat, ovšem tak, aby to nezbuzovalo pohoršení. Toto řešení je ale poměrně komplikované a doporučuje se jeho stvrzení diecézním biskupem, aby nezáviselo na úsudku jednotlivého kněze. Je také potřeba zvážit, zda je vhodné o této situaci informovat ostatní věřící...³⁰

Chápání manželství jako svátosti, tj. Božího daru člověku, s sebou pak samozřejmě nese značné problémy, pokud se jedna strana rozhodne svátostné manželství ukončit, resp. začne usilovat o prohlášení jeho neplatnosti. V CIC je řečeno: „*Jestliže by jeden z manželů stal se druhému manželu nebo dětem zdrojem vážného nebezpečí pro duši nebo pro tělo nebo jinak činil společný život příliš tvrdým, tím samým poskytuje druhému manželu oprávněný důvod odloučit se buď z moci dekretu místního ordináře a jestliže je tu bezprostřední nebezpečí, rovněž z vlastního rozhodnutí. Pomine-li důvod odloučení, pak ve všech případech náleží obnovit manželské spoluzití, leč by církevní autorita stanovila něco jiného.*“³¹

Církevní i sekulární právo uznávají několik způsobů zániku manželství:

1. smrt – jednoho či obou manželů.
2. rozvod – pojem „rozvod“ zná pouze civilní právo; katolické církevní právo sice uznává přerušení společného života manželů (separace – *separatio manente vinculo*) za stávajícího manželského pouta, ale neuznává zrušení manželství rozvodem, v návaznosti na Ježíšova slova „*Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj*“ (Mt 19,5).
3. nulita manželství – řízení vedoucí k zneplatnění manželství probíhá před církevním soudem, který může manželství prohlásit za neplatné na základě vad souhlasu (CIC 1095–1103) či překážek (CIC 1083–1094). Neplatné manželství zná i právo civilní, přičemž vyšetřování provádí civilní soudy.

²⁹ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 43.

³⁰ Srov. tamtéž, s. 44-45.

³¹ CIC 1983, kán. 1153.

Církev v tomto případě vede své vlastní řízení, ovšem při rozhodování může přihlídnout k zjištěním sekulárních soudů.

4. církevní rozvázání manželství – podle církevního práva se jedná o velmi výjimečné případy.³²

„Je smutnou skutečností, že rodina a manželství procházejí na sklonku druhého křesťanského tisíciletí (alespoň u nás v Čechách) vůbec nejhlubší krizí od doby, kdy naše země přijetím křesťanství „vstoupila do Evropy“ a kdy její místo v civilizované Evropě bylo trvale garantováno zřízením samostatné církevní správy, pražského biskupství v roce 973. Již druhý pražský biskup, svatý Vojtěch, se mimo jiné pro „nepořádná manželství“ svých krajanů „rozmrzel a opustiv nás, své ovečky, raději šel učit cizí národy“. A tak, když Čechové pod vedením knížete Břetislava roku 1039 chtěli (poněkud svévolně) vyzdvihnout tělesné pozůstatky tohoto světce a přenést je do Čech, museli nejprve před jeho tumbou přísahat, že budou dodržovat Boží přikázání: ‘... Toto ať jest hlavní mé a první přikázání, aby vaše manželství, jež jste doposud měli jako s lehkými ženami a po způsobu hloupých hovad, od té chvíle byla podle církevních ustanovení zákonná, soukromá a nerozlučná, a to tak, aby muž žil maje dosti na jedné ženě a žena majíc dosti na jednom muži...’ - tak to zachytila jedna z nejstarších českých právních památek, tzv. Dekreta Břetislavova. Posudme sami, jak v tomto punktu plníme hnězdenskou přísahu svých předků.“³³

1.3 Církevní soudy v České republice

Na základě dekretu Apoštolské signatury ze dne 15. 1. 2008, Prot. NN. 4043/08 SAT; 4042/08 SAT; 4040/08 SAT; 4042/2/08 SAT; 4038/08 SAT; 4037/08; 4037/1/07 SAT, o zřízení Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské, který byl vydán na společnou žádost všech biskupů České církevní provincie (Prot. N. arc/659/2007 ze dne 17. 12. 2007), a po zřízení tohoto Metropolitního církevního soudu Arcidiecéze pražské dekretem arcibiskupa pražského ze dne 26. 6. 2009, čj. 4722/2009, vydali kard. Miloslav Vlk, arcibiskup pražský, František Radkovský, biskup plzeňský, a Dominik Duka, OP, biskup královéhradecký, dne 1. 7. 2009 společně dekret pro přechodné období při reorganizaci a zřízení diecézních církevních soudů v České církevní provincii, a to pod č. j. 4787/2009 (arcibiskup pražský), 1526/2009 (biskup královéhradecký) a 937/2009 (biskup plzeňský). Dekret byl vydán s platností na dobu neurčitou jako přechodné ustanovení pro dokončení projednávání soudních případů, které byly ke dni vydání dekretu rozpracované, a pro období, než budou mít nově zřizované diecézní církevní soudy 1. instance (Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské, Diecézní církevní soud v Plzni a Diecézní církevní soud v Hradci Králové) dostatečný počet kvalifikovaných členů soudu se soudní praxí. Podepsaní biskupové tímto dekretem dávají s účinností ode dne rozhodnutí o ukončení činnosti Interdiecézního církevního soudu České církevní provincie v Praze a o zřízení výše uvedených diecézních církevních soudů pravomoc soudním vikářům těchto nově zřízených soudů k tomu, aby mohli po vzájemné dohodě jmenovat členy soudů těchto diecézí pro stanovení tribunálů k jednotlivým soudním případům, které budou v jejich kompetenci.³⁴

³² Srov. TRETERA, R., J. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha, 1997, s. 265-266.

³³ HRDINA, I., A. *Manželství v současném českém i kanonickém právu*. Praha, 2000, s. 101.

³⁴ Srov. *Směrnice k činnosti diecézního církevního soudu* [online], dostupné na <http://www.bihk.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud/texty>.

V českých a moravských provinciích momentálně působí šest církevních soudů: Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské, Interdiecézní soud Olomouc, Diecézní církevní soud v Hradci Králové, Diecézní církevní soud v Brně, Diecézní církevní soud Plzeň, Diecézní soud litoměřické diecéze. Zbylé dvě diecéze, tj. českobudějovická a ostravsko-opavská, (a Apoštolský exarchát Řeckokatolické církve v České republice) řeší své případy prostřednictvím Metropolitního soudu v Praze a Interdiecézního soudu v Olomouci.³⁵

1.4 Církevní soudy v zemích, sousedících s Českou republikou

1.4.1 Slovensko

Římskokatolická církev na Slovensku je rozdělena na dvě provincie – západní a východní, z nichž každá zahrnuje několik (arci)diecézí. Každá arcidiecéze i diecéze má vlastní církevní soud I. instance.

1.4.2 Polsko

V roce 1992 reorganizoval papež Jan Pavel II. strukturu římskokatolické církve v Polsku. Změnami hranic vzniklo k 25. březnu 13 nových diecézí. Země je tedy momentálně rozdělena na 14 církevních provincií, které zahrnují 14 arcidiecézí a 27 diecézí.

Na rozdíl od ostatních zemí, které ve své práci zmiňuji, je na velké části webových stránek polských církevních soudů zveřejněno varování před advokáty či advokátními kanceláři, které anoncují své služby v tisku. Podle těchto informací nemá velká část těchto advokátů potřebné vzdělání; kromě toho poplatky, které si za své služby účtují, jsou přehnané a amorální vzhledem k tomu, že poradenství v těchto případech poskytuje církev zdarma.³⁶

Na webech mnoha církevních soudů anoncují své služby advokáti a advokátní kanceláře, které mají doporučení od příslušného biskupa, že jejich spolupráci s církevním soudem lze věřícím doporučit.³⁷

Současně s tímto upozorněním je někde zveřejněno i oznámení, že při procesu nebude nijak přihlíženo k posudkům, které vystaví lékař na žádost jedné z dotčených stran.

1.4.3 Rakousko

Ve veřejných zdrojích a pramenech o struktuře a organizaci rakouské římskokatolické církve se podařilo najít minimum informací o organizaci a instancích církevních soudů. Na webových stránkách (arci)diecézí jsem našla názvy a odkazy na církevní soudy téměř ve všech diecézích, ovšem konkrétnější údaje se mi podařilo dohledat pouze sporadicky. Webové stránky rakouských diecézí sice vesměs poskytují značné množství informací o tom, kde najít radu a pomoc v různých životních situacích, ale kontakty či odkazy na místní církevní soud vesměs chybí či jsou velmi stručné. Obecně lze říci, že v každé diecézi je zřízen diecézní soud (oficialát), který má

³⁵ Srov. MENKE, M. *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Praha, 2017, s. 27.

³⁶ Srov. *Białystok Metropolitan Court* [online], dostupné na <https://archibial.pl/kuria/sad-metropolitalny/>

³⁷ Srov. *Kancelaria Prawa Kanonicznego IUSTITIA* [online], dostupné na <http://www.kancelaria-iustitia.com/index.php/rozwod-koscielny>, <http://www.adwokat-koscielny.com.pl/>

pravomoci prvoinstančního soudu. Soudy II. instance jsou metropolitní soudy arcidiecézí, které zároveň zastupují také provincie, tj. Vídeň a Salzburg.

1.4.4 Německo

V některých německých diecézích se pro církevní úřad, který posuzuje platnost církevně uzavřeného manželství, používá označení „oficialát“. Původně tento pojem označoval úřední oblast, dnes se používá pro označení soudu římskokatolického biskupství. V německy hovořícím prostředí se pro „církevní soud“ užívá také pojem „konsistorium“.

V čele oficialátu stojí oficiál, tj. soudní vikář biskupa, který ho zastupuje v soudních otázkách. Církevní soud má pravomoc uvnitř církve; oblasti života církve, které se řídí státním právem (např. pracovní smlouvy), spadají do jurisdikce civilních soudů.³⁸ V německé církvi působí církevní soud ve 23 diecézích z celkem 27.

2 Postoj církevních autorit k „rozvodové“ problematice

2.1 Historické shrnutí

Jak již bylo řečeno, katolická církev považuje manželství za svátost a z pohledu jejího učení je tento svazek nerozlučitelný; jakkoliv nikdo nezastírá, že manželské problémy jsou staré jako lidstvo samo.

Starý zákon se o manželství zmiňuje poměrně často a už tehdy existovaly důvody k zneplatnění některých manželství. Jednalo se např. o bezdětnost (viz Sára a Abram)³⁹ nebo i nejčastější příčinu – cizoložství. Muž mohl vystavit své ženě rozlukový list i tehdy, pokud na ní nalezne „něco odporného“⁴⁰, neexistoval způsob, jak by mohlo být manželství rozlučeno z vůle ženy. Ta mohla muže opustit, pokud jí nezajistí „*stravu, ošacení a manželské právo*“,⁴¹ ovšem nesměla uzavřít další sňatek, pokud od manžela nedostala rozlukový list.

Nový zákon pojednává o manželství méně často. Evangelisté Marek a Matouš citují slova Starého zákona „*proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své manželce*“⁴² s důrazem na Ježíšův dovětek ohledně nerozlučitelnosti manželství „*A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuje*“.⁴³ Tento Ježíšův výrok je považován za ideální pojetí manželství a potvrzení jeho nerozlučitelnosti.

V listech apoštola Pavla je jasně řečeno, aby žena muže neopouštěla a pokud tak přesto učiní, ať neuzavírá další sňatek.⁴⁴ Svatý Pavel zmiňuje také další, v tehdejší době poměrně častý aspekt manželství, a sice manželství nábožensky smíšená. Nabádá manžele, aby spolu zůstali v případě, kdy nevěřící strana toleruje víru druhého partnera. Pokud tomu tak není, věřící sice nesmí nevěřícího partnera opustit, ale pokud to udělá strana nevěřící, není věřící partner v manželství vázán.⁴⁵ Podle sv. Pavla je tedy možné

³⁸ Srov. *Das Gericht des Erzbistums stellt sich vor* [online], dostupné na http://erzbistum-koeln.de/erzbistum/offizialat/ueber_uns/.

³⁹ Srov. Gen 16.

⁴⁰ Srov. Dt 24.

⁴¹ Srov. Ex 21.

⁴² Srov. Mt 19,5 a Mk 10,7.

⁴³ Srov. Mk 10, 9.

⁴⁴ Srov. 1Kor 7,10-11.

⁴⁵ Srov. 1Kor 7,12-15.

rozloučení manželství pouze v případě, že se jedná o dobro víry věřícího manžela, ani v tomto případě nesmí požadavek na rozloučení vzejít od něho.⁴⁶

Během dalších staletí se církevní otcové a reformátoři přeli o výklad nerozlučitelnosti manželství, bohužel bezvysledně.

Za podstatnější zmínku stojí tzv. Graciánův dekret. Jednalo se o souhrn církevních norem pod názvem „*Concordia discordantium canonum*“ (Usmíření rozporných kánonů), jehož autorem byl mnich a teolog Jan Gracián. V první polovině 12. století sepsal zřejmě pro své studenty na boloňské univerzitě tuto sbírku zákonů a komentářů. Dekret bývá datován k r. 1140, neboť obsahuje i kánony 2. Lateránského koncilu, který se konal r. 1139. Sbírkou se brzy stala uznávaným textem. V roce 1583 byl dekret vydán jako součást Kodexu církevního práva papežem Řehořem XIII.⁴⁷

Ve svém dekretu se Gracián mj. vyjadřuje i k otázkám manželství, resp. možnostem jeho rozloučení. V první řadě rozlišuje manželství na přirozené a svátostné. U manželství nenaplněných a mezi nepokřtěnými možnost rozvodu připouští; svátostná manželství (*matrimonium ratum*) je nerozlučitelnost absolutní.⁴⁸

Závazné stanovisko římskokatolické církve k některým otázkám manželství vydal až o mnoho později Tridentský koncil (1546–1563). Ten prohlásil manželství za novozákonní svátost a jasně definoval způsob jeho uzavření – počínaje ohláškami v kostele, uzavřením manželství před svědky a knězem, který měl za povinnost vést záznamy o uzavřených manželstvích, a obřadu v příslušném místním kostele.⁴⁹ To je nové pojetí uzavření manželství, kdy nejen obsah smlouvy, nýbrž také forma uzavření, potvrzují platnost tohoto svazku.

Všechna ustanovení ohledně manželství byla zveřejněna ve dvanácti kánonech dogmatického dekretu o manželství „*Doctrina de sacramento matrimonii*“, nazývaného „*Matrimonii perpetuum*“ a v reformačním dekretu o manželství „*Tametsi*“.⁵⁰

2.2 Postoj papežů 20. a 21. století

2.2.1 Papež Pius XI.

Ve 20. století se manželskými otázkami důkladněji zabýval papež Pius XI. Tento papež – vlastním jménem Ambrogio Damiano Achille Ratti, 1857-1939, papežem od 1922 – bývá mnohými považován za jednoho z největších papežů 20. století. Během svého pontifikátu mj. ustanovil slavnost Ježíše Krista Krále, založil Rádio Vatikán, Papežskou akademii věd, uzavřel řadu konkordátních smluv, vydal přes 30 encyklik.⁵¹

V encyklice „*Casti connubii*“ z 31. 12. 1930, která je považována za stěžejní text v oblasti manželství, Pius XI. zdůrazňuje, že nedílnou podmínkou manželství je

⁴⁶ Srov. OPATRŇY, D. *Dobro manželů v kontextu biblické etiky*. Praha, 2014, s. 59-61.

⁴⁷ Srov. KAŠNÝ, J. *Metoda v kanonickém právu*. Praha, 2007, s. 9-12.

⁴⁸ Srov. ÁLVAREZ, de las A., N. *Tridentský koncil a nerozlučitelnost manželství: hermeneutické reflexe dosahu jeho učení*. Praha, 2015, s. 13.

⁴⁹ Srov. DRŠKA, V., SUCHÁNEK, D. *Tridentský koncil a jeho reformní opatření – 2. část*. Praha, 2017, s. 73-79.

⁵⁰ Srov. HRDINA, I., A. *Tridentský dekret Tametsi*. Praha, 1998, s. 234-235.

⁵¹ Srov. *Pio XI.* [online], dostupné na http://w2.vatican.va/content/pius-xi/it/biography/documents/hf_p-xi_bio_20070330_biography.html.

vzájemná láska a důvěra. Uvádí, že jakkoliv má manželství Božskou podstatu, vzniká svobodným spojením dvou lidí, muže a ženy, a jejich svobodným souhlasem.⁵²

Podle Pia XI. (resp. podle sv. Augustina, kterého cituje) přináší manželství trojí požehnání: děti, věrnost a svátost. Úkolem manželů je v první řadě přivádět na svět a především ke Kristu potomstvo, „*aby den ode dne přibývalo lidu zasvěceného službě Boží a službě Spasitele našeho.*“⁵³

Druhé dobro – věrnost – se týká plnění manželské smlouvy: „*co náleží podle této smlouvy, schválené Božím zákonem, jedině druhému manželu, to se mu nesmí odpírati ani povolovati osobě třetí; a nesmí se ani samému manželu dovoliti to, co nikdy nemůže býti dovoleným, poněvadž se to přičí Božím právům a nemá to vůbec co dělati s manželskou smlouvou.*“ Pod toto dobro řadí Pius XI. důraz na manželství coby svazek mezi jediným mužem a jedinou ženou, tj. naprosté odmítnutí mnohoženství (mnohomužství). Apeluje na manžele, aby svou lásku nedokazovali pouze fyzicky, ale také vzájemnou pomocí a oporou.⁵⁴

Pius XI. sice přiznává muži nadřazenost v rodině, nicméně jasně stanoví, že ženě náleží úcta coby manželce, matce, společníci a samozřejmě coby lidské osobě.⁵⁵

Pod třetím dobrem (svátostná stránka manželství) představuje Pius XI. v první řadě nerozlučitelnost manželství, s odkazem na Kristova slova: „*Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.*“⁵⁶ Uvádí, že nerozlučitelné je každé platně uzavřené manželství, tj. nejen křesťanské, a cituje slova svého předchůdce Pia VI., že „*kdykoliv se uzavírá manželství, je tu jen dvojí možnost: buď se toto manželství uzavírá tak, že je to skutečně pravé manželství, a pak bude s ním spojen onen trvalý svazek, který podle božského práva je srostlý s každým pravým manželstvím; nebo se předpokládá, že se uzavírá bez onoho trvalého svazku, ale pak to není manželství, nýbrž nedovolené spojení, které je v rozporu s božským zákonem svou nejvnitřnější podstatou; v takové spojení nelze tudíž ani vstoupiti, ani v něm zůstatí...*“⁵⁷

V článku 35 papež zdůrazňuje, že existují velmi omezené důvody, kdy je možné prohlásit manželství za neplatné, např. v případě uzavření křesťanského manželství, které nebylo dokonáno. V opačném případě není žádná jiná možnost, jak manželství prohlásit za neplatné, ani v případě neplodnosti manželství.⁵⁸

V další části encykliky papež tvrdě odsuzuje jakékoliv formy bránění početí dítěte, kromě těch přirozených, a zcela odmítá potraty jako těžký hřích. Konstatuje nárůst mimomanželských vztahů a kritizuje je mj. jako následek zhoubných emancipačních snah. Varuje před nebezpečím smíšených manželství a upozorňuje na jejich nebezpečí pro náboženský život. Kritizuje tehdejší nárůst a snadnost rozluky manželství a snahy o přizpůsobení zákonů potřebám lidí. Znovu zdůrazňuje učení církve o nerozlučitelnosti manželství a jako jedinou možnost uvádí rozvod od stolu a lože a spolubydlení.⁵⁹

⁵² Srov. PIUS XI. *Casti connubii*. Řím, 1930, čl. 6.

⁵³ Srov. PIUS XI. *Casti connubii*. Řím, 1930, čl. 14.

⁵⁴ Srov. tamtéž, čl. 19-24.

⁵⁵ Srov. tamtéž, čl. 26-28.

⁵⁶ Srov. Mt 19,6.

⁵⁷ Srov. PIUS XI. *Casti connubii*. Řím, 1930, čl. 34.

⁵⁸ Srov. tamtéž, čl. 35-36.

⁵⁹ Srov. PIUS XI. *Casti connubii*. Řím, 1930, čl. 88-94.

V poslední části Pius XI. apeluje na obnovu chápání manželství – návrat k Božímu plánu s člověkem, pečlivější přípravu před uzavřením manželství, správnou volbu partnera.

Problematicke manželství se samozřejmě věnoval i II. vatikánský koncil (1962-1965), přičemž nejčastěji se zmiňuje konstituce *Gaudium et spes*. Koncilní otcové nově definovali manželství jako „*důvěrné společenství života a manželské lásky*“.⁶⁰ Shodli se na tom, že manželství má sice velký význam pro celou společnost, ovšem nejdůležitější je pro oba manžele. Požadavek nerozlučitelnosti manželství potvrdil i tento koncil, přičemž se nezabýval problémy rozvedených manželství, či křesťanů žijících v dalším, civilně uzavřeném manželství.

2.2.2 Papež Jan Pavel II.

Jan Pavel II. – vlastním jménem Karol Józef Wojtyła – se narodil v polských Wadowicích 18. 5. 1920. Po maturitě začal studovat na Jagellonské univerzitě v Krakově, která byla na podzim 1939 uzavřena. Po válce, 1. 11. 1946, byl vysvěcen na kněze; pak pokračoval ve studiích v Římě, kde získal doktorát teologie. Po návratu do Polska v r. 1948 působil v duchovní správě. 4. 7. 1958 ho papež Pius XII. jmenoval světícím biskupem krakovským. 13. 1. 1964 ho papež Pavel VI. jmenoval arcibiskupem krakovským a 26. 6. 1967 kardinálem. Karol Wojtyła byl zvolen papežem 16. 10. 1978, zvolil si jméno Jan Pavel II. Mezi jeho nejvýznamnější dokumenty patří 14 encyklik, 15 apoštolských adhortací, 11 apoštolských konstitucí a 45 apoštolských listů; je autorem pěti knih. Založil mnoho nových diecézí, vyhlásil nové Kodexy kanonického práva pro latinskou církev i pro církve východní, a zrevidoval Katechismus katolické církve. Zemřel v Římě 2. 4. 2005.⁶¹

Jan Pavel II. během svého pontifikátu vnímal uvolnění morálky a odmítání tradičních hodnot, jako např. manželství, rodina, ochrana nenarozeného života. O krizi rodiny, resp. rozpadu manželství, se okrajově zmínil v encyklice *Dives in Misericordia* z r. 1980: „*Církev, která má před očima obraz generace, k níž náležíme, sdílí neklid tolika lidí naší doby. Kromě toho ji musí znepokojovat úpadek mnoha základních hodnot, které jsou nepochybněm základem nejen křesťanské morálky, ale prostě lidské cti a morální kultury, jako je např. úcta k lidskému životu již od okamžiku početí, respektování nerozlučitelnosti manželství, stálost rodiny...*“⁶²

O rok později (21. 11. 1981) se o hodnotách rodiny a manželství rozepisuje už zevrubněji, v adhortaci *Familiaris Consortio*. Tento dokument lze považovat za základní pramen nauky Jana Pavla II. o manželství a rodině. Manželství vnímá jako společenství, pro které je „*příznačná nejen jeho jednota, ale i jeho nerozlučitelnost. Tato důvěrná jednota dvou osob, které se sobě vzájemně odevzdávají, jakož i dobro dětí, vyžadují úplnou manželskou věrnost a požadují jejich nerozlučitelnou jednotu.*“⁶³

Jan Pavel II. považuje za jednu z hlavních povinností církve zdůrazňovat nerozlučitelnost manželství, která je Božím darem a účastí na lásce Ježíše Krista. Zároveň ale vyzdvihuje ty manžele, kteří byli partnerem opuštěni, ale nežijí v novém svazku, čímž zachovávají před Bohem slíbenou věrnost. Chápe jejich obtíže a vyzývá

⁶⁰ Srov. *Gaudium et spes*. Praha, 1995, s. 222-223.

⁶¹ Srov. *Životopisy svatých: Jan Pavel II.* [online], dostupné na <https://www.cirkev.cz/archiv/140427-zivotopisy-svatych-jan-pavel-ii>.

⁶² Viz. JAN PAVEL II. *Dives in Misericordia*. Praha, 1996, čl. 12.

⁶³ Srov. JAN PAVEL II. *Familiaris Consortio*. Praha, 1992, čl. 20.

církevní obec, aby těmto lidem pomáhala, přijímala je, „zahrnula je úctou, solidaritou, pochopením a konkrétní pomocí...“⁶⁴

Jan Pavel II. vnímá, že jeden z rozvedených manželů většinou pomýšlí na další sňatek, tentokrát uzavřený civilně. Nijak nebrání tomu, aby se takoví lidé účastnili života církve a byli společenstvím přijímáni. Podle něj církev nemůže takové lidi opustit; naopak jim musí „neúnavně a usilovně nabízet spásonosné prostředky...“⁶⁵ To ovšem neznamená, že by tito věřící měli být připuštěni k přijímání eucharistie. Jednak z důvodu, že žijí „v rozporu se smlouvou lásky mezi Kristem a církví“,⁶⁶ a pak také z důvodu, aby neuváděli ve zmatek ostatní věřící, co se učení církve o nerozlučitelnosti manželství týče.

Jak již bylo několikrát řečeno, Jan Pavel II. považoval rodinu za mimořádně důležité společenství. V r. 1994, který byl OSN vyhlášen Mezinárodním rokem rodiny, zveřejnil dopis rodinám. I v něm opakuje učení církve o nerozlučitelnosti manželství a jeho vnímání coby svátosti: „Slova manželského souhlasu stanoví podstatu společného dobra manželského páru a rodiny. Především společné dobro manželů: lásku, věrnost, úctu, trvání jejich svazku až do smrti: „po všechny dny života... Manželský slib si manželé navzájem dávají přísahou, tj. potvrzují pravost svého souhlasu před Bohem...“⁶⁷

V encyklice *Evangelium vitae*⁶⁸ vychází Jan Pavel II. z toho, že oslabení vztahu k Bohu vede k „praktickému materialismu, v němž vzrůstá individualismus utilitarismus a hédonismus... Místo hodnot spojených s „být“ nastupují hodnoty spojené s „mít“.“⁶⁹ Kritizuje nástup sobeckého vnímání těla jako zdroje požitku a opomíjení vyšších hodnot duchovních, filozofických či náboženských. Vnímá oddalování přijetí či dokonce odmítání dětí v manželství a varuje před sobectvím, které v konečném důsledku postihuje ty slabší – ženy, děti, staré, nemocné...⁷⁰

Jan Pavel II. v této encyklice vnímá manžele především jako rodiče, kteří by s radostí měli přijímat děti, jež ve svém svazku počnou. Nazývá rodinu „domácí církví“ a představuje manžele jako spolupracovníky Boha při zprostředkování nového života., kdy je dítě jejich vzájemným darem.⁷¹

Jan Pavel II. vnímal, že Kodex církevního práva, vydaný v r. 1983, sice v mnoha ohledech reagoval na změněnou společenskou situaci, ovšem v oblasti manželství a jeho neplatnosti víceméně převzal metody kodexu předchozího. Už v únoru 1996 ustanovil komisi, která by měla vypracovat pomocnou instrukci pro soudce a soudní úředníky při projednávání otázek neplatnosti manželství. Pro prostudování závěrů této komise Jan Pavel II. dne 4. 2. 2003 rozhodl, že v návaznosti na ně připraví Papežská rada pro legislativní texty (ve spolupráci s několika kongregacemi a soudy) instrukci s předpisy závaznými v této problematice pro všechny, jichž se týká.⁷²

⁶⁴ Srov. tamtéž, čl. 83.

⁶⁵ Srov. tamtéž, čl. 84.

⁶⁶ Srov. tamtéž, čl. 84.

⁶⁷ Viz. JAN PAVEL II. *Dopis rodinám papeže Jana Pavla II.* Praha, 1994.

⁶⁸ Vyšla 25. 3. 1995.

⁶⁹ Viz JAN PAVEL II.: *Evangelium Vitae.* Praha, 1995. čl. 23.

⁷⁰ Srov. tamtéž.

⁷¹ Srov. tamtéž, čl. 92.

⁷² Srov. *Dignitas Connubii* [online], dostupné na <http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/?pg=dokumenty>.

Začátkem roku 2005 (přesněji 25. ledna) byla ve Vatikánu zveřejněna instrukce o manželství „*Dignitas connubii*“ (Důstojnost manželství). Celých osm let ji připravovala Papežská rada pro výklad právních textů ve spolupráci s dalšími úřady kurie. Instrukce se zabývá normami závaznými pro cca 800 církevních soudů, které se zabývají otázkami neplatnosti manželství, a shrnuje zkušenosti v této problematice za předchozích 20 let od vydání upraveného Kodexu církevního práva v r. 1983. Kardinál Julian Herranz, předseda Papežské rady pro výklad právních textů, při představování dokumentu prohlásil, že instrukci považuje za potřebnou mj. proto, že mentalita současné společnosti přeje rozvodům a nazývá manželstvím i svazky, které jím nejsou (homosexuální vztahy, vyloučení potomstva). Podle něj v „*některých národech, ve znamení falešného pokroku, dochází k právní regresi, která škodí lidské duši...*“⁷³

2.2.3 Papež Benedikt XVI.

Papež Benedikt XVI. se narodil se 16. 4. 1927 v německém Markt am Inn jako Joseph Ratzinger. V r. 1946 zahájil studia filozofie a teologie na univerzitě ve Freisingu a Mnichově. Dne 29. 6. 1951 byl vysvěcen na kněze, o rok později zahájil kariéru vysokoškolského pedagoga oborů dogmatika a fundamentální teologie nejprve na univerzitě ve Freisingu, kde studoval, poté v Bonnu, Münsteru, Tübingenu, později – už jako profesor – na univerzitě v Regensburgu. Díky své vědecké činnosti zastával také četné funkce při německé biskupské konferenci a v mezinárodních teologických komisích.

Dne 24. 5. 1977 byl papežem Pavlem VI. jmenován arcibiskupem mnichovským a freisingkým, 27. 6. 1977 pak kardinálem a 25. 11. 1981 ho Jan Pavel II. ustanovil prefektem kongregace pro nauku víry. Zastával také úřad prezidenta papežské biblické komise a četných mezinárodních teologických komisí.

Dne 15. 2. 1982 rezignoval na pastorační vedení mnichovské arcidiecéze; 5. 4. 1993 byl povýšen do funkce biskupa-kardinála, 6. 11. 1998 byl jmenován viceděkanem kolegia kardinálů a 30. 11. 2002 jeho děkanem. 19. 4. 2005 byl zvolen papežem a přijal jméno Benedikt XVI.; 28. 2. 2013 ze zdravotních důvodů rezignoval na papežský úřad a od té doby žije v ústraní.

Je autorem mnoha knih, vědeckých textů a článků, vydal několik encyklik a adhortací.⁷⁴

Lze říci, že papež Benedikt XVI., co se manželství a jeho nerozlučitelnosti týče, pokračoval v linii svého předchůdce. Manželství chápal jako biblickou, přirozenou formu bytí muže a ženy, která tvoří základ křesťanské kultury a bez níž by byla zničena. Už v roce 1994 – v mezinárodním roce rodiny – sepsal jakožto prefekt Kongregace pro nauku víry list, který přednesl při audienci u papeže Jana Pavla II.; ten ho schválil a nařídil jeho zveřejnění. V listu zdůrazňuje mimořádný dar, jakým je rodina a manželská láska pro člověka, a srovnává toto se situací věřících, kteří žijí v „*neregulární manželské situaci*“. Vybízí duchovní, aby takovým lidem věnovali pozornost a nabízeli možné formy účasti na životě církve. Mezi ně ovšem rozhodně

⁷³ Srov. *Nová instrukce o manželství* [online], dostupné na <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=3260>.

⁷⁴ Srov. *Kurzbiographie seiner Heiligkeit Benedikt XVI.* [online], dostupné na http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/biography/documents/hf_ben-xvi_bio_20050419_short-biography_old.html.

nepatří přijímání eucharistie, které je v těchto případech v přímém rozporu se způsobem života těchto křesťanů.⁷⁵

Joseph Ratzinger sice vyjmenovává situace, v nichž někteří duchovní i věřící nacházejí prostor pro možné výjimky z této praxe, ale zároveň rezolutně připomíná učení církve, které zcela jasně zakazuje přístup k přijímání eucharistie těm, kteří jakožto civilně rozvedení uzavřeli nový civilní sňatek. Několikrát se odkazuje na adhortaci *Familiaris consortio* papeže Jana Pavla II. a po jeho vzoru vybízí duchovní i laiky k podpoře věřících, kteří žijí v takto neregulérních manželstvích, s tím, že je třeba jim učení církve předkládat ne jako způsob diskriminace, ale „*pouze o absolutní věrnost Kristově vůli, který nám navrátil a nově svěřil nerozlučitelnost manželství jako dar Stvořitele*“.⁷⁶

K tématu se vrátil už jako papež Benedikt XVI. v adhortaci *Sacramentum caritatis*, vydané 22. 2. 2007. V kapitole nazvané Eucharistie a nerozlučitelnost manželství uvádí, že „*Pastorační pozornost, kterou synoda věnovala bolestným situacím, v nichž se nacházejí mnozí věřící, kteří se po uzavření svátostného manželství rozvedli a uzavřeli nový sňatek, je pak zcela oprávněná. Jedná se o ožehavý a komplikovaný pastorační problém, o skutečnou ránu dnešní společnosti, která ve stále rostoucí míře plní i mnohá katolická prostředí*“.⁷⁷

Vybízí kněze, aby pečlivě rozlišovali různé situace a duchovně napomáhali dotčeným věřícím. Zdůrazňuje, aby nebyli připouštěni ke svátostem rozvedení, kteří žijí v civilním manželském svazku, nicméně aby jim bylo umožněno žít křesťanským způsobem života v těch aspektech, kde je to možné. Zároveň upozorňuje kněze, aby (s ohledem na komplikovanou společenskou situaci v dnešní době) věnovali maximální pozornost přípravě na manželství tak, aby včas odhadli nepřipravenost či neschopnost snoubenců dostát závazkům z této svátosti plynoucím.⁷⁸

Na Světovém setkání rodin v r 2012 Benedikt XVI. mj. řekl: „*Plán Boha s lidským párem dochází naplnění v Ježíši Kristu, který povznesl manželství na svátost. Drazí manželé, zvláštním darem Ducha svatého vám Kristus dává účast na své snubní lásce a činí z vás znamení své lásky k církvi: věrné a úplné lásky. (...) Žít vaše povolání není snadné, zejména dnes, avšak láska je podivuhodná skutečnost, která jediná může proměnit kosmos, svět...*“⁷⁹

Lze obecně říci, že papež Benedikt XVI. postupuje v otázce neplatnosti manželství mimořádně opatrně – apeluje na rozvedené a civilně sezdané, aby svým konáním nepohoršovali ostatní věřící, nepřestupovali učení církve a neoprávněně nepřistupovali ke svátostem. Poučuje duchovní, aby těmto lidem ukazovali vlídnou tvář církve a zároveň, aby ani oni neporušovali učení církve v těchto otázkách. Klade důraz, aby konali řádné přípravy snoubenců a neudělovali svátost manželství tam, kde chybí základní předpoklady. Zdůrazňoval mj. potřebu opatrnosti při posuzování platnosti

⁷⁵ Srov. RATZINGER, J. *List biskupům katolické církve o přijímání eucharistie ze strany rozvedených věřících, kteří uzavřeli nový sňatek* [online], dostupné na http://teologietela.paulinky.cz/_d/KNV-_1994_-Annus-internationalis-familiae-_CZ.pdf.

⁷⁶ Srov. RATZINGER, J. *List biskupům katolické církve o přijímání eucharistie ze strany rozvedených věřících, kteří uzavřeli nový sňatek* [online], dostupné na http://teologietela.paulinky.cz/_d/KNV-_1994_-Annus-internationalis-familiae-_CZ.pdf.

⁷⁷ Srov. BENEDIKT XVI. *Sacramentum caritatis*. Praha, 2007, čl. 29.

⁷⁸ Srov. tamtéž, čl. 29.

⁷⁹ Srov. BENEDIKT XVI. *Budovat společnost s lidskou tváří* [online], dostupné na <http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=16540>.

manželství, aby nedocházelo k nárůstu anulací na základě prohlášení o psychické nezralosti, a vyzýval církevní soudce k úzké spolupráci se soudními znalci, kteří by mohli vydat podložené stanovisko ohledně existence skutečné neschopnosti.⁸⁰

2.2.4 Papež František

Papež František, vlastním jménem Jorge Mario Bergoglio, se narodil 17. 12. 1936 v Buenos Aires. V roce 1956 vstoupil do kněžského semináře, o dva roky později do jezuitského řádu. Studoval teologii, duchovní vědy a filozofii, literaturu a psychologii. Dne 13. 12. 1969 byl vysvěcen na kněze, v r. 1973 složil věčné sliby v řádu jezuitů. Do r. 1980 byl provinciálem řádu v Argentině, poté působil jako rektor a spirituál. Dne 20. 5. 1992 byl jmenován světícím biskupem Buenos Aires, 3. 6. 1997 arcibiskupem-koadjutorem s právem nástupnictví.

Arcibiskupského stolce se ujal 28. 2. 1998. V r. 2001 byl jmenován kardinálem, v roce 2005 zvolen předsedou argentinské biskupské konference, přičemž tento post zastával dvě volební období. Dne 13. 3. 2013 byl zvolen papežem a přijal jméno František (I).⁸¹

Za Františkovo hlavní dílo k tématu rodina a manželství lze považovat exhortaci *Amoris laetitia* (O lásce v rodině), který byl představen 8. 4. 2016. Text shrnuje výsledky a závěry synod o rodině, které se konaly r. 2014 a 2015. Exhortace byla očekávaná s velkými nadějemi, co se týče změny postoje římskokatolické církve k rozvedeným či znovu sezdaným manželům. Tato poměrně nereálná očekávání se nenaplnila, protože papež František dává v exhortaci poměrně jasně najevo, že dogmatické otázky jsou jasně formulované a platné.

Podle papeže Františka je manželství „*drahocenné znamení, protože když muž a žena slaví svátost manželství, Bůh se v nich takříkajíc zrcadlí...*“⁸² Ve čtvrté kapitole, nazvané „Láska v manželství“, vyjmenovává všechny aspekty manželství (např. vlídnost, odpuštění, shovívavost, dialog, vášnivou lásku, emoce či erotiku, ale také násilí a manipulaci) a dává je do souvislostí s evangelií či naukou církevních otců.

V 6. kapitole – Některé pastorační perspektivy – papež František pojmenovává problémy rodiny v dnešní době v různých situacích. Klade velký důraz na doprovázení rodin bez ohledu na jejich momentální situaci. Vnímá, že v životě každé rodiny se vyskytnou krize, které je potřeba překonávat, ať už se jedná o příchod dětí do rodiny, pak také jejich odchod, problémy spojené se stářím, ekonomickou a sociální situací. Dobře to ilustrují už názvy podkapitol (např.: Rozjasnit krize, Úzkosti a těžkosti, Výzva krizi, Staré rány apod.). V odstavci 241 papež zmiňuje, že „*existují případy, v nichž je rozdělení nevyhnutelné. Někdy to může být dokonce morálně nutné, když jde o to uchránit slabšího z manželů anebo malé děti před ranami ještě těžšími způsobenými zvlů a násilím, ponižováním a vykořisťováním, odcizením a lhostejností. [257]. Avšak musí se to pokládat za nejkrajnější prostředek, když se každý jiný pokus o nápravu ukázal bezvýsledným.*“⁸³ V následujícím odstavci papež cituje synodální otce, kteří se shodli na nezbytnosti specifického posouzení při pastoračním provázení odloučených,

⁸⁰ Srov. *Projev k členům Tribunálu Římské rotý dne 29. 01. 2009* [online], dostupné na <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=10751>.

⁸¹ Srov. ERBACHER, J. *Papst Franziskus: Aufbruch und Neuanfang* [online], dostupné na https://books.google.cz/books?id=_o_iAwAAQBAJ&dq=jorge+mario+bergoglio+lebenslauf&hl=cs&source=gbs_navlinks_s.

⁸² Viz *Amoris Laetitia*. Praha, 2016, čl. 121.

⁸³ Viz *Amoris Laetitia*. Praha, 2016, čl. 241.

rozvedených a opuštěných; těch, kteří se stali „obětí“ nespravedlivého rozvodu či rozluky či byli opuštěni. Vyzývá pastýře i církevní společenství k citlivému doprovázení takto „postižené“ osoby, zvláště v případech, kdy mají děti či žijí v situaci chudoby. Apeluje na duchovní, aby rozvedeným, kteří žijí v novém svazku, dali pocítit, že jsou i nadále součástí církve, že „nejsou exkomunikováni“.⁸⁴

Kromě situace manželů si papež František všímá také situace dětí, které v takových rodinách žijí. Právě s ohledem na ně vyzývá křesťanská společenství, aby nenechávala „v osamocení ty rozvedené rodiče, kteří žijí v novém svazku. Naopak, musejí je začlenit a provázet v jejich výchovném poslání... Pomáhat hojit rány rodičů a duchovně je přijímat prospívá také dětem, které potřebují rodinnou tvář církve, která je v této traumatické zkušenosti přijímá.“⁸⁵

Problém dětí rozvedených rodičů František vnímá obzvláště citlivě a apeluje především na rodiče, aby nedopustili situace, kdy se jejich děti stanou rukojmí rodičů a jejich sporů, jakkoliv si uvědomuje stále se zvyšující počet rozvodů i církevně uzavřených manželství.⁸⁶

Je nutno říci, že tato exhortace se nesetkala pouze s pozitivními ohlasy. Někteří ji vnímali jako málo uctivou vůči dosavadní praxi a učení církve, dostatečně nezakořeněnou v teologické nauce církve. Jiní apelovali, aby papež k některým bodům zaujal jasné stanovisko.⁸⁷ Naopak zastánci tohoto textu oceňují Františkovu snahu přistupovat k rozvedeným a znovu sezdaným křesťanům vlídně a s pochopením, tedy milosrdně. Církev by měla přestat vyčleňovat a odsuzovat ty, jejichž život zcela neodpovídá křesťanským ideálům a morálce, ale měla by jim nabízet cestu lásky.⁸⁸

O doprovázení odloučených či rozvedených manželů biskupy a kněžími se (kromě *Amoris laetitia*) zmiňuje i ve svém motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus*: „Z moci kán. 383 § 1 má biskup za úkol s apoštolským vědomím doprovázet odloučené či rozvedené manžely, kteří v důsledku své životní situace třeba i opustili náboženskou praxi. Spolu s faráři se tedy podílí (srov. kán.529 § 1) na pastorační péči o tyto věřící nacházející se v nesnadné situaci.“⁸⁹

K vyhlášení tohoto dokumentu vedla papeže Františka snaha o zjednodušení procesu prohlášení neplatnosti manželství, resp. jeho urychlení. I nadále platí, že manželství může být prohlášeno za neplatné pouze prostřednictvím soudního řízení, přičemž ale dostačuje pouze jedno soudní rozhodnutí o neplatnosti a pokud se strany neodvolají, rozsudek nabude platnosti. Nově je možné absolvovat tzv. zkrácené řízení před diecézním biskupem. To je možné v případě, že žalobu podaly obě strany, resp. jen jedna strana se souhlasem druhé; stručně řečeno je potřeba soulad obou stran sporu.⁹⁰

Podle papeže Františka je vhodné, aby biskup, coby pastýř a hlava diecéze, byl soudcem pro věřící jemu svěšené. Znamená to tedy, že zvláště v menších diecézích by

⁸⁴ Srov. tamtéž, čl. 242-243.

⁸⁵ Viz tamtéž, čl. 246.

⁸⁶ Srov. GILBERT, G. *Rodina – poklad naší doby*. Praha, 2018, s. 36-39.

⁸⁷ Viz např. dopis kardinálů C. Caffarry, R. Burkeho, W. Brandmuellera a J. Meisnera, v němž od papeže, resp. od Kongregace pro nauku víry, požadovali odpovědi na jejich otázky ohledně konkrétní interpretace tohoto dokumentu.

⁸⁸ Srov. SCHOCKENDORFF, E. *Dvojitý způsob četby exhortace Amoris laetitia*. Praha, 2017, s. 22-25.

⁸⁹ Viz FRANTIŠEK. *Mitis iudex Dominus Iesus*. Brno, 2015, s. 18.

⁹⁰ Srov. HRDINA, I., A. *K vybraným aspektům nového kanonického manželského procesu*. Praha, 2016, s. 9-14.

neměl biskup delegovat výkon své soudní moci úřadům biskupské kurie, ale v naprosto jednoznačných případech sám rozhodnout o platnosti manželství. Je samozřejmě otázkou, zda a jak často, s ohledem na velké množství povinností, budou diecézní biskupové toto zkrácené řízení aplikovat.⁹¹

Jeden z posledních výroků papeže Františka k tématu nerozlučitelnosti manželství zazněl 29. ledna 2018 při obvyklé každoroční audienci, při níž se papež setkává se soudci apoštolského tribunálu Římské rotý. František kromě jiného řekl: „...*těsná spojitost mezi svědomím a manželským právem, kterou se denně zaobíráte, vyžaduje, aby výkon spravedlnosti nebyl redukován na pouhý byrokratický úkon. Pokud by církevní soudy podlehly tomuto pokušení, zradily by křesťanské svědomí. Proto jsem pro zkrácené procesy stanovil nejen zřetelnější roli dohledu diecézního biskupa, ale také aby biskup, který je v církvi rozeným soudcem, sám v první instanci posuzoval možné případy manželské nulity. Musíme zabránit, aby svědomí věřících, jejichž manželství je v nesnázích, mělo uzavřeno cestu Milosti. Tohoto cíle bude dosaženo pastoračním doprovázením, rozlišováním ve svědomí a prací našich soudů. Tato práce se koná moudrým hledáním pravdy. Jedině tak bude prohlášení o neplatnosti osvobozením pro svědomí.*“⁹²

Problémy posvátné instituce manželství jsou palčivým problémem posledních let či desetiletí. V naší společnosti klesá odvaha či ochota mladých lidí uzavírat manželství a přijímat děti; následkem toho je porodnost v západních zemích již dlouhá léta pod hranicí udržitelnosti populace, což se týká i manželství a rodin praktikujících křesťanů. Vyhrocují se tak postoje dvou hlavních skupin – zastánců tradičního modelu manželství a rodiny, kteří tyto instituce považují za nutné udržet za každou cenu, a těch, kteří sdílejí liberálnější postoj – možná i proto, že jejich vlastní manželství třeba ztroskotalo...⁹³

2.3 Shrnutí poznatků

Je bohužel smutným faktem, že v poslední době přibývá rozpadů manželství, a to se týká i manželství svátostně uzavřených. Jakkoliv církev i v dnešních dnech, přes mnohé kritiky a snahy o liberálnější přístup, trvá na nerozlučitelnosti manželství (mj. s ohledem na děti), shodli se poslední tři papežové na nutnosti intenzivnější a citlivější péče o ty manžele, jejichž svazek se z nejrůznějších důvodů rozpadl.

Dnešní církev by se tedy měla více věnovat pastoraaci rozvedených (a znovu sezdaných). Jakkoliv trvá nemožnost jejich přístupu ke svátostem, přesto by se neměli cítit vyloučení z života farnosti. Jak píše Jan Pavel II.: „*Osamocenosť a jiné obtíže jsou často údelom pro rozlúčeného manžela, zvlášte když je nevinný. Takovým ľidom musí obec vĕřících ještĕ více pomáhat. Má je zahrnout úctou, solidaritou, pochopením a konkrétnou pomocí, aby dokázali zachovať vĕrnosť i ve svých obtížnych situáciách*“.⁹⁴

⁹¹ Srov. HRDINA, I., A. *Biskup soudcem ve své diecézi*. Praha, 2016, s. 7-18.

⁹² Viz *Promluva papeže Františka k tribunálu Římské rotý* [online], dostupné na <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27098>.

⁹³ Srov. ZAJÍC, J. *Manželství – v minovém poli*. Praha, 2015, s. 20-21.

⁹⁴ Viz *Familiaris consortio*, čl. 83.

3 Manželství v katolické církvi

3.1 Obecné shrnutí

„Manželský svazek, kterým muž a žena mezi sebou vytvářejí nejvnitřnější společenství celého života, zaměřené svou přirozenou povahou na prospěch manželů a na zplození a výchovu dětí, je mezi pokřtěnými povýšen Ježíšem Kristem na svátost.“⁹⁵

V minulosti nebylo manželství vnímáno jen jako úzké společenství dvou osob, ale také jako společenství ekonomické a „výrobní“. Postupem času se tyto vrstvy rozdělily a manželský svazek už neplní funkci ekonomickou a sociální, ale bývá založen pouze na bázi emocí. Došlo k razantnímu nárůstu rozvodovosti a nezávazných vztahů, přičemž vážnost manželství nepodporuje ani současná krize identity a mezilidských vztahů. Deklarace lidských práv OSN z roku 1948 jednoznačně vyzývala k podpoře rodiny; současné aktivity, které OSN zastřešuje, naopak na rodinu útočí coby na přežitek omezující práva jedince. Rodina je vnímána jako jednotka společně žijících osob, bez ohledu na jejich pohlaví, identitu či společenskou roli.⁹⁶

3.1.1 Historie

Význam manželství, tj. jeho jednota a nezrušitelnost, jsou zakotveny již v řádu stvoření. Manželská věrnost je symbolem věrnosti Boží, nevěra je naopak vnímána jako nevěra Bohu. Starý zákon zobrazuje manželství jako znamení smlouvy mezi Hospodinem a Izraelem. Nový zákon chápe manželství jako znamení Boží lásky k člověku.⁹⁷

Otázkám manželství a jeho nerozlučitelnosti se podle Nového zákona věnuje i Ježíš, který v Markově evangeliu uvádí: „Od počátku stvoření, Bůh učinil člověka jako muže a ženu; proto opustí muž svého otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo; takže již nejsou dva, ale jeden. A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj!“⁹⁸

Manželství bylo od počátku křesťanství tedy vnímáno jako svazek, který si přeje Bůh. Křesťané té doby sice uzavírali manželství podle místních zvyků a tradic (tedy i pohanských), nicméně s vědomím, že jej uzavírají před Bohem.⁹⁹

3.1.2 Současnost

Změnu v definici vnímání manželství přinesla pastorální konstituce *Gaudium et spes*, která charakterizuje manželství jako důvěrné společenství života a lásky, jež má základ v manželské smlouvě, tj. v neodvolatelném osobním souhlasu.¹⁰⁰

Jan Pavel II. ve svém *Dopisu rodinám* zmiňuje, že nedílnou součástí výchovy by měla být otázka volby povolání, resp. příprava na manželský život. Na tomto úkolu se sice církev značnou měrou podílí např. formou kurzů pro snoubence, nicméně hlavní zodpovědnost nese především rodina. Toto společenství má za úkol vytvářet duchovní

⁹⁵ Viz Katechismus katolické církve, par. 1601.

⁹⁶ Srov. VÍTOVÁ, M. *Rozvedení křesťané v katolické církvi*. České Budějovice, 2011, s. 7.

⁹⁷ Srov. POLÍVKA, J., DOLISTA, J., DŘÍMAL, L. *Povídání o manželství*, Praha 1999, s. 140.

⁹⁸ Mk 10,6-9

⁹⁹ Srov. KAŠNÝ, J. *Manželství v západní tradici*. České Budějovice, 2006, s. 15.

¹⁰⁰ Srov. GS, čl. 52.

pouto s ostatními rodinami, aby tak pokračovala tradice vzájemné solidarity a výchovy.¹⁰¹

3.2 Snoubenci

3.2.1 Příprava na vstup do manželství dle doporučení katolické církve

„Ať tedy přistupují snoubenci ke sňatku se správným smýšlením a s dobrou přípravou, aby si mohli přiměřeně pomáhati při snášení životních obtíží, a ještě více - aby se podporovali v péči o věčnou spásu a při sebevýchově ve vnitřního člověka v míru věku plnosti Kristovy.“¹⁰²

Papež Pius XI. se ve své encyklice o křesťanském manželství - *Casti connubii* - krátce věnuje také otázce přípravy na manželství, přičemž ji rozděluje na vzdálenou a blízkou. Jako součást přípravy vzdálené definuje dobrou výchovu v dětství, neboť člověk egoisticky založený může být jen obtížně dobrým manželem. Příprava blízká pak začíná zralým výběrem partnera, přičemž radí, aby snoubenci „při tomto rozvažování ať mají na zřeteli především Boha a pravé náboženství Kristovo, dále blaho své vlastní, druhého manžela, budoucího potomstva a také blaho národa a lidské společnosti...“ Doporučuje, aby snoubenci při výběru partnera brali ohled na radu rodičů, a to jak s ohledem na jejich větší zkušenosti, tak i s přihlédnutím k 4. přikázání Desatera.¹⁰³

Na tento požadavek navazuje Jan Pavel II. v adhortaci *Familiaris consortio*, kdy jednotlivé etapy přípravy na manželství – vzdálenější, bližší a bezprostřední – chápe jako proces vedoucí k přijetí manželství jako křesťanské povolání.

Uvedené tři etapy musí u snoubenců zohlednit např. také stupeň zralosti víry, jejich duchovní a osobnostní úroveň, zkušenosti z rodiny, v níž vyrůstali, a jejich motivy vedoucí k vstupu do manželství.¹⁰⁴

- *Vzdálenější příprava* začíná (stejně jako u Pia XI.) výchovou v dětství. Cílem této fáze je naučit dítě spojovat duchovní a „profánní“ život, rozvíjet jeho osobnost, toleranci a pochopit vlastní sexualitu. Cílem je vychovat z dítěte sebevědomého, zodpovědného křesťana, schopného navazovat a udržovat sociální vztahy.¹⁰⁵

Na této fázi přípravy se podílí především rodina, ale také farnost, učitelé (katecheté) náboženství, centra pro mládež a pro rodinu.¹⁰⁶

- *Bližší příprava* se už netýká dětí, ale mladých lidí, a má ukázat manželství jako vztah muže a ženy, o který je nutné neustále pečovat a rozvíjet ho. Tato příprava by měla být součástí farní a diecézní pastorační mládeže, je možné ji okrajově realizovat v rámci přípravy na biřmování (u mladých lidí, kteří byli pokřtěni v dětství) či na křest (u těch, kteří se na něj připravují v dospělosti). Tématem této fáze přípravy na manželství je kromě prohloubení víry např. křesťanské chápání

¹⁰¹ Srov. JAN PAVEL II. *Dopis rodinám*. Praha, 1994, s. 20.

¹⁰² Srov. PIUS XI. *Casti connubii*. Řím, 1930, čl. 119.

¹⁰³ Srov. tamtéž, čl. 119-121.

¹⁰⁴ Srov. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha, 2017, čl. 2.4-2.8.

¹⁰⁵ Srov. tamtéž, čl. 3-3.2.

¹⁰⁶ Srov. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha, 2017, čl. 6.1.

muže a ženy, manželství jako celoživotní společenství, církevní vnímání sexuality, děti jako plod manželské lásky...¹⁰⁷

Na této fázi se podílí farnost, diecézní centra pro mládež a pro rodinu, ti, kdo připravují na svátost biřmování, řeholní společenství a hnutí.¹⁰⁸

- *Bezprostřední příprava* by se měla konat v měsících a týdnech před uzavření sňatku. Mělo by se jednat o „završení“ dlouhodobého procesu přípravy, ovšem pro řadu snoubenců je to jediná fáze přípravy. Tato fáze ideálně rozvíjí a prohlubuje témata předchozích dvou fází (v případě méně ideálním je teprve otevírá):
 - o Jak katolická církev chápe manželství
 - o Psychologie partnerského vztahu
 - o Rodiče, přátelé a my
 - o Konflikty a jejich řešení
 - o Manželská láska a sexualita
 - o Děti a my – odpovědné rodičovství
 - o Jak prožívat v manželství vztah k Bohu
 - o Obsah manželského slibu, průběh svatebního obřadu

Zodpovědnost za tuto fázi přípravy nese kněz a její součástí je mj. také vyřízení nezbytných právních a administrativních kroků. Bezprostřední příprava by měla probíhat v minimálně šesti setkáních a účast snoubenců je chápána víceméně jako nutná.¹⁰⁹

Na této poslední fázi se podílí příslušný duchovní správce farnosti, kde sňatek proběhne, dále „osvědčený“ manželský pár (např. trvalý jáhen s manželkou), či pastorační asistent/ka.¹¹⁰

Součástí poslední fáze přípravy na manželství je kanonické šetření, jehož úkolem je jednak kvalifikované posouzení svobodného souhlasu a jednoznačné vůle k vstupu do manželství (a s tím související přijetí dětí) a zjištění eventuelních překážek, tomuto kroku bránícím. Optimálně by příprava na manželství měla započít min. pět měsíců před datem svatby, s přihlédnutím k možnostem snoubenců.¹¹¹

3.2.2 Přístup (postoj) „snoubenců“ k sobě navzájem před vstupem do manželství

*Aby snoubenci přijali s užítkem svátost manželství, vřele se jim doporučuje přijmout svátost pokání a svátost oltářní.*¹¹²

Před vstupem do manželství je potřeba, aby každý ze snoubenců poznal sám sebe, vliv rodiny a rodinných pout na svůj život, a zároveň také rodinu svého partnera. Je nutné se citově osamostatnit a otevřít svému budoucímu partnerovi své nitro a seznámit ho s eventuelními problémy. Je potřeba, aby si snoubenci navzájem ujasnili svá pojetí manželství a rodiny - zda jsou „kompatibilní“ s chápáním partnera. Žádné dvojici nikdo

¹⁰⁷ Srov. tamtéž, čl. 4-4.7.

¹⁰⁸ Srov. tamtéž, čl. 6.2.

¹⁰⁹ Srov. tamtéž, čl. 5-5.13.

¹¹⁰ Srov. tamtéž, čl. 6.3.

¹¹¹ Srov. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha, 2017, čl. 5.8-5.10.

¹¹² Srov. CIC, kán. 1065.

třetí neurčil, jak má vypadat jejich vztah. Jsou to jen a pouze ti dva partneři, kteří ho vytvářejí, a jejich vztah bude takový, jaký ho oni udělají.¹¹³

Církev vnímá manželství jako smlouvu, resp. svazek, společenství lásky. Je potřeba, aby si snoubenci uvědomili závažnost manželského slibu, kterým do manželství vstupují. Zásnuby, které mnozí absolvují před svatbou, ovšem závazné nejsou, při nich si manželé slibují pouze cestu k manželství.¹¹⁴ Jedná se spíše o slavnost rodinnou, která snoubencům vyprošuje požehnání do dalšího života. Je potřeba jednoznačně prohlásit, že se nejedná o „předstupeň“ svatby, která by navíc neměla bezprostředně následovat.¹¹⁵

Jak již bylo mnohokrát řečeno, církevně platné je pouze takové manželství, které je uzavřené bez překážek a předepsanou kanonickou formou. V posledních letech se ovšem i u věřících snoubenců rozmáhá zvyk sepsání tzv. předmanželské smlouvy, což podle některých výkladů přinejmenším vzbuzuje pochybnosti o platnosti takového manželství. Pokud totiž snoubenci uzavřou předmanželskou smlouvu, může se to jevit jako podmínka do budoucna. Předmanželská smlouva totiž zpravidla upravuje majetkové poměry v případě potenciálního rozvodu, což si lze vyložit jako vyloučení nerozlučitelnosti manželství. Kodex kanonického práva z r. 1917 umožňoval snoubencům za určitých okolností vyslovit tzv. podmínky do budoucna. Kodex z r. 1983 takové podmínky neuznává, pod hrozbou neplatnosti manželství. Podle právních výkladů lze předmanželskou smlouvu akceptovat, pokud je jejím cílem majetková ochrana (např. dětí z předchozího svazku). Je proto kladen důraz na toho, kdo snoubence na manželství připravuje, aby řádně objasnil, jaké důvody vedou snoubence k sepsání předmanželské smlouvy.¹¹⁶

3.2.3 Přístup duchovních správců, popř. jiných erudovaných osob, k vedení „teoretických příprav“ snoubenců na vstup do manželství

*Duchovní pastýři mají povinnost postarat se o to, aby vlastní církevní společenství poskytlo pomoc věřícím, díky které si manželský stav uchová křesťanského ducha a bude se zdokonalovat. Tuto pomoc je třeba prokazovat především: (...) Osobní předmanželskou přípravou, kterou by se snoubenci připravili na posvátnost svého nového stavu a na jeho povinnosti.*¹¹⁷

Příprava na manželství by měla být nedílnou součástí pastoračních programů každé farnosti, resp. diecéze. Otázkám víry, které se během přípravy snoubenců vynoří, by se měl věnovat kněz či jáhen. Proto se doporučuje, aby obecná část přípravy probíhala skupinově a až vlastní příprava, při níž se řeší průběh obřadu, jednotlivě, s konkrétním oddávajícím.¹¹⁸

Někteří teologové rozlišují – kromě výše uvedeného – u přípravy na manželství část „osobnostní“ a část „právní“.¹¹⁹ Část osobnostní jsme zmínili už v odstavci pojednávajícím o přípravě na vstup do manželství. Část právní se zaměřuje na

¹¹³ Srov. BURGUN, C., LUCEREAU, B. *Co kdybychom se vzali*. Praha, 2017, s. 81-84.

¹¹⁴ Srov. tamtéž, s. 86.

¹¹⁵ Srov. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha, 2017, čl. 3.3.

¹¹⁶ Srov. KOLÁŘOVÁ, M. *Předmanželská smlouva a platnost manželství*. Praha, 2018, s. 43-50.

¹¹⁷ Srov. CIC, kán. 1063.

¹¹⁸ Srov. *Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha, 2017, čl. 7.1.

¹¹⁹ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 35-36.

zjišťování, zda uzavření manželství nebrání nějaká překážka či zákaz.¹²⁰ Její součástí je také sepsání žádosti o církevní sňatek a předání dokladů k uzavření manželství potřebných (potvrzení o křtu – výpis z matriky, u ovdovělých úmrtní list manžela, u rozvedených rozhodnutí církevního soudu o zneplatnění předchozího sňatku, apod.).

Bezprostředně před svatbou kněz pronese v kostele tzv. ohlášky. Jedná tak na základě směrnice ČBK z 27. 1. 1993, která určuje, že před církevním sňatkem budou ve farnosti, kde se bude konat svatba, a v místě trvalého bydliště, zveřejněny ohlášky, a to buď ústně 14 dní před uzavřením sňatku, nebo písemně na vývěsce v kostele po stejnou dobu.¹²¹

„Aby souhlas novomanželů byl svobodným a odpovědným úkonem a manželská smlouva měla pevné a trvalé lidské i křesťanské základy, má zásadní důležitost příprava na manželství. Přednostní cestou této přípravy zůstává příklad a poučování od rodičů a rodin. Úloha pastýřů a křesťanského společenství jako „Boží rodiny“ je nezbytná pro předávání lidských a křesťanských hodnot manželství a rodiny, a to tím více, že v naší době mnoho mladých lidí zakouší následky rozvrácených rodin, které už toto uvedení dostatečně nezajišťují: Mladé lidi je třeba vhodně a včas poučit — a to převážně už v rodině — o důstojnosti, úloze a praxi manželské lásky, aby nabyli úcty k čistotě a mohli v příhodném věku po čestně prožitém období zasnoubení vstoupit do manželství.“¹²²

3.3 Manželství uzavřené v římskokatolické církvi

Už v minulosti samozřejmě existovala manželství, která se potýkala s problémy a která oběma stranám přinášela velkou řadu problémů. Nicméně, s ohledem na tehdejší zvyklosti, téměř neexistovaly případy zneplatnění manželství, či manželské rozluky.

Až do Tridentského koncilu církev neměla žádnou závaznou a jednoznačnou směrnici k uzavírání církevních sňatků. Za závěr tohoto koncilu byl vydán dekret *Tametsi*, který jasně formuloval, že platná jsou pouze ta manželství, jež byla předem řádně a veřejně ohlášena a poté uzavřena s dobrovolným souhlasem snoubenců ve farním kostele za přítomnosti kněze a dvou svědků.¹²³ Do 20. století byla tato forma uzavírání manželství závazná a aplikovaná jen v těch farnostech, kde byla řádně vyhlášena. Obecně platnou a závaznou se stala až v r. 1907 vyhlášením dekretu *Ne temere*. Ten stanovil, že platně uzavřená jsou jen manželství uzavřená před farářem nebo pověřeným knězem a nejméně před dvěma svědky.¹²⁴

V roce 1917 byl vyhlášen *Kodex kanonického práva*, který nařizoval povinnost kanonického sňatku pro oba snoubence katolického vyznání, případně pro katolíka a nekatolíka. Další změny s sebou přinesl vznik samostatného Československého státu v r. 1918. V roce 1919 byl vyhlášen zákon č. 320/1919 Sb., o obřadnostech smlouvy manželské, rozluce a překážkách manželství, který umožnil, aby snoubenci uzavřeli církevní nebo civilní manželství. V roce 1949 následoval další zákon, který stanovil, že manželství musí být uzavřeno před státním orgánem, přičemž toleroval následný církevní obřad. Nový Kodex kanonického práva, který se začal připravovat po skončení

¹²⁰ Srov. CIC/1983, kán. 1066.

¹²¹ Srov. NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha, 2006, s. 35-36.

¹²² Viz Katechismus katolické církve, § 1632.

¹²³ Srov. KAŠNÝ, J. *Manželství v západní tradici*. České Budějovice, 2006, s. 23.

¹²⁴ Srov. KAŠNÝ, J. *Manželství v západní tradici*. České Budějovice, 2006, s. 27.

II. vatikánského koncilu a byl zveřejněný až v roce 1983, nepřinesl v oblasti uzavírání manželství nic nového. Po změně režimu (r. 1989) byla zrušena výlučnost civilního sňatku a snoubenci si mohou zvolit, zda uzavřou církevní či civilní sňatek.¹²⁵

3.3.1 Chápání manželského soužití v minulosti

Lze obecně říci, že do začátku 20. století bylo manželství vnímáno především jako ekonomický svazek, velmi často dohodnutý rodinami snoubenců. Důvody pro uzavření manželství byly v první řadě materiální. Muž, jakožto hlava rodiny, musel ženu a děti hmotně zajistit, zatímco od ženy se očekávala péče o rodinu a domácnost. Obvyklé bylo začlenění manželství do širší rodiny, která spolu žila a pracovala.¹²⁶ Rozluka manželství byla velmi komplikovaná, možná pouze v případě nevěry či neplodnosti. Nový sňatek však nebyl možný.

3.3.2 Chápání manželského soužití v současnosti

Už II. vatikánský koncil se usnesl, že „*všechny věřící křesťany (...) volá Pán – každého jeho vlastní cestou – k dokonalé svatosti, jako je dokonalý sám Otec. (...) V různých způsobech života a povoláních uskutečňují jedinou svatost všichni lidé.*“¹²⁷

Manželství v současné době není vnímáno jako instituce, spíše jako životní společenství. To je samozřejmě pozitivní změna, která s sebou ale automaticky nepřináší zpochybnění této posvátné instituce. Dnešní manželství a rodiny nejsou zajištěny žádnými civilními ani církevními zákony, už se nejedná o patriarchální instituci; dnes je vyžadováno osobní nasazení manželů jako partnerů, jak při budování jejich vztahu, tak při výchově dětí. Tato proměna s sebou přináší otázky po smyslu manželství a rodiny v dnešním světě, paradoxně v souvislosti s prodlužováním délky života, kdy se mnozí pokoušejí „vědecky“ dokázat, že není možné, aby žena a muž prožili celý život s jedním manželem. Následkem těchto úvah je jednak neformální soužití partnerů, jednak také vysoká rozvodovost, a to i v katolických kruzích. Oba tyto způsoby soužití a priori popírají chápání manželství jako svátosti, jako Boží povolání k určité životní cestě.¹²⁸

3.4 Prevence

3.4.1 Příprava snoubenců

Jak již bylo uvedeno, přípravu na manželství církev považuje za důležitý krok. Jednak by měla snoubence připravit na možné problémy, které v manželství mohou nastat, jednak by – v případě, že je vedená zkušeným duchovním či lektorem – měla rozpoznat, pokud se u některého ze snoubenců projevují závažné charakterové či psychické defekty, které mohou později zapříčinit manželský nesoulad či dokonce rozpad.

Přípravy na manželství mohou snoubenci – kromě farnosti – absolvovat např. také v diecézních centrech pro rodinu, která by měla být v rámci pastoračních činností

¹²⁵ Srov. KAŠNÝ, J. *Manželství v západní tradici*. České Budějovice, 2006, s. 27-28.

¹²⁶ Srov. AMBROS, P. *Základy rodinné pastorace* [online], dostupné na: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2002-1/Zaklady-rodinne-pastorace.html>.

¹²⁷ Srov. *Lumen gentium*, čl. 11; 41.

¹²⁸ Srov. AMBROS, P. *Základy rodinné pastorace* [online], dostupné na: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2002-1/Zaklady-rodinne-pastorace.html>.

zřízena v každé diecézi. Některá centra, resp. křesťanské poradny, nabízí snoubencům také předmanželské poradenství a pomoc při řešení osobních i partnerských problémů.

Závažnost tohoto kroku si uvědomují i církevní vzdělávací instituce. Např. Akademie kanonického práva v Brně otevřela (ve spolupráci s Papežským institutem Jana Pavla II. pro rodinu v Římě) jednoletý studijní obor zaměřený na pastorační rodinu a manželství. Studium je určené pro osoby, které se angažují v oblasti pastorační, tj. pro kněze, řeholníky či pastorační asistenty. Jeho cílem je vyškolení lektorů, kteří by poskytovali poradenství věřícím v těžké životní situaci či při závažných rozhodnutích, pomáhali posilovat manželskou a rodinnou spiritualitu a připravovali snoubence na manželství. Papežský institut Jana Pavla II. byl založen samotným papežem dne 13. května 1981, bezprostředně po skončení tehdejší synody o rodině. Jeho posláním je filozoficky a teologicky podporovat rodinnou pastorační a nabízet studentům specifickou přípravu na jejich službu v pastorační.¹²⁹

3.4.2 Duchovní doprovázení manželů

„První léta manželství jsou vitálním i citlivým obdobím, během něhož u dvojic narůstá vědomí jejich povolání a poslání. Z toho vyplývá potřeba pastoračního doprovázení, které pokračuje i po slavení svátosti.“¹³⁰

Na tom, že manžele, stejně jako ostatní skupiny v církvi, je potřeba na jejich cestě duchovně doprovázet, se shodne většina teologů a duchovních. Je ovšem smutnou pravdou, že do praxe se tato teorie uvádí jen pomalu, jakkoliv se situace v posledních letech lepší.

Arcibiskup Jan Graubner k tématu řekl, že *„(...) více či méně úspěšně se snažíme lidi připravovat na svatbu, ale tou to často končí. Svátost manželství přitom není jen záležitostí svatebního dne, ale celého společného života. Je třeba rozvinout mystagogii této svátosti. Manželé potřebují jak doprovázení knězem či zkušeným manželským párem, tak společenství rodin, kde si vyměňují zkušenosti a vzájemně se podpírají.“¹³¹*

Z praxe je prokázané, že některé závažné problémy vznikají hned v prvních fázích manželství, kdy mají partneři ještě málo zkušeností a často neví, jak se k nim postavit. Někteří odborníci navrhují metodu párového doprovázení mladých manželů.¹³² Ta doporučuje začít s doprovázením cca 3-6 měsíců po svatbě, přičemž je lepší, pokud se doprovázený a doprovázející pár nebudou znát. Snahou doprovázejícího páru by měla být motivace doprovázených, aby sami nalézali a formulovali zásady pro své manželství. Je samozřejmě potřeba, aby se tato služba odehrávala v rámci farních či diecézních struktur, z pověření příslušného duchovního.¹³³ To je zcela v souladu s požadavkem Papežské rady pro rodinu, která v dokumentu Příprava na svátost

¹²⁹ Srov. *Studium manželství a rodiny* [online], dostupné na:

<https://akademie.biskupstvi.cz/index.php?page=studium-man%C5%BEelstv%C3%AD-a-rodiny>.

¹³⁰ BISKUPSKÁ SYNODA. *Závěrečná zpráva biskupské synody pro Svatého otce Františka* (24. října 2015), čl. 60 [online], dostupné na: <http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/zaverecna-zprava-biskupske-synodyv-cestine/> [29.2.2016].

¹³¹ Viz *Arcibiskup Graubner se ohlíží za biskupskou synodou* [online], dostupné na:

<https://www.cirkev.cz/archiv/141021-arcibiskup-graubner-se-ohlizi-za-biskupskou-synodou>.

¹³² Viz kniha autorů Josefa Zemana, Jindřicha Šrajera a Jindřicha Kotvrdu s názvem „Doprovázení mladých manželů ke zralému vztahu“, kterou vydalo v roce 2015 Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří.

¹³³ Srov. ZEMAN J., ŠRAJER J., KOTVRDA J. *Doprovázení mladých manželů ke zralému vztahu*. Praha, 2015, s. 53-72.

manželství uvádí: „Bylo by žádoucí, aby mladí manželé, zvláště v prvních pěti letech svého manželského života, byli doprovázeni pomocí kurzů organizovaných ve farnostech nebo děkanátech ...“¹³⁴

3.5 Shrnutí

Katolická církev považuje manželství za smlouvu mezi mužem a ženou, kterou mezi nimi vzniká posvátný a jedinečný svazek, tzv. „*consortium totius vitae*“ – tj. celoživotní společenství osudu. Manželský svazek, který uzavřou dva pokřtění, je Kristem povýšený na svátost a jejich platně uzavřené manželství je nerozlučitelné.¹³⁵

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Statistické údaje

4.1 Statistika sňatečnosti dle dat Odboru pro církevní statistiku při ČBK

Dle poskytnutých údajů z Odboru analýz církevních dat při ČBK se v roce 2017 konalo v Čechách a na Moravě celkem 5.604 církevních svateb.¹³⁶ Zájem o církevní svatby je v České republice dlouhodobě stabilní, církevní sňatky tvoří zhruba 17 % ze všech prvosňatků.

Z celkového počtu církevních svateb převažují sňatky mezi pokřtěnými věřícími, nicméně značný počet uzavřených sňatků je mezi partnery, z nichž je pokřtěn pouze jeden. Nejvíce církevních svateb se v loňském roce konalo v Brněnské a Olomoucké diecézi.¹³⁷

Církevních svateb je dlouhodobě přibližně 1/5 v každém kalendářním roce, přičemž prvosňatky (sňatky svobodných) představují přibližně 2/3 všech sňatků, které se v České republice v daném roce uskuteční. V roce 2017 bylo uzavřeno 63 % z církevních sňatků mezi katolíky (oba věřící, pokřtění) a 37 % církevních sňatků tzv. *disparitas cultus* (jeden ze snoubenců není pokřtěn).¹³⁸

V moravských diecézích bylo zastoupení sňatků, kdy oba snoubenci jsou katolíci, vyšší (kolem 71 %), v českých diecézích je poměr sňatků mezi věřícími a smíšených párů téměř půl napůl, v plzeňské diecézi v loňském roce dokonce mírně převážily sňatky s jedním nepokřtěným v páru. Odbor analýz církevních dat při České biskupské konferenci potvrzuje, že se počet církevních sňatků mezi partnery, z nichž je pokřtěn pouze jeden dlouhodobě nemění, byť se sňatkem v kostele nepokřtěný zavazuje k tomu, že se svým věřícím partnerem bude vychovávat budoucí potomky k víře.

Bezmála polovina všech církevních sňatků se v loňském roce konala na Moravě (nejvíce v Brněnské diecézi), přičemž cca 1/4 ze všech prvosňatků je uzavřena v kostele.

¹³⁴ Srov. *Příprava na svátost manželství* (13. května 1996). Papežská rada pro rodinu. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001, čl. 73.

¹³⁵ Srov. *Chápání manželství v katolické církvi* [online], dostupné na: <http://www.ado.cz/obsah/chapani-manzelstvi-v-katolicke-cirkvi>.

¹³⁶ Viz Příloha č. I. - Sňatky celkem - Statistické údaje z Odboru analýz církevních dat při ČBK.

¹³⁷ Viz Příloha č. II. - Sňatečnost podle jednotlivých diecézí – Statistické údaje z Odboru analýz církevních dat při ČBK.

¹³⁸ Viz příloha č. III. - Sňatečnost podrobně - Statistické údaje z Odboru analýz církevních dat při ČBK.

Nejméně církevních sňatků bylo uzavřeno na Plzeňsku a na Litoměřicku. Naproti tomu na jihovýchodě republiky vstupuje do manželství nejvíce párů – a to civilně i církevně. V Čechách je podíl církevních svateb přibližně jedna desetina.¹³⁹

5 Církevní soudy působící v České republice

5.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů

Žádosti o poskytnutí statistických informací¹⁴⁰, včetně doporučení z českobudějovického biskupství¹⁴¹ byly k jednotlivým církevním soudům, působícím v ČR, rozeslány formou e-mailu dne 21. 2. 2018 prostřednictvím moderátorky soudní kanceláře Interdiecézního soudu Olomouc Mgr. ThLic. ICLic. Moniky Menke, Th.D. Dr. Menke dané soudy o poskytnutí údajů mým jménem požádala a v průběhu následujícího měsíce též požadované materiály postupně předala.¹⁴² Ke dni 28. 3. 2018 jsem tak měla k dispozici statistické údaje z církevních soudů Praha, Olomouc, Hradec Králové, Litoměřice a Plzeň. Jediným CS, který data neposkytl, byl Diecézní církevní soud Brno.

Vzhledem ke skutečnosti, že bylo mým úmyslem v této práci předložit data z církevních soudů co nejkompletnější (obzvláště v případě ČR), dne 24. 4. 2018 jsem telefonicky zkontaktovala notářku Diecézního církevního soudu Brno. Po té, co jsem jí objasnila důvody žádosti o poskytnutí údajů, mi přislíbila, že se požadované pokusí dodat v dohledné době, k čemuž došlo ještě týž den.

Statistické údaje z českých církevních soudů jsem tedy získala kompletní, níže předkládám přehledy získaných údajů z jednotlivých soudů, včetně rekapitulace.

5.2 Praxe jednotlivých církevních soudů

5.2.1 Metropolitní církevní soud Praha

Metropolitní církevní soud (MCS) byl zřízen dekretem pražského arcibiskupa Miloslava Vlka (č. j. 4722/2009 ze dne 26. 6. 2009 k l. 7. 2009), je soudem I. instance pro záležitosti pražské arcidiecéze, českobudějovické diecéze a Apoštolského exarchátu se sídlem v Praze. Kromě toho je řádným odvolacím soudem proti rozhodnutím Interdiecézního soudu Olomouc (ISO) a diecézních církevních soudů v Hradci Králové, Plzni a Litoměřicích. Odvolacím soudem proti rozhodnutím MCS je pak Interdiecézní soud Olomouc – při zachování práva odvolat se vždy už ve II. stupni k soudu Římské rotě.¹⁴³

¹³⁹ Srov. *Počet církevních sňatků byl v roce 2017 čtvrtý nejvyšší za posledních 10 let* [online], dostupné na: <https://www.cirkev.cz/cs/aktuality/180514pocet-cirkevnych-snatku-byl-v-roce-2017-ctvrty-nejvyssi-za-poslednich-10-let>.

¹⁴⁰ Viz Příloha č. IV. - Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v České republice.

¹⁴¹ Viz Příloha č. V. - Doporučení z českobudějovického biskupství.

¹⁴² S Dr. Monikou Menke jsem byla v kontaktu již v roce 2011, kdy mi ochotně vyšla vstříc v rámci výzkumného šetření k bakalářské práci. Nyní, v rámci diplomové práce, jsme navázaly spolupráci, kdy (v rámci vzájemné dohody) dr. Menke shromáždila data, které jsem pro potřeby diplomové práce potřebovala, s tím, že získané údaje dále využije pro své studijní a výzkumné účely.

¹⁴³ Srov. *Statutární ustanovení, pravomoc a působnost*. Praha: Arcibiskupství pražské, Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské. Praha: <http://www.apha.cz/cirkevni-soud#Oposl%C3%A1n%C3%AD>.

Údaje, o které jsem žádala, mi byly doručeny dne 27. 3. 2018.

Vzhledem ke skutečnosti, že MCS v Praze je prvoinstančním soudem i pro českobudějovickou diecézi, dodatečně jsem (30. 5. 2018) požádala notářku MCS v Praze dr. Michaelu Grecovou o data, týkající se výčtu kauz na platnost manželství přijatých MCS v letech 2014 – 2017 konkrétně z této diecéze. Požadované bylo doručeno 6. 6. 2018. Níže tedy předkládám i tato upřesňující data.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI¹⁴⁴):

Počet kauz přijatých celkem: 53

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 28

(z toho 5 kauz z českobudějovické diecéze)

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 27
- negativně: 0
- jiné: 1 (odvolání)
- do dalšího roku přechází: 45

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 2+19+0
- kán. 1095, 3°: 22+50+0
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 4+7+0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2+4+0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0+0+0
- kán. jiné: 5+0+0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: 55

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 60
- negativně: 0
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 2
- negativně: 1
- jiné: 1

¹⁴⁴ Reforma manželského procesního práva papeže Františka byla uskutečněna v Římě v letech 2014 – 2015, v úzkém spojení s biskupskou synodou o rodině. Výstupem této reformy je apoštolská exhortace papeže Františka *Amoris laetia* (Radost z lásky), z 8. 4. 2016.

Papež František se již před druhou z těchto dvou souvisejících synod pokusil vyřešit (a tak z dalších jednání „odfiltrovat“) související procesní otázky – 15. 8. 2015 promulgoval dvě motu propria: *Mitis iudex Dominus Iesus* pro církev latinskou (MIDI – CIC) a *Mitis et misericors Dominus Iesus* pro katolické církve východní (MMD - CCEO). Tyto texty nabyly účinnosti 8. 12. 2015 (zveřejněny byly 09/2015).

Listinné řízení: 1
Separace: 1
Privilegium paulinum: soud neřeší
Privilegium petrinum: soud neřeší

Rok 2016
Počet kauz přijatých celkem: 55

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 49
(z toho 4 kauzy z českobudějovické diecéze)

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci: 42
- afirmativně: 38
- negativně: 4
- jiné: 0
- do dalšího roku přechází: 59

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:
- kán. 1095, 2°: 4+0+1
- kán. 1095, 3°: 29+1+1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 6+1+0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 4+0+1
- kán. 1103 (násilí, strach): 0+0+0
- kán. jiné: 4+1+1

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: 6

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci: 9
- afirmativně: 7
- negativně: 1
- jiné: 1 (opuštění)

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:
- afirmativně: 0
- negativně: 0
- jiné: 0

Listinné řízení: 1
Separace: 0
Privilegium paulinum: soud neřeší
Privilegium petrinum: soud neřeší
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017
Počet kauz přijatých celkem: 68

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 65
(z toho 11 kauz z českobudějovické diecéze)

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci: 42

- afirmativně: 36
- negativně: 6
- jiné: 0
- do dalšího roku přechází: 82

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 3+0+2
- kán. 1095, 3°: 29+1+2
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 8+0+0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2+0+0
- kán. 1103 (násilí, strach): 1+0+0
- kán. jiné: 2+0+0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: 3

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci: 6

- afirmativně: 4
- negativně: 2
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 1
- negativně: 0
- jiné: 0

Listinné řízení: 1

Separace: 0

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

MCS Praha – sumarizace:

Lze konstatovat, že mezi roky 2014 a 2016 došlo k téměř stoprocentnímu nárůstu podaných žalob na manželství (z 28 v r. 2014 na 49 v r. 2016), přičemž porovnání dat z r. 2016 s r. 2017 poukázalo na další markantní nárůst (ze 49 v r. 2016 na 65 v r. 2017). I přes značný nárůst počtu podaných žalob se řešení jednotlivých kauz zrychlilo, a to i při malém počtu soudců.^{145 146}

Možnosti zkráceného řízení (*coram episcopo*) nebylo v letech 2016 a 2017 využito.

Co se týče důvodů neplatnosti manželství, nejvíce kauz je judikováno z kán. 1095°2 a 1095°3, dále v případech poměrně často „figuruje“ kán. 1101§2.

¹⁴⁵ Oproti roku 2014 došlo k poklesu počtu soudců, což bylo způsobeno i odchodem čtyř členů k soudu v Litoměřicích, zřízenému k 1. 1. 2015.

¹⁴⁶ Podle motu proprio papeže Františka *Mitis Iudex Dominus Iesus* by mělo u takového soudu působit více laiků, což tak momentálně (z nejrůznějších důvodů) není, byť personální obsazení pražského soudu do jisté míry změnu MIDI odráží - přibyli dva laikové (byť ti stávající započali svou činnost už před novelizací, případně přešli od jiného soudu), soudce laik nastoupil nově (byl navržen exarchátem, protože má, jako jediný v ČR, kanonicko-právní kvalifikaci z východního práva).

V soudním roce 2017 počet podaných žalob dále rostl, i když mírnějším tempem (ze 49 na 69), stejně tak se zvýšil i počet nedořešených kauz (z 59 na 82).

Sumarizace přehledu kauz z českobudějovické diecéze

MCS Praha přijal z českobudějovické diecéze k řízení, týkajícího se platnosti manželství, 5 žalob v roce 2014, 8 žalob v roce 2015, 4 v roce 2016 a 11 žalob v roce 2017. Dle získaných informací byl v první polovině roku 2018 počet žalob na manželství již na čísle 9, což poukazuje na evidentní nárůst podaných žalob.

5.2.2 Interdiecézní soud Olomouc

Interdiecézní soud Olomouc (ISO) vznikl v r. 1997 jako nástupce soudu metropolitního. Je církevním soudem I. instance pro arcidiecézi olomouckou a diecézi ostravsko-opavskou. Ve II. instanci pak řeší kauzy Diecézního církevního soudu v Brně, Metropolitního církevního soudu v Praze, Diecézních církevních soudů královéhradecké a plzeňské diecéze. I tento soud se zaměřuje převážně na spory ohledně neplatnosti manželství.¹⁴⁷

Žádané údaje mi dr. Menke odeslala (formou e-mailu) dne 26. 3. 2018, přičemž jsme spolu v průběhu dalšího měsíce nadále komunikovali a některé z dodaných, či nově získaných, informací upřesňovaly.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 80

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 42

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci: 34

- afirmativně: 32
- negativně: 2
- jiné: 0
- do dalšího roku přechází: 55

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 17+5+0
- kán. 1095, 3°: 24+24+4
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 5+5+0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1+5+0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0+1+0
- kán. jiné: 3+7+0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: 41

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 39
- negativně: 2
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

¹⁴⁷ Srov. *Interdiecézní soud Olomouc*. Olomouc: Arcidiecéze olomoucká. Olomouc: <http://www.ado.cz/interdiecezni-soud>.

- afirmativně: 0
- negativně: 0
- jiné: 6 („běží“)

Listinné řízení: 0
Separace: 0
Privilegium paulinum: 3
Privilegium petrinum: 4

Rok 2016
Počet kauz přijatých celkem: 81

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 72

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 30
- negativně: 1
- jiné: 2 (odvolání)
- do dalšího roku přechází: 115

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 23+4+2
- kán. 1095, 3°: 23+8+1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 3+4+0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1+3+0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0+0+0
- kán. jiné: 1+3+0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci:

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 14
- negativně: 0
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 0
- negativně: 0
- jiné: 3 „běží“

Listinné řízení: 0
Separace: 0
Privilegium paulinum: 1
Privilegium petrinum: 2
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017
Počet kauz přijatých celkem: 64

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 61

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 70
- negativně: 1
- jiné: 2 (odvolání)
- do dalšího roku přechází: 100

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 2
- kán. 1095, 3°: 4
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 7
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 4
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci:

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 4
- negativně: 0
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 0
- negativně: 1
- jiné: 2 („běží“)

Listinné řízení: 0

Separace: 0

Privilegium paulinum: 4

Privilegium petrinum: 2

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

ISO – sumarizace:

Interdiecézní soud v Olomouci též zaznamenal změnu po MIDI¹⁴⁸ a to především, co do počtu nově přijatých kauz, kdy byl nárůst téměř stoprocentní (ze 42 v r. 2014 na 72 v r. 2016). Stejně tak evidentně vzrostl i počet kauz nedorešených (z 55 na 115), což odráží nejen nutnost vyřešit více případů, ale i větší flexibilitu, kterou umožnila papežská reforma.

Dle moderátorky ISO dr. Menke jsou na olomoucký církevní soud ve větším počtu podávány i žaloby, které by mohly být podány u jiných soudů¹⁴⁹ (často ve snaze absolvovat proces rychleji či levněji). I přes tyto skutečnosti lze konstatovat, že větší

¹⁴⁸ Dle informací od dr. Menke změnu po MIDI (v souvislosti s větším počtem laiků, působících u CS) personální obsazení ISO neodráží – oproti roku 2014 zůstal počet členů soudu v zásadě na stejné úrovni. V roce 2017 měl soud oficiála, tři viceoficiály a osm soudců (všichni kněží), jednu obhájkyni svazku (zároveň moderátorka soudní kanceláře) a dva obhájce svazku (z řad kleriků), ochránce spravedlnosti *ad casum* a notáře (laika).

¹⁴⁹ Díky MIDI se rozšířily možnosti ohledně místní příslušnosti soudu – žadatelé si při podání žaloby mohou vybrat z více míst.

pružnost při rozhodování kauz je u ISO patrná.¹⁵⁰ Dle získaných informací se v roce 2017 příliv nově podaných kauz zmírnil (ze 72 na 60), soudu se také podařilo pracovat rychleji a tak i snížit počet nevyřešených případů (ze 115 na 100).

V důvodech neplatnosti manželství převládají kauzy řešené z titulu kán. 1095^o2, 1095^o3 a kán. 1101^o2 (vyloučení dobra potomstva); ostatní důvody (např. vyloučení věrnosti, násilí, strach, ...) v menší míře a často společně s již uvedenými tituly.

Zkráceného řízení (*coram episcopo*) v daných letech využito nebylo, stejně tak ani nebyl řešen případ listinného řízení či separace.

5.2.3 Diecézní soud Brno

Diecézní církevní soud v Brně je církevní soud I. instance, začal působit 1. ledna 1857. Pro jeho organizaci a praxi byla závazná „*Instructio pro iudiciis ecclesiasticis imperii austriaci quoad causas matrimoniales*” vydaná ve Vídni r. 1856. Nejčastěji se zabývá projednáváním sporu o neplatnost manželství a o udělení dispenze rozvázání nesvátoštného manželství (*in favorem fidei*).¹⁵¹ Odvolacím soudem pro něj je Interdiecézní soud v Olomouci.

Jak již bylo zmíněno výše, v tomto případě žádaná data nebyla dodána prostřednictvím dr. Menke, ale přímo notářkou DS Brno, která (na základě telefonického hovoru a následné e-mailové komunikace dne 24. 5. 2018) potřebná data vyhledala a ještě týž den poskytla. Co se týče dat z řízení II. a III. instance, pakliže byly kauzy rozhodnuty jiným soudem, nemá paní notářka z těchto řízení dané výsledky k dispozici.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 84

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 19

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 7
- negativně: 5
- jiné:?

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 7
- kán. 1095, 3°: 4
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 2

Listinné řízení:?

¹⁵⁰ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 30-31.

¹⁵¹ Srov. *Diecézní církevní soud v Brně*. Brno: <http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/>.

Separace:?

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 8

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 155

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 41

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 21
- negativně: 7
- jiné:?
- do dalšího roku přechází: 61

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 15
- kán. 1095, 3°: 13
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 3
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 7

Listinné řízení: 1

Separace:?

Privilegium paulinum: 7

Privilegium petrinum: 5

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 3 (z toho 2 afirmativně)

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 146

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 31

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 23
- negativně: 10
- jiné:?
- do dalšího roku přechází:?

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 13
- kán. 1095, 3°: 15
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 5
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 2

Listinné řízení: ?

Separace: ?

Privilegium paulinum: 3

Privilegium petrinum: 8

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (oba případy byly následně předány do řádného řízení)

DS Brno - sumarizace

V souvislosti s MIDI došlo i zde ke značnému růstu počtu přijatých kauz¹⁵² - celkový počet přijatých v roce 2014 činil 84 případů, přičemž žalob na manželství bylo k prvoinstančnímu řízení přijato 19. V roce 2016 soud přijal celkem 155 žalob, z toho na manželství 41. V roce 2017 byl celkový počet kauz 146, z čehož žalob na manželství 31.

Z dodaných dat tedy vyplývá, že brněnský církevní soud neřeší zdaleka jen záležitosti týkající se platnosti manželství, ale v hojné míře též jiné soudní a administrativní záležitosti brněnské diecéze (včetně kanonizačních záležitostí, laicizací, separací, privilegia paulina, instruktážní části *favor fidei* a dalších), kterými byl pověřen.¹⁵³

U brněnského církevního soudu byla v roce 2016 řešena tři zkrácená řízení před biskupem, přičemž byly vyneseny dva rozsudky o neplatnosti manželství, v roce 2017 byly řešeny případy dva, ale v oba byly následně předány k řádnému soudnímu řízení. Dle sdělení moderátorky soudí kanceláře má DC s těmito procesy dobré zkušenosti – byť jsou náročná z ohledu na délku výslechů, celková doba řízení je podstatně kratší, tudíž pro žadatele výhodnější.¹⁵⁴

Důvody prohlášení neplatnosti manželství vesměs nevybočují z české situace – převažují kán. 1095^o2 a ^o3, méně často 1101§2 (vyloučení dobra potomstva, vyloučení věrnosti).

Privilegium paulinum a Privilegium petrinum bylo v této diecézi (v porovnání s MCS Praha a ISO Olomouc) řešeno hojně: Paulinum = r. 2014 – 1x, r. 2016 – 7x, 2017 – 3x; Petrinum = r. 2014 – 8x, r. 2016 – 5x, r. 2017 – 8x).

5.2.4 Diecézní soud Hradec Králové

Diecézní hradecký soud v roce 1982 zanikl, tudíž jeho kauzy (až do roku 2009) rozhodoval ICS Praha.

¹⁵² S ohledem na skutečnost, kdy nebylo možno získat kompletní údaje z Relationes, nejsem schopna poskytnout ucelené údaje o počtu přijatých kauz, které byly přijaty k řízení mimo kauzy týkající se platnosti manželství.

¹⁵³ Brněnský CS má nejpočetnější personální obsazení v ČR – dle statistik měl v roce 2016 celkem 74 pracovníků a spolupracovníků.

¹⁵⁴ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 31-32.

Církevní soud diecéze královéhradecké byl nově zřízen na základě dekretu N. E. 1525/2009 ze dne 1. července 2009 Mons. Dominikem Dukou, OP, sídelním biskupem královéhradeckým.¹⁵⁵ Odvolacím soudem II. instance je MCS Praha.

Potřebné údaje ke zpracování níže uvedeného mi byly doručeny (v rámci emailové komunikace) dne 28. 3. 2018, opět v rámci spolupráce s dr. Monikou Menke.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 10

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 10

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 18
- negativně: 0
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 16
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 1
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

Listinné řízení: 0

Separace: 0

Privilegium paulinum: 0 (řeší generální vikář, nikoliv soud)

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 17

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 17

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 7
- negativně: 2
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 0
- kán. 1095, 3°: 7
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

¹⁵⁵ Srov. *Diecézní církevní soud diecéze královéhradecké*. <http://www.bihk.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud>.

Listinné řízení: 0
Separace: 0
Privilegium paulinum: 8 (řeší generální vikář, nikoliv soud)
Privilegium petrinum: 0
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017
Počet kauz přijatých celkem: 17

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 17

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 9
- negativně: 2
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 9
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

Listinné řízení: 0
Separace: 0
Privilegium paulinum: 7 (řeší generální vikář, nikoliv soud)
Privilegium petrinum: 1 (v řešení)
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

DS Hradec Králové - sumarizace¹⁵⁶

Počet přijatých žalob po MIDI (stejně jako u ostatních českých a moravských soudů) vzrostl - z 10 případů v r. 2014 na 17 v r. 2016. Počet případů ukončených rozsudkem v r. 2016 poklesl na polovinu (z 18 na 9), přičemž v sedmi případech byla konstatována nulita a ve dvou případech platné manželství.

V důvodech prohlášení neplatně uzavřeného manželství převažují afirmativní rozsudky z titulu kán. 1095°3, dále pak z kán. 1095°2, případně z kán. 1101§2.

V roce 2017 došlo k ustálení počtu přijatých kauz (počet stejný, jako v r. 2016, tj. 17 případů), což sebou přineslo skutečnost postupného zpracování všech kauz, a téměř úplné zastavení nárůstu kauz nevyřešených, tedy přecházejících do dalšího roku.

Možnosti zkráceného řízení tento soud v roce 2016 ani 2017 nevyužil, stejně tak ani listinného řízení či separace.¹⁵⁷

¹⁵⁶ Personální obsazení DS v Hradci Králové se (v porovnání let 2016 a 2017) nemění – čítá 11 členů. Ve srovnání s r. 2014 nedošlo ke změnám v počtu soudců či personálnímu obsazení oficií, pouze (jako dva advokáti) začali nabývat zkušenosti tři absolventi „českého“ studia Katolické univerzity v Lublině, podporované brněnským biskupstvím.

5.2.5 Diecézní soud Litoměřice

Litoměřický církevní soud byl ustanoven litoměřickým biskupem Janem Baxantem k 1. lednu 2015, po téměř 34 letech.¹⁵⁷ Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Praze. Údaje, potřebné ke zpracování, jsem obdržela dne 28. 3. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Diecézní soud ještě neexistoval.

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 6

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 6

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 3

- negativně: 3

- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1

- kán. 1095, 3°: 2

- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 1

- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 0

- kán. 1103 (násilí, strach): 0

- kán. jiné: 1 (úmrtí jedné strany)

Listinné řízení: 0

Separace: 0

Privilegium paulinum: neřeší soud

Privilegium petrinum: 1

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 11

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 11

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- affirmative: 5

- negative: 0

- jiné: 0

¹⁵⁷ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 31.

¹⁵⁸ Diecézní litoměřický soud zanikl v roce 1982, jeho kauzy do roku 2009, kdy byl nově zřízen, řešil MCS Praha).

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 3
- kán. 1095, 3°: 5
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 0
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

Listinné řízení: 0

Separace: 0

Privilegium paulinum: neřeší soud

Privilegium petrinum: 0

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

DS Litoměřice – sumarizace

Litoměřický CS byl - po téměř 40 letech - obnoven k 1. 1. 2015. Soudní (především manželské) záležitosti řešil do tohoto data pražský církevní soud.

Vzhledem ke skutečnosti, že jde o nově vzniklý soud (v roce promulgování MIDI teprve zahájil svou činnost), nejsou dodaná data zcela vypovídající. Každopádně lze konstatovat, že i v případě litoměřické diecéze je patrný přírůstek přijatých a vynesných kauz mezi danými roky (r. 2016 – 6 kauz, r. 2017 – 11 kauz), stejně jako počet dosud nerozhodnutých záležitostí (z 5 na 11).

Důvody prohlášení neplatnosti manželství byly především z kán. 1095°2 a 3.

Listinné řízení, separace ani zkrácené řízení v litoměřické diecézi dosud uskutečněno nebylo.¹⁵⁹

5.2.6 Diecézní církevní soud Plzeň

Soud této diecéze byl zřízen Mons. Františkem Radkovským, sídelním biskupem plzeňským, na základě dekretu ze dne 30. června 2009, č. j. 919/2009 k 1. červenci 2009¹⁶⁰, do té doby kauzy této diecéze řešil ICS Praha. Odvolacím soudem je pro tento DCS Metropolitní soud v Praze.

Údaje pro zpracování přehledu mi byly dodány 27. 3. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 3

¹⁵⁹ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 33-34.

¹⁶⁰ Srov. *Diecézní církevní soud Plzeň*. <http://www.bip.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud-plzen/>

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 3

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:¹⁶¹

- afirmativně: 0
- negativně: 2
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 0
- kán. 1095, 3°: 0
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0 (1 negativně)
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0 (1 negativně)

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci: 1

- afirmativně: 1

Listinné řízení: 0

Separace: 0

Privilegium paulinum: 1¹⁶²

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 5

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 10

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 7
- negativně: 3
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 0
- kán. 1095, 3°: 2
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 2
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 1¹⁶³

¹⁶¹ V r. 2014 byly vyneseny pouze dva negativní rozsudky (kán. 1055 – vyloučení svátostnosti a kán. 1101§2 -vyloučení potomstva).

¹⁶² Privilegium paulinum DS neřeší, je třeba se obrátit na kancléřství Favor fidei.

¹⁶³ Jedná se o případ, který DS Plzeň přijal v r. 2011, byl s negativním rozsudkem, žalobkyně dodatečně našla svědky.

Listinné řízení: 1
Separace: 0
Privilegium paulinum: 0
Privilegium petrinum: 3
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Rok 2017
Počet kauz přijatých celkem: 10

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 10

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 6
- negativně: 0
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 0
- kán. 1095, 3°: 1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103 (násilí, strach): 0
- kán. jiné: 2

Listinné řízení: 0
Separace: 0
Privilegium paulinum: 3¹⁶⁴
Privilegium petrinum: 3
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

DS Plzeň - sumarizace

V případě plzeňského církevního soudu počet přijatých žalob (oproti letům před MIDI) vzrostl o více než 100% (ze tří v r. 2014 na sedm v r. 2016 a na deset v r. 2017).¹⁶⁵ také narostl (ze tří v r. 2014 na sedm v r. 2016 a na deset v r. 2017). Počet nevyřešených kauz se drží na stejné úrovni.

Důvody prohlášení nulity manželství jsou zde vesměs rovnoměrně zastoupeny, především kán. 1101§2 (vyloučení potomstva, vyloučení věrnosti) a kán. 1095, 3°.

Kromě nulity manželství tento soud také častěji připravuje instruktážní část řízení *in favorem fidei* (což je zřejmě způsobeno menším počtem pokřtěných na daném území a též více manželstvími, uzavřenými s dispencí *disparitatis cultus*).

¹⁶⁴ Privilegium paulinum DS neřeší, je třeba se obrátit na kancléřství Favor fidei.

¹⁶⁵ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 33.

DS Plzeň v letech 2016 a 2017 též využil možnosti řízení *coram episcopo*; i zde je tato možnost hodnocena pozitivně (řízení je o něco pružnější než klasický proces s delšími lhůtami).¹⁶⁶

5.2.7 Shrnutí

Na základě poskytnutých údajů, s ohledem na výzkumné cíle práce, lze konstatovat následující:

Přijaté kauzy na platnost manželství

Srovnání dat z let 2014 (tj. před MIDI), 2016 a 2017 (po MIDI) potvrdilo značný nárůst přijatých kauz na platnost manželství ke všem církevním soudům, působících v České republice.

Součet dat z jednotlivých let:

- => r. 2014 = 230 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 103
- => r. 2016 = 319 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 190
- => r. 2017 = 316 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 195

MCS Praha a ISO, které jsou též prvoinstančním soudem pro jinou diecézi a řeší též kauzy druhoinstanční, přijaly a řešily nejvíce případů na platnost manželství. Brněnský církevní soud, který v I. instanci řeší soudní i administrativní záležitosti, uvedl největší počet přijatých případů ve všech zkoumaných letech, z čehož kauz na manželství byla cca 1/3. DS Brno má též největší personální obsazení ze všech církevních soudů v ČR.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství

Po součtu údajů ze všech CS lze konstatovat, že nejčastějšími důvody prohlášení nulity manželství jsou:

- => kán. 1095^o3 (neschopnost dostát manželským povinnostem z psychických důvodů), r. 2014 = 66, r. 2016 = 76, r. 2017 = 63
- => kán. 1095^o2 (nedostatečné užívání rozumu) - r. 2014 = 27, r. 2016 = 43, r. 2017 = 23
- => kán. 1101§2 (vyloučení potomstva) – r. 2014 = 10, r. 2016 = 15, r. 2017 = 15
- => kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti) – r. 2014 = 7, r. 2016 = 8, r. 2017 = 4
- => kán. 1103 (násilí, strach) – r. 2014 = 0, r. 2016 = 2, r. 2017 = 1
- => kán. jiné – r. 2014 = 10, r. 2016 = 13, r. 2017 = 7

Zkrácené řízení (*coram episcopo*)

Zkrácených řízení (v letech 2016 a 2017) soudy využívaly vesměs lokálně, a to pouze v diecézi plzeňské a brněnské.

- => r. 2016 = 4 (3 rozsudky afirmativní)
- => r. 2017 = 4 (2 rozsudky afirmativní, 2 případy přešly k řádnému soudnímu procesu)

¹⁶⁶ Srov. Menke, Monika: *Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů*. Revue církevního práva č. 69, 4/17, ročník XXIII. Praha: Společnost pro církevní právo, ISSN: 1211-1635, s. 33.

Privilegium petrinum + Privilegium paulinum

Záležitosti Privilegia petrina (zrušení manželství ve prospěch víry) ani Privilegia paulina (rozlučení manželství ve prospěch možnosti života z víry v novém manželství) neřeší církevní soud, ale místní ordinář, případně generální vikář příslušného biskupství. Dle dodaných informací byly tyto případy řešeny ve všech (arci)diecézích.

Privilegium petrinum

(součty ze všech diecézí, kromě MCS Praha DS Litoměřice):

=> r. 2014 = 14 (4x Olomouc, 1x Hradec Králové, 1x Plzeň, 8x Brno)

=> r. 2016 = 9 (2x Olomouc, 2x Plzeň, 5x Brno)

=> r. 2017 = 14 (2x Olomouc, 1x Hradec Králové, 3x Plzeň, 8x Brno)

Privilegium paulinum

(součty pouze z arcidiecéze Olomouc a DS Brno)

=> r. 2014 = 4 (3x Olomouc, 1x Brno)

=> r. 2016 = 8 (1x Olomouc, 7x Brno)

=> r. 2017 = 7 (4x Olomouc, 3x Brno)

Dopad MIDI na církevní soudnictví v ČR

Pozitiva:

=> došlo k rozšíření místní příslušnosti soudu, projednávající manželské záležitosti – žadatelé si mohou pro podání žaloby vybrat z více míst (před MIDI se žaloba podávala k CS diecéze, ve které byl uzavřen sňatek, přičemž o výjimku bylo možno zažádat)

=> došlo k výraznému posunu v informovanosti veřejnosti – jednak díky mediální prezentaci synod o rodině, dále i v běžné pastoraci

6 Církevní soudy působící ve Slovenské republice

Na Slovensku, v rámci katolické církve, existují dva obřady - římskokatolický a řeckokatolický - čemuž odpovídá i struktura soudů. Celkově působí na Slovensku 10 církevních soudů, z toho dva řecko-katolické.

6.1 Církevní soudy v římskokatolické církvi

Římskokatolickou církev na Slovensku tvoří dvě provincie (dvě arcidiecéze) - Bratislavská a Košická; a 6 diecézí, přičemž každá má vlastní prvoinstanční církevní soud. V Bratislavské a Košické arcidiecézi působí soudy metropolitní, které jsou zároveň soudy II. instance. Bratislavský metropolitní soud je druhoinstančním soudem pro arcidiecézi Trnavskou a dále pro diecéze: Nitranskou, Bánsko-bystrickou a Žilinskou. Košický metropolitní soud funguje coby druhoinstanční soud pro diecéze Spiš a Rožňava. Pro Bratislavský metropolitní soud je odvolacím tribunálem církevní soud Trnavské arcidiecéze, pro Košický metropolitní soud pak církevní soud ve Spiši.¹⁶⁷

¹⁶⁷ Srov. <https://www.katolickenoviny.sk/6-2013-cirkev-chrani-spravodlivost-aj-cez-cirkevne-sudy/>.

6.2 Církevní soudy v řeckokatolické církvi

Řeckokatolická církev, v počtu věřících skromnější, má na Slovensku celkem tři církevní územní jednotky: Prešovskou archieparchii a dvě eparchie - Bratislavskou a Košickou. Metropolitní soud Prešovské archieparchie je soudem prvoinstančním (pro věřící z Prešovské archieparchie) a také soudem druhoinstančním (odvolacím) pro Bratislavskou a Košickou eparchii. Eparchiální soud v Košicích slouží jako prvoinstanční tribunál pro Košickou a Bratislavskou eparchii a zároveň je druhoinstančním (odvolacím tribunálem) Prešovské arcieparchie.¹⁶⁸

6.3 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů

Žádosti o poskytnutí statistických informací, adresované celkem k deseti, na Slovensku působícím církevním soudům, jsem (prostřednictvím České pošty) odeslala 2. března 2018. Součástí žádosti bylo též doporučení z českobudějovického biskupství, podepsaný generálním vikářem Mons. Davidem Henzlem, a tabulka k vyplnění požadovaných údajů.

V průběhu následujícího měsíce na tuto „výzvu“ pozitivně zareagovalo sedm z oslovených soudů. Poštovní formu odpovědi zvolily tři z oslovených soudů, e-mailové komunikace pak soudy čtyři.

Vzhledem ke skutečnosti, že bylo mým úmyslem v této práci předložit data z církevních soudů kompletní (zvláště v tomto případě, kdy má naše země ke Slovensku (nejen historicky) nejbližší vazby, dne 10. 4. 2018 jsem „nereagující“ soudy opětovně oslovila (e-mailem), na což následně zareagovaly dva ze tří soudů.

Z celkem 10 oslovených CS se mi tedy nedostalo „zpětné vazby“ pouze v jednom případě.

6.4 Statistické údaje z římskokatolických církevních soudů

Statistické údaje, poskytnuté jednotlivými církevními soudy, uvádím v pořadí dle data jejich doručení.

6.4.1 Církevní soud Rožňavské diecéze

Diecézní církevní soud Rožňava je soudem prvoinstančním, soudem II. instance je pro něj Metropolitní soud v Košicích.¹⁶⁹ Z celkem deseti oslovených CS, působících na Slovensku, na moji žádost (ze dne 2. 3. 2018) jako první reagovala notářka Diecézního tribunálu při biskupství rožňavském Gabriela Kardošová. Z pověření soudního vikáře, ICDr. Istvána Vadkertiho, PhD., notářka požadované zpracovala a odeslala.

Žádané údaje mi byly doručeny (poštovní formou) již 13. 3. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 4

¹⁶⁸ Srov. <https://www.katolickenoviny.sk/6-2013-cirkev-chrani-spravodlivost-aj-cez-cirkevne-sudy/>.

¹⁶⁹ Srov. *Schematizmus Rožňavskej diecézy* [online], dostupné na <http://roznava.rcc.sk/schematizmus2/tribunal--sk>

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 35

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 2
- negativně: 4
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 2
- kán. 1095, 3°: 0
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 0
- kán. 1103: 0
- kán. jiné: 1

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 12

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 13

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 9
- negativně: 4

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 7
- kán. 1095, 3°: 2
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 0
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 3
- kán. 1103: 1
- kán. jiné: 5

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 9

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 14

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 9
- negativně: 1
- jiné: 3 (zmařené kauzy)

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 5
- kán. 1095, 3°: 1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 1
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 4
- kán. 1103: 4
- kán. jiné: 1

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 1

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Církevní soud Rožňavské diecéze – sumarizace

Rožňavský CS přijal v r. 2014 celkem 4 nové kauzy. Žalob na manželství v prvoinstančním řízení projednával 35. Byly vyneseny 2 výnosy afirmativní (kán. 1095, 2°) a 4 negativní. V daném roce je tedy patrný poměrně velký počet dosud nevyřešených kauz.

V r. 2016 bylo přijato 12 nových kauz, CS řešil 13 případů týkajících se platnosti manželství, vynesl 9 afirmativních rozsudků a 4 negativní. Žádná z kauz nebyla předána k řízení II. nebo III. instance. Hlavní důvody prohlášení nulity manželství (afirmativně v I. instanci): kán. 1095,2° a 3°, kán. 1101§2, kán. 1103.

V r. 2017 bylo přijato 9 kauz, přičemž žalob o prohlášení nulity manželství bylo v daném roce řešeno 14. Afirmativně soud rozhodl v 9 případech, negativně v 1x a v dalších 3 případech šlo v prvoinstančním řízení o zmařené kauzy. K řízení ve II. instanci nebyl odeslán žádný případ, v 1 případě pak byl pronesen afirmativní rozsudek v řízení III. instance. V hlavních důvodech prohlášení nulity manželství (kromě kánonů 1095,2°, 1095,3°) často figurovaly: kán 1101§2 (vyloučení dobra potomstva, vyloučení věrnosti) a kán. 1103 (násilí, strach).

Srovnání let 2014 a 2016 potvrzuje i v případě CS Rožňava velký nárůst nově přijatých kauz týkajících se platnosti manželství (ze 4 v r. 2014 na 12 v r. 2016), přičemž evidentně vzrostl i počet rozhodnutých kauz.

Možnosti zkráceného řízení *coram episcopo* v letech 2016 a 2017 využito nebylo.

6.4.2 Církevní soud Banskobystrické diecéze

V banskobystrické diecézi působí diecézní soud, coby prvoinstanční, druhoinstančním soudem je Metropolitní soud arcidiecéze Bratislava.¹⁷⁰

Tento CS byl druhým z nejrychleji reagujících CS působících na území Slovenska; požadované údaje mi byly doručeny e-mailem dne 13. 3. 2018.

¹⁷⁰ Srov. *Banskobystrická diecéza* [online], dostupné na <http://bbdieceza.sk/biskupsky-urad-2/diecezny-cirkevny-sud/>

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 17

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 17

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 9
- negativně: 3
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 3
- kán. 1101§2: 4
(1x vyloučení potomstva, 3x vyloučení samotného manželství)
- kán. 1103: 1
- kán. jiné: 4 (kán. 1098¹⁷¹)

Separace: 0

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 28

(z toho 1 případ *separationis coniugum*¹⁷²)

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 27

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 9
- negativně: 3
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 4
- kán. 1095, 3°: 4
- kán. 1101§2: 18
(3x vyloučení dobra potomstva, 11x vyloučení samotného manželství,
1x vyloučení nerozlučitelnosti manželství, 3x vyloučení věrnosti)
- kán. 1103: 1
- kán. jiné: 1 (kán. 1084§1¹⁷³)

¹⁷¹ CIC/1983 kán. 1098: „*Neplatně uzavírá manželství, kdo byl oklamán podvodem za účelem dosažení souhlasu, když se podvod týká nějaké vlastnosti druhé strany, a tato vlastnost může své povahy vážně narušit společenství manželského života.*“

¹⁷² Výraz *separationis coniugum*: Uvolnění manželského svazku (viz CIC, str. 503).

¹⁷³ Viz Kodex církevního práva CIC 1983, kán. 1084§1: „*Neschopnost k souloži, předchozí a trvalá, ať na straně muže nebo ženy, ať absolutní nebo relativní, zneplatňuje manželství co do jeho podstaty.*“

Separace (*separationis coniugum*): 1
Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)
Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 30
(1 případ *separationis coniugum*)

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 29

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 26
- negativně: 6

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 3
- kán. 1095, 3°: 2
- kán. 1101§2: 12
(2x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení samotného manželství, 4x vyloučení nerozlučitelnosti manželství, 4x vyloučení věrnosti)
- kán. 1103: 2
- kán. jiné: 11
(kán. 1084§1: 1; kán. 1097§2¹⁷⁴: 3; kán. 1098: 7)

Separace (*separationis coniugum*): 1
Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)
Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1

Církevní soud Bánsko-bystrické diecéze – sumarizace

Při porovnání zkoumaných let 2014 a 2016 je i zde evidentní nárůst přijatých kauz po MIDI – v r. 2014 soud přijal 17 žalob (všechny na platnost manželství), v r. 2016 pak 28 žalob, přičemž v 1 případě se jednalo o *separationis coniugum* (uvolnění manželského svazku). V r. 2017 se nárůst přijatých kauz zvýšil na celkem 30 - 29 na platnost manželství, 1 případ *separationis coniugum*.

Co se týká vynesovaných rozsudků, v prvoinstančním řízení bylo v r. 2014 vyneseno 9 afirmativních rozsudků a 3 negativní; v důvodech prohlášení nulity byly nejčastějšími kán. kán. 1095,3^o, 1101§2 a kán. 1098.

V roce 2016 CS vynesl též 9 afirmativních a 3 negativní výnosy, kdy nejčastějším kánonem prohlášení nulity manželství byl kán. 1101§2 (3x vyloučení dobra potomstva, 11x vyloučení samotného manželství, 1x vyloučení nerozlučitelnosti manželství, 3x vyloučení věrnosti), 1095,2^o + 3°. V roce 2017 soud rozhodl soud 26 kauz afirmativně a 6 negativně, hl. důvody prohlášení neplatnosti manželství zde byly opět kán. 1101§2 (2x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení samotného manželství,

¹⁷⁴ Viz Kodex církevního práva CIC 1983, kán.1097§2: „*Omyl co do vlastnosti osoby, i když je příčinou smlouvy, zneplatňuje manželství jen v případě, když tato vlastnost byla přímo a hlavně vyžadována.*“

4x vyloučení nerozlučitelnosti manželství, 4x vyloučení věrnosti), dále kán. 1097§2 a kán. 1098, které ve výnosech ostatních soudů příliš často nefigurují.

Ke zkrácenému řízení (*coram episcopo*) došlo 1x v r. 2016 a 1x v r. 2017, v obou případech s afirmativním výnosem.

6.4.3 Metropolitní soud Košické arcidiecéze

Metropolitní soud v Košicích je soudem I. instance pro arcidiecézi Košickou, soudem II. instance pro diecézi Spišskou a Rožňavskou; odvolacím soudem je pro Košický metropolitní soud církevní soud Spišské diecéze.¹⁷⁵

Požadované údaje¹⁷⁶ (za roky 2016 a 2017) byly doručeny poštou dne 15. 3. 2018; za rok 2014 mi údaje poskytnuty nebyly.

Statistický přehled

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 72

(z toho 1 případ *separationis coniugum*)

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 71

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 43
- negativně: 10
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 11
- kán. 1095, 3°: 16
- kán. 1101§2: 15
(7x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti)
- kán. 1103: 15
- kán. jiné: 19

Separace (*separationis coniugum*): 1

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci:

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 19
- negativně: 6

¹⁷⁵ Srov. *Košická arcidiecéza* [online], dostupné na <http://www.ke-arcidieceza.sk/arcibiskupsky-urad/metropolitny-tribunal/>.

¹⁷⁶ Údaje mi byly poskytnuty notářkou Ing. Lenkou Varechovou, po schválení arcibiskupem Mons. Bernardem Boberem s důrazným upozorněním, že poskytnuté údaje budou použity pouze pro účely, v žádosti uvedené. Viz příloha č. VI. - Průvodní dopis k poskytnutým statistikám z MCS Košice.

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 62

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 62

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 63
- negativně: 6
- jiné: 2

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 8
- kán. 1095, 3°: 31
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 11
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 12
- kán. 1103: 4
- kán. jiné: 29

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 8
- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Metropolitní soud Košické arcidiecéze – sumarizace

V případě MCS Košice, kdy mi údaje za rok 2014 poskytnuty nebyly, předkládám sumarizaci pouze za r. 2016 a 2017.

V roce 2016 soud přijal celkem 72 kauz, přičemž 71 se týkalo žalob o platnost manželství, v 1 případě pak o *separationis coniugum*. Prvoinstančním řízením bylo 43 kauz vyřešeno afirmativně a 10 negativně, v řízení druhé instance 19 žalob afirmativně, 6 negativně. Ve zkráceném řízení (*coram episcopo*) nebyl řešen žádný případ. V hlavních důvodech prohlášení nulity manželství byly užití kánony vesměs ve srovnatelném počtu: kán. 1095,2° (11x), kán. 1095,3° (16x), kán. 1101§2 (15x - 7x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti), kán. 1103 (15x), kán. "jiné" (19x).

V r. 2017 soud přijal 62 kauz, všechny se týkaly platnosti manželství. V prvoinstančním řízení bylo vyřešeno 63 kauz afirmativně, 6 negativně, 2 případy byly uvedeny ve sloupci "jiné". V druhoinstančním řízení soud vynesl 8 kauz s verdiktem afirmativním, 1 s negativním. Zkráceného řízení bylo v tomto roce využito 1x, s výsledkem afirmativním. Nejčastějšími důvody prohlášení neplatnosti byly: kán. 1095,3° (31x), 1101§2 (23x), kán. 1095,2° (8x), kán. kán. 1103 (4x). Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 x afirmativně.

6.4.4 Církevní soud Žilinské diecéze

Diecézní církevní soud v Žilině je soudem prvoinstančním, soudem II. instance je pro něj Metropolitní soud v Bratislavě.¹⁷⁷

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím e-mailu dne 22. 3. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 15

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 14

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 6
- negativně: 7
- jiné: 2

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 0
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 3
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103: 0
- kán. jiné: 2

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 3
- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): 0

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 24

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 24

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 16
- negativně: 4
- jiné: 2

¹⁷⁷ Srov. *Žilinská diecéza* [online], dostupné na <http://www.dcza.sk/sk/dokumenty/urady/diecezny-cirkevny-sud/cirkevny-sud>.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 4
- kán. 1095, 3°: 6
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 6
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1
- kán. 1103: 0
- kán. jiné: 2

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 12
- negativně: 2
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- jiné: 1 (blíže nespecifikováno)

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)

Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 22

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 20

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 21
- negativně: 3
- jiné: 5

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 9
- kán. 1095, 3°: 4
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 5
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1
- kán. 1103: 0
- kán. jiné: 11 (blíže nespecifikováno)

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 2
- negativně: 4
- jiné: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci: 1

- 1 rozsudek (výnos soudu blíže nespecifikován)

Separace (*separationis coniugum*): ?
Privilegium paulinum: ? (neřeší soud)
Privilegium petrinum: ? (neřeší soud)
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Církevní soud Žilinské diecéze - sumarizace

Srovnání let 2014, 2016 a 2017 opět poukázalo na poměrně vysoký nárůst přijatých kauz, zejména na platnost manželství. V roce 2014 bylo v prvoinstančním řízení afirmativním rozsudkem rozhodnuto 6 kauz, v r. 2016 pak 16 kauz a v r. 2017 vzrostl počet na 21. V důvodech prohlášení nulity manželství převládaly kánony: 1101§2, 1095,2° + 3°. Negativních výnosů padlo v r. 2014 celkem 7, v roce 2016 to byly 4 a v r. 2017 případy 3.

Druhoinstančním řízením prošly 4 kauzy v r. 2014 (3 s výsledkem afirmativním, 1 s negativním), 14 kauz v r. 2016 (12 afirmativně, 2 negativně), 6 kauz v r. 2017 (2 afirmativně, 4 negativně).

V r. 2016 byl k řízení III. instance předán 1 (blíže nespecifikovaný) případ, stejně tak, jako v roce 2017.

Zkráceného řízení bylo využito ve 2 případech v r. 2016 a ve 2 případech v r. 2017 (vždy s afirmativním výsledkem).

6.4.5 Metropolitní soud Bratislavské arcidiecéze

Bratislavský metropolitní soud, tzv. „Metropolitný tribunál“, slouží jako soud prvoinstanční pro kauzy arcidiecéze a zároveň jako soud druhoinstanční (odvolací) pro arcidiecézi Trnava a diecéze Nitra, Banská Bystrica a Žilina.¹⁷⁸

Statistické údaje mi byly doručeny poštovní formou dne 5. 4. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 64

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 33

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 10
- negativně: 14
- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 0
- kán. 1095, 3°: 1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 2
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103: 1
- kán. jiné: 4

¹⁷⁸ Srov. *Bratislavská arcidiecéza* [online], dostupné na <https://www.abuba.sk/abuba/tribunal>.

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: ?

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 23
- negativně: 13

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství ve II. instanci:

- kán. 1095, 2°: 5
- kán. 1095, 3°: 4
- kán. 1101§2: 0
- kán. 1103: 3
- kán. jiné: 11

Ve III. instanci nebyl řešen žádný případ.

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: 0 (neřeší soud)

Privilegium petrinum: 0 (neřeší soud)

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 91

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 65

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 11
- negativně: 20

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 2
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 3
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 2
- kán. 1103: 1
- kán. jiné: 2

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 10
- negativně: 14

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství ve II. instanci:

- kán. 1095, 2°: 1
- kán. 1095, 3°: 1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 4
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 3
- kán. 1103: 3
- kán. jiné: 7

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?
Privilegium paulinum: 0 (neřeší soud)
Privilegium petrinum: 3 (neřeší soud)
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 82

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 53

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 14
- negativně: 25

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 2
- kán. 1095, 3°: 1
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 3
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 3
- kán. 1103: 0
- kán. jiné: 5

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 4
- negativně: 14

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 5

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Metropolitní soud Bratislavské arcidiecéze - sumarizace

Lze konstatovat, že mezi roky 2014 a 2016 došlo k téměř stoprocentnímu nárůstu podaných žalob na manželství (z 33 v r. 2014 na 65 v r. 2016). Porovnání dat z r. 2016 s r. 2017 pak poukázalo na mírné snížení počtu nově přijatých kauz (z 65 v r. 2016 na 53 v r. 2017).

Co se týká vynesných rozsudků, v prvoinstančním řízení jejich počet zaznamenal mírný nárůst (z 24 v r. 2014 na 31 v r. 2016 a 39 v r. 2017). Ve všech daných letech ovšem převládají výnosy negativní: r. 2014 – z 24 kauz 14, r. 2016 – z 31 kauz 20, r. 2017 – z 39 kauz 25). Statistické údaje potvrzují podobná čísla i ve výnosech z druhoinstančních řízení: r. 2014 – z 36 rozsudků 13 negativních, r. 2016 – z 24 rozsudků 14 negativních, r. 2017 – z 18 rozsudků 14 negativních. Hlavními důvody prohlášení nulity manželství jsou nejčastěji kán. 1095, 2° a 3°, kán. 1101§2, méně kán. 1103.

Možnosti zkráceného řízení (*coram episcopo*) bylo v r. 2016 využito 2x, stejně tak v r. 2017, ve všech případech afirmativně.

Privilegium petrinum bylo řešeno v r. 2016 ve 3 případech, v r. 2017 v 5 případech.

6.4.6 Církevní soud Nitranské diecéze

Diecézní soud nitranské diecéze je soudem prvoinstančním, soudem II. instance je pro něj Metropolitní soud v Bratislavě.¹⁷⁹

Požadované údaje mi byly (po opakované žádosti ze dne 10. 4. 2018) přislíbeny (13. 4. 2018) a doručeny prostřednictvím e-mailu dne 3. 5. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 7

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 7

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 1

- negativně: 3

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 9

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 9

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 0

- negativně: 7

Hlavní důvody prohlášení platnosti manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 9

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 9

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 9

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 8

- negativně: 7

¹⁷⁹ Srov. *Diecézny súd Nitra* [online], dostupné na <http://www.biskupstvo-nitra.sk/institucie/diecezny-sud/>.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°:
- kán. 1095, 3°:
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva):
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti):
- kán. 1103 (násilí, strach):

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci: 0

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: 0 (neřeší soud)

Privilegium petrinum: 0 (neřeší soud)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Církevní soud Nitranské diecéze - sumarizace

Statistické údaje, poskytnuté z CS v Nitře poukázaly na zajímavou skutečnost – a sice že u tohoto církevní soudu byla v letech 2014 a 2016 většina případů rozhodnuta negativně, tj. byla potvrzena platnost manželství.

V r. 2014 CS přijal 7 nových kauz, všechny na platnost manželství. Rozhodnuty byly 4 případy – 1 s afirmativním výnosem; důvod prohlášení nulity manželství: kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti).

V r. 2016 přijal CS 9 žalob, opět všechny na platnost manželství, přičemž prvoinstančním řízením prošlo 7 kauz – všechny s negativním verdiktem.

V roce 2017 CS přijal (stejně jako v r. 2016) 9 nových kauz, opět na platnost manželství. Afirmativním rozsudkem bylo vyřešeno 8 kauz (hl. důvody prohlášení nulity: kán 1101§2, 1095,2° +3°), negativním pak 7. V řízení III. instance byl řešen jeden případ s afirmativním rozsudkem.

Privilegium paulinum bylo řešeno v 1 případě – v r. 2014, zkráceného řízení v daných letech využito nebylo.

Zkráceného řízení (*coram episcopo*) v daných letech využito nebylo.

6.4.7 Církevní soud Trnavské arcidiecéze

Arcidiecézní soud trnavské arcidiecéze je prvoinstančním soudem pro kauzy ve své jurisdikci a zároveň odvolacím soudem pro kauzy bratislavského Metropolitního soudu.¹⁸⁰

Vzhledem ke skutečnosti, kdy se mi z CS Trnavské arcidiecéze nedostalo žádné "zpětné vazby", daný soud jsem (stejně, jako již ve dvou zmíněných případech), opětovně oslovila. Výsledkem byl e-mail od paní notářky, ve kterém mi sdělila, že prosbě o poskytnutí údajů -z technických důvodů - nemohou vyhovět.

¹⁸⁰ Srov. *Trnavská arcidiecéza* [online], dostupné na <http://www.abu.sk/arcibiskupsky-urad/arcidiecezny-tribunal/>.

6.4.8 Církevní soud Spišské diecéze

Diecézní církevní soud ve Spiši působí jako soud prvoinstanční, soudem II. instance je Metropolitní soud v Košicích.¹⁸¹

Tento církevní soud je jediným ze všech, na Slovensku působících římskokatolických soudů, který na mé žádosti o poskytnutí údajů nezareagoval.

6.5 Statistické údaje z řeckokatolických církevních soudů

Řeckokatolické církve je ve slovenské církvi zastoupena třemi územními jednotkami: Prešovskou arcieparchií a Bratislavskou a Košickou eparchií.¹⁸²

Pro věřící Prešovské arcieparchie je prvoinstančním soudem Metropolitní soud Prešovské arcieparchie,¹⁸³ který je zároveň odvolacím soudem pro další dvě eparchie; pro věřící Košické a Bratislavské eparchie je prvoinstanční Eparchiální soud v Košicích, který je také odvolacím soudem pro kauzy Prešovské arcieparchie.¹⁸⁴

6.5.1 Metropolitní tribunál Prešovské metropole

Metropolitní soud Prešovské arcieparchie je soudem prvoinstančním (pro věřící z Prešovské arcieparchie) a také soudem druhoinstančním (odvolacím) pro Bratislavskou a Košickou eparchii.

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím e-mailu dne 14. 3. 2018

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 41

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 15

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 17
- negativně: 3
- jiné: 3

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 4
- kán. 1095, 3°: 5
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 5
- kán. jiné: 2

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 19
- negativně: 7

¹⁸¹ Srov. *Spišská diecéza* [online], dostupné na <http://dieceza.kapitula.sk/?g=55&ext=58>.

¹⁸² Srov. *Gréckokatolícka cirkev – Košická eparchia* [online], dostupné na <http://www.grkatke.sk/page1.php?strankaid=kuria>.

¹⁸³ Srov. *Metropolitný tribunál prešovskej metropole* [online], dostupné na http://www.grkatpo.sk/?cirkevny_sud.

¹⁸⁴ Srov. *Žilinská diecéza* [online], dostupné na <http://dcza.sk/sk/dokumenty/urady/diecezny-cirkevny-sud/dokumenty-a-clanky/o-cirkevnych-sudoch>.

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 41

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 41

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 25

- negativně: 1

- jiné: 3

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 7

- kán. 1095, 3°: 6

- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 4

- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 9

- kán. 1103: 0

- kán. jiné: 1

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 2

- negativně: 2

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 3 (afirmativně)

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 30

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 30

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 27

- negativně: 4

- jiné: 1

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095, 2°: 13
- kán. 1095, 3°: 9
- kán. 1101§2 (vyloučení potomstva): 1
- kán. 1101§2 (vyloučení věrnosti): 7
- kán. 1103: 2
- kán. jiné: 4

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Metropolitní tribunál Prešovské metropole - sumarizace

Metropolitní tribunál přijal v r. 2014 celkem 41 nových kauz, z tohoto počtu 15 žalob na manželství. V r. 2016 přijal stejný počet kauz, tj. 41, přičemž všechny se týkaly platnosti manželství. Rok 2017 přinesl zmírnění počtu nových kauz na 30, všechny též na platnost manželství. Z uvedeného vyplývá, že oproti r. 2014 se počet žalob na platnost manželství zvýšil více než o 100%.

Co se týká vynesných žalob, v r. 2014 bylo v prvoinstančním řízení vyneseno 17 rozsudků afirmativních a 3 negativní, přičemž 3 žaloby byly zaznamenány jako „jiné“. V důvodech prohlášení nulity převládaly vesměs kánony: 1095,2° + 3° a kán. 1101§2.

V druhoinstančním řízení soud vynesl 19 výnosů afirmativních a 7 negativních. V řízení III. instance byl řešen jeden případ s konečným negativním rozsudkem.

V r. 2016 bylo v prvoinstančním řízení rozhodnuto 25 kauz afirmativně, 1 kauza negativně a 3 případy byly opět zaznamenány v kolonce „jiné“. Důvody prohlášení nulity opět zejména na kánony 1095,2° + 3° a 1101§2 (4x vyloučení dobra potomstva, 9x vyloučení věrnosti).

V řízení II. instance byly 2 žaloby s afirmativním rozsudkem a 2 s negativním. Ve III. instanci byl řešen 1 případ, s výnosem negativním.

V r. 2017 soud afirmativně rozhodl 27 kauz, negativně 4, ve sloupci „jiné“ 1 případ. Hlavní důvody prohlášení nulity: kán. 1095,2° + 3°, kán 1101§2 (1x vyloučení dobra potomstva, 7x vyloučení věrnosti) a kán. 1103.

V řízení II. instance byl řešen jeden případ s afirmativním rozsudkem.

Zkráceného řízení (*coram episcopo*) bylo využito ve 3 případech v r. 2016 a v 1 případě v r. 2017 (všechny s afirmativním výnosem).

6.5.2 Církevní soud Košické eparchie

Eparchiální soud v Košicích slouží jako prvoinstanční tribunál pro Košickou a Bratislavskou eparchii a zároveň je druhoinstančním (odvolacím tribunálem) Prešovské arcieparchie.

Žádané údaje mi byly doručeny prostřednictvím e-mailové komunikace dne 15. 3. 2018.

Statistický přehled

Rok 2014 (před MIDI):

Počet kauz přijatých celkem: 38

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 20

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 25

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095,2° CIC (kán. 818.2° CCEO): 34

- kán. 1095, 3° CIC (kán. 818.3° CCEO): 4

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení dobra potomstva): 3

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení věrnosti): 9

- kán. 1103 CIC (kán. 825 CCEO): 0

- kán. jiné: 10

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 18

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Rok 2016

Počet kauz přijatých celkem: 27

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 20

Vynesené rozsudky na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 21

- negativně: 0

- jiné: 0

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095,2° CIC (kán. 818.2° CCEO): 24

- kán. 1095, 3° CIC (kán. 818.3° CCEO): 3

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení dobra potomstva): 2

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení věrnosti): 2

- kán. 1103 CIC (kán. 825 CCEO): 0

- kán. jiné: 12

Žaloby na manželství přijaté k projednání ve II. instanci: 1

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 2

- negativně: 1

Separace (*separationis coniugum*): ?
Privilegium paulinum: soud neřeší
Privilegium petrinum: soud neřeší
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Rok 2017

Počet kauz přijatých celkem: 21

Žaloby na manželství přijaté k projednání v I. instanci: 17

Vynesené žaloby na manželství v I. instanci:

- afirmativně: 16

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství v I. instanci:

- kán. 1095,2° CIC (kán. 818.2° CCEO): 29

- kán. 1095, 3° CIC (kán. 818.3° CCEO): 6

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení dobra potomstva): 1

- kán. 1101§2 CIC (kán. 824§2 CCEO) - (vyloučení věrnosti): 4

- kán. 1103 CIC (kán. 825 CCEO): 0

- kán. jiné: 6

Vynesené rozsudky na manželství ve II. instanci:

- afirmativně: 1

Vynesené rozsudky na manželství ve III. instanci:

- afirmativně: 2

Separace (*separationis coniugum*): ?

Privilegium paulinum: soud neřeší

Privilegium petrinum: soud neřeší

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Církevní soud Košické eparchie - sumarizace

CS Košické eparchie přijal v r. 2014 celkem 38 kauz (20 k řízení prvoinstančnímu a 18 k řízení druhoinstančnímu), v r. 2016 přijal 27 nových kauz (20 týkajících se platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení a 1 případ k řízení druhoinstančnímu), v r. 2017 přijal CS celkem 21, všechny na platnost manželství (17 z nich k prvoinstančnímu řízení a 4 případy k řízení druhoinstančnímu).

Žalob, týkajících se platnosti manželství, přijal tribunál v r. 2014 k prvoinstančnímu řízení celkem 20. V daném roce vynesl v prvoinstančním řízení 25 afirmativních rozsudků, v druhoinstančním 18 rozsudků, též afirmativních. V důvodech prohlášení nulity manželství převládaly: kán. 818.2° CCEO (34x), kán. 818.3° CCEO (4x), kán. 824§2 CCEO (12x - 3x vyloučení dobra potomstva, 9x vyloučení věrnosti).

V r. 2016 řešil CS 20 kauz týkajících se platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení a 1 případ k řízení ve II. instanci. Afirmativním rozsudkem bylo v prvoinstančním řízení ukončeno 21 žalob, v druhoinstančním byly vyneseny 2 rozsudky afirmativní a 1 negativní. Hlavními důvody prohlášení nulity byly zejména kán.: 818.2° CCEO (24x), 818.3° CCEO (3x), 824§2 CCEO (4x).

V r. 2017 přijal CS 21 nových žalob na platnost manželství, 17 z nich k prvoinstančnímu řízení a 4 případy k řízení druhoinstančnímu. V řízení I. instance ukončil CS afirmativním rozsudkem 16 žalob, v řízení II. instance afirmativně 1 žalobu. V hlavních důvodech prohlášení nulity převažoval kán. 818.2° CCEO (29x), méně pak kán. 818.3° CCEO (6x) a kán. 824§2 CCEO (5x).

Z výše uvedeného je patrné, že (co do počtu přijatých a v daném roce rozhodnutých kauz) lze – při srovnání statistických dat r. 2014 (před MIDI) s r. 2016 a 2017 - konstatovat spíše sestupnou tendenci, což tento soud podstatně odlišuje od praxe ostatních soudů.

Ve III. instanci byly řešeny 2 případy, oba s výsledkem afirmativním.

Zkráceného řízení (*coram episcopo*) v letech 2016 ani 2017 využito nebylo.

6.5.3 Shrnutí

Na základě poskytnutých údajů, s ohledem na skutečnost, kdy jsem neměla možnost zahrnout do výzkumného šetření statistické údaje z církevního soudu v Trnavě a CS ve Spiši, a tak předložit údaje slovenských církevních soudů kompletní, uvádím pouze součty dat z CS, které mé žádosti vyhověly:

Přijaté kauzy na platnost manželství

Srovnání dat z let 2014 (tj. před MIDI), 2016 a 2017 (po MIDI) potvrdilo značný nárůst přijatých kauz na platnost manželství, ovšem – na rozdíl od CS v ČR – tomu tak nebylo zdaleka u všech církevních soudů, působících na Slovensku.

Součet dat z jednotlivých let:

- => r. 2014 = 186 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 141
- => r. 2016 = 304 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 276
- => r. 2017 = 265 přijatých kauz, z toho žalob na manželství: 234

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství

Po součtu údajů, dodaných soudy SK lze konstatovat, že nejčastějšími důvody prohlášení nulity manželství jsou:

- => kán. 1101§2 (vyloučení potomstva, vyloučení věrnosti, vyloučení samotného manželství, vyloučení nerozlučitelnosti) – r. 2014 = 33, r. 2016 = 73, r. 2017 = 74
- => kán. 1095°2 (nedostatečné užívání rozumu) - r. 2014 = 47, r. 2016 = 68, r. 2017 = 71
- => kán. 1095°3 (neschopnost dostát manželským povinnostem z psychických důvodů) r. 2014 = 17, r. 2016 = 40, r. 2017 = 58
- => kán. 1103 (násilí, strach) – r. 2014 = 5, r. 2016 = 21, r. 2017 = 12
- => kán. jiné (blíže nespecifikované) – r. 2014 = 32, r. 2016 = 38, r. 2017 = 58

CS Banskobystrické diecéze poskytl více rozlišující data, kdy blíže specifikoval další kánony, které v jejich kauzách v daných letech figurovaly, tj.: kán. 1084§1, kán. 1097§2 a kán. 1098.

Zkrácené řízení (coram episcopo)

Zkrácených řízení (v letech 2016 a 2017) soudy využívaly vesměs lokálně, podobně jako u CS v ČR. Zkušenost s touto praxí má Církevní soud Bánsko-bystrické diecéze (1 případ v r. 2016 a 1 případ v r. 2017), Metropolitní soud Košické arcidiecéze (1 případ v r. 2017), Církevní soud Žilinské diecéze (2 případy v r. 2016 a 2 případy v r. 2017), Metropolitní soud Bratislavské arcidiecéze (2 případy v r. 2016 a 2 případy v r. 2017) a Metropolitní tribunál Prešovské metropole (3 případy v r. 2016 a 1 případ v r. 2017).

Celkem tedy: r. 2016 = 8 (vše afirmativně); r. 2017 = 7 (vše afirmativně).

Privilegium petrinum + Privilegium paulinum

Záležitosti Privilegia petrina (zrušení manželství ve prospěch víry) ani Privilegia paulina (rozlučení manželství ve prospěch možnosti života z víry v novém manželství) neřeší církevní soud, ale místní ordinář, případně generální vikář příslušného biskupství.

Vzhledem ke skutečnosti, kdy jsem žádala údaje od církevních soudů, kompletní údaje, týkající se privilegií paulina a petrina, se mi získat nepodařilo. Pro orientaci uvádím alespoň data, které jsem obdržela.

Privilegium petrinum

=> r. 2014 = 0

=> r. 2016 = 3

=> r. 2017 = 5

Privilegium paulinum

=> r. 2014 = 1

=> r. 2016 = 0

=> r. 2017 = 0

7 Církevní soudy působící v Polsku

Papež Jan Pavel II. v roce 1992 reorganizoval strukturu římskokatolické církve v Polsku. Změnami hranic tak (k 25. březnu 1992) vzniklo 13 nových diecézí. Země je tedy momentálně rozdělena na 14 církevních provincií, které zahrnují 14 arcidiecézí a 27 diecézí., přičemž církevní soud nebyl zřízen v každé diecézi.

7.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů

Jako v případě ostatních zemí, zahrnutých do mého statistického šetření, jsem písemnou formou obeslala všechny církevní soudy, působící na území Polska. Dne 5. 3. 2018 tedy bylo odesláno celkem 39 žádostí o poskytnutí údajů.¹⁸⁵

Co se týká návratnosti na požadované, uvádím následující:

První odezva z Polska, a vůbec první ze všech oslovených zemí, mi byla poštou doručena z Církevního soudu Siedlce, a to již 8. 3. 2018, tedy pouhé tři dny po odeslání. Z tohoto faktu jsem usoudila, že polské CS budou reagovat promptně a nejčtetěji. Tento úsudek se ovšem ukázal jako předčasný a mylný, neboť ze všech oslovených církevních

¹⁸⁵ Viz Příloha č. VII. - Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v Polsku, včetně doporučení a tabulky k vyplnění.

soudů byla návratnost z Polska nejmenší - z 39 obeslaných soudů jich odpovědělo 16, z tohoto počtu pak ještě 2 zamítnutí.

Vzhledem k množství církevních soudů, působících v Polsku a s ohledem na obsahový limit pro diplomovou práci, zde nebudu prezentovat údaje dodané všemi 16 CS. V případě Polska, které je rozděleno na 14 církevních provincií, předložím statistické údaje či písemnosti vždy z jednoho až dvou soudů, příslušných k dané provincii, pakliže byly poskytnuty.

7.2 Praxe jednotlivých církevních soudů

7.2.1 Provincie Białystocká

Arcidiecéze Białystok - Metropolitní soud této arcidiecéze je prvoinstanční pro případy na území arcidiecéze; odvolacím soudem je pak pro diecéze, které do této provincie spadají.¹⁸⁶

Diecéze Drohiczyn – Diecézní soud v této diecézi poprvé zasedl koncem roku 1993 (do té doby vyšetřoval případy této diecéze diecézní soud v Siedlce) a je to soud prvoinstanční. Soudem odvolacím je Metropolitní soud v Białystoku.¹⁸⁷

Diecéze Łomża – V diecézi působí Diecézní soud, odvolacím soudem je Metropolitní soud v Białystoku.¹⁸⁸

Z provincie Białystocké na moji žádost nezareagoval žádný z 3 soudů.

7.2.2 Provincie Čenstochovská

Arcidiecéze Częstochowa – Metropolitní soud této arcidiecéze je prvoinstanční pro případy na území arcidiecéze; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Krakově.¹⁸⁹

Diecéze Radom – Tato diecéze byla založena v r. 1992 a působí zde diecézní soud. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Čenstochové.¹⁹⁰

Diecéze Sosnowiec – Tato diecéze byla založena v r. 1992 a působí zde diecézní soud. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Čenstochové.¹⁹¹

Z provincie Čenstochovské jsem obdržela údaje Metropolitního soudu Częstochowa a z Diecézního soudu Radom. Oba soudy na mou žádost reagovaly pozitivně.

¹⁸⁶ Srov. *Białystok Metropolitan Court* [online], dostupné na <https://archibial.pl/kuria/sad-metropolitalny/>.

¹⁸⁷ Srov. *Diecezja Drohiczyńska* [online], dostupné na <http://drohiczyńska.pl/diecezja/institucje/#sad-biskupi>.

¹⁸⁸ Srov. *Diecezja Łomżyńska* [online], dostupné na <http://www.diecezja.lomza.pl/institucje/sad-biskupi>.

¹⁸⁹ Srov. *Metropolitní soud v Częstochowa* [online], dostupné na <https://archiczest.pl/institucje,15/sad-metropolitalny-w-czestochowie,1.html>.

¹⁹⁰ Srov. *Sąd Kościelny* [online], dostupné na <https://diecezja.radom.pl/kuria/sad-kascielny/sad-koscielny>.

¹⁹¹ Srov. *Sąd Biskupi Diecezji Sosnowieckiej* [online], dostupné na <http://www.sadbiskupi.sosnowiec.pl/>.

Statistické údaje

Metropolitní soud Czestochowa

Dle dodaných informací byl tento soud zřízen v r. 1925, požadované údaje¹⁹² mi byly doručeny dne 20. 4. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: celkem bylo MCS přijato 40 nových kauz, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce pak bylo vyneseno 15 rozsudků afirmativních a 16 negativní. V řízení II. instance bylo v daném roce vyneseno 27 rozsudků afirmativních, 10 negativních a 10 případů zaznamenáno v kolonce „jiné“. V řízení III. instance byly vyneseny 4 afirmativní rozsudky a 10 negativních.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 74x, kán 1101§2 = 12x (8x vyloučení dobra potomstva, 4x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 25.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: MCS přijal 71 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně v 36 případech, negativně v 15 případech.

V řízení II. instance byly v daném roce rozhodnuty 3 žaloby afirmativně, 12 negativně a 7 případů „jinak“. V řízení III. instance bylo rozhodnuto 9 žalob afirmativně a 15 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 2x, kán. 1095,3° = 104, kán 1101§2 = 19x (7x vyloučení dobra potomstva, 12x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 25x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: MCS přijal 68 nových případů, z tohoto počtu 65 žalob na platnost manželství a 3 případy jiné.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 50 případů afirmativně, 16 negativně a 3 případy jinak. V řízení II. instance byl v daném roce vynesen 1 rozsudek afirmativní, 5 negativních a 1 případ jinak. V řízení III. instance bylo rozhodnuto 5 žalob afirmativně a 12 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 8x, kán. 1095,3° = 106, kán 1101§2 = 10x (9x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 4x, kán. jiné = 13x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

¹⁹² Viz. Příloha č. VIII. - Statistické údaje z MCS Czestochowa.

Diecézní soud Radom

Požadované údaje mi byly doručeny dne 22. 3. 2018, prostřednictvím pošty.¹⁹³

Rok 2014: celkem bylo přijato 80 žalob, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce soud rozhodl 22 žalob afirmativně, 38 negativně a 6 případů jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,3° = 19x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení věrnosti), kán. jiné = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 127 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 33 kauz, negativně 21 a 12 případů jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,3° = 29x, kán. 1101§2 = 9x (7x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 10x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 95 nových případů, opět všechny kauzy na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 31 kauz, negativním 43 a jinak 8.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 41x, kán. 1101§2 = 9x (4x vyloučení dobra potomstva, 5x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 14x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

7.2.3 Provincie Gdaňská

Arcidiecéze Gdaňsk – Metropolitní soud této arcidiecéze je prvoinstanční pro případy na území arcidiecéze; odvolacím soudem je pro případy diecéze Pelplin a Toruń, arcidiecéze warmiňské a byzantsko-ukrajinského ritu (Vratislav-Przemysl a Gdaňsk). Odvolacím soudem pro Metropolitní soud Gdaňsk je Metropolitní soud arcidiecéze warmiňské v Olsztynu.¹⁹⁴

Diecéze Pelplin – Diecézní soud této diecéze je prvoinstanční; odvolacím soudem je Metropolitní soud arcidiecéze Gdaňsk.¹⁹⁵

¹⁹³ Viz. Příloha č. IX. - Průvodní dopis z Církevního soudu Radom.

¹⁹⁴ Srov. *Gdaňski Trybunał Metropolitalny* [online], dostupné na <http://www.diecezja.gda.pl/wierni-2/trybunal>.

¹⁹⁵ Srov. *Sąd Biskupi Diecezji Pelplińskiej* [online], dostupné na <http://diecezja-pelplin.pl/instytucje/sad-biskupi>.

Diecéze Toruń – Diecézní soud této diecéze je prvoinstanční; odvolacím soudem je Metropolitní soud arcidiecéze Gdaňsk.¹⁹⁶

Z této provincie nemám k dispozici žádné údaje.

7.2.4 Provincie Hnězdenská

Arcidiecéze Gniezno – Metropolitní soud v Hnězdně je soud prvního stupně pro všechny spory a trestní případy na území arcidiecéze. Je zároveň odvolacím soudem pro diecéze Włocławek a Bydgoszcz a soudu a vojenského ordinariátu. Odvolacím soudem pro tribunál v Hnězdně je Metropolitní soud v Poznani.¹⁹⁷

Diecéze Bydgoszcz – Diecézní soud je církevním soudem první instance ve věci manželských sporů a v trestních věcech, které mají vliv na území diecéze. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Hnězdně.¹⁹⁸

Diecéze Włocławek – Diecézní soud je církevním soudem první instance ve věci manželských sporů a v trestních věcech, které mají vliv na území diecéze. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Hnězdně.¹⁹⁹

Z provincie Hnězdenké mi bylo požadované dodáno všemi třemi soudy.

Statistické údaje

Metropolitní soud Gniezno

Požadované údaje mi byly doručeny dne 13. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: MCS přijal 108 nových kauz, tohoto počtu jich bylo 50 přijato k prvoinstančnímu řízení, kdy se pouze 2 žaloby týkaly platnosti manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 50 případů afirmativně, 24 negativně a 5 případů jinak. V druhoinstančním řízení soud vynesl 10 žalob afirmativně a 3 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. instance): kán. 1095,2° = 14x, 1095,3° = 189x, kán 1101§2 = 23x (13x vyloučení dobra potomstva, 10x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 11, kán. jiné = 51x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: MCS přijal 99 nových kauz. Platnosti se však netýkala ani jedna žaloba...?

V I. instanci bylo rozhodnuto 40 žalob na manželství afirmativně, 10 negativně, 4 případy jinak. V řízení II. instance byly vyneseny 4 afirmativních rozsudky, 4 negativní a 2 kauzy jinak. Ve III. instanci byl afirmativně rozhodnut 1 případ.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. + III. instance): kán. 1095,2° = 8x, 1095,3° = 102x, kán 1101§2 = 28x (12x vyloučení dobra potomstva, 16x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 13x, kán. jiné = 16x.

¹⁹⁶ Srov. *Diecezja Toruńska* [online], dostupné na https://diecezja-torun.pl/kuria_sad_biskupi.

¹⁹⁷ Srov. *Kuria Metropolitalna w Gnieźnie* [online], dostupné na <http://www.archidiecezja.pl/instytucje/trybunal/kompetencje.html>.

¹⁹⁸ Srov. *Diecezja Bydgoska* [online], dostupné na <http://diecezja.bydgoszcz.pl/instytucje/sad-biskupi/>.

¹⁹⁹ Srov. *Sąd Kościelny Diecezji Włocławskiej* [online], dostupné na http://www.diecezja.wloclawek.pl/pl/page,sad_koscielny_diecezji_wloclawskiej,4,20.html#tresc_strony.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: MCS přijal 104 nových případů, z toho 74 k řízení v I. instanci. Z uvedeného počtu 74 kauz se týkaly platnosti manželství pouze 3 žaloby.

Afirmativním výnosem bylo prvoinstančně rozhodnuto 34 žalob, negativně 9 žalob, ve sloupci „jiné“ zaznamenány 2 kauzy. V řízení II. instance soud vynesl 9 rozsudků afirmativních, 3 negativní a 1 případ byl rozhodnut jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. instance): kán. 1095,2° = 8x, 1095,3° = 70x, 1101§2 = 18x (6x vyloučení dobra potomstva, 12x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 12x, kán. jiné = 16x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Statistické údaje

Diecézní soud Włocławek

Požadované údaje mi byly doručeny dne 12. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: celkem bylo CS přijato 96 kauz, 94 na platnost manželství.

V daném roce soud v prvoinstančním řízení rozhodl 47 žalob afirmativně a 9 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 3x, kán. 1095,3° = 66x, kán. 1101§2 = 15x (7x vyloučení dobra potomstva, 8x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 31x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 132 nových kauz, platnosti manželství se týkalo 130 žalob.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 113 kauz, negativně 14.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 108x, kán. 1101§2 = 24x (11x vyloučení dobra potomstva, 13x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 53x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 98 nových případů, všechny na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 110 kauz, negativním 10.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 6x, kán. 1095,3° = 93x, kán. 1101§2 = 21x (9x vyloučení dobra potomstva, 12x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 3x, kán. jiné = 41x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

7.2.5 Provincie Katowická

Arcidiecéze Katowice – Zdejší Metropolitní soud je soudem prvního stupně pro arcibiskupství v Katowicích, soudem 2. stupně pro krakovskou arcidiecézi a diecéze Opole a Gliwice.²⁰⁰

Diecéze Gliwice – Místní diecézní soud je soudem prvního stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Katowicích.²⁰¹

Diecéze Opole – Diecézní soud je soudem prvního stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Katowicích.²⁰²

Z provincie Katowické přišla pozitivní odezva z Metropolitního soudu Arcidiecéze Katowice a negativní (písemná, zamítavá odpověď) z Diecézního soudu Opole.

Statistické údaje

Metropolitní soud Katowice

Požadované údaje mi byly doručeny dne 17. 3. 2018, prostřednictvím e-mailu.

Rok 2014: celkem bylo přijato 417 nových kauz, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce pak bylo prvoinstančně vyneseno 72 rozsudků afirmativních a 47 negativních. V řízení II. instance soud rozhodl 3 žaloby afirmativně, 50 negativně a 137 případů jinak. V řízení III. instance bylo vyneseno 21 afirmativních rozsudků a 6 negativních.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. + III. instance): kán. 1095,2° = 41x, kán. 1095,3° = 367x, kán. 1101§2 = 10x (9x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti, 64x simulace)), kán. 1103 = 7x, kán. jiné = 16.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: MCS přijal 363 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně v 81 případech, negativně v 36 případech. V řízení II. instance bylo v daném roce rozhodnuto 15 žaloby afirmativně, 41 negativně a 149 případů jinak. V řízení III. instance bylo rozhodnuto 10 žalob afirmativně a 8 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 48x, kán. 1095,3° = 399, kán. 1101§2 = 74x (17x vyloučení dobra potomstva, 6x vyloučení věrnosti, 51x simulace), kán. 1103 = 11, kán. jiné = 25x.

²⁰⁰ Srov. *Sąd Metropolita 2015ny* archidiecezji katowickiej [online], dostupné na <http://archidiecezjakatowicka.pl/temat/kuria/kuria2/56-sad-metropolitalny>.

²⁰¹ Srov. *Diecezja Gliwicka* [online], dostupné na <http://kuria.gliwice.pl/kuria/wydzialy-kurii/>.

²⁰² Srov. *Sąd Diecezji Opolskiej* [online], dostupné na <http://www.diecezja.opole.pl/index.php/institucje/sad-diecezji-opolskiej>.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: MCS přijal 333 nových případů, opět všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 142 případů afirmativně, 33 negativně. V řízení II. instance padlo 10 výnosů afirmativních, 32 negativních a 10 jiných.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 10x, kán. 1095,3° = 241, kán. 1101§2 = 10x (16x vyloučení dobra potomstva, 11x vyloučení věrnosti, 52x simulace), kán. 1103 = 10x, kán. jiné = 28x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Diecézní soud Opole

Dne 5. 4. 2018 jsem z diecézního soudu v Opole obdržela dopis²⁰³, ve kterém notářka Daria Chegurova sděluje, že mi žádané údaje neposkytne, a to z následujících důvodů:

1) formulář, který jsem poslala je nejasný a málo precizní; 2) v průvodním dopise uvádím, že přikládám doporučení Mons. Pavla Posáda, českobudějovického, pomocného biskupa, přičemž jsem doložila doporučení s podpisem Mons. Davida Henzla a navíc v barevné kopii, což považuje za nedůvěryhodné; 3) vyhledat požadované údaje by zabralo příliš mnoho času, kterým soud nedisponuje.

Na tento dopis jsem paní notářce odpověděla e-mailem (v polštině), ve kterém uvádím:

1) uvědomuju si, že mnou dodaná tabulka není precizní a že pro někoho může být méně srozumitelná, nicméně jsem se snažila ji vytvořit co nejjednodušeji, abych těm, kteří budou ochotni požadované údaje poskytnout, ulehčila práci s vyplňováním a tak ušetřila jejich čas; 2) doporučení z českobudějovického biskupství podepsal generální vikář Mons. David Henzl z pozice statutárního zástupce biskupství, protože v daném čase byli oba biskupové v Praze na několikadenním zasedání ČBK; v kopii pak bylo doporučení zasláno z důvodu, že jenom do Polska jsem odesílala 39 žádostí - pokud by měl Mons. Henzl podepsat každé doporučení, zabralo by mu to příliš mnoho času, o což jsem ho, s vědomím jeho pracovní vytíženosti, ani nežádala; 3) přiložit k žádosti o poskytnutí údajů zfalšované doporučení bych si nikdy nedovolila.

K závěrečnému podpisu jsem tentokrát uvedla i svoji současnou pracovní pozici a e-mail (6. 4. 2018) odeslala.

Ještě týž den přišla od paní notářky „zpětná“ reakce s návrhem, že jestli chci, mám přijet na biskupský úřad do Opole, kde si můžu potřebné údaje vyhledat.

Domnívám se, že k této nabídce pomohl fakt místa mého zaměstnání (českobudějovické biskupství) a také pracovní pozice (sekretářka biskupa).

Paní notářce jsem za její velkorysou nabídku poděkovala a s díkem odmítla s odůvodněním, že z časových a zdravotních důvodů, kdy mám doma nemocné čtyřleté dítě, si nemohu dovolit podnikat takové dlouhé cesty.

²⁰³ Viz Příloha č. X. - Zamítavý dopis z DS v Opole.

7.2.6 Provincie Krakovská

Arcidiecéze Krakow – Metropolitní soud je soudem 1. stupně pro arcibiskupství v Krakově, soudem 2. stupně pro diecéze Bielsko, Kielce a Tarnów.²⁰⁴

Diecéze Bielsko-Żywiec – Diecézní soud je soud 1. stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Krakově.²⁰⁵

Diecéze Kielce – Diecézní soud je soud 1. stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Krakově.²⁰⁶

Diecéze Tarnów – Diecézní soud je soudem 1. stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Krakově.²⁰⁷

Z provincie Krakov mám k dispozici údaje z DS Bielsko a Tarnów. Notář Metropolitního soudu v Krakově mne oslovil emailem (dne 12. 3. 2018), ve kterém se dotazuje, zda skutečně nevyžadují údaje z r. 2015, na což jsem mu obratem odpověděla. K dnešnímu dni, tj. 26. 6. 2018 mi však údaje poskytnuty nebyly.

Statistické údaje

Diecézní soud Tarnów

Diecézní soud v Tarnowie byl založen v r. 1786.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 26. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: celkem bylo přijato 175 žalob, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce soud rozhodl 88 žalob afirmativně a 16 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 118x, kán. 1101§2 = 5x (2x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. 1097§2²⁰⁸ = 4x, kán. 1098²⁰⁹ = 1x, 1108§1²¹⁰ = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 151 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 88 kauz, negativně 16.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 3x, kán. 1095,3° = 160x, kán. 1101§2 = 3x (3x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 7x, kán. 1097§2 = 3x, kán. 1098 = 2x.

²⁰⁴ Srov. *Archidiecezja Krakowska* [online], dostupné na <http://www.diecezja.pl/sad.html>.

²⁰⁵ Srov. *Sąd Biskupi w Bielsku-Białej* [online], dostupné na <http://diecezja.bielsko.pl/sad-biskupi/>.

²⁰⁶ Srov. *Diecezja Kielecka* [online], dostupné na <http://www.diecezja.kielce.pl/sad-biskupi>.

²⁰⁷ Srov. *Sąd Diecezjalny w Tarnowie* [online], dostupné na <https://sad.diecezja.tarnow.pl/index.php>.

²⁰⁸ CIC/1983 kán. 1097§ 2: *Omyl co do własności osoby, i když je příčinou smlouvy, zneplatňuje manželství jen v případě, když tato vlastnost byla přímo a hlavně vyžadována.*“

²⁰⁹ CIC/1983 kán. 1098: *„Neplatně uzavírá manželství, kdo byl oklamán podvodem za účelem dosažení souhlasu, když se podvod týká nějaké vlastnosti druhé strany, a tato vlastnost může své povahy vážně narušit společenství manželského života.*“

²¹⁰ CIC/1983 kán. 1108§1: *„Platná jsou pouze ta manželství, která se uzavírají před oddávajícím místním ordinářem nebo farářem anebo před knězem nebo jáhnem od některého z nich pověřeným a před dvěma svědky, podle norem vyjádřených v následujících kánonech a při zachování výjimek podle kán. 144, 1112§1, 1116 A 1127, § 2 – 3.*“

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 210 nových případů, opět všechny kauzy na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 115 kauz, negativním 18.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 190x, kán. 1101§2 = 15x (7x vyloučení dobra potomstva, 8x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 9x, 1097§2 = 5x, kán. 1098 = 3x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 3 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Diecézní soud Bielsko

Diecézní církevní soud Bielsko byl založen v roce 2017.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 14. 3. 2018.

Rok 2017: DS soud přijal 47 prvních případů, všechny kauzy se týkaly platnosti manželství. V daném roce nebyl rozhodnut žádný případ afirmativně ani negativně, pouze 1 případ „jinak“.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 3x, kán. 1095,3° = 38x, kán. 1101§2 = 9 (5x vyloučení dobra potomstva, 4x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 6x, kán. 1101§2 = 1x, kán. 1098 = 1x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

7.2.7 Provincie Lublinská

Arcidiecéze Lublin – V arcidiecézi působí metropolitní soud prvoinstanční v případech arcibiskupství v Lublinu, druhoinstanční pro arcidiecézi Przemysl a diecéze Sandomierz a Siedlce. Odvolacím soudem pro Lublin je Metropolitní soud ve Varšavě.²¹¹

Diecéze Sandomierz – Diecézní soud je soudem prvního stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Lublinu.²¹²

Diecéze Siedlce – Diecézní soud je soudem prvního stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Lublinu.²¹³

Z provincie Lublinské přišlo požadované z Metropolitního soudu Arcidiecéze Lublin a z DS Siedlce.

²¹¹ Srov. *Sąd Metropolitalny Lubelski* [online], dostupné na <https://archidiecezjalubelska.pl/kuria/sad/>.

²¹² Srov. *Diecezja Sandomierska* [online], dostupné na <https://diecezjasandomierska.pl/biskupi/>.

²¹³ Srov. *Diecezja Siedlecka* [online], dostupné na <https://diecezja.siedlce.pl/kuria/sad-biskupi/struktura-sadu-biskupiego/>.

Statistické údaje

Metropolitní soud Lublin

Požadované údaje mi byly doručeny dne 13. 3. 2018, prostřednictvím e-mailu.

Rok 2014: celkem bylo přijato 187 nových kauz, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce pak bylo vyneseno 168 rozsudků afirmativních a 40 negativních, 9 jinak. V řízení II. instance soud rozhodl 250 žalob afirmativně, 19 negativně a 2 případy jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. instance): kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 367x, kán. 1101§2 = 2x (1x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 8.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: MCS přijal 303 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud vynesl 170 afirmativních a 18 negativních rozsudků, ve 4 případech padl jiný výnos. V řízení II. instance bylo v daném roce rozhodnuto 21 žalob afirmativně, 5 negativně a 2 jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 281, kán. 1101§2 = 2x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 6x, kán. jiné = 31x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: MCS přijal 278 nových případů, opět všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 201 případů afirmativně, 18 negativně a 6 jinak. V řízení II. instance bylo vyneseno 27 rozsudků afirmativních a 2 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 23x, kán. 1095,3° = 353, kán. 1101§2 = 16x (9x vyloučení dobra potomstva, 7x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 6x, kán. jiné = 31x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Diecézní soud Siedlecki

Diecézní soud Siedlecki byl založen v r. 1918.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 8. 3. 2018, prostřednictvím pošty, a to pouhé 3 dny po odeslání žádosti. Siedlecki DS se tak stal vůbec prvním soudem (ze všech oslovených zemí), který v tomto statistickém šetření požadované údaje odeslal.

Rok 2014: CS celkem přijal 89 žalob, všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce rozhodl 61 žalob afirmativně, 13 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 9x, kán. 1095,3° = 115x, kán. 1101§2 = 7x (5x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 18x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 153 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 80 kauz, negativně 10.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 14x, kán. 1095,3° = 143x, kán. 1101§2 = 14x (6x vyloučení dobra potomstva, 8x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 4x, kán. jiné = 37x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 143 nových případů, všechny kauzy na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 76 kauz, negativním 10.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 8x, kán. 1095,3° = 126x, kán. 1101§2 = 8x (6x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 21x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

7.2.8 Provincie Łódžská

Arcidiecéze Łódź – Metropolitní soud je prvoinstanční pro případy arcidiecéze. Soudem 2. instance je Metropolitní soud ve Varšavě.²¹⁴

Diecéze Łowicz – Diecézní soud je soudem prvního stupně; odvolacím soudem je Metropolitní soud v Lodži.²¹⁵

Z této provincie nemám žádné údaje k dispozici.

²¹⁴ Srov. Kuria Metropolitalna Łódzka [online], dostupné na <http://archidiecezja.lodz.pl/urzedy-i-instytucje/>.

²¹⁵ Srov. *Diecezja Łowicka* [online], dostupné na <https://diecezja.lowicz.pl/kuria/sad-biskupi/>.

7.2.9 Provincie Poznaňská

Arcidiecéze Poznań – Metropolitní soud v Poznani je soud prvního stupně pro všechny záležitosti manželské spory a trestních věcech, které se týkají arcidiecéze a soudem 2. stupně pro Metropolitní soudy v Hnězdně, Štětíně, Varšavě a Vratislavi a pro diecézní soud diecéze Kalisz. Odvolacím soudem pro Metropolitní soud v Poznani je Metropolitní soud ve Varšavě.²¹⁶

Diecéze Kalisz – Diecézní soud je první instancí církevního tribunálu v manželských, sporných a trestních věcech na území diecéze Kalisz. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Poznani.²¹⁷

Z této provincie nemám žádné údaje k dispozici.

7.2.10 Provincie Přemyšlská

Arcidiecéze Przemyśl – Metropolitní soud v Přemyšli je soudem prvního stupně pro všechny záležitosti manželské spory a trestních věcech, které se týkají arcidiecéze a soudem 2. stupně pro diecézní soudy diecézí rzeszówské a zamość-lubaczówské.²¹⁸

Diecéze Rzeszów – Diecézní soud je soudem prvního stupně, který jménem diecézního biskupa v souladu s normami obsaženými v Kodexu kanonického práva posuzuje záležitosti neplatnosti manželství a selhání, otázky separace, spory apod. Odvolacím soudem je Metropolitní soud v Přemyšli.²¹⁹

Diecéze Zamość-Lubaczów – Diecézní soud je soudem 1. stupně pro všechny kauzy na území diecéze, pokud nejsou výslovně vyloučeny z jeho pravomoci podle církevního práva nebo vyhrazené místnímu biskupem. Soudem 2. stupně je Metropolitní soud v Přemyšli.²²⁰

Z provincie Přemyšlské přišla zamítavá odpověď z Metropolitního soudu Przemyśl (dne 17. 4. 2018)²²¹ a vyplněná statistika z DS Rzeszów.

Statistické údaje

Diecézní soud Rzeszów

Požadované údaje mi byly (prostřednictvím pošty) doručeny dne 22. 6. 2018²²². Vzhledem k datu doručení mohu konstatovat, že Polsko vede prvenství nejen tím, že mi z této země byly doručeny první požadované údaje již 8. 3. 2018 a oslovené soudy reagovaly velmi sporadicky, ale též, že i poslední statistika přišla právě z Polska.

²¹⁶ Srov. *Metropolitalny Sąd Duchowny w Poznaniu* [online], dostupné na <http://archpoznan.pl/pl/metropolitalny-sad-duchowny>.

²¹⁷ Srov. *Sąd Biskupi w Kaliszu* [online], dostupné na <http://www.diecezja.kalisz.pl/sad-biskupi>.

²¹⁸ Srov. *Archidiecezja Przemyska* [online], dostupné na <http://przemyska.pl/institucje/>.

²¹⁹ Srov. *Diecezja Rzeszowska* [online], dostupné na <http://www.diecezja.rzeszow.pl/2015/04/sad-biskupi-statuty-i-synodu/>.

²²⁰ Srov. *Diecezja Zamojsko-Lubaczowska* [online], dostupné na <https://diecezja.zamojskolubaczowska.pl/sad>.

²²¹ Viz Příloha č. XI. - Zamítavá odpověď z Metropolitního soudu Przemyśl.

²²² Viz Příloha č. XII. - Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS Rzeszów.

Rok 2014: celkem bylo přijato 82 kauz, k prvoinstančnímu řízení pak 64 žalob, všechny na platnost manželství.

V daném roce soud rozhodl 22 žalob afirmativně a 24 negativně. V řízení III. instance byly vyneseny 4 afirmativní a 3 negativní rozsudky.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,3° = 24x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 97 nových kauz, k prvoinstančnímu řízení 64 - všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 36 kauz, negativně 12. V řízení III. instance bylo vyneseno 11 rozsudků afirmativních a 5 negativních.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 42x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 3x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS soud přijal 103 nových případů, z tohoto počtu 102 žalob k prvoinstančnímu řízení na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 53 kauz, negativním 15. V řízení III. instance bylo vyneseno 7 rozsudků afirmativních a 2 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 59x, kán. 1101§2 = 5x (1x vyloučení dobra potomstva, 4x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 2.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

7.2.11 Provincie Štětínsko-kamieňská

Arcidiecéze Szczecin-Kamień – Metropolitní soud je soudem 1. stupně a odvolacím soudem pro diecézní soudy provincie.²²³

Diecéze Koszalin-Kołobrzeg – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud ve Štětíně.²²⁴

²²³ Srov. *Sąd Metropolitalny Szczecińsko-Kamieński* [online], dostupné na http://szczecin.kuria.pl/institucje/sad-metropolitalny/Sad-Metropolitalny-SzczecinskoKamieński_37.

²²⁴ Srov. *Diecezja Koszalińsko-Kołobrzaska* [online], dostupné na <http://www.diecezjakoszalin.pl/sad-biskupi>.

Diecéze Zielona Góra-Gorzów – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud ve Štětíně.²²⁵

Z provincie Štětínsko-kamiénské pozitivně reagoval pouze DS Zielona Góra-Gorzów.

Statistické údaje

Diecézní soud Zielnogórko-Gorzowski

Diecézní soud Zielnogórko-Gorzowski byl založen v r. 1950.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 27. 4. 2018, prostřednictvím e-mailu.²²⁶

Rok 2014: celkem bylo CS přijato 54 kauz, všechny na platnost manželství.

V daném roce soud v prvoinstančním řízení rozhodl 16 žalob afirmativně a 41 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 7x, kán. 1095,3° = 55x, kán. 1101§2 = 19x (2x vyloučení dobra potomstva, 17x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 11x, kán. jiné = 20x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 53 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 31 kauz, negativně 23.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 10x, kán. 1095,3° = 47x, kán. 1101§2 = 21x (4x vyloučení dobra potomstva, 17x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 23x, kán. jiné = 30x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 66 nových případů, všechny na platnost manželství.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 26 kauz, negativním 21.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 15x, kán. 1095,3° = 43x, kán. 1101§2 = 14x (7x vyloučení dobra potomstva, 7x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 14x, kán. jiné = 19x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

²²⁵ Srov. *Sąd Kościelny Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej* [online], dostupné na <https://diecezjazg.pl/sad-koscielny/>.

²²⁶ Viz Příloha č. XIII. - Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS diecéze Zielnogórko-Gorzowskiej.

7.2.12 Provincie Warmie

Arcidiecéze Warmińska (Olsztyn) – Místní metropolitní soud je soudem 1. stupně a odvolacím soudem pro soudy diecézí Elbląg a Ełk.²²⁷

Diecéze Elbląg – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud v Olštýně.²²⁸

Diecéze Ełk – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud v Olštýně.²²⁹

Z provincie Warmie odpověděl pouze DS v Elblagu.

Statistické údaje

Diecézní soud Elblag

Diecézní soud v Elblagu byl založen v r. 1992.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 7. 4. 2018.

Rok 2014: celkem bylo přijato 19 kauz, k prvoinstančnímu řízení pak všech 10 žalob na platnost manželství.

V daném roce soud rozhodl 11 žalob afirmativně a 6 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 26x, kán. 1101§2 = 8x (3x vyloučení dobra potomstva, 5x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 42 nových kauz, k prvoinstančnímu řízení 42 - všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud nerozhodl afirmativně ani negativně žádnou z žalob.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 12x, kán. 1095,3° = 53x, kán. 1101§2 = 9x (3x vyloučení dobra potomstva, 6x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 3x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

²²⁷ Srov. *Metropolitalny Sąd Archidiecezji Warmińskiej* [online], dostupné na <http://archwarmia.pl/sad-biskupi/>.

²²⁸ Srov. *Diecezja Elbląska* [online], dostupné na <http://diecezja.elblag.pl/instytucje/sad-diecezjalny/>.

²²⁹ Srov. *Sąd Biskupi Diecezji Ełckiej* [online], dostupné na <http://diecezjaelk.pl/sad-biskupi/>.

Rok 2017: CS soud přijal 26 nových případů, opět všechny k prvoinstančnímu řízení na platnost manželství.

Afirmativní ani negativní rozsudek ani v tomto roce nebyl vyneseno.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 14x, kán. 1095,3° = 33x, kán. 1101§2 = 9x (3x vyloučení dobra potomstva, 6x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 6x, kán. jiné = 2.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

7.2.13 Provincie Varšavská

Arcidiecéze Warszawa – Metropolitní soud je soudem prvního stupně pro všechny trestní případy a manželské spory podané ve varšavské arcidiecézi, diecézi Varšava-Praga a u vojenského ordinariátu. Soud je příslušný pro východní obřady, jejichž ordinářem je arcibiskup z Varšavy. Metropolitní soud ve Varšavě je soudem 2. stupně pro arcidiecéze Lublin, Lodž a Poznaň a pro diecéze Plock. Soudem 2. stupně pro Metropolitní soud ve Varšavě je Metropolitní soud v Poznani.²³⁰

Diecéze Płock – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud ve Varšavě.²³¹

Z provincie Varšavské mohou pracovat pouze s údaji z Metropolitního soudu arcidiecéze Warszawa.

Statistické údaje

Metropolitní soud Warszawa

Požadované údaje mi byly doručeny dne 10. 3. 2018, prostřednictvím e-mailu.

Rok 2014: MCS bylo celkem přijato 316 nových kauz, všechny k prvoinstančnímu řízení a všechny se týkaly platnosti manželství.

V daném roce pak soud vynesl 262 rozsudků afirmativních a 67 negativních. V řízení II. instance soud rozhodl 316 žalob afirmativně a 80 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. + II. instance): kán. 1095,2° = 18x, kán. 1095,3° = 550x, kán. 1101§2 = 36x (25x vyloučení dobra potomstva, 11 x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 6x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: MCS přijal 494 nových kauz, z tohoto počtu 493 na platnost manželství, 1 případ Privilegium paulinum.

V prvoinstančním řízení soud vynesl 325 rozsudků afirmativních, 18 negativních a 1 jinak. V řízení II. instance bylo v daném roce rozhodnuto 184 žalob afirmativně a 87 negativně.

²³⁰ Srov. *Sąd Metropolitalny Warszawski* [online], dostupné na <http://www.trybunal.mkw.pl/>.

²³¹ Srov. *Diecezja Płocka* [online], dostupné na <http://diecezjaplocka.pl/instytucje/sad-biskupi>.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 26x, kán. 1095,3° = 650, kán. 1101§2 = 57x (35x vyloučení dobra potomstva, 29x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 5x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: MCS přijal 455 nových případů, opět všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 350 případů afirmativně a 53 negativně. V řízení II. instance bylo vyneseno 78 rozsudků afirmativních a 60 negativních.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 26x, kán. 1095,3° = 895, kán. 1101§2 = 64x (35x vyloučení dobra potomstva, 29x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 5x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

7.2.14 Provincie Vratislavská

Arcidiecéze Wrocław – Metropolitní soud ve Vratislavi posuzuje všechny záležitosti manželské, spory a trestní kauzy na území arcidiecéze, pokud nejsou z jeho pravomoci výslovně vyloučeny nebo vyhrazeny vratislavskému metropolitovi. Jako odvolací soud je příslušný pro kauzy diecéze Lehnice a Svídnice. Odvolacím soudem pro Metropolitní soud ve Vratislavi je Metropolitní soud v Poznani.²³²

Diecéze Legnica – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud ve Vratislavi.²³³

Diecéze Świdnica – Diecézní soud je soudem 1. stupně, odvolacím pro jeho kauzy je Metropolitní soud ve Vratislavi.²³⁴

Z Vratislavské provincie nemám žádné údaje k dispozici.

8 Církevní soudy působící v Rakousku

Obecně lze říci, že v každé diecézi je zřízen diecézní soud (oficialát), který má pravomoc prvoinstančního soudu. Soudy II. instance jsou metropolitními soudy arcidiecézí, které zároveň zastupují také provincie, tj. Vídeň a Salzburg.

Na území Rakouska tedy v současné době působí 9 církevních soudů, z nichž 7 je diecézních a 2 metropolitní; jejich výčet uvádím dle abecedního pořadí.

Diecéze Eisenstadt – diecézní soud projednává případy nulity manželství týkající se území diecéze, odvolacím soudem II. instance je Metropolitní soud ve Vídni.²³⁵

²³² Srov. *Archidiecezja Wrocławska* [online], dostupné na

http://www.archidiecezja.wroc.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=4.

²³³ Srov. *Diecezja Legnicka* [online], dostupné na <http://diecezja.legnica.pl/sad-koscielny/>.

²³⁴ Srov. *Diecezja Świdnicka* [online], dostupné na

<http://www.diecezja.swidnica.pl/institucje/s%C4%85d-biskupi.html>.

²³⁵ Srov. *Diözesangericht Eisenstadt* [online], dostupné na <https://www.martinus.at/institution/5008>.

Diecéze Feldkirch – v diecézi působí Diecézní soud²³⁶

Diecéze Graz Seckau – v diecézi působí Diecézní soud²³⁷

Diecéze Gurk-Klagenfurt – v diecézi působí Diecézní soud²³⁸

Diecéze Innsbruck – v diecézi působí Diecézní soud²³⁹

Diecéze Linz – v diecézi působí Diecézní soud²⁴⁰

Arcidiecéze Salzburg – Arcibiskupský diecézní a Metropolitní soud je soudem I. instance pro kauzy na území arcidiecéze, soudem II. instance pak pro arcidiecézi Vídeň, diecéze Feldkirch, Graz-Seckau, Gurk-Klagenfurt, Innsbruck, dále pak pro arcidiecézi Vaduz a Vojenský ordinariát rakouské republiky (církevní provincie Salzburg)²⁴¹

Diecéze St. Pölten – v diecézi působí Diecézní církevní soud²⁴²

Arcidiecéze Wien – Arcibiskupský diecézní a metropolitní soud ve Vídni je soudem I. instance pro kauzy na území arcidiecéze a odvolacím soudem pro diecézní soudy provincie, tj. pro diecéze Eisenstadt, St. Pölten a Linec²⁴³

8.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů

Stejně, jako v případě České republiky a Slovenska, jsem písemnou formou²⁴⁴ oslovila všechny církevní soudy v Rakousku s žádostí o poskytnutí statistických údajů pro potřeby diplomové práce.

Žádosti byly odeslány (prostřednictvím České pošty) dne 5. března 2018, přičemž první odezva přišla již 9. března 2018 (poštou) a to z DS Gurk-Klagenfurt.

8.2 Statistické údaje z církevních soudů v Rakousku

Statistické údaje, poskytnuté jednotlivými církevními soudy, opět uvádím v pořadí dle data jejich doručení.

8.2.1 Bischöfliches Diözesengericht Gurk-Klagenfurt

Jak již bylo zmíněno výše, Diecézní soud Gurk – Klagenfurt reagoval na mou žádost jako první z CS působících na území Rakouska. V celkovém pořadí pak jako druhý ze všech oslovených soudů zemí sousedících s ČR, které jsou předmětem mého výzkumu.

²³⁶ Srov. *Katholische Kirche Voralberg* [online], dostupné na <https://www.kath-kirche-vorarlberg.at/>.

²³⁷ Srov. *Katholische Kirche Steiermark* [online], dostupné na <https://www.katholische-kirche-steiermark.at/dioezese/ordinariat/diozesangericht?d=ehenichtigkeitsverfahren#.Wus5ToiFNPY>.

²³⁸ Srov. *Katholische Kirche Kärnten* [online], dostupné na http://www.kath-kirche-kaernten.at/dioezese/orgdetail/C2725/das_offizialat_oder_diozesangericht.

²³⁹ Srov. *Diözese Innsbruck* [online], dostupné na <https://www.dibk.at/Media/Organisationen/Diozesangericht>.

²⁴⁰ Srov. *Diözesengericht Diözese Linz* [online], dostupné na <https://www.dioezese-linz.at/institution/8147#>.

²⁴¹ Srov. *Diözesengerichte Österreichs* [online], dostupné na <http://www.kirchen.net/gericht/gerichte/#.Wus14YiFNPY>.

²⁴² Srov. *Diözese St. Pölten* [online], dostupné na <https://www.dsp.at/einrichtungen/gericht>.

²⁴³ Srov. *Erzbischöfliches Metropolitan- und Diözesengericht Wien* [online], dostupné na <https://www.erzdioezese-wien.at/pages/inst/14427979>.

²⁴⁴ Viz Příloha č. XIV. - Průvodní dopis včetně doporučení a tabulky.

Dle dodaných informací byl tento soud zřízen v r. 1072, což jej řadí mezi jeden z nejdéle fungujících církevních soudů.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 9. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: celkem bylo přijato 9 nových kauz, všechny se týkaly platnosti manželství. V daném roce pak byly vyneseny 2 rozsudky afirmativní a 1 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 1x, kán 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 11 nových kauz, z toho 1 případ se týkal *Privilegia paulina* a 10 žalob platnosti manželství. V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně ve 14 případech, negativně 1x.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 3x, kán 1101§2 = 7x (5x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 2x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 16 nových případů, z tohoto počtu 15 žalob na platnost manželství a 1 případ se týkal *Privilegia paulina*. ově přijatých kauz 9, z toho týkajících se platnosti manželství také 9. Afirmativním rozsudkem bylo v daném roce vyřešeno 13 kauz, negativním výnosem nebyla ukončena ani jedna kauza.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán 1101§2 = 4x (vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 2x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

8.2.2 Bischöfliches Diözesangericht Innsbruck

Diecézní soud v Innsbrucku byl druhým z nejrychleji reagujících oslovených CS v Rakousku; požadované údaje mi byly doručeny dne 12. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: CS přijal 7, všechny se týkaly platnosti manželství. V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně v 8 případech, negativně 1x.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 9x, kán. 1095,3° = 10x, kán. jiné = 1x 1098.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 5 nových kauz, opět všechny na platnost manželství. Afirmativně bylo rozhodnuto 5 žalob.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 5x, 1095,3° = 4x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 4 nové, opět všechny na platnost manželství. Afirmativním výnosem bylo vyřešeno 9 kauz, negativní výnos nepadl (v tabulce, ve sloupci „jiné“ byly zaznamenány 2 (blíže nespecifikované) případy.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, 1095,3° = 5x.

kán. jiné = 2x (1x kán. 1098, 1x kán. 1112§1)

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

8.2.3 Diözesangericht Linz

Diecézní soud v Linzi byl, dle poskytnutých údajů, zřízen v r. 1783. Požadované údaje mi byly doručeny dne 14. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: CS přijal 11 nových kauz, všechny se týkaly platnosti manželství. V prvoinstančním řízení soud rozhodl 6 případů afirmativně, 2 negativně a 4 případy figurovaly jako „jiné“. V řízení II. instance bylo v daném roce vyneseno 12 afirmativních rozsudků.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 2x, kán 1101§2 = 3x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 15 nových kauz, z toho 14 žalob na platnost manželství, v tabulce k vyplnění, ve sloupci „jiné“, zaznamenána 1kauza (blíže nespecifikována).

Afirmativně bylo rozhodnuto 9 žalob, negativně 2 žaloby, ve sloupci „jiné“ pak 3 žaloby. V řízení II. instance byl v daném roce vynesena 1 afirmativní rozsudek.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 8x, 1095,3° = 1x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: soud přijal 21 nových žalob, z tohoto počtu 20 na platnost manželství. Afirmitivním výnosem bylo vyřešeno 11 kauz, negativně kauzy 3.(v tabulce, ve sloupci „jiné“ byly zaznamenány 2 (blíže nespecifikované) případy. V řízení II. instance nebyl v daném roce řešen žádný případ.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, 1095,3° = 2x, 1101§2 = 1x (vyloučení věrnosti), kán. jiné = 4x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

8.2.4 Erzbischöfliches Diözesan - und Metropolitangericht Wien

Arcibiskupský diecézní a metropolitní soud ve Vídni je soudem I. instance pro kauzy na území arcidiecéze a odvolacím soudem pro diecézní soudy provincie, tj. pro diecéze Eisenstadt, St. Pölten a Linec.

Požadované údaje mi byly doručeny dne 26. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: CS přijal 45 nových kauz, 42 se týkalo platnosti manželství, 3 kauzy zaznamenány ve sloupci „jiné“.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 36 případů afirmitivně, 4 negativně a 9 případů figurovalo ve sloupci „jiné“ případy. V řízení II. instance bylo v daném roce vyneseno 26 afirmitivních rozsudků a 1 negativní. V řízení III. instance byl rozhodnut 1 případ afirmitivně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 49x, 1095,3° = 58x, kán 1101§2 = 13x (11x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 19x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS přijal 63 nových kauz, z toho 60 na platnost manželství, 3 kauzy ve sloupci „jiné“. Afirmitivně bylo prvoinstančně rozhodnuto 29 žalob, negativně 4 žaloby, ve sloupci „jiné“ pak 10 případů. V řízení II. instance byly vyneseny 3 afirmitivní rozsudky, 1 negativní a 1 případ označen ve sloupci „jiné“.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 49x, 1095,3° = 36x, kán 1101§2 = 15x (11x vyloučení dobra potomstva, 4x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 21x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 1

Rok 2017: soud přijal celkem 50 nových žalob, z toho 47 na platnost manželství, 3 žaloby „jiné“. Afirmativním výnosem bylo vyřešeno 35 kauz, negativně 5, 11 kauz ve sloupci „jiné“. V řízení II. instance byly vyneseny 3 negativní rozsudky.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 51x, 1095,3° = 34x, 1101§2 = 15x (9x vyloučení dobra potomstva, 6x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 21x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 1

8.2.5 Erzbischöfliches Diözesan - und Metropolitangericht Salzburg

Arcibiskupský diecézní a Metropolitní soud je soudem I. instance pro kauzy na území arcidiecéze. Soudem II. instance pro arcidiecézi Vídeň, diecéze Feldkirch, Graz-Seckau, Gurk-Klagenfurt, Innsbruck, dále pak pro arcidiecézi Vaduz a Vojenský ordinariát rakouské republiky (církevní provincie Salzburg).

Požadované údaje mi byly doručeny dne 28. 3. 2018, prostřednictvím pošty.

Rok 2014: CS přijal 80 nových kauz, byly řešeny 2 případy Privilegie paulina a 1 případ Privilegia petrina. K řízení v I. instanci soud přijal 17 žalob na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 14 případů afirmativně, 1 negativně a 4 případy figurovalo ve sloupci „jiné“. V druhoinstančním řízení soud vynesl 56 žalob afirmativně a 4 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance): kán. 1095,2° = 27x, 1095,3° = 34x, kán 1101§2 = 19x (16x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 10x.

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: CS přijal 26 nových kauz, z toho 20 na platnost manželství. V I. instanci bylo rozhodnuto 19 žalob afirmativně, 1 negativně, 1 případ ve sloupci „jiné“. V řízení II. instance bylo vyneseno 8 afirmativních rozsudků a 1 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 8x, 1095,3° = 5x, kán 1101§2 = 7x (3x vyloučení dobra potomstva, 4x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 7x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS přijal 22 nových žalob, z toho 19 na platnost manželství k řízení v I. instanci. Afirmativním výnosem bylo prvoinstančně rozhodnuto 19 žalob, negativně 2 žaloby, ve sloupci „jiné“ zaznamenána 1 kauza. V řízení II. instance bylo vyneseno 6 rozsudků afirmativních a 1 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 8x, 1095,3° = 9x, 1101§2 = 2x (vyloučení věrnosti), kán. jiné = 10x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

8.2.6 Bischöfliches Diözesangericht Graz-Seckau

Diecézní soud při biskupství Graz – Seckau byl zřízen v r. 1218.

Požadované údaje mi byly předány sekretariátem českobudějovického biskupství dne 6. 4. 2018. Oficiál DS Graz-Seckau Msgr. Mag. Dr. Gerhard K. Hörting si tak chtěl zřejmě ověřit, že doporučení pro poskytnutí statistických údajů generální vikář Mons. David Henzl skutečně osobně podepsal, a že se jím poskytnuté „citlivé“ údaje nedostanou do nepovolných rukou. Součástí doručeného byly (kromě vyplněné tabulky) též kompletní „relace“ z let 2014, 2016 a 2017 a dva průvodní dopisy²⁴⁵ – pro GV a pro mne.

Rok 2014: CS přijal 22 nových kauz, z toho k řízení v I. instanci soud přijal 19 žalob na platnost manželství a 3 žaloby „jiné“. V prvoinstančním řízení bylo rozhodnuto 13 případů afirmativně, 1 negativně. V druhoinstančním řízení soud vynesl 56 žalob afirmativně a 4 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 9x, 1095,3° = 36x, kán 1101§2 = 10x (7x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 7x.

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: CS přijal 49 nových kauz, z toho 1 případ Privilegium paulinum, 47 žalob na platnost manželství a 1 případ „jiný“.

V I. instanci bylo rozhodnuto 28 žalob afirmativně, 1 negativně, 2 případy ve sloupci „jiné“. V řízení II. instance byly vyneseny 4 afirmativní rozsudky.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 3x, kán 1101§2 = 5x (3x vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 8x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS přijal 24 nových kauz, z toho 1 případ Privilegium petrinum, 23 žalob na platnost manželství a 1 „jiný“ případ k řízení v I. instanci. Afirmativním výnosem bylo prvoinstančně rozhodnuto 34 žalob, negativně 3 žaloby, ve sloupci „jiné“ zaznamenány 3 případy. V řízení II. instance byl vynesl 1 negativní rozsudek.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 22x, 1095,3° = 2x, 1101§2 = 3x (1x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 10x.

²⁴⁵ Viz příloha č. XV. - Přesmná komunikace DS Graz – Seckau.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Ke dni 10. 4. 2018 na moji žádost pozitivně zareagovalo 6 z 9 rakouských CS. Vzhledem ke skutečnosti, že bylo mým cílem získat statistiky kompletní, nereagující soudy jsem dne 22. 4. 2018 (prostřednictvím e-mailu) opětovně oslovila²⁴⁶.

Jednalo se o 3 CS: Bischöfliches Diözesangericht Eisenstadt, Bischöfliches Diözesangericht St. Pölten a Bischöfliches Diözesangericht Feldkirch.

Na základě opětovné žádosti mi byly poskytnuty statistické údaje z DS v St. Pölten, zbývající 2 soudy nereagovaly.

8.2.7 Bischöfliches Diözesangericht St. Pölten

Z Diecézního soudu St. Pölten mi tedy byly požadované údaje poskytnuty po opětovné žádosti z 11. 4. 2018 a doručeny poštou dne 16. 4. 2018.

Rok 2014: CS přijal 6 nových kauz, všechny na platnost manželství k řízení v I. instanci. V prvoinstančním řízení soud rozhodl 12 žalob afirmativně, 2 negativně. V druhoinstančním řízení bylo vyneseno 12 afirmativních rozsudků.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 19x, 1095,3° = 9x, kán 1101§2 = 0.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum:

Rok 2016: CS přijal 15 nových kauz, opět všechny na platnost manželství. V I. instanci soud vynesl 9 afirmativních rozsudků, 2 negativní. V řízení II. instance byl vynesena 1 negativní rozsudek.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 17x, 1095,3° = 3x, kán 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 2 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS přijal 10 nových kauz, opět všechny na platnost manželství. Afirmativním výnosem bylo prvoinstančně rozhodnuto 9 žalob, negativním 2 žaloby, ve sloupci „jiné“ zaznamenány 2 případy. V řízení II. instance nebyl v daném roce řešen žádný případ.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (I. i II. instance?): kán. 1095,2° = 12x, 1095,3° = 6x, 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva = 1).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 1 (afirmativně)

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

²⁴⁶ Viz příloha č. XVI. - Opětovná žádost o poskytnutí statistických údajů, adresovaná CS v Rakousku.

9 Církevní soudy působící v Německu

Na území Německa působí církevní soudy ve 23 diecézích.

9.1 Forma žádosti o poskytnutí statistických údajů

Žádosti o poskytnutí údajů (včetně doporučení z českobudějovického biskupství) jsem odeslala dne 7. 3. 2018 všem 23 soudům. První odezva přišla již 12. 3. 2018 z Diecéze Mainz (e-mailem), další ve dnech následujících (jak prostřednictvím e-mailu, tak prostřednictvím pošty), přičemž poslední vyplněný formulář mi byl doručen 17. 5. 2018 ze Speyeru.

9.2 Statistické údaje z církevních soudů v Německu

V následujícím přehledu uvádím výčet všech v Německu působících soudů, včetně popisu komunikace a "skrumáže" získaných údajů. Vzhledem k množství církevních soudů a s ohledem na obsahový limit pro diplomovou práci, zde ovšem nemohu prezentovat údaje ode všech soudů, které mé žádosti vyhověly.

9.2.1 Diecéze Aachen

V diecézi Aachen funguje biskupský oficialát (církevní soud), který jedná z pověření místního biskupa. Zabývá se oblastí manželského práva, ale věnuje se také právu pracovnímu. Jako soud II. instance je pro tuto diecézi příslušný Arcibiskupský oficialát v Kolíně nad Rýnem.²⁴⁷

Žádané údaje s průvodním dopisem²⁴⁸ mi byly doručeny poštovní formou dne 14. 3. 2018, tento církevní tedy mé žádosti vyhověl velmi ochotně a promptně.

Rok 2014: soud přijal celkem 35 nových kauz, ze kterých 2 se týkaly *Privilegia petrina* a 33 prohlášení platnosti manželství.

V první instanci bylo vyneseno 30 afirmativních rozsudků, 1 negativní. Žaloby II. a III. instance řešeny nebyly.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství (afirmativně v I. instanci): kán. 1095,2° = 20x, kán. 1095,3° = 15x kán, kán. 1101§2 = 10x (8x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 4x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 2

Rok 2016: CS bylo přijato 47 nových kauz, z nichž 3 se týkaly *Privilegia petrina*.

Žalob o prohlášení platnosti manželství bylo v prvoinstančním řízení řešeno 43. Afirmativní rozsudek byl prohlášen ve 40 případech, negativní v 1 případě. Žaloby II. a III. instance řešeny nebyly.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství (afirmativně v I. instanci): kán. 1095,2° = 26x, kán. 1095,3° = 15x, kán. 1101§2 = 10x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 2x.

²⁴⁷ Viz <http://offizialat.kibac.de/ehenichtigkeitsverfahren---ablauf>.

²⁴⁸ Viz Příloha č. XVII. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Aachen.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS přijat 39 kauz, žalob o prohlášení nulity manželství bylo řešeno 40.

V prvoinstančním řízení soud vynesl 33 afirmativních rozsudků a 1 negativní. K II. a III. instanci nebyl odeslán žádný případ, zkráceného řízení využito nebylo.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 28x, kán. 1095,3° = 18x, kán. 1101§2 = 7x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 2x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 3

9.2.2 Diecéze Augsburg

Soud Augsburské diecéze je prvoinstančním soudem pro manželské záležitosti a soudní spory v diecézi Augsburg; současně je odvolacím soudem II. instance pro arcidiecézi Mnichov a Freising.²⁴⁹

Dne 7. 3. 2018 (poštovní formou) odeslaná žádost byla dne 18. 4. 2018 vrácena jako nedoručitelná. Z tohoto důvodu zde statistický přehled neuvádím.

9.2.3 Arcidiecéze Bamberg

Arcibiskupský oficialát této diecéze je soudem prvoinstančním a zároveň metropolitním, kdy rozhoduje jako řádný soud II. instance v záležitostech soudů diecézí Eichstätt, Speyer a Würzburg, Zároveň je - papežem delegovaným - soudem III. instance v záležitostech církevní provincie Mnichov-Freising (Augsburg, Mnichov, Pasov, Regensburg) a diecézí Mainz a Rottenburg.²⁵⁰

Žádané údaje byly doručeny poštovní formou dne 9. 4. 2018. V průvodním dopise Dr. iur. can. Hubert Schiepek píše, že ho můj zájem o danou problematiku těší, velmi rád poskytne zprávu o činnosti jejich soudu za roky 2014-2017 a přikládá též přehled procesů zneplatnění církevních manželství v rámci německé biskupské konference za rok 2016. V případě dalších dotazů pak mohu kontaktovat jeho spolupracovníka, který mi bude rád k dispozici.²⁵¹

Rok 2014: soud přijal celkem 81 nových kauz, ze kterých se 1 týkala *Privilegie paulina*, 1 *Privilegia petrina* a 25 na platnost manželství.

V první instanci bylo vyneseno 15 afirmativních rozsudků, 2 negativní. K řízení do II. Instance šlo 52 nových kauz, vyneseny byly 3 negativní rozsudky. K III. instanci byly nově přijaty 4 kauzy, byl vynesen 1 rozsudek afirmativní a 2 negativní.

²⁴⁹ Viz <https://bistum-augsburg.de/Bistum/Kirchengericht/Kontakt>.

²⁵⁰ Viz <http://offizialat-bamberg.kirche-bamberg.de/aufgaben-des-erzbisch--flichen-offizialats-und-metropolitangerichts>.

²⁵¹ Viz Příloha č. XVIII. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z MCS Bamberg.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 2x, kán. 1095,3° = 2, kán. 1101§2 = 11x (2x vyloučení dobra potomstva, 9x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x.

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: CS bylo přijato 34 nových kauz, z nichž 2 se týkaly *Privilegia paulina*, 2 *Privilegia petrina* a 30 žalob platnosti manželství.

Afirmativní rozsudek byl I. instancí prohlášen v 18 případech, negativní ve 3 případech. K řízení ve II. Instanci CS přijal nově 4 kauzy, byl vyneseno 1 výnos afirmativní a 2 negativní.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1101§2 = 19x (4x vyloučení dobra potomstva, 15x vyloučení věrnosti), kán. 1099 = 1x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 1

Rok 2017: CS přijat 38 kauz, 1 se týkala *Privilegia paulina*, 2 *Privilegia petrina* a 30 žalob platnosti manželství.

Afirmativní rozsudek byl I. instancí prohlášen ve 22 případech, negativní v 5 případech. K řízení ve II. Instanci byly nově přijaty 4 kauzy, výnosy nepadly žádné.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 2x, kán. 1101§2 = 21x, (4x vyloučení dobra potomstva, 17x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 2

9.2.4 Arcidiecéze Berlín

Arcibiskupský oficialát této arcidiecéze je prvoinstančním soudem pro Berlínskou arcidiecézi a soudem II. instance pro soud diecéze Dresden-Meißen.

Z berlínského oficialátu přišla odpověď prostřednictvím e- mailu dne 17. 4. 2018, ve kterém mi, pověřená osoba sděluje, že žádosti o poskytnutí údajů nemohou (z personálních a organizačních důvodů) vyhovět. Ani zde tedy statistický přehled nemohu předložit.

9.2.5 Diecéze Eichstätt

Jako prvoinstanční má tento soud působnost v rámci diecéze, jakožto odvolací soud je pak ve vyšší instanci příslušný Arcibiskupský oficiálát a Metropolitní soud v Bamberku.²⁵² Rok jeho založení je přibližně 1290.

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 15. 3. 2017. V průvodním dopise²⁵³ pak oficiál Msgr. Dr. Stefan Killermann v několika bodech upřesňuje údaje související s dodaným přehledem:

- U vyřízených případů se názvem „ostatní“ označují řízení během roku zastavená.
- Afirmitivní rozhodnutí v r. 2017 byla ve II. instanci vydána prostřednictvím Rota Romana v Římě, všechna ostatní rozhodnutí II. instance pak Metropolitním soudem v Bamberku.
- Rozhodnutí ve III. instanci byla všechna učiněna u Metropolitního soudu v Mnichově, který byl v každém takovém případě jmenovaný nejvyšším soudem Apoštolské signatury.
- Všechny „can.sonstige“ byly kán. 1101§2 - a sice v r. 2014 všechny 4 rozhodnutím o nerozlučnosti, v 2017 pak 1 kvůli totální simulaci a 2 kvůli nerozlučnosti.

Součástí zásilky pak byla ještě brožura s kompletním přehledem činnosti Biskupského oficiálátu v Eichstättu. V tomto případě jsem se též setkala s velmi ochotným přístupem.

Rok 2014: soud přijal celkem 16 nových kauz, ze kterých 2 se týkaly *Privilegia paulina*,

4 *Privilegia petrina* a 10 platnosti manželství.

V první instanci bylo vyneseno 12 afirmitivních rozsudků, 1 negativní a 1 jiný²⁵⁴. V řízení II. instance padly 4 afirmitivní výnosy, 1 negativní a 1 jiný. V řízení III. instance byl vyneseno 1 afirmitivní výnos.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 2x, kán. 1095,3° = 4x, kán. 1101§2 = 4x (rozhodnutí o nerozlučitelnosti).

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 4

Rok 2016: CS bylo přijato 18 nových kauz, z nichž 1 se týkaly *Privilegia petrina* a 17 platnosti manželství.

Afirmitivní rozsudek byl prohlášen v 6 případech, negativní ve 3 a 4 rozsudky jiné. V řízení II. instance padly 3 výnosy afirmitivní, 1 negativní a 1 jiný.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 3x, kán. 1095,3° = 3x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 1

²⁵² Viz <http://offizialat.bistum-eichstaett.de/unser-gericht/zustaendigkeit/>.

²⁵³ Viz Příloha č. XIX. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Eichstätt.

Rok 2017: CS přijat 16 kauz, z toho 3 kauzy *Privilegium paulinum* a 13 na prohlášení nulity manželství.

V prvoinstančním řízení soud vynesl 10 afirmativních rozsudků, 1 negativní a 2 jiné. Ve II. instanci soud vynesl 1 afirmativní výnos, ve III. instanci 2 afirmativní a 1 negativní.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 3x, kán. 1103 = 1x, kán. 1101§2 = 3 (1x totální simulace, 2x rozhodnutí o nerozlučitelnosti).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 3

Privilegium petrinum: 0

9.2.6 Diecéze Erfurt

Interdiecézní oficalát Erfurt je od r. 1979 soudem I. instance pro diecéze Erfurt, Dresden-Meißen, Magdeburg a Görlitz. Kromě toho také pro Apoštolský exarchát katolických Ukrajinců byzantského ritu v Německu a Skandinávii. Soudem II. instance je pro tuto arcidiecézi Arcibiskupský oficalát Paderborn.²⁵⁵

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 19. 3. 2018, opět s průvodním dopisem²⁵⁶.

Rok 2014: celkem bylo přijato 29 kauz, 23 z nich se týkalo platnosti manželství.

V daném roce soud rozhodl 20 žalob afirmativně, 4 jinak (zřejmě pozastavené kauzy).

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 15, kán. 1095,3° = 4x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 8.

Privilegium paulinum: 11

Privilegium petrinum: 10

Rok 2016: CS přijal 25 nových kauz, 20 žalob na platnost manželství, 5 případů jiných.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 33 kauz, 1 jinak.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 35 kán. 1095,3° = 20x, kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 9x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 4

Privilegium petrinum: 14

Rok 2017: soud přijal 20 nových případů, z toho 15 na platnost manželství a 5 případů jiných.

Afirmativním rozsudkem bylo rozhodnuto 20 žalob, negativním 1 a 2 kauzy rozhodnuty jinak.

²⁵⁵ Viz <http://www.offizialat-erfurt.de/>.

²⁵⁶ Viz Příloha č. XX. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Interdiecézního oficalátu Erfurt.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 24x, kán. 1095,3° = 12x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 14x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 7

Privilegium petrinum: 13

9.2.7 Arcidiecéze Essen

Úkoly biskupského oficalátu diecéze Essen jsou od 1. 5. 2009 s výhledem do r. 2024 přeneseny na Arcibiskupský oficalát v Kolíně n. Rýnem, přičemž někdejší církevní soud essenské diecéze zůstává zachován jako odloučené pracoviště.²⁵⁷

Statistické údaje z Arcidiecéze Essen jsou součástí dat uvedených v přehledu Arcibiskupského oficalátu Köln.

9.2.8 Arcidiecéze Freiburg

Arcibiskupský oficalát ve Freiburgu je - v otázkách nulity manželství soudem I. instance pro svou diecézi, odvolacím soudem II. instance pro diecéze Mainz a Rottenburg-Stuttgart. Soudem III. instance pro arcidiecézi Köln.

Pro arcidiecézi Freiburg je soudem II. instance biskupský oficalát v diecézi Rottenburg-Stuttgart a soudem instance III., pokud nebude určeno jinak, Římská Rota.²⁵⁸

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 20. 3. 2018.²⁵⁹

9.2.9 Diecéze Fulda

Biskupský oficalát Fulda je soudem I. instance pro diecézi; odvolací soudem je Metropolitní soud arcidiecéze Paderborn.

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 22. 3. 2018.

9.2.10 Diecéze Hildesheim

Biskupský oficalát Hildesheim je církevním soudem příslušným pro agendu v rámci diecéze, zároveň pak odvolacím soudem pro arcidiecézi Hamburk a diecézi Osnabrück.

Požadované údaje jsem z tohoto oficalátu neobdržela.

9.2.11 Arcidiecéze Köln

Arcibiskupský oficalát Köln je provoinstančním soudem pro svou diecézi. Druhoinstančním soudem je pro něj Biskupský oficalát Münster. Soudem III. instance Arcibiskupský oficalát ve Freiburgu, resp. Rota Romana.²⁶⁰ Byl založen v r. 1250.

²⁵⁷ Viz <https://www.bistum-essen.de/bistum/offizialat/>.

²⁵⁸ Viz <https://www.ebfr.de/html/aufgaben995.html?t=tmeH6ksasva4a5m7dk8ioiuf36&tto=2d4f698b>.

²⁵⁹ Viz Příloha č. XXI. - Statistické údaje z Biskupského oficalátu Freiburg.

²⁶⁰ Viz http://www.erzbistum-koeln.de/erzbistum/offizialat/wiederheirat/wege/foermlicher_eheprozess/berufung/index.html.

Arcibiskupský oficialát v Kölnu od 1. 5. 2009 (s výhledem do r. 2024) řeší úkoly biskupského oficialátu diecéze Essen, přičemž někdejší církevní soud essenské diecéze zůstává zachován jako odloučené pracoviště.

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 4. 4. 2017, společně s vyplněným přehledem za Biskupský oficialát Limburg, včetně průvodního dopisu²⁶¹.

Arcibiskupský oficialát Köln + Essen

Rok 2014: oficialát přijal 82 nových kauz. V prvoinstančním řízení řešil 85 žalob na platnost manželství.

V daném roce pak bylo vyneseno 103 rozsudků afirmativních a 13 negativních, 11 jiných. V řízení II. instance soud rozhodl 98 žalob afirmativně, 7 negativně, 3 jinak. V řízení III. instance byly vyneseny 2 afirmativní a 2 negativní rozsudky.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 18x, kán. 1095,3° = 18x, kán. 1101§2 = 16x (11x vyloučení dobra potomstva, 5x vyloučení věrnosti, kán. 1103 = 4x, kán. jiné = 28.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 10

Rok 2016: oficialát přijal 106 kauz, všechny na platnost manželství

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 57 žalob, negativně 8 a jinak 12. V řízení II. instance bylo v daném roce rozhodnuto 7 žaloby afirmativně, 7 negativně a 3 jinak. V řízení III. instance soud vynesl 1 afirmativní a 1 negativní výnos.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 14x, kán. 1095,3° = 14, kán. 1101§2 = 6x (4x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1, kán. jiné = 13x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 10

Rok 2017: oficialát přijal 81 nových případů, opět všechny na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 68 případů afirmativně, 10 negativně a 7 jinak. V řízení II. instance padlo 7 výnosů afirmativních, 1 negativní a 2 jiné. V řízení III. instance soud vynesl 3 afirmativní a 3 negativní výnosy.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 16x, kán. 1095,3° = 9, kán. 1101§2 = 5x (3x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti, 52x simulace), kán. 1103 = 4x, kán. jiné = 14x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 10

²⁶¹ Viz Příloha č. XXII. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z oficialátu Köln.

9.2.12 Diecéze Limburg

Pro Biskupský oficialát v Limburgu je odvolacím soudem Oficialát arcidiecéze Köln, resp. alternativně také Římská Rota.²⁶² Biskupský oficialát byl založen v r. 1913.

Rok 2014: soud přijal celkem 22 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V první instanci bylo vyneseno 12 afirmativních rozsudků a 5 negativních.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 5x, kán. 1095,3° = 2, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné 7x.

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: CS bylo přijato 27 nových kauz, opět všechny na platnost manželství.

Afirmativní výnos byl v I. instanci prohlášen ve 22 případech, negativní v 5 případech.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 9x, kán. 1095,3° = 1x, kán. 1101§2 = 5x (4x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 4.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 3

Rok 2017: CS přijat 30 nových kauz, všechny na platnost manželství.

Afirmativní rozsudek byl I. instanci prohlášen ve 25 případech, negativní ve 3 případech.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 6x, kán. 1101§2 = 2x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 4x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 4

9.2.13 Diecéze Mainz

Biskupský oficialát Mainz je soudem I. instance v případech řízení o nulitě těch manželství, která byla buď uzavřena na půdě této diecéze, nebo pokud nežalující strana žije na území diecéze. Odvolacím soudem II. instance je Arcibiskupský oficialát ve Freiburgu.²⁶³

Dne 12. 3. 2018 mne e-mailem kontaktoval oficiál Dr. Peter Hilger, ve kterém mi sděluje, že o statistické údaje mám požádat Biskupský oficialát v Kölnu, protože jejich soud nedisponuje kompletní údaji, které požadují.²⁶⁴

²⁶² Viz <https://offizialat.bistumlimburg.de/beitrag/verfahren-zur-feststellung-der-ehenichtigkeit/>.

²⁶³ Viz <https://www.ebfr.de/html/aufgaben995.html>.

²⁶⁴ Viz Příloha č. XXIII. - E-mail z oficialátu Mainz.

9.2.14 Arcidiecéze München-Freising

Na území arcidiecéze München-Freising sídlí Arcibiskupské konsistorium a Metropolitní soud – oficialát. Odvolacím soudem pro konsistorium je Diecézní soud v Augsburgu. Metropolitní soud v Mnichově je pak druhoinstančním pro soudy sufragánních biskupství Augsburg, Pasov a Regensburg.²⁶⁵

Žádané údaje byly doručeny dne 15. 3. 2018 prostřednictvím e-mailu od biskupského víceoficiála Lic. iur. can. Petera Förstera, který, kromě požadovaných statistik, poslal i kompletní relace všech soudů, působících na území Německa za r. 2014, 2016 a 2017, čímž mi poskytl velmi cenný zdroj informací k případnému dalšímu „bádání“ v této oblasti. S panem víceoficiálem jsem komunikovala ještě několikrát (v souvislosti s upřesněním některých dat), vždy reagoval velmi promptně a ochotně. A jako v případech některých jiných oslovených soudů, i on vyjádřil zájem o elektronickou verzi mé diplomové práce.

Rok 2014: MS celkem přijal 42 nových kauz na platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení.

V daném roce pak bylo v I. instanci vyneseno 26 rozsudků afirmativních a 4 negativní. V řízení II. instance soud rozhodl 4 žaloby afirmativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství (v I. instanci): kán. 1095,2° = 14x, kán. 1095,3° = 12x, kán. 1101§2 = 8x (7x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 7x, kán. jiné = 5x (zejména nerozlučitelnost).

Privilegium paulinum: nevedeno

Privilegium petrinum: nevedeno

Rok 2016: MS přijal 48 nových žalob na platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení.

V I. instanci rozhodl 51 žalob afirmativně a 7 negativně. V řízení II. instance padlo 10 afirmativních výnosů.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 31x, kán. 1095,3° = 23, kán. 1101§2 = 7x (6x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 0, kán. jiné = 8x (zejména nerozlučitelnost).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): nevedeno

Privilegium paulinum: nevedeno

Privilegium petrinum: nevedeno

Rok 2017: MS přijal 52 nových žalob na platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení.

V I. instanci rozhodl 40 žalob afirmativně a 2 negativně. V řízení II. instance padlo 7 afirmativních výnosů 4 negativní. V řízení III. byly vyneseny 4 afirmativní rozsudky a 2 negativní.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 21x, kán. 1095,3° = 9, kán. 1101§2 = 8x (7x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 12x (zejména nerozlučitelnost).

²⁶⁵ Viz <https://www.erzbistum-muenchen.de/ordinariat/offizialat>.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): neuvedeno

Privilegium paulinum: neuvedeno

Privilegium petrinum: neuvedeno

9.2.15 Diecéze Münster

Oficialát v Münsteru je soudem I. instance příslušným v rámci diecéze, zároveň odvolacím soudem II. instance pro oficialáty Arcibiskupství Köln, Paderborn a Berlín. Odvolacím soudem pro Münster je Arcibiskupský oficialát Köln.²⁶⁶

Požadované údaje byly doručeny prostřednictvím pošty dne 15. 3. 2018, včetně kompletních relací, které církevní soudy každoročně posílají na Apoštolskou signaturu do Říma.

9.2.16 Diecéze Osnabrück + Hamburg

Jakožto interdiecézní oficialát je tento soud příslušný pro biskupství Osnabrück a Hamburg; soudem druhoinstančním je příslušný pro biskupství Hildesheim.²⁶⁷

Rok 2014: oficialát přijal celkem 35 nových kauz, z tohoto počtu 31 na platnost manželství k prvoinstančnímu řízení.

V daném roce pak bylo v I. instanci vyneseno 32 rozsudků afirmativních a 3 negativní. V řízení II. instance soud rozhodl 6 žalob afirmativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 18x, kán. 1095,3° = 16x, kán 1101§2 = 1x (vyloučení věrnosti), kán. jiné = 6x.

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 3

Rok 2016: oficialát přijal 40 nových kauz, k řízení v I. instanci 32 kauz, přičemž 29 se týkalo platnosti manželství.

V I. instanci soud rozhodl 22 žalob afirmativně, 4 negativně a 4 jinak. V řízení II. instance byl vyneseno 1 afirmativní a 1 negativní rozsudek.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 7x, kán. 1095,3° = 5x, kán 1101§2 = 5x (2x vyloučení dobra potomstva, 3x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1, kán. jiné = 8x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 8

Rok 2017: oficialát přijal 52 nových žalob, z tohoto počtu 47 k řízení v I. instanci. Platnosti manželství se týkalo 45 žalob.

V I. instanci soud rozhodl 22 žalob afirmativně, 3 negativně a 5 jinak. V řízení II. instance padly 2 afirmativní výnosy.

²⁶⁶ Viz <http://www.dioezesangericht.de/offizialat/wir-ueber-uns/>.

²⁶⁷ Viz <https://bistum-osnabrueck.de/offizialat/>.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 8x, kán. 1095,3° = 3, kán. 1101§2 = 5x (3x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. jiné = 6x
Zkrácené řízení (*coram episcopo*): neuvedeno

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 5

9.2.17 Arcidiecéze Paderborn

Soud Arcidiecéze Paderborn byl založen v r. 1857, je soudem prvoinstančním v rámci příslušnosti k arcidiecézi a Metropolitním soudem pro biskupství Erfurt, Fulda a Magdeburg.²⁶⁸

Požadované údaje byly doručeny prostřednictvím pošty dne 27. 3. 2018.

9.2.18 Diecéze Passau

Diecézní soud v Pasově je soudem prvoinstančním v záležitostech příslušejících do působnosti diecéze, soudem II. instance je pro pasovskou diecézi Metropolitní soud v Mnichově.²⁶⁹

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím e-mailu dne 12. 3. 2018.

Rok 2014: soud přijal celkem 10 nových kauz, všechny na platnost manželství.

V první instanci byl vynesena 1 afirmativní rozsudek a 2 negativní.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1099 = 1x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2016: CS bylo přijato 16 nových kauz, opět všechny na platnost manželství.

Afirmativní výnos byl v I. instanci prohlášen v 9 případech, negativní v 5 případech.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,3° = 3x, kán. 1101§2 = 6x (2x vyloučení dobra potomstva, kán. 1098 = 1x, kán. 1099 = 3x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 0

Rok 2017: CS přijat 19 nových kauz, všechny na platnost manželství.

Afirmativní rozsudek byl I. instanci prohlášen v 19 případech, negativní v 6 případech.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,3° = 1x, kán. 1101§2 = 15x (1x vyloučení dobra potomstva, kán. 1099 = 14x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

²⁶⁸ Viz http://www.erzbistum-paderborn.de/index.phtml?ber_id=487&inh_id=3764.

²⁶⁹ Viz <http://www.bistum-passau.de/bistum/ordinariat-dienststellen/bischoefliches-konsistorium/ablauf-ehenichtigkeitsuntersuchung>.

9.2.19 Diecéze Regensburg

Diecézní soud Regensburg je soudem I. instance v záležitostech příslušejících do působnosti diecéze Regensburg, soudem II instance pro je Arcibiskupské konsistorium a Metropolitní soud v Mnichově-Freisingu. Nejvyšší instancí Rota Romana.²⁷⁰

Požadované údaje, včetně průvodního dopisu²⁷¹, doručila pošta dne 15. 3. 2018.

Rok 2014: oficalát přijal 22 nových kauz. V prvoinstančním řízení řešil 18 žalob na platnost manželství.

V daném roce pak bylo vyneseno 7 rozsudků afirmativních a 3 negativní. V řízení II. instance soud rozhodl 4 žaloby afirmativně, 1 negativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1101§2 = 3x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné = 5.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 4

Rok 2016: oficalát přijal 29 kauz, z toho 26 na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl afirmativně 19 žalob, negativně 6. V řízení II. instance byla v daném roce rozhodnuta 1 žaloba afirmativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,3° = 3x, kán. 1101§2 = 5x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné = 12x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 3

Rok 2017: oficalát přijal 18 nových případů, z tohoto počtu 16 na platnost manželství.

V prvoinstančním řízení soud rozhodl 14 případů afirmativně, 8 negativně a 2 jinak. V řízení II. instance padly 4 výnosy afirmativní, 3 negativní a 1 jiný.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 3, kán. 1101§2 = 6x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 7x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 2

9.2.20 Diecéze Rottenburg-Stuttgart

Biskupský oficalát Rottenburg je prvoinstančním soudem pro záležitosti diecézního významu, odvolacím Arcibiskupský oficalát Freiburg, soudem III. instancí pak standardně Rota Romana (pokud nebude pověřen některý ze soudů na německém území).²⁷²

²⁷⁰ Viz <http://www.bistum-regensburg.de/bistum/einrichtungen-a-z/konsistorium-dioezesanes-gericht/>.

²⁷¹ Viz Příloha č. XXIV. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficalátu Regensburg.

²⁷² Viz <https://recht.drs.de/bischoefliches-offizialat/kirchliche-ehenichtigkeitsverfahren.html>.

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 23. 3. 2018 v podobě kompletních relací a s průvodním dopisem²⁷³.

9.2.21 Diecéze Speyer

Biskupský oficialát ve Speyeru je soudem I. instance, odvolacím soudem Arcibiskupský metropolitní soud v Bambergu.

Požadované údaje byly doručeny prostřednictvím pošty dne 17. 5. 2018.²⁷⁴ Na tomto místě mohu konstatovat, že tento oficialát (na rozdíl od ostatních německých církevních soudů) poslal žádané údaje o téměř dva měsíce později, což jej postavilo do pozice posledního německého CS, který na mou žádost o poskytnutí údajů odpověděl.

Rok 2014: oficialát přijal celkem 13 nových kauz, z toho 12 na platnost manželství.

V první instanci bylo vyneseno 7 afirmativních rozsudků, 2 negativní a 2 jiné.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 3, kán. 1101§2 = 3x (1x vyloučení dobra potomstva, 2x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 2x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: oficialátem bylo přijato 20 nových kauz, z tohoto počtu 16 na platnost manželství.

Afirmativní výnos byl v I. instanci prohlášen v 5 případech, negativní ve 2 a 1 případ jinak.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 2x, kán. 1095,3° = 3x, kán. 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. jiné = 3.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 3

Privilegium petrinum: 1

Rok 2017: oficialát přijal 5 nových kauz, 3 žaloby na platnost manželství.

Afirmativní rozsudek byl I. instanci prohlášen v 7 případech, negativní ve 3 případech.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství: kán. 1095,2° = 1x, kán. 1095,3° = 1x, kán. 1101§2 = 2x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 6x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 2

Privilegium petrinum: 0

²⁷³ Viz Příloha č. XXV. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Rottenburg/Stuttgart.

²⁷⁴ Viz Příloha č. XXVI. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Speyer.

9.2.22 Diecéze Trier

Biskupský oficialát diecéze Trier je prvoinstančním soudem pro svou diecézi, odvolacím soudem je Arcibiskupský oficialát Köln.²⁷⁵

Požadované údaje byly doručeny e-mailem dne 14. 4. 2018.

9.2.23 Diecéze Würzburg

V diecézi Würzburg je ustanoven biskupský oficialát, soudem II. instance je Metropolitní soud arcidiecéze Bamberg.²⁷⁶

Požadované údaje mi byly doručeny prostřednictvím pošty dne 26. 3. 2018, včetně průvodního dopisu²⁷⁷.

Rok 2014: oficialát přijal celkem 22 nových kauz, z toho 21 žalob na platnost manželství k prvoinstančnímu řízení.

V daném roce bylo v I. instanci vyneseno 31 rozsudků afirmativních a 3 jiné. V řízení II. instance soud rozhodl 22 žalob afirmativně.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 2x, kán 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 2x, kán. jiné = 26x.

Privilegium paulinum: 0

Privilegium petrinum: 1

Rok 2016: oficialát přijal 36 nových žalob, k prvoinstančnímu řízení 34 kauz, z toho 31 na platnost manželství.

V I. instanci soud rozhodl 35 žalob afirmativně a 5 jinak. V řízení II. instance padl 1 afirmativní výnos.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 7x, kán. 1095,3° = 2x, kán 1101§2 = 4x (3x vyloučení dobra potomstva, 1x vyloučení věrnosti), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 30x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 1

Rok 2017: oficialát přijal 29 nových žalob, 28 žalob na platnosti manželství k prvoinstančnímu řízení.

V I. instanci soud rozhodl 22 žalob afirmativně a 2 jinak. V řízení II. instance padly 2 afirmativní výnosy.

Důvody prohlášení neplatnosti manželství: kán. 1095,2° = 4x, kán. 1095,3° = 1, kán 1101§2 = 1x (vyloučení dobra potomstva), kán. 1103 = 1x, kán. jiné = 17x.

Zkrácené řízení (*coram episcopo*): 0

Privilegium paulinum: 1

Privilegium petrinum: 0

²⁷⁵ Viz <https://www.bistum-trier.de/bistum-bischof/unsere-bistum/bischoefliches-offizialat/?L=0>.

²⁷⁶ Viz <http://www.offizialat.bistum-wuerzburg.de/was-wir-tun>.

²⁷⁷ Viz Příloha č. XXVII. - Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Würzburg.

10 Závěrečné shrnutí praxe církevních soudů

10.1 Sumarizace

Na základě poskytnutých údajů, s ohledem na výzkumné cíle práce, uvádím následnou sumarizaci.

Spolupráce s oslovenými církevními soudy

Nejrychleji a nejochotněji reagovaly CS Německa, které požadované údaje poskytly v nejpreciznějších přehledech, v několika případech dokonce včetně kompletních relací, které jsou církevní soudy povinny každoročně předkládat k Apoštolské signatuře v Římě. Z celkového počtu 25 oslovených soudů jsem obdržela požadované údaje od 21 soudů. Z Biskupského konsistoria v Augsburgu se dopis s žádostí vrátil jako nedoručitelný, z Interdiecézního oficialátu Magdeburg a Biskupského oficialátu Hildesheim nepřišla odezva žádná a z Berlína pak e-mail se zamítavým stanoviskem. Obdobný pozitivní přístup mělo i Rakousko, ovšem v méně podrobné verzi. S větší váhavostí v poskytování informací jsem se setkala v Polsku, kdy měly některé soudy potřebu si na českobudějovickém biskupství ověřit pravost doporučení, přiloženého k žádosti. Na druhou stranu se mezi 16 soudy, které údaje poskytly, vyskytly i velmi pozitivní reakce. Slovenské církevní soudy byly v přístupu též laxnější, nicméně až na CS v Trnavě a ve Spiši, které požadované údaje odmítly poskytnout, jsem mohla pracovat s daty ze všech ostatních soudů, působících na Slovensku.

Přijaté kauzy na platnost manželství

Srovnání dat z let 2014, 2016 a 2017, poskytnutých církevními soudy České republiky, Slovenska, Rakouska, Polska a Německa, prokázalo značný nárůst kauz přijatých na platnost manželství ve všech oslovených státech. Rozdíl je patrný zejména mezi rokem 2014 (před MIDI) a rokem 2016, ve kterém se již motu proprio papeže Františka v praxi církevního soudnictví plně projevilo. V roce 2017 počty přijatých kauz již nijak výrazně nestoupaly.

Hlavní důvody prohlášení nulity manželství

Nejčastějšími důvody prohlášení nulity manželství jsou kán.: 1095^o3 (neschopnost dostát manželským povinnostem z psychických důvodů), 1095^o2 (nedostatečné užívání rozumu), 1101§2 (vyloučení dobra potomstva, vyloučení věrnosti, vyloučení samotného manželství, vyloučení nerozlučitelnosti), 1103 (násilí, strach). Méně často pak kán. 1084§1 (neschopnost k souloži), 1097§2 (omyl co do vlastnosti osoby), 1098 (oklamání podvodem za účelem dosažení souhlasu).

Zatímco CS v České republice CS judikují nejčastěji na kán. 1095^o3, na Slovensku silně převažují kán. 1101§2 (zde i poměrně hodně kauz z vyloučení věrnosti) a kán. 1095^o2, v Polsku pak 1095^o3 a to mnohonásobně. Co se týče CS v Rakousku, zde je zastoupení nejčastěji používaných kánonů vesměs vyrovnané, i když určité rozdíly mezi jednotlivými soudy jsou patrné (např. soudy v Grazu a Vídni judikují často „z důvodů jiných“ nebo vyloučení potomstva). V případě Německa také vesměs převažují kán. 1095^o2 + 1095^o3 a kán. 1101§2 (tady často i vyloučení nerozlučitelnosti manželství).

Co se týká konečných výnosů, dalo by se říci, že většina kauz je prohlašována za neplatné, nicméně v případě polských a slovenských církevních soudů je i dost rozsudků negativních. Např. bratislavský soud vynáší hodně negativních rozsudků v obou instancích (více než polovinu v I. instanci a ve II. instanci dokonce převažují negativní).

Zkrácené řízení (*coram episcopo*)

Zkrácených řízení (v letech 2016 a 2017) soudy příliš nevyužívaly. V ČR pouze lokálně a to v diecézi plzeňské a brněnské (celkem 4 případy v r. 2016 a 4 v r. 2017). Na Slovensku jsou zkrácená řízení využívána více (4x Bratislava, 4x Prešov, 4x Žilina, 2x B. Bystrica, 1x Košice). V Rakousku téměř nejsou (pouze 1x v Grazu), v Německu pouze v roce 2017 u soudu v Erfurtu (21x). Polsko pouze 1x v Gniezdu, 3x v Katowicích a 5x v Tarnóvu.

Privilegia

Záležitosti Privilegia petrina (zrušení manželství ve prospěch víry) ani Privilegia paulina (rozlučení manželství ve prospěch možnosti života z víry v novém manželství) neřeší církevní soud, ale místní ordinář, případně generální vikář příslušného biskupství. Vzhledem k této skutečnosti je nutno pohlížet na níže uvedená data pouze pohledem orientačním, protože údaje o Privilegiích nevyplnily zdaleka všechny soudy. Nicméně, z níže uvedených součtů je patrné, že v případě Privilegií je počtem nejsilnější Německo.

Privilegium paulinum (celkový počet za dané roky): Česká republika: 19x, Slovensko 1x, Polsko 1x, Rakousko 9x, Německo 40x.

Privilegium petrinum (celkový počet za dané roky): Česká republika: 37x, Slovensko 8x, Polsko 0x, Rakousko 4x, Německo 103x.

10.2 Církevní soudnictví v souvislosti s MIDI

Dalo by se konstatovat, že praktický dopad MIDI je patrný v souvislosti s rovinou osvěty, kdy došlo ke značnému posunu informovanosti veřejnosti a to jak v běžné pastoraci manželů, rozvedených, katechumenů a také kněží, kteří více odkazují k procesu a církevním soudům. Přesto se často setkávám i s názory typu: „Tak, teď se už klidně můžu církevně rozvést, protože to papež František povolil...!“

Požadavek synodu po zapojení předběžné konzultace o manželském procesu do širší pastorace manželství (v rámci nějakého nového nástroje - konzultační pracoviště na úrovni diecéze, děkanátů, programy pro pomoc rozvedeným atp., kde by bylo možné získávat předběžné informace a konzultace o možnostech pro konkrétní případy) ovšem dosud do praxe nevešel. Většinu konzultací stále poskytují buď pracovníci soudu, nebo kanonisté, v diecézích působící.

Zapojení laiků, v rámci praxe církevních soudů, je jistě žádoucí, mohou být nápomocní jak při konzultacích před podáním žaloby (značně by se tak odlehčilo advokátům církevních soudů), tak přímo vykonávat nějaký úřad u soudu (obhájce svazku, znalce, patrona, notáře, moderátora soudní kanceláře, tlumočníka...).

Negativní stránka zapojení laiků spočívá ve stránce jak finanční (laiky často není možné adekvátně zaplatit), tak ve stránce profesní (mnohdy nejsou náležitě fundováni, aby skutečně byli pomocí pro žadatele i soudy. To by sice mohlo zlepšit, pokud by biskupové – moderátoři soudů – posílali více laiků na studia kanonického práva, nicméně to také naráží na finanční možnosti jak laiků (kteří oprávněně očekávají, že je vystudovaný obor užíví), tak uvedených biskupů.

MIDI zdůraznilo, že sám biskup (coby pastýř a hlava své církve) je z toho důvodu zároveň soudcem pro sobě svěřené věřící. A tedy, že by mohl i sám vykonávat svoji soudní moc nejen prostřednictvím církevních soudů, především v případech zkráceného řízení o neplatnost manželství. Tato praxe se v diecézích ČR dosud nijak výrazně neprojevila, pouze u biskupa plzeňského (v r. 2016 jeden případ, v r. 2017 dva případy, ve všech byl vynesena afirmativní rozsudek) a biskupa brněnského (v r. 2016 tři případy, ve dvou z nich byl vynesena afirmativní rozsudek, v r. 2017 byly dvě kauzy - obě následně předány k řádnému řízení).

Zavedením zásady pouze jednoho rozsudku k vykonatelnosti (*Una sententia pro nullitate exsecutiva*) - pokud není podáno odvolání - se podařilo kauzy do jisté míry urychlit. Totiž tím, že odpadla nutnost řízení II. instance, se fakticky zkrátila doba projednávání. Pozitivem je také možnost projednat neplatnost manželství z nového kanonického důvodu u apelačního soudu („jakoby v první instanci“, tedy bez nutnosti dalšího potvrzení v případě, že se nikdo neodvolá).

Kauzy projednávané nyní u apelačních soudů jsou obvykle problematické. Důsledkem je často dlouhodobá korespondence s odvolávající se stranou a nutnost vysvětlování, přičemž nakonec obvykle dojde k potvrzení prvoinstančního rozhodnutí (např. i po půlroční nečinnosti strany nebo k ukončení řízení protože strana podá žádost o stažení odvolání).

V rámci uplatnění MIDI do praxe je nově také velmi patrný dopad na šíři úkolů obhájců svazku, a to zejména s ohledem na skutečnost, že právě na obhájci svazku leží konečné rozhodnutí rozsudku, a to včetně odůvodnění, protože již není automatické zasílání k odvolací instanci.

Jedním z negativ tohoto způsobu reformy je výkladový problém, tj. nejasnost některých ustanovení (výklady podává jak Papežská rada pro církevní zákony tak Římská rota) praxe dosud není sjednocená a ustálená. Přes pozitivní snahu papeže Františka a odvalu ke změnám jsou problémem i značné formální nedostatky v papežských dokumentech (otázka účinnosti, spolehlivost textu, nejasná ustanovení, potřeba doplnění či faktických oprav).²⁷⁸

²⁷⁸ Informace z praxe církevního soudnictví, poskytnuté Dr. Monikou Menke z Interdiecézního soudu Olomouc.

EMPIRICKÝ VÝZKUM

11 Údaje o empirickém výzkumu

Zatímco první část práce se zabývala problematikou manželství z hlediska teoretického, kde předkládám jednak historický i aktuální vhled do problematiky církevního soudnictví ve spojitosti s manželstvím, tak postoj církevních autorit k této problematice, účelem praktické části bude předložení konkrétních údajů ze strany lidí hlásících se k Římskokatolické církvi, kteří uzavřeli církevní sňatek a prošli (či prochází) manželskou krizí.

11.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem průzkumu je předložit pokud možno ucelený, obecný přehled o tom, jací lidé vlastně tvoří skupinu, a to s ohledem na pohlaví, věk, vzdělání, atpod.

Dalším cílem je podat co nejkonkrétnější svědectví přímo od těch, kdo zkušenost s manželskou krizí mají nebo jí momentálně procházejí; zjistit, zda těmto lidem byla poskytnuta adekvátní pomoc a podpora ze strany církve (především ze strany duchovních správců), a jak oni sami chování ze strany svého okolí a své farní obce vnímali.

Výzkumné otázky:

- Jaké jsou u dané skupiny lidí: míra vzdělanosti; průměrná délka trvání známosti před vstupem do manželství; průměrný věk v okamžiku uzavření sňatku; délka trvání manželského soužití; počet z manželství narozených dětí?
- Jakým způsobem vnímají svůj duchovní život, víru, příslušnost ke konkrétní církvi, ke konkrétnímu farnímu společenství?
- V jakém časovém horizontu trvání manželství nejčastěji dochází k prvním partnerským neshodám? Snažili se dotazovaní nastalé problémy řešit, případně jakým způsobem? Co označují za hlavní příčinu rozvinutí partnerské krize?
- Uvažovali dotazovaní o rozvodu, „dočasném odloučení manželů při zachování manželství“, nebo zneplatnění manželství? Požádali o „odluku“ či zneplatnění manželství? Byl jim v této záležitosti nápomocen jejich duchovní správce?
- Domnívají se dotazovaní, že se období krize promítlo i do jejich duchovního života? Jakým způsobem?
- S jakými reakcemi se v období řešení rozpadu svého manželství setkali ze strany nejbližšího okolí, případně ze strany farní obce?
- Měli a mají dotazovaní potřebu duchovního vedení? Mají kněze, který je schopen a ochoten jim poskytnout adekvátní duchovní pomoc a podporu? Je v jejich okolí fungující manželská poradna?

Typ výzkumného šetření:

Analýza vyplněných dotazníků v kombinaci s kvantitativní analýzou jednotlivých vybraných otázek.

Cílová skupina:

Cílovou skupinou jsou osoby, jež se svou příslušností hlásí k ŘK církvi, uzavřeli církevní manželství a prošly či prochází partnerskou krizí ve svém manželství.

Technika dotazování:

Oslovení respondentů formou dotazníku.

Termín konání výzkumu:

únor 2018 – březen 2018

11.2 Metoda výzkumu

Pro průzkum jsem zvolila metodu dotazníku.²⁷⁹ Jednotlivé otázky pak vznikaly postupně, a to na základě mých dosud získaných vědomostí v rámci daného tématu a dále z informací od osob z mého okolí, kteří manželskou krizí aktuálně prochází, či již tuto zkušenost prožili.

Mým prvotním úmyslem bylo empirický výzkum uskutečnit formou rozhovoru, a to pouze v okruhu přátel a známých lidí. S ohledem na relevantnost práce jsem se však rozhodla pro obdobný postup, jako v případě bakalářské práce, na kterou částečně navazuji. Z tohoto důvodu je dotazník postavený podobně, jako při výzkumu v r. 2011.

Zatímco v šetření v rámci BP jsem v první řadě požádala o spolupráci správce farností českobudějovické diecéze, tentokrát jsem o šíření dotazníku požádala rovnou Diecézní centrum pro rodiny při českobudějovickém biskupství, kde se mi opětovně dostalo ochotné spolupráce. Vedoucí centra PhDr. Alena Poláčková dotazník (v elektronické podobě) rozeslala všem kolegům z center pro rodinu v rámci České republiky a dále dotazník předávala lidem, o kterých věděla, že jsou vhodnými kandidáty k jeho vyplnění.

Duchovní správce jsem po minulé zkušenosti²⁸⁰ nekontaktovala.

Dále jsem dotazník rozeslala svým přátelům žijícím v různých částech ČR i Slovenska s prosbou o jeho předání těm, o nichž ví, že by splňovali stanovená kritéria pro vyplnění dotazníku a byli ochotni jej vyplnit.

Tímto „řetězovým“ způsobem se tedy výzkumný projekt stal průzkumem nad rámec České republiky.

11.3 Postup zpracování získaných údajů

Dotazníky byly rozesílány od 21. února 2018, první vyplněné začaly přicházet již první dny od rozeslání, přičemž největší počet respondentů zaslalo dotazník v prvních dvou březnových týdnech. Poslední, do výzkumu zařazený, dotazník (s pořadovým číslem 66) jsem přiřadila 28. března 2018.

²⁷⁹ Viz Příloha č. XXVIII. – Žádost o vyplnění dotazníku + Dotazník

²⁸⁰ Na 38 odeslaných e-mailů reagovalo pouze pět administrátorů konkrétních farností. Z celkového počtu 38 oslovených kněží pak pouze dva přislíbili, že předají dotazník k vyplnění lidem splňujících uvedená kritéria, další tři duchovní sdělili, že je dané téma natolik citlivé, že ačkoli ve svých farnostech mají několik „takových“ lidí, oslovovat je nebudou. Jeden, mne dobře známý kněz: „*S tímto mě neotravujte, dotazníky nesnáším!*“

Z důvodu zachování anonymity jednotlivých respondentů a též pro přehlednější orientaci při následném zpracovávání získaných údajů jsem zavedla jednoduchou evidenci, v níž má každý dotazník přiřazeno pořadové číslo. Pod tímto číslem byl každý dotazník následně elektronicky uložen do samostatné složky. V mé práci, respektive v průzkumu samotném, tedy nebudou figurovat žádná konkrétní jména dotazovaných, nýbrž pouze čísla, stejně, jako tomu bylo v BP.

Celkový počet vyplněných dotazníků činí 66 ks (při BP bylo 53). Respondenty, kteří zvolili e-mailový způsob vrácení vyplněného dotazníku, což byla většina, jsem následně odeslala své poděkování za ochotu a projevenou důvěru. Poštovní, tedy anonymnější formu vrácení, zvolilo 6 respondentů, 3 dotazníky pak byly zcela anonymní (2 vloženy do poštovní schránky, 1 předán z DCR v ČB).

Dalším krokem pro kvalitní zpracování dat bylo vytvoření podrobné tabulky, která vesměs kopíruje otázky v dotazníku. Do této tabulky jsem zaznamenávala jednotlivé odpovědi z postupně docházejících dotazníků tak, jak je respondenti skutečně zodpověděli. Aby tedy mohlo být zaznamenáno opravdu vše, bylo nutné výslednou tabulku poměrně rozšířit a pozměnit.

Navíc, v mnoha případech cítili dotazovaní také potřebu k jednotlivým otázkám doplnit své další myšlenky, prožitky či zkušenosti, jež však do žádného uceleného přehledu zařadit nelze. S ohledem na vysokou hodnotu svěřených údajů jsem se rozhodla zaznamenat všechny osobní výpovědi a ve výsledcích výzkumu se je pokusit co nejadekvátněji zhodnotit. V závěru práce jsou tyto údaje vloženy pod názvem „Dodatky odpovídajících respondentů“ a „Dodatky k jednotlivým otázkám“.

Dotazníkové šetření bylo uzavřeno dne 31. března 2018. V následujících týdnech jsem veškeré získané údaje postupně zpracovala do konečné tabulky a z několika vybraných otázek zpracovala výsledné grafy, což předkládám v následující kapitole.

11.4 Vyhodnocení výzkumu

V této části předkládám konečný výstup získaný zpracováním údajů ze všech vyplněných dotazníků. Z několika vybraných otázek podávám grafická znázornění s konkrétními závěry, které jsem z výsledků daných otázek vyvodila. Kapitulu uzavírám celkovým shrnutím uskutečněného výzkumu.

11.4.1 Tabulka konečných výstupů jednotlivých otázek dotazníku

<i>Otázka č. 1</i> Jste:	muž	6				
	žena	61				
<i>Otázka č. 2</i> Kolik Vám je let	20-30	0	40-50	25	60-70	4
	30-40	16	50-60	22	70 a více	0
<i>Otázka č. 3</i> Jakého nejvyššího vzdělání jste dosáhl/a?	základní	0	SŠ	13		
	vyšší odborné	2	VŠ	52		
<i>Otázka č. 4</i> Jaké jste přijal/ přijala svátosti	Křest	v dětství	57			
		v dosp.	10			
	Eucharistie				45	
	Břimování				43	
Manželství				67		
<i>Otázka č. 5</i> Z jaké jste diecéze	Praha	25	Č. Budějovice	19	Ostrava/Opava	0
	Plzeň	3	Olomouc	6	Hradec Králové	3
	Brno	10	Litoměřice		1	
<i>Otázka č. 6</i> Bohoslužeb se účastníte:	často	36	vůbec	1		
	pravidelně každou neděli	25	pouze o Vánocích a Velikonocích	1		
<i>Otázka č. 7</i> Pro Váš duchovní život je pravidelná účast na mši sv. a časté přijímání svátosti eucharistie:	samozřejmostí		30			
	nezbytností		35			
	povzbuzením		49			
	všechny možnosti		11			
	jiná odpověď		55			
<i>Otázka č. 8</i> Jak dlouho trvala Vaše známost před manželstvím?	méně než 1 rok		7			
	1–2 roky		33			
	3 roky		12			
	4 - 5 let		11			
	6 - 7 let		3			
	10 let		2			

Otázka č. 9 Uzavřel/a jste nejprve sňatek civilní a církevní proběhl později?		ano				14					
		ne				53					
		jiná odpověď				1					
Případně po kolika letech trvání civilně uzavřeného manželství?		o 1 den		1		po 20 letech		1			
		po 7 letech		2							
Otázka č. 10 V kolika letech jste uzavřel/a církevní manželství?		18 - 20		7		31 - 35		6			
		21-25		29		36 - 40		1			
		26-30		29		41 a více		1			
Otázka č. 11 Církevní manželství jste uzavřel/ uzavřela:		s katolíkem						54			
		s pokřtěným nekatolíkem						1			
		s nepokřtěným						7			
		s pokřtěným v dětství, ale nevěřícím						5			
Otázka č. 12 Jak dlouho jste žil/a v církevně uzavřeném manželství?		2 – 5 let		4		21 – 25 let		10			
		6 – 10 let		6		26 - 30 let		10			
		11 – 15 let		14		31 - 35 let		9			
		16 – 20 let		10		36 a více let		6			
Otázka č. 13 Narodily se z Vašeho manželství děti?		ano				65					
		ne				3					
Případně kolik dětí?		1	1	2	18	3	26	4	13	5 a více	7
Otázka č. 14 Po jaké době trvání manželství se začaly objevovat partnerské neshody?		okamžitě		24		po 13 - 14 letech		2			
		po 2 letech		9		po 15 letech		8			
		po 5 letech		7		po 20 letech		7			
		po 7 letech		9		po 25 letech		1			
		po 10 letech		7		po 30 a více letech		1			
Otázka č. 15 Jakým způsobem jste se snažili Vaše manželské neshody řešit?		pouze <i>s a m i</i> mezi „čtyřma očima“						35			
		vyhledali jsme odbornou pomoc <i>j e d n o t l i v ě</i> 9		manželská poradna		5					
				psycholog/psychiatr		17					
				osoba z duch. stavu		19					
		vyhledali jsme odbornou pomoc <i>s p o l e č n ě</i> 8		manželská poradna		7					
				psycholog/psychiatr		9					
				osoba z duch. stavu		11					
		manžel/manželka odmítl/odmítla jakoukoliv pomoc ze strany odborníků						11			
manžel/manželka si nepřipustil/ nepřipustila žádné provinění ze svojí strany						18					
jiné odpovědi + „dodatky“						42					

Otázka č. 16 Myslíte si, že je za „krizi“ Vašeho manželství je (byl) odpovědný:	spíše manžel/manželka		13
	spíše Vy		1
	oba dva neseme stejný díl viny		12
	oba dva neseme díl viny, ale v rozdílné míře		32
	jiné odpovědi + „dodatky“		12
Otázka č. 17 Hlavní důvody vedoucí k manželské krizi:	rozdílnost názorů, neshody		35
	neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu		43
	ovlivňování manž. soužití ze strany rodičů, příp. prarodičů		19
	domácí násilí 12	fyzické	5
		psychické	18
		sociální	4
		ekonomické	7
	nevěra		7
	neplodnost		2
	zdravotní problémy		7
	závislosti 4	alkoholismus	6
		drogy a jiné návykové látky	0
		hazardní hry, výherní automaty, sociální sítě, ...	8
rozdílné náboženské přesvědčení		3	
jiné odpovědi		62	
Otázka č. 18 Jak se zachoval Váš duchovní správce v okamžiku, kdy se dověděl o nastalé probíhající krizi Vašeho manželství?	aktivně se snažil pomoci		19
	doporučil konzultace v manželské poradně		4
	doporučil pohovor s psychologem		7
	doporučil v manželství setrvat		14
	jiné odpovědi		54
Otázka č. 19 Je ve Vašem okolí fungující manželská poradna?	ano		39
	ne		14
	nevím		14
	jiné odpovědi		25
V případě, že ano, využil/ využila jste této možnosti?	ano		25
	ne		42
Otázka č. 20 Vyhledal/a jste duchovní pomoc a podporu případně i jinde?	ano		43
	ne		21
	ne, ale chystám se na to		3

<i>Otázka č. 21</i> Uvažoval/uvažovala jste o rozvodu?	ano	35
	ne	31
	nechtěl jsem si ho připustit	1
V případě, že ano, co Vás k těmto úvahám vedlo?	potřeba osobního „osvobození se“	23
	potřeba chránit děti (os fyzického, psychického, ekonomického tlaku)	21
	s touto myšlenkou přišel/a manžel/ka	3
	jiné odpovědi	14
<i>Otázka č. 22</i> Podařilo se Vám manželskou krizi překonat?	ano	35
	ne	20
	jiné odpovědi	17
<i>Otázka č. 23</i> V současné době:	stále žiji s manželem/manželskou	44
	žijete sám/a	9
	uzavřel/uzavřela jste nový civilní sňatek	2
	uzavřel/uzavřela jste nový civilní sňatek	1
	žijete ve společné domácnosti s druhem/družkou	1
	jiná odpovědi	12
<i>Otázka č. 24</i> Je pro Vás důležité být součástí konkrétního farního společenství?	ano	54
	ne	4
	je mi jedno, kam jdu do kostela	1
	jiná odpovědi	
<i>Otázka č. 25</i> Jste nyní aktivním laikem ve Vaší farnosti?	ano	41
	ne	22
	jiné odpovědi	5

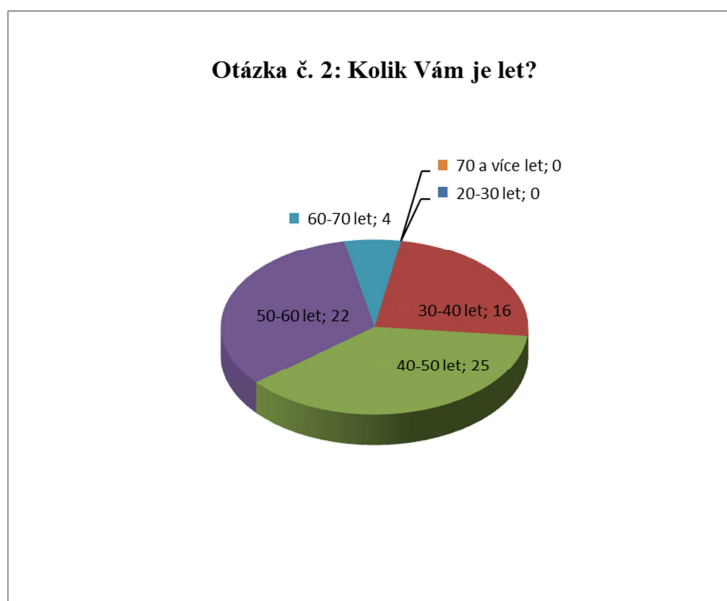
11.4.2 Vyhodnocení vybraných otázek z dotazníků

Graf č. 1 k otázce č. 1: Zastoupení pohlaví dotazovaných respondentů

Z Grafu č. 1 je zcela jasné, že v celkového počtu odpovídajících respondentů tvoří ženy mnohonásobně větší skupinu než muži (z celkového počtu 66 dotazníků vyplnilo pouze 6 mužů). Tento výsledek lze (s přihlédnutím na přirozenost obou pohlaví) považovat za očekávaný.

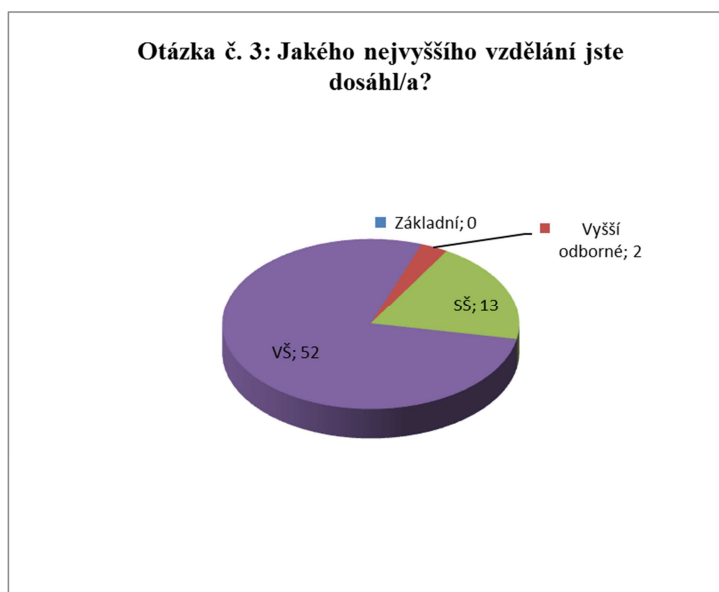
Graf č. 2 k otázce č. 2: Věkové zastoupení dotazovaných respondentů

Věkové zastoupení respondentů poukázalo, že (na rozdíl od šetření v BP, kde byla nejpočetnější skupina ve věku 40-50 let) zde veskrze nejpočetnější věkovou skupinu určit nelze. Určené věkové oddíly jsou totiž poměrně vyrovnány a to zejména ve skupinách 40-50 let a 50-60 let.

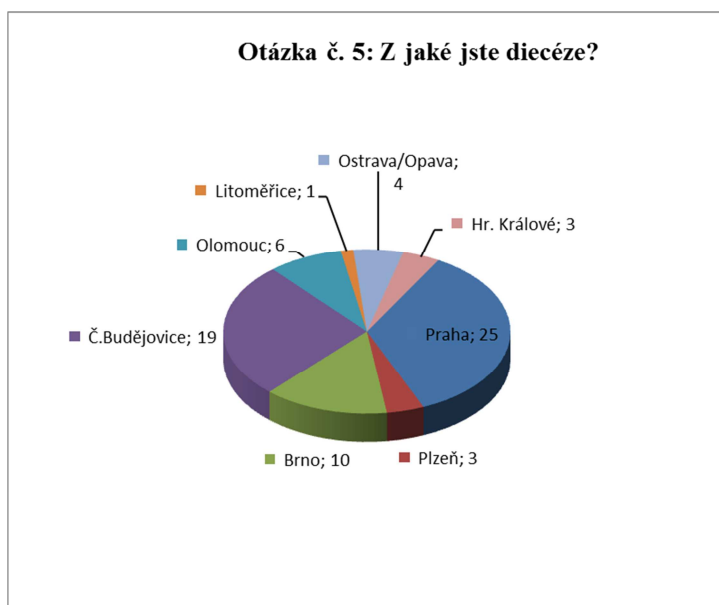
Nepochybně zajímavým výsledkem lze označit fakt, že se do průzkumu zapojilo poměrně dost osob jak mladší generace (30-40 let), tak i několik osob starší věkové kategorie, a sice 4 osoby v rozmezí 60-70 let.

Graf č. 3 k otázce č. 3: Vzdělanost dotazovaných respondentů

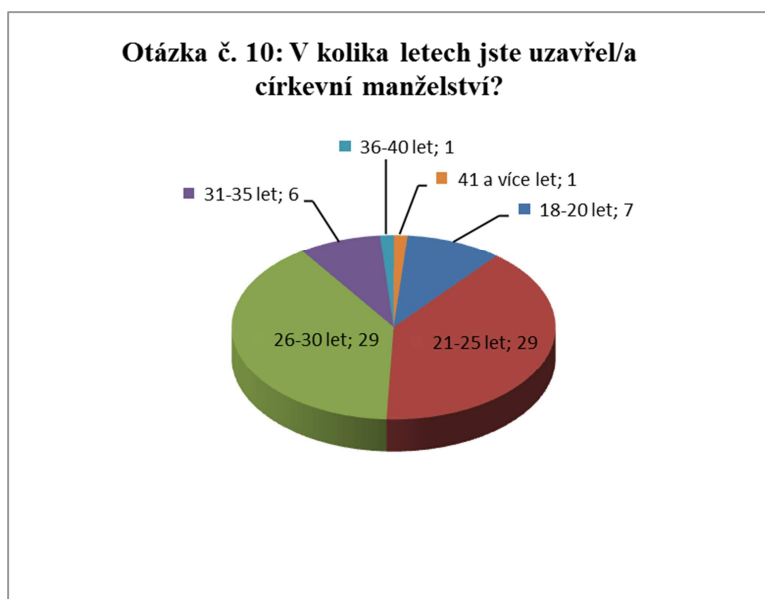
Na rozdíl od průzkumu v rámci BP, kde silně převažovala skupina středoškolsky vzdělaných respondentů, jsou tentokrát nejpočetnější skupinou vysokoškolsky vzdělaní lidé (z celkového počtu 66 tedy 52 vysokoškoláků), což považuji za výsledek velmi zajímavý.

Graf č. 4 k otázce č. 5: Zastoupení respondentů z jednotlivých diecézí

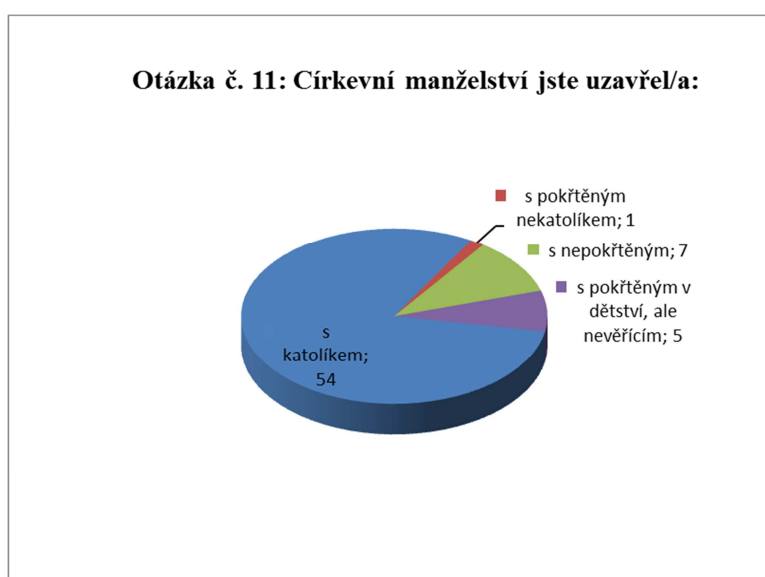
Otázka příslušnosti respondenta k diecézi ukazuje další zajímavý fakt, a sice že nejvíce vrácených dotazníků pochází z pražské diecéze, což přisuzuji skvělé práci Centra pro rodinu při Pastoračním středisku Arcibiskupství pražského, které se o šíření dotazníku zasloužilo. Druhou nejpočetnější skupinu tvoří respondenti z českobudějovicka, což se – s ohledem na mou příslušnost k českobudějovické diecézi - dalo očekávat. Lze také konstatovat, že (ač ve větší či menší míře) jsou zde zastoupeny všechny diecéze.

Graf č. 5 k otázce č. 10: Věk v době uzavření církevního svazku

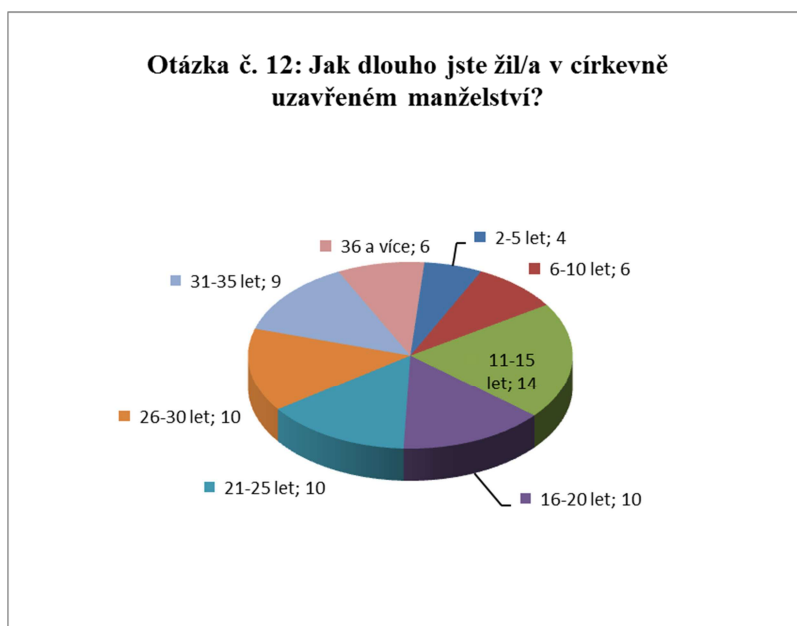
Otázka týkající se dosaženého věku v okamžiku uzavření církevního sňatku opětovně poukázala na úplnou vyrovnanost dvou uvedených skupin. Celkem 29 osob uzavřelo církevní sňatek ve věku 21-25 let a stejný počet (29) pak ve věku 26-30 let. Zde by se tedy dalo konstatovat, že lidé uzavírají manželství po ukončení vzdělání.

Graf č. 6 k otázce č. 11: Církevní (náboženská) příslušnost partnera

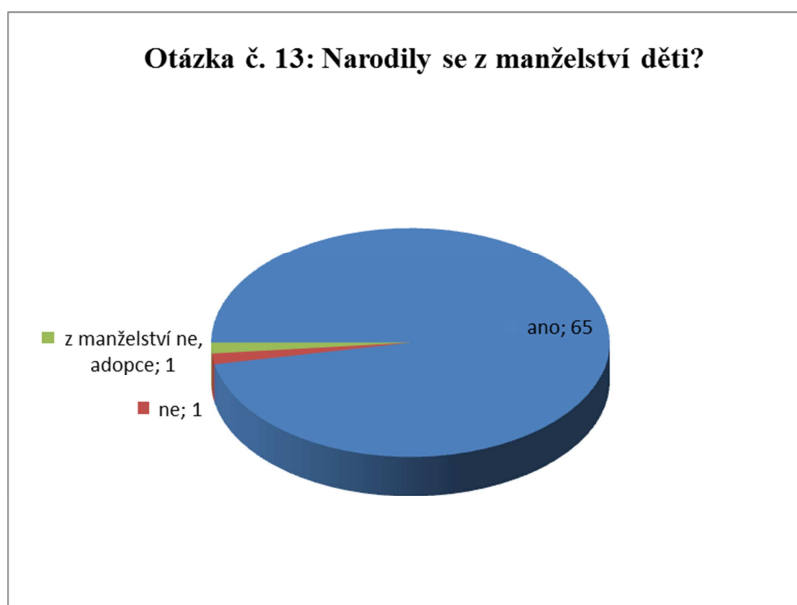
Z grafu č. 6 vyplývá, že z 66 reagujících respondentů jich 54 uzavřelo církevní manželství s partnerem hlásícím se k Římskokatolické církvi, tedy se stranou katolickou. Téměř shodné údaje pak vykazuje sňatečnost s partnerem nepokřtěným a partnerem pokřtěným v dětství, ale nevěřícím.

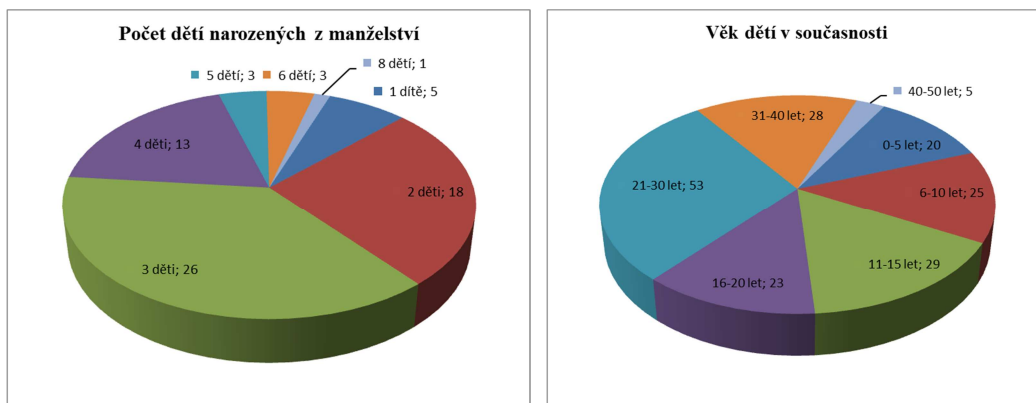
Graf č. 7 k otázce č. 12: Délka trvání církevně uzavřeného manželství

Další vyrovnanost je patrná v odpovědích, které se týkaly délky trvání církevně uzavřeného manželství. Nejvyšší počet (14) ukazuje na délku trvání manželství 10-15 let. Shodný počet tvoří sekce 16-20 let, 21-25 let a 26-30 let, přičemž další části těsně následují. V souvislosti s výše uvedeným považuji za zajímavou skutečnost fakt, že byt' v jiné části dotazníku (viz ot. č. 14) poměrně mnoho respondentů uvedlo, že k partnerským neshodám začalo docházet již záhy po uzavření sňatku, k samotnému rozpadu manželství ve většině případů dochází až po několika letech.

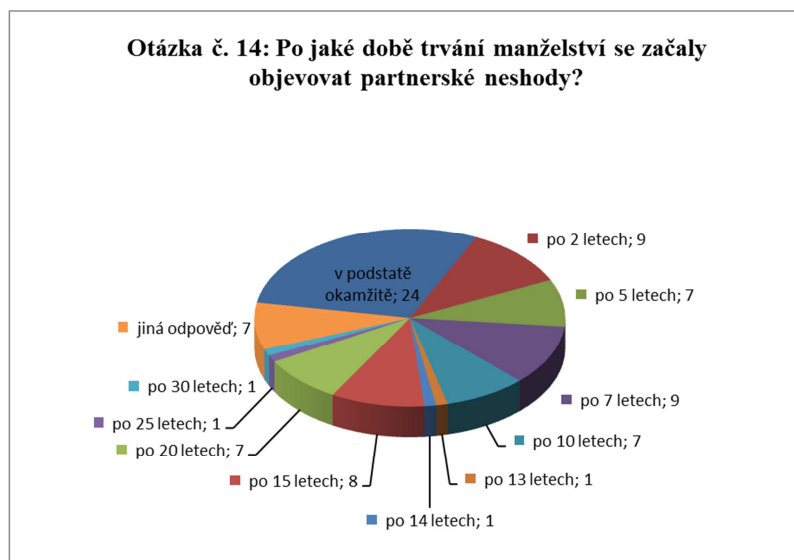
Graf č. 8 k otázce č. 13: Děti narozené z manželství

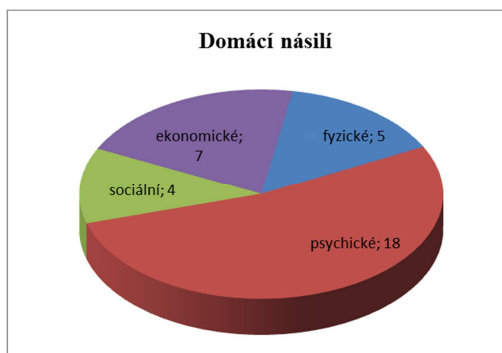
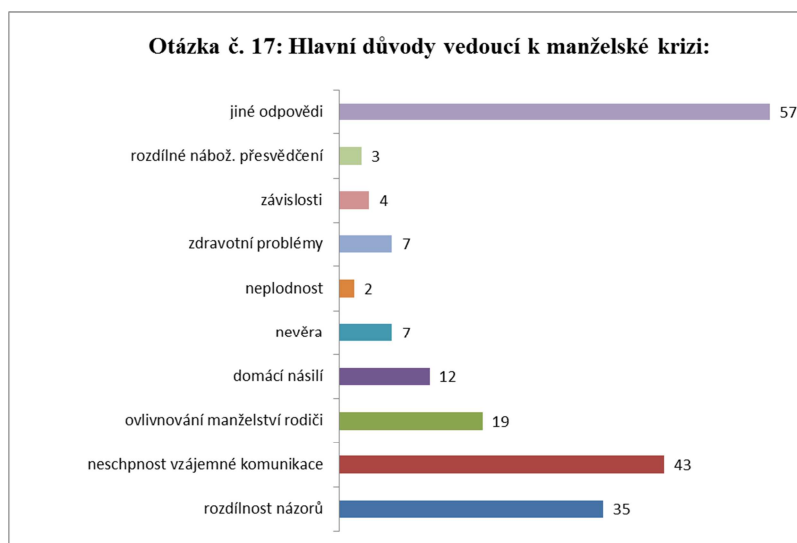
Z výše uvedeného grafického znázornění vyplývá, že až na jednu výjimku se všem respondentům z jejich manželství narodily děti. V počtu dětí je nejsilněji zastoupena skupina osob, kde se narodily 3 děti (ve 26 případech), přičemž ani případy, kde se narodily děti 4, není zanedbatelný.

Graf č. 9 k otázce č. 14: Po jaké době nastaly v manželství problémy

Z uvedeného grafu k otázce č. 14 vyplývá, že u 24 respondentů se začaly objevovat neshody v podstatě okamžitě po uzavření sňatku, dále nejčetněji po 2 letech, po 7 letech, po 15 a 20 letech.

Graf č. 10 k otázce č. 17: Hlavní důvody vedoucí k manželské krizi

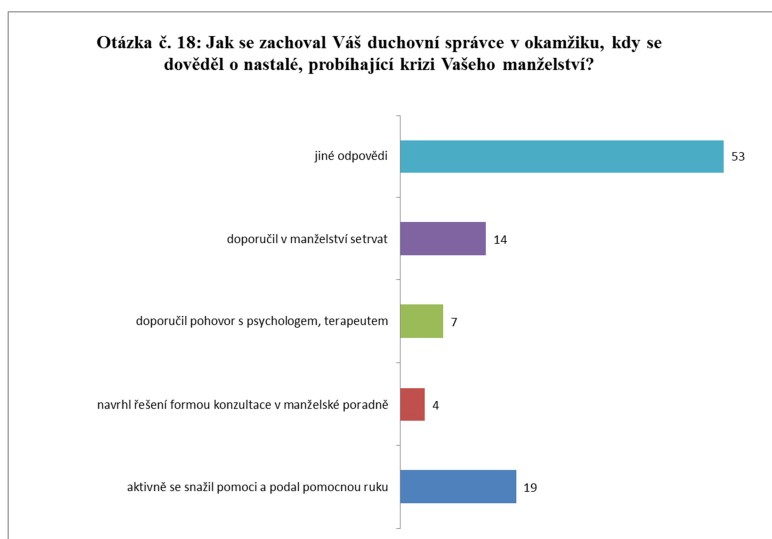
Výsledné údaje, týkající se otázky hlavních důvodů vedoucích k rozvodu, též přinesly několik zajímavých zjištění.

Grafické zobrazení výsledných odpovědí velmi zřetelně ukazuje, že respondenti za hlavní důvod vedoucí k rozvodu manželství nejčastěji označili neschopnost vzájemné komunikace, rozdílnost názorů a ovlivňování manželství ze strany rodičů (příp. prarodičů). Téměř většina respondentů k této otázce připojila delší výpověď.²⁸¹

V případech, kde docházelo k fyzickému a psychickému násilí, byl většinou dalším z označených důvodů alkoholismus, závislost na internetu, sociálních sítích a hazardní hry.

²⁸¹ Viz Příloha č. XI. : Dodatky odpovídajících respondentů

Graf č. 11 k otázce č. 18: Postoj duchovního správce

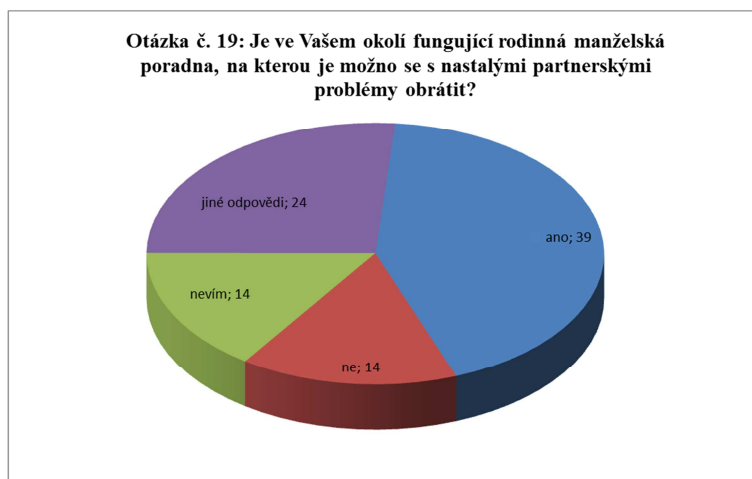

Vyhodnocení otázky postoje duchovního správce, jak jej vnímali sami respondenti, přineslo nejen zajímavé údaje, ale též mnoho konkrétních výpovědí²⁸², což je z výsledného grafu také zřejmé.

Z grafického znázornění můžeme také vyčíst, že 19 osobám byla ze strany duchovního správce poskytnuta aktivní duchovní pomoc, což považují za počet velmi malý, především pokud přihlídnou ke skutečnosti, že respondenti jsou vesměs všichni praktikující katolíci.

Případy, kdy se „křesťan v manželské krizi“ setkal s doporučením kněze v manželství setrvat, či s jeho nepochopením a odsouzením také nejsou výjimkou.

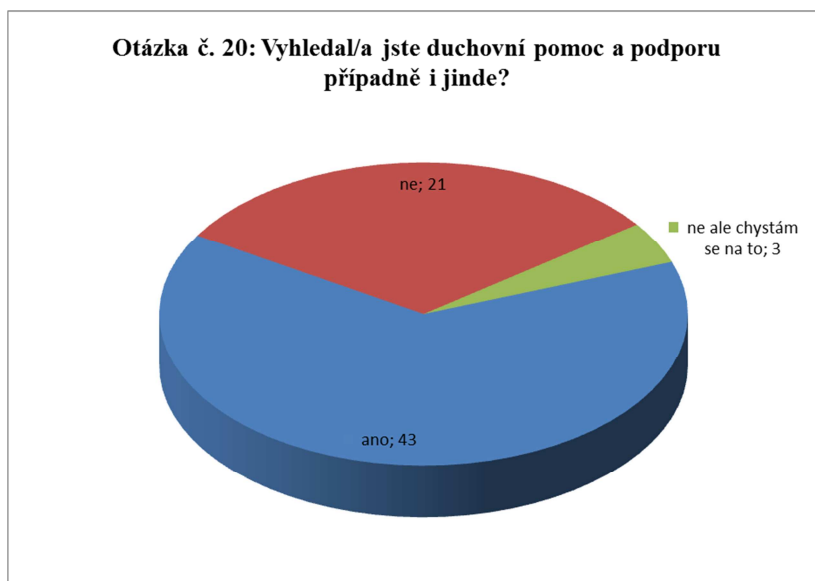
Graf č. 12 k otázce č. 19: Je ve Vašem okolí manželská poradna?

Co se týče informovanosti o existenci manželské poradny nebo jiné poradny, kam by se člověk mohl se svými partnerskými problémy obrátit, lze zkonstatovat, že polovina respondentů o fungující manželské poradně v blízkosti svého bydliště ví, přičemž této možnosti pomoci zdaleka ne všichni využili, často v domnění, že partnerskou krizi zvládnou sami.

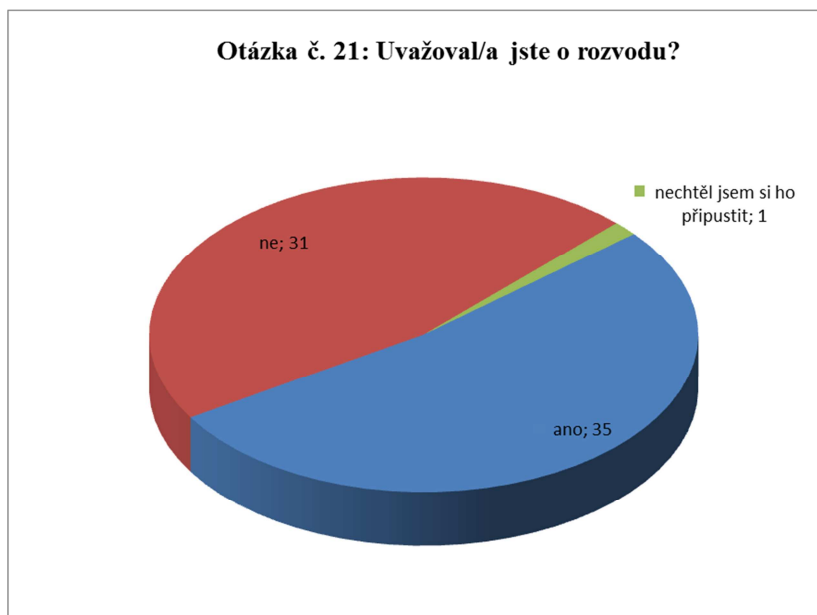
²⁸² Viz Příloha č. XI. – Dodatky odpovídajících respondentů.

Graf č. 13 k otázce č. 20: Vyhledání duchovní pomoci a podpory mimo příslušnou farnost

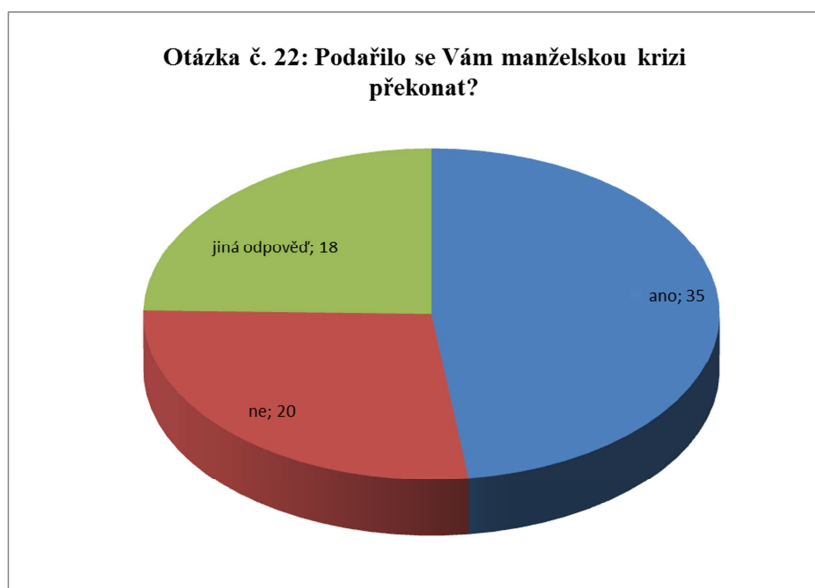
Další zajímavý výsledek ukazuje graf k otázce č. 20, kde téměř $\frac{3}{4}$ respondentů uvedla, že vyhledala duchovní pomoc a podporu u jiného duchovního, než u kněze své farnosti, často z důvodu nedůvěry.

Graf č. 14 k otázce č. 21: Uvažoval/a jste o rozvodu?

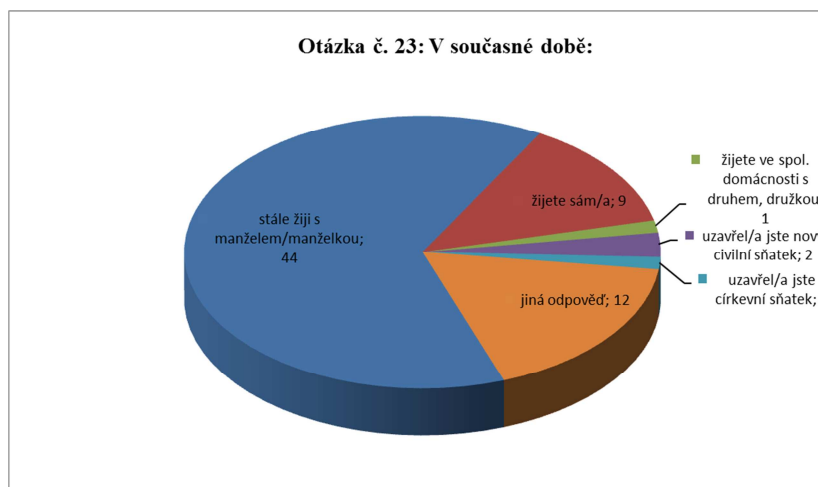
Otázka opět jednoznačně ukazuje na vyrovnanost odpovědí. Polovina respondentů rozvod zvažovala nebo zvažuje, druhá polovina uvádí, že nikoli (často kvůli dětem).

Graf č. 15 k otázce č. 22: Podařilo se Vám manželskou krizi překonat?

Zde je z grafu poměr odpovědí opět zcela evidentní. Zhruba polovina osob uvádí, že se jim manželskou krizi překonat podařilo, třetina uvádí odpověď zápornou a cca třetina respondentů zvolila možnost jiné odpovědi²⁸³.

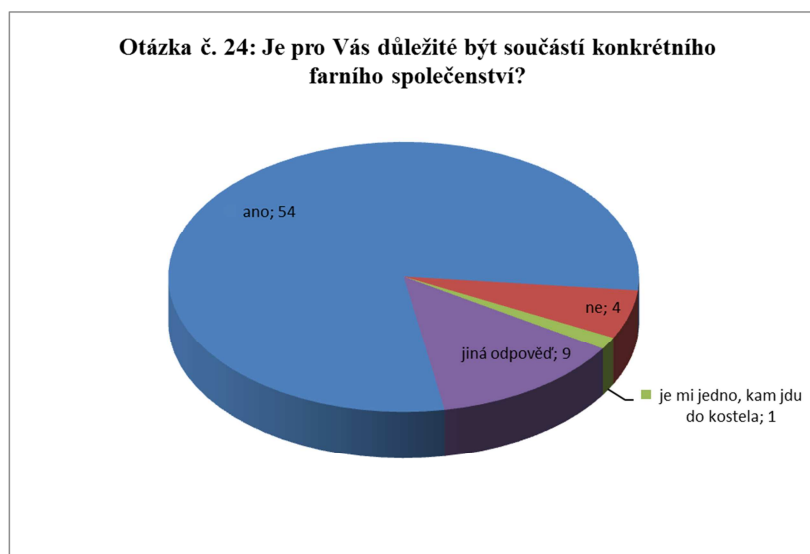
Graf č. 16 k otázce č. 23: Rodinný stav respondentů v současné době

Co se týká otázky na současný rodinný stav, zhruba $\frac{3}{4}$ respondentů stále žije ve stávajícím manželství. Poměrně dost lidí opět zvolilo jinou možnost odpovědi.

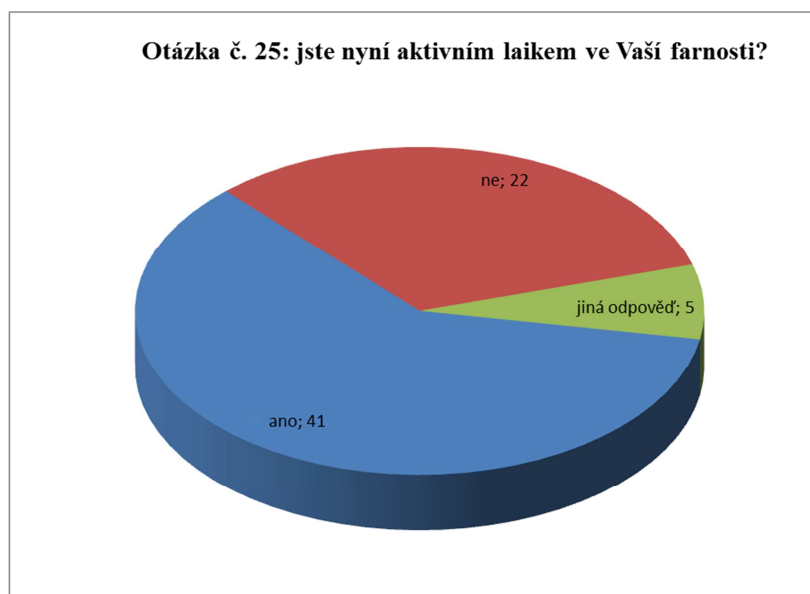
²⁸³ Viz Příloha č. XI. – Dodatky odpovídajících respondentů.

Graf č. 17 k otázce č. 24: Důležitost příslušenství ke konkrétnímu farnímu společenství

Většina respondentů uvádí, že je pro ně důležité být součástí konkrétního farního společenství, často v souvislosti se společenstvím manželů či věřícími přáteli, u kterých lze nalézt oporu a případnou pomoc.

Graf č. 18 k otázce č. 25: Jste nyní aktivním laikem ve Vaší farnosti?

Poslední graf též naznačuje, že více než polovina respondentů je ve svých farnostech aktivní, a to zejména v rámci výuky náboženství, ve schole, lektorství při mši svaté.²⁸⁴

²⁸⁴ Viz Příloha č. XXIX. - Dodatky odpovídajících respondentů + „jiné“ k otázkám

11.5 Celkové shrnutí uskutečněného výzkumného šetření

Cílem výzkumné studie bylo: 1) Předložit ucelený, pokud možno konstruktivní, přehled o katolických křesťanech, kteří v průběhu svého manželství prožili nebo prožívají partnerskou krizi. 2) pokusit se provést analýzu o způsobu, jakým způsobem nastalé problémy řešili, zda vyhledali pomoc duchovního charakteru nebo spíše volili způsob jiný, zda se jim pomoci dostalo a také, zda se jim dostalo pochopení ze strany nejbližšího okolí, farnosti, církve.

Co tedy přinesl provedený výzkum? Vyplynuly z něj nějaké nové informace? Stal se přínosem? Můžeme údaje z výzkumné studie plynoucí považovat za směrodatné? A jaká fakta o provedeném výzkumném šetření je možné předložit?

V předchozích kapitolách byly uvedeny veškeré, z tohoto výzkumu získané, údaje. Předložené výstupy jsou přehledné a srozumitelné, většina z nich je zcela jasná a průkazná. Některé specifitější otázky však poukázaly na potřebu dalšího, detailnějšího rozpracování.

Považuji za důležité na tomto místě zmínit následující: 1) Díky širokospektrálnímu způsobu „distribuce“ dotazníků nelze zjistit přesný počet osob, které byly s prosbou o vyplnění dotazníku osloveny. Z tohoto důvodu zde tedy nemohu předložit údaj o počtu osob, které byly osloveny, ani údaj, kolik z těchto oslovených dotazník vyplnilo a odeslalo. 2) V kapitole 11. 2. uvádím, že jsem dotazník odeslala i přátelům, žijícím na Slovensku, kteří přislíbili jeho šíření v rámci svých možností. Ze strany Slovenska mi, bohužel, žádný vyplněný dotazník nepřišel. Provedený výzkum je tedy pouze v rámci České republiky. 3) V několika případech jsem se setkala též s názorem, že pokud by byl dotazník skutečně anonymní, byla by návratnost daleko vyšší. Tohoto faktu jsem si vědoma, nicméně mnou zvolený způsob považuji za důvěryhodnější a relevantnější (je zde např. málo pravděpodobné, že by dotazník vyplnila jedna osoba vícekrát).

Závěr

Ve své práci jsem se snažila předložit informace o církevním soudnictví, zejména pak o existenci, fungování a praxi církevních soudů jak na území České republiky, tak ve státech, které s naší zemí sousedí. Dále bylo mým úmyslem předložit ucelený přehled postojů vybraných církevních autorit (především papežů) na manželskou problematiku v souvislosti s rozpadem manželství. V poslední kapitole teoretické části práce pak nastiňuji problematiku manželství v souvislosti s církevním uzavřením sňatku, současnou praxi příprav snoubenců na vstup do manželství a zamýšlím se nad možnostmi prevence před partnerskými krizemi v katolických manželstvích.

Z provedené studie, týkající se postojů, přístupů církevních autorit k dané manželské problematice, vyplývá: 1) Poslední tři papežové se na nutnosti intenzivnější a citlivější péče o manžele, jejichž svazek se z nejrůznějších důvodů rozpadl, shodly. I přes tyto projevy snahy o liberálnější přístup však církev na nerozlučitelnosti manželství neochvějně trvá (mj. s ohledem na děti). 2) Dnešní církev by se měla více věnovat pastoraci rozvedených (a znovu sezdaných). Jakkoliv trvá nemožnost jejich přístupu ke svátostem, přesto by se neměli cítit vyloučení z života farnosti.

Co lze na tomto místě říci o církevním soudnictví v souvislosti s procesy o prohlášení nulity manželství? Vzhledem ke skutečnosti důkladného rozpracování této problematiky v praktické části práce, kde jsem se veškeré získané údaje pokusila maximálně zúročit, není zapotřebí dlouhých závěrů.

Mohu konstatovat následující: 1) Ze států, které jsem oslovila s prosbou o poskytnutí údajů v rámci statistické studie, nejochotněji, nejpromptněji a nejprecizněji reagovaly církevní soudy v Německu, nejméně ochotně a nejpomaleji pak CS v Polsku. Českou republiku do toho výčtu nezahrnuji, neboť jsem potřebné údaje, včetně cenných rad a podnětů, obdržela od moderátorky soudní kanceláře ISO Olomouc dr. Moniky Menke a moderátorky soudní kanceláře DCS Brno Bc. Mgr. Zuzany Kubíkové, za což jim patří mé velké díky. 2) U všech soudů, které na moji žádost odpověděli poskytnutím údajů, se zřetelně projevila změna po mottu proprio papeže Františka *Mitis iudex Dominus Iesus* z r. 2015, a to zejména v nárůstu počtu přijatých kauz. 3) U většiny soudů jsou pro nulitu manželství nejčastěji judikovány kánony: 1095^o2 (nedostatečné užívání rozumu), 1095^o3 (neschopnost dostát manželským povinnostem z psychických důvodů), 1101§2 (vyloučení dobra potomstva, vyloučení věrnosti, vyloučení samotného manželství, vyloučení nerozlučitelnosti), 1103 (násilí, strach). V případě Slovenska převažuje kán. 1101§2, v Polsku pak mnohonásobně převažuje kán. 1095^o3. 4) Možnosti *coram episcopo* (v letech 2016 a 2017) příliš využito nebylo, ve všech zemích pak spíše jen lokálně. 5) Privilegia (Paulinum, Petrinum) - počtem nejsilnější je zde Německo.

V rámci empirického výzkumu jsem se zaměřila na křesťany, žijící v katolicky uzavřeném manželství, kteří prošli či prochází manželskou krizí.

Co lze říci o lidech, kteří byli ochotni se do mého výzkumu zapojit? S určitostí mohu konstatovat, že všichni z respondentů jsou pokřtěni, všichni uzavřeli církevní sňatek, většina z nich jsou praktikující katolíci, pro které je velmi důležité být součástí konkrétního farního společenství. Stejně tak je pro ně důležité žít „plnohodnotným“ křesťanským životem. Převážná většina z nich je vysokoškolsky vzdělaná. V neposlední řadě to jsou lidé, kterým nečinilo potíže dotazník vyplnit a kteří (v mnoha případech s velkou otevřeností) vypověděli mnoho ze svého života i nad rámec dotazníku.

Samotnou krizi svého manželství, spolu se vším, co tato těžká životní zkušenost obnáší, prožívají křesťané často intenzivněji, než lidé z řad nevěřících. Z odpovědí vyplývá, že se tito lidé za nastalou situaci mnohdy stydí, že se před svým okolím bojí ukázat skutečnost. Bojí se „odsouzení“, bojí se pocitu opovržení ze selhání v roli manželky či manžela, a to zejména ze strany farního společenství. Na druhou stranu, často respondenti uvedli, že právě víra jim dala sílu nastalou situaci zvládnout, že právě přijímání svátosti Eucharistie jim bylo nesmírnou posilou a velkou oporou pak právě konkrétní společenství.

Bohužel se lidé v manželských nesnázích často setkávají s pravým opakem. Chování a postoje ze strany duchovních správců, potažmo samotné církve jako instituce, vnímají často jako „tvrdé“ a nesprávné. Domnívají se, že jsou kvůli problémům v manželství církvi jako by „odsouzení“, zavržení, a to zejména v případech, kdy jeden z partnerů rodinu opustí z důvodu nevěry nebo se manželství rozpadne z jiného důvodu.

V tomto směru si dovoluji poukázat na zcela chybějící nebo nedostatečnou pastorační práci křesťanů, kterým se manželství definitivně rozpadlo nebo je jejich manželství ohroženo. Pastorační centra pro rodinu sice na tomto „poli“ odvádí velký kus práce, ale jejich úsilí by mělo být (dle mého názoru) více podpořeno ze strany církve, zejména pak ze strany kněží samotných. Dle informací z pastoračních center lidé vyhledají jejich pomoc často příliš pozdě, tedy až v okamžiku, kdy je manželství v rozpadu. Jsem toho názoru, že v dnešní době, kdy v naší společnosti rozvodovost roste (a to i na poli sňatků církevně uzavřených), by byla pastorační práce v tomto směru velmi potřebná a přínosná.

Celkově lze říci, že předložená studie dokázala odpovědět na položené výzkumné otázky a přinesla nejednu novou informaci. Domnívám se, že by také mohla být přínosem i podnětem pro širší veřejnost.

Seznam použitých zdrojů

ÁLVAREZ, de las A., N. Tridentský koncil a nerozlučitelnost manželství: hermeneutické reflexe dosahu jeho učení. *Revue církevního práva*, 2015, roč. XXI., č. 62-3/2015, s. 13. ISSN 2336-5609.

Burgun, C., Lucereau, B. *Co kdybychom se vzali*. Praha: Paulínky, 2017. ISBN 978-80-7450-247-7.

DRŠKA, V., SUCHÁNEK, D. Tridentský koncil a jeho reformní opatření – 2. část. *Revue církevního práva*, roč. XXIII., č. 69-4/2017, s. 73-79. ISSN 2336-5609.

Erbacher, J. *Papst Franziskus: Aufbruch und Neuanfang*. München: Pattloch Verlag, 2013. ISBN 9783629130471.

Gilbert, G. *Rodina – poklad naší doby*. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1330-7.

Hrdina, I., A. Biskup soudcem ve své diecézi. *Revue církevního práva*, roč. XXII., č. 64-2/2016, s. 7-21. ISSN 1211-1635.

Hrdina, I., A. K vybraným aspektům nového kanonického manželského procesu. *Revue církevního práva*, roč. XXII., č. 63-1/2016, s. 9-22. ISSN 1211-1635.

HRDINA, I., A. *Kanonické právo*. Praha: Eurolex Bohemia, 2002. ISBN 80-86432-26-2.

HRDINA, I., A. Manželství v současném českém i kanonickém právu. *Revue církevního práva*, roč. XVI., č. 2-2/2000, s. 101. ISSN 1211-1635.

HRDINA, I., A. Tridentský dekret Tametsi. *Revue církevního práva*, 1998, roč. XIV., č. 11-3/1998, s. 234-235. ISSN 1211-1635.

KAŠNÝ, J. *Kanonická řízení ke zrušení manželství in favorem fidei*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2005. ISBN 80-7040-816-2.

KAŠNÝ, J. *Manželství v západní tradici*. Soubor kanonických studií. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2006. ISBN 80-7040-921-5.

KAŠNÝ, J. Metoda v kanonickém právu. *Revue církevního práva*, 2007, roč. XIII, č. 36-1/2007, s. 9-12. ISSN 1211-1635.

Kolářová, M. Předmanželská smlouva a platnost manželství. *Revue církevního práva*, roč. XXIV., č. 71-2/2018, s. 43-50. ISSN 1211-1635.

MENKE, M. Motu proprio Mitis Iudex Dominus Iesus v praxi českých a moravských církevních soudů. *Revue církevního práva*, 2017, roč. XXIII., č. 69-4/17, s. 27-34. ISSN 1211-1635.

NĚMEC, D. *Manželské právo katolické církve s ohledem na platné české právo*. Praha: Krystal OP, 2006. ISBN 80-85929-83-X.

OPATRŇÝ, D. Dobro manželů v kontextu biblické etiky. *Revue církevního práva*, roč. XX., č. 57-1/2014, s. 59-61. ISSN 1211-1635.

POLÍVKA, J., DOLISTA, J., DŘÍMAL, L. *Povídání o manželství*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 1999. ISBN 80-7192-245-5.

- PŘIBYL, S. Pavlova nauka o manželství v prvním listu Korint'anům. *Revue církevního práva*, 2018, roč. XXIV, č. 71-2/2018, s. 59-63. ISSN 1211-1635.
- Schockendorff, E. Dvojí způsob četby exhortace *Amoris laetitia*. *Universum*, č. 2/2017, s. 22-24. ISSN 0862-8238.
- ŠRAJER, J. Augustinovo pojetí manželství. *Teologické studie*, 2005, roč. 6, č. 2, s. 64-68.
- TRETERA, J., R. *Církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1993.
- TRETERA, J., R. *Konfesní právo a církevní právo*. Praha: Jan Krigl, 1997. ISBN 80-902045-2-X.
- TRETERA, J., R.; HORÁK, Z. *Slovník církevního práva*. Praha: Grada Publishing a.s., 2011. ISBN 978-80-247-3614-3.
- VÍTOVÁ, M. *Rozvedení křesťané v katolické církvi*. Bakalářská práce (Bc.). České Budějovice: Jihočeská univerzita, Teologická fakulta, 2011.
- Zajíc, J. Manželství – v minovém poli. *Universum*, č. 4/2015, s. 20-21. ISSN 0862-8238.
- ZEMAN, J., ŠRAJER, J., KOTVRDA, J. *Doprovázení mladých manželů ke zralému vztahu*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7195-578-8.

Církevní dokumenty

- Amoris Laetitia*. Posynodální apoštolská exhortace o lásce v rodině. Praha: Paulínky, 2016. ISBN 978-80-7450-225-5.
- Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona*. Praha: Zvon, 1991. ISBN 80-7113-009-5.
- František. *Mitis iudex Dominus Iesus*. Apoštolský list „*Motu proprio*“. Brno: Akademie kanonického práva, 2015. ISBN 978-80-906025-3-3.
- Gaudium et spes*. Pastorační konstituce o církvi v dnešním světě. *Dokumenty II. Vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.
- JAN PAVEL II. *Dives in Misericordia*. Encyklika o Božím milosrdenství. Praha: Zvon, 1996. ISBN 80-7113-186-5.
- JAN PAVEL II. *Dopis rodinám papeže Jana Pavla II*. Praha: Česká biskupská konference, 1994.
- Jan Pavel II. *Evangelium Vitae*. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-139-3.
- JAN PAVEL II. *Familiaris Consortio*. Apoštolská exhortace o úkolech křesťanské rodiny v současném světě. Praha: Zvon, 1992. ISBN 80-7113-067-2.
- Kodex kanonického práva*. Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-082-6.
- Lumen gentium*. Věroučná konstituce o církvi. *Dokumenty II. Vatikánského koncilu*. Praha: Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.
- Příprava na svátost manželství*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001.
- Směrnice ČBK pro přípravu na svátost manželství*. Praha: Česká biskupská konference, 2017.

Internetové zdroje

Ablauf einer Ehenichtigkeitsuntersuchung [online]. Passau: Bistum Passau, 2018 [cit. 2018-05-15]. Dostupné na www: <<http://www.bistum-passau.de/bistum/ordinariat-dienststellen/bischoefliches-konsistorium/ablauf-ehenichtigkeitsuntersuchung>>.

Ambros, P. *Základy rodinné pastorace* [online]. Praha: Teologické texty, 2002/1 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <<http://www.teologicketexty.cz/casopis/2002-1/Zaklady-rodinne-pastorace.html>>.

Arcibiskup Graubner se ohlíží za biskupskou synodou [online]. Praha: Tiskové středisko ČBK, 2014 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://www.cirkev.cz/archiv/141021-arcibiskup-graubner-se-ohlizi-za-biskupskou-synodou>>.

Arcidiecézny tribunál [online]. Trnava: Trnavská arcidiecéza, 2012 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na www: <<http://www.abu.sk/arcibiskupsky-urad/arcidiecezny-tribunal/>>.

Archidiecezja Przemyska [online]. Przemysl: Kuria Metropolitalna, 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://przemyska.pl/institucje/>>.

Archidiecezja Wroclawska [online]. Wrocław: Kuria Metropolitalna [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <http://www.archidiecezja.wroc.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=4>.

Benedikt XVI. *Budovat společnost s lidskou tváří* [online]. Řím: Radio Vaticana, 2012 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na www: <<http://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=16540>>.

Benedikt XVI. *Sacramentum caritatis*. Posynodální apoštolská exhortace. Praha: Paulínky, 2007. ISBN 978-80-86949-32-1.

Bischöfliches Diözesengericht [online]. St. Pölten: *Diözese St. Pölten*, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na www: <<https://www.dsp.at/einrichtungen/gericht>>.

Bischöfliches Offizialat Eichstätt [online]. Eichstätt: Bistum Eichstätt [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <<http://offizialat.bistum-eichstaett.de/unser-gericht/zustaendigkeit/>>.

Bischöfliches Offizialat Trier [online]. Trier: Bistum Trier, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na www: <<https://www.bistum-trier.de/bistum-bischof/unser-bistum/bischoefliches-offizialat/?L=0>>.

Bischöfliches Offizialat Würzburg [online]. Würzburg: Bistum Würzburg, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na www: <<http://www.offizialat.bistum-wuerzburg.de/was-wir-tun>>.

Bistum Augsburg [online]. Augsburg: Bistum Augsburg, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <<https://bistum-augsburg.de/Bistum/Kirchengericht/Kontakt>>.

Bistum Essen [online]. Essen: Bistum Essen, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <<https://www.bistum-essen.de/bistum/offizialat/>>.

Cirkevný súd [online]. Spišské Podhradie: Spišská diecéza, 2011 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na www: <<http://dieceza.kapitula.sk/?g=55&ext=58>>.

Das Gericht des Erzbistums stellt sich vor [online]. Köln: Erzbischöfliches Offizialat Köln [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <http://erzbistum-koeln.de/erzbistum/offizialat/ueber_uns/>.

Das Offizialat oder Diözesangericht [online]. Klagenfurt: Katholische Kirche Kärnten, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na www: <http://www.kath-kirche-kaernten.at/dioezese/orgdetail/C2725/das_offizialat_oder_dioezesangericht>.

Diecezja Bydgoska [online]. Bydgoszcz: Diecezja Bydgoska, 2016 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezja.bydgoszcz.pl/institucje/sad-biskupi/>>.

Diecezja Drohiczyńska [online]. Drohiczyn: Kuria Diecezjalna [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://drohiczyńska.pl/diecezja/institucje/#sad-biskupi>>.

Diecezja Elbląska [online]. Elbląg: Diecezja Elbląska, 2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezja.elblag.pl/institucje/sad-diecezjalny/>>.

Diecezja Gliwicka [online]. Gliwice: Diecezja Gliwicka, 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://kuria.gliwice.pl/kuria/wydzialy-kurii/>>.

Diecezja Kielecka [online]. Kielce: Diecezja Kielce [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.kielce.pl/sad-biskupi>>.

Diecezja Konzalińsko-Kołobrzeska [online]. Koszalin: Kuria Biskupia Diecezji Konzalińsko-Kołobrzeskiej, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://www.diecezjakoszalin.pl/sad-biskupi>>.

Diecezja Legnicka [online]. Legnica: Diecezja Legnicka, 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezja.legnica.pl/sad-koscielny/>>.

Diecezja Łomżyńska [online]. Łomża: Kuria Diecezjalna [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.lomza.pl/institucje/sad-biskupi>>.

Diecezja Łowicka [online]. Łowicz: Diecezja Łowicka, 2017 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<https://diecezja.lowicz.pl/kuria/sad-biskupi/>>.

Diecezja Płocka [online]. Płock: Diecezja Płocka, 2014 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezjaplocka.pl/institucje/sad-biskupi>>.

Diecezja Rzeszowska [online]. Rzeszów: Diecezja Rzeszowska, 2015 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.rzeszow.pl/2015/04/sad-biskupi-statuty-i-synodu/>>.

Diecezja Sandomierska [online]. Sandomierz: *Diecezja Sandomierska* [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<https://diecezjasandomierska.pl/biskupi/>>.

Diecezja Siedlecka [online]. Siedlce: Kuria Diecezjalna [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<https://diecezja.siedlce.pl/kuria/sad-biskupi/struktura-sadu-biskupiego/>>.

Diecezja Świdnicka [online]. Świdnica: Diecezja Świdnicka, 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.swidnica.pl/institucje/s%C4%85d-biskupi.html>>.

Diecezja Toruńska [online]. Toruń: Diecezja Toruńska, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <https://diecezja-torun.pl/kuria_sad_biskupi>.

Diecezja Zamojsko-Lubaczowska [online]. Zamość: Diecezja Zamojsko-Lubaczowska, 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na [www: <https://diecezja.zamojskolubaczowska.pl/sad>](http://www.diecezja.zamojskolubaczowska.pl/sad).

Diecézní církevní soud v Brně [online]. Brno: Biskupství brněnské [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/>](http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/).

Diecézní církevní soud diecéze královéhradecké [online]. Hradec Králové: Biskupství královéhradecké, 2015 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.bihk.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud>](http://www.bihk.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud).

Diecézní církevní soud Plzeň [online]. Plzeň: Diecézní soud Plzeň, 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.bip.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud-plzen/>](http://www.bip.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud-plzen/).

Diecézny cirkevný súd [online]. Banská Bystrica: Banskobystrická diecéza, 2013 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://bbdieceza.sk/biskupsky-urad-2/diecezny-cirkevny-sud/>](http://bbdieceza.sk/biskupsky-urad-2/diecezny-cirkevny-sud/).

Diecézny cirkevný súd [online]. Žilina: Žilinská diecéza, 2013 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.dcza.sk/sk/dokumenty/urady/diecezny-cirkevny-sud/cirkevny-sud>](http://www.dcza.sk/sk/dokumenty/urady/diecezny-cirkevny-sud/cirkevny-sud).

Diecézny súd Nitra [online]. Nitra: Nitrianske biskupstvo, 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.biskupstvo-nitra.sk/institucie/diecezny-sud/>](http://www.biskupstvo-nitra.sk/institucie/diecezny-sud/).

Diözesangericht [online]. Innsbruck: Diözese Innsbruck, 2016 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.dibk.at/Media/Organisationen/Dioezesangericht>](https://www.dibk.at/Media/Organisationen/Dioezesangericht).

Diözesangericht Diözese Linz [online]. Linz: Katholische Kirche in Oberösterreich [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.dioezese-linz.at/institution/8147#>](https://www.dioezese-linz.at/institution/8147#).

Diözesangericht Eisenstadt [online]. Eisenstadt: Bistum Eisenstadt, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.martinus.at/institution/5008>](https://www.martinus.at/institution/5008).

Diözesangerichte Österreichs [online]. Salzburg: Erzbischöfliches Metropolitan- und Diözesangericht Salzburg, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na [www: <http://www.kirchen.net/gericht/gerichte/#.Wus14YiFNPY>](http://www.kirchen.net/gericht/gerichte/#.Wus14YiFNPY).

Dignitas Connubii [online]. Brno: Diecézní církevní soud brněnské diecéze, 2008 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na [www: <http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/?pg=dokumenty>](http://brno.biskupstvi.cz/cirkevnisoud/?pg=dokumenty).

Ehenichtigkeitsverfahren [online]. Graz: Katholische Kirche Steiermark, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.katholische-kirche-steiermark.at/dioezese/ordinariat/diozesangericht?d=ehenichtigkeitsverfahren#.Wus5ToiFNPY>](https://www.katholische-kirche-steiermark.at/dioezese/ordinariat/diozesangericht?d=ehenichtigkeitsverfahren#.Wus5ToiFNPY).

Ehenichtigkeitsverfahren – Ablauf [online]. Aachen: Kirche im Bistum Aachen, 2015 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://offizialat.kibac.de/ehenichtigkeitsverfahren---ablauf>](http://offizialat.kibac.de/ehenichtigkeitsverfahren---ablauf).

Erzbischöfliches Metropolitan- und Diözesangericht Wien [online]. Wien: Erzdiözese Wien, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.erzdiocesewien.at/pages/inst/14427979>](https://www.erzdiocesewien.at/pages/inst/14427979).

Erzbischöfliches Offizialat [online]. Paderborn: Erzbistum Paderborn [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://www.erzbistum-paderborn.de/index.phtml?ber_id=487&inh_id=3764>](http://www.erzbistum-paderborn.de/index.phtml?ber_id=487&inh_id=3764).

Erzbischöfliches Offizialat Köln [online]. Köln: Erzbistum Köln [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://www.erzbistum-koeln.de/erzbistum/offizialat/wiederheirat/wege/foermlicher_eheprozess/berufung/index.html>](http://www.erzbistum-koeln.de/erzbistum/offizialat/wiederheirat/wege/foermlicher_eheprozess/berufung/index.html).

Erzbistum Bamberg [online]. Bamberg: Erzbistum Bamberg [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://offizialat-bamberg.kirche-bamberg.de/aufgaben-des-erzbisch-flichen-offizialats-und-metropolitangerichts>](http://offizialat-bamberg.kirche-bamberg.de/aufgaben-des-erzbisch-flichen-offizialats-und-metropolitangerichts).

Erzdiözese Freiburg - Offizialat [online]. Freiburg: Erzdiözese Freiburg [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <https://www.ebfr.de/html/aufgaben995.html?t=tmeh6ksasva4a5m7dk8ioiuf36&tto=2d4f698b>](https://www.ebfr.de/html/aufgaben995.html?t=tmeh6ksasva4a5m7dk8ioiuf36&tto=2d4f698b).

Gdański Trybunał Metropolitalny [online]. Gdańsk: Diecezja Gdańska, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na [www: <http://www.diecezja.gda.pl/wiarni-2/trybunal>](http://www.diecezja.gda.pl/wiarni-2/trybunal).

Gréckokatolícka cirkev – Košická eparchia [online]. Košice: Gréckokatolícka eparchia, 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.grkatke.sk/page1.php?strankaid=kuria>](http://www.grkatke.sk/page1.php?strankaid=kuria).

Interdiecézní soud Olomouc [online]. Olomouc: Arcidiecéze olomoucká [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.ado.cz/interdiecezni-soud>](http://www.ado.cz/interdiecezni-soud).

Chápání manželství v katolické církvi [online]. Olomouc: Arcidiecéze olomoucká 2012 [cit. 2018-04-21]. Dostupné na [www: <http://www.ado.cz/obsah/chapani-manzelstvi-v-katolicke-cirkvi>](http://www.ado.cz/obsah/chapani-manzelstvi-v-katolicke-cirkvi).

Interdiözesanes Offizialat Erfurt [online]. Erfurt: Interdiözesanes Offizialat, 2012 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://www.offizialat-erfurt.de/>](http://www.offizialat-erfurt.de/).

Kancelaria Prawa Kanonicznego IUSTITIA [online]. Warszawa: Kancelaria Prawa Kanonicznego [cit. 2018-04-28]. Dostupné na [www: <http://www.kancelaria-iustitia.com/>](http://www.kancelaria-iustitia.com/).

Katholische Kirche Vorarlberg [online]. Feldkirch: Diözese Feldkirch, 2018 [cit. 2018-05-10]. Dostupné na [www: <https://www.kath-kirche-vorarlberg.at/>](https://www.kath-kirche-vorarlberg.at/).

Kirchliche Ehenichtigkeitsverfahren [online]. Rottenburg: Diözese Rottenburg-Stuttgart, 2018 [cit. 2018-05-15]. Dostupné na [www: <https://recht.drs.de/bischoefliches-offizialat/kirchliche-ehenichtigkeitsverfahren.html>](https://recht.drs.de/bischoefliches-offizialat/kirchliche-ehenichtigkeitsverfahren.html).

Kirchliches Gericht [online]. Münster: Bistum Münster, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <http://www.dioezesangericht.de/offizialat/wir-ueber-uns/>](http://www.dioezesangericht.de/offizialat/wir-ueber-uns/).

Konsistorium: Diözesanes Gericht [online]. Regensburg: Bistum Regensburg, 2018 [cit. 2018-05-15]. Dostupné na [www: <http://www.bistum-regensburg.de/bistum/einrichtungen-a-z/konsistorium-dioezesanes-gericht/>](http://www.bistum-regensburg.de/bistum/einrichtungen-a-z/konsistorium-dioezesanes-gericht/).

Kuria Metropolitalna Łódzka [online]. Łódź: Archidiecezja Łódzka [cit. 2018-04-27]. Dostupné na [www: <http://archidiecezja.lodz.pl/urzed-y-i-instytucje/>](http://archidiecezja.lodz.pl/urzed-y-i-instytucje/).

Kuria Metropolitalna w Gnieźnie [online]. Gniezno: Archidiecezja Gnieźnieńska [cit. 2018-04-28]. Dostupné na [www: <http://www.archidiecezja.pl/institucje/trybunal/kompetencje.html>](http://www.archidiecezja.pl/institucje/trybunal/kompetencje.html).

Kurzbiographie seiner Heiligkeit Benedikt XVI. [online]. Řím: Libreria Editrice Vaticana [cit. 2018-04-21]. Dostupné na [www: <http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/biography/documents/hf_ben-xvi_bio_20050419_short-biography_old.html>](http://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/de/biography/documents/hf_ben-xvi_bio_20050419_short-biography_old.html).

Metropolitalny Sąd Archidieszeji Warmińskiej [online]. Olsztyn: Archidiecezja Warmińska [cit. 2018-04-28]. Dostupné na [www: <http://archwarmia.pl/sad-biskupi/>](http://archwarmia.pl/sad-biskupi/).

Metropolitalny Sąd Duchowny [online]. Poznań: Archidiecezja Poznańska, 2018 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na [www: <http://archpoznan.pl/pl/metropolitalny-sad-duchowny>](http://archpoznan.pl/pl/metropolitalny-sad-duchowny).

Metropolitný tribunál [online]. Bratislava: Bratislavská arcidiecéza, 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <https://www.abuba.sk/abuba/tribunal>](https://www.abuba.sk/abuba/tribunal).

Metropolitný tribunál [online]. Košice: Košická arcidiecéza, 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.ke-arcidieceza.sk/arcibiskupsky-urad/metropolitny-tribunal/>](http://www.ke-arcidieceza.sk/arcibiskupsky-urad/metropolitny-tribunal/).

Metropolitný tribunál prešovskej metropolie [online]. Prešov: Gréckokatolícke arcibiskupstvo, 2018 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na [www: <http://www.grkatpo.sk/?cirkevny_sud>](http://www.grkatpo.sk/?cirkevny_sud).

Nová instrukce o manželství [online]. Řím: Radio Vaticana, 2005 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na [www: <https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=3260>](https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=3260).

O posláni církevního soudu [online]. Praha: Arcibiskupství pražské, Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské, 2018 [cit. 2018-05-09]. Dostupné na [www: <http://www.apha.cz/cirkevni-soud#O_posl%C3%A1n%C3%AD>](http://www.apha.cz/cirkevni-soud#O_posl%C3%A1n%C3%AD).

Offizialat [online]. München: Erzdiözese München und Freising, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <https://www.erzbistum-muenchen.de/ordinariat/offizialat>](https://www.erzbistum-muenchen.de/ordinariat/offizialat).

Offizialat [online]. Osnabrück: Bistum Osnabrück, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na [www: <https://bistum-osnabrueck.de/offizialat/>](https://bistum-osnabrueck.de/offizialat/).

Pio XI. [online]. Řím: Libreria Editrice Vaticana [cit. 2018-04-21]. Dostupné na [www: <http://w2.vatican.va/content/pius-xi/it/biography/documents/hf_p-xi_bio_20070330_biography.html>](http://w2.vatican.va/content/pius-xi/it/biography/documents/hf_p-xi_bio_20070330_biography.html).

Pius XI. *Casti connubii*. Encyklika o křesťanském manželství [online]. Řím: 1930 [cit. 2018-05-09]. Dostupné na [www: <http://www.kebrle.cz/katdocs/CastiConnubii.htm>](http://www.kebrle.cz/katdocs/CastiConnubii.htm).

Pius XI. Životopis [online]. Řím: Libreria Editrice Vaticana [cit. 2018-05-09]. Dostupné na [www: <http://w2.vatican.va/content/pius-xi/it/biography/documents/hf_p-xi_bio_20070330_biography.html>](http://w2.vatican.va/content/pius-xi/it/biography/documents/hf_p-xi_bio_20070330_biography.html).

POŘÍZ, J. *Manželství a sexualita u sv. Augustina* [online]. Praha: Teologické texty, 2/2008 [cit. 2018-04-17]. Dostupné na [www: <http://www.teologicketexty.cz/casopis/2008-2/Manzelstvi-a-sexualita-u-sv-Augustina.html>](http://www.teologicketexty.cz/casopis/2008-2/Manzelstvi-a-sexualita-u-sv-Augustina.html).

Projev k členům Tribunálu Římské roty [online]. Řím: Radio Vaticana, 2009 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na www: <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=10751>>.

Promluva papeže Františka k tribunálu Římské roty [online]. Řím: Radio Vaticana, 2018 [cit. 2018-04-18]. Dostupné na www: <<https://www.radiovaticana.cz/clanek.php?id=27098>>.

Ratzinger, J. *List biskupům katolické církve o přijímání eucharistie ze strany rozvedených věřících, kteří uzavřeli nový sňatek* [online]. Praha: Paulínky, 2011 [cit. 2018-04-21]. Dostupné na www: <http://teologietela.paulinky.cz/_d/KNV-_1994_-Annus-internationalis-familiae-_CZ.pdf>.

Sąd Biskupi Diecezji Ełckiej [online]. Ełk: Diecezja Ełcka, 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezjaelk.pl/sad-biskupi/>>.

Sąd Biskupi Diecezji Pelplińskiej [online]. Pelplin: Diecezja Pelplińska, 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://diecezja-pelplin.pl/institucje/sad-biskupi>>.

Sąd Biskupi Diecezji Sosnowieckiej [online]. Sosnowiec: Sąd Biskupi, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://www.sadbiskupi.sosnowiec.pl/>>.

Sąd Biskupi w Bielsku-Białej [online]. Bielsko-Biała: Diecezja Bielsko-Biała [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://diecezja.bielsko.pl/sad-biskupi/>>.

Sąd Biskupi w Kaliszu [online]. Kalisz: Diecezja Kaliska, 2013 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.kalisz.pl/sad-biskupi>>.

Sąd Diecezji Opolskiej [online]. Opole: Diecezja Opolska, 2011 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.opole.pl/index.php/institucje/sad-diecezji-opolskiej>>.

Sąd Diecezjalny w Tarnowie [online]. Tarnów: Sąd Diecezjalny [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<https://sad.diecezja.tarnow.pl/index.php>>.

Sąd Kościelny [online]. Radom: Diecezja Radomska, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://diecezja.radom.pl/kuria/sad-kascielny/sad-koscielny>>.

Sąd Kościelny Diecezji Włocławskiej [online]. Włocławek: Diecezja Włocławska, 2017 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <http://www.diecezja.wloclawek.pl/pl/page,sad_koscielny_diecezji_wloclawskiej,4,20.html#tresc_strony>.

Sąd Kościelny Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej [online]. Zielona Góra: Kuria Diecezjalna, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://diecezjazg.pl/sad-koscielny/>>.

Sąd Metropolitalny [online]. Kraków: Archidiecezja Krakowska, 2012 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://www.diecezja.pl/sad.html>>.

Sąd Metropolitalny archidiecezji katowickiej [online]. Katowice: Archidiecezja Katowicka [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<http://archidiecezjakatowicka.pl/temat/kuria/kuria2/56-sad-metropolitalny>>.

Sąd Metropolitalny Białostocki [online]. Białystok: Archidiecezja Białostocka, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://archibial.pl/kuria/sad-metropolitalny/>>.

Sąd Metropolitalny Lubelski [online]. Lublin: Archidiecezja Lubelska, 2012 [cit. 2018-04-27]. Dostupné na www: <<https://archidiecezjalubelska.pl/kuria/sad/>>.

Sąd Metropolitalny Szczecińsko-Kamieński [online]. Szczecin: Kuria Metropolitalna Szczecińsko-Kamieńska, 2018 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <http://szczecin.kuria.pl/institucje/sad-metropolitalny/Sad-Metropolitalny-SzczecinskoKamienski_37>.

Sąd Metropolitalny w Częstochowie [online]. Częstochowa: Archidiecezja Częstochowska [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://archichest.pl/institucje,15/sad-metropolitalny-w-czestochowie,1.html>>.

Sąd Metropolitalny Warszawski [online]. Warszawa: Sąd Metropolitalny Warszawski [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<http://www.trybunal.mkw.pl/>>.

Schematismus Rožňavskej diecézy [online]. Rožňava: Biskupstvo Rožňava, 2017 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na www: <<http://roznavarcc.sk/schematismus2/tribunal--sk>>.

Směrnice k činnosti diecézního církevního soudu [online]. Hradec Králové: Biskupství královéhradecké, 2015 [cit. 2018-05-09]. Dostupné na www: <<http://www.bihk.cz/biskupstvi/diecezni-cirkevni-soud/texty>>.

Statutární ustanovení, pravomoc a působnost [online]. Praha: Arcibiskupství pražské, Metropolitní církevní soud Arcidiecéze pražské [cit. 2018-04-20]. Dostupné na www: <http://www.apha.cz/cirkevni-soud#O_posl%C3%A1n%C3%AD>.

Studium manželství a rodiny [online]. Brno: Akademie kanonického práva, 2012 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://akademie.biskupstvi.cz/index.php?page=studium-man%C5%BEelstv%C3%AD-a-rodiny>>.

Verfahren zur Feststellung der Ehenichtigkeit [online]. Limburg: Bistum Limburg, 2018 [cit. 2018-05-20]. Dostupné na www: <<https://offizialat.bistumlimburg.de/beitrag/verfahren-zur-feststellung-der-ehenichtigkeit/>>.

Závěrečná zpráva biskupské synody v češtině [online]. Praha: Tiskové středisko ČBK, 2015 [cit. 2018-04-28]. Dostupné na www: <<https://www.cirkev.cz/archiv/151113-zaverecna-zprava-biskupske-synody-v-cestine>>.

Žilinská diecéza [online]. Žilina: Žilinská diecéza, 2013 [cit. 2018-04-23]. Dostupné na www: <<http://dcza.sk/sk/dokumenty/urady/diecezny-cirkevny-sud/dokumenty-a-clanky/o-cirkevnych-sudoch>>.

Životopisy svatých: Jan Pavel II. [online]. Praha: Tiskové středisko ČBK, 2014 [cit. 2018-04-20]. Dostupné na www: <<https://www.cirkev.cz/archiv/140427-zivotopisy-svatych-jan-pavel-ii>>.

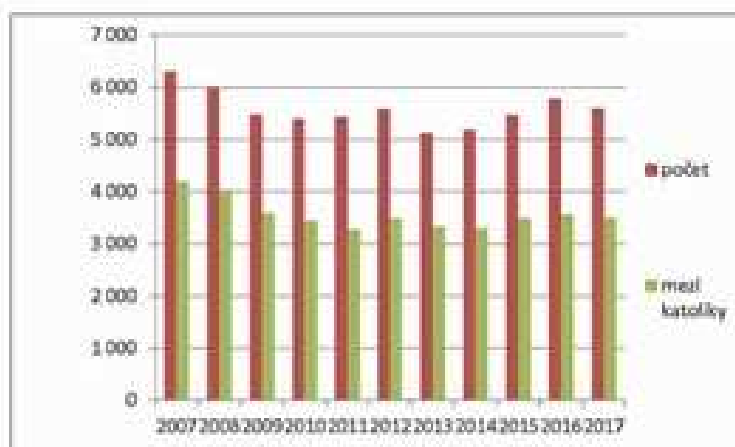
Seznam použitých zkratk

aj.	a jiné
atd.	a tak dále
CCEO	Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium (kodifikace kamonického práva východních katolických církví)
CIC	Codex iuris canonici (Kodex kanonického práva)
CS	Církevní soud
č.	číslo
ČBK	Česká biskupská konference
ČR	Česká republika
DCS	Diecézní církevní soud
FC	Familiaris Consortio
GS	Gaudium et spes
ICS	Interdiecézní církevní soud
ISO	Inerdiecézní soud Olomouc
KKC	Katechismus Katolické církve
MCS	Metropolitní církevní soud
MIDI	Mitis Iudex Dominus Iesus
např.	například
n. l.	našeho letopočtu
PS	Písmo svaté
Sb. z. a n.	Sbírka zákonů a nařízení
sv.	svatý
tj.	to je
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný

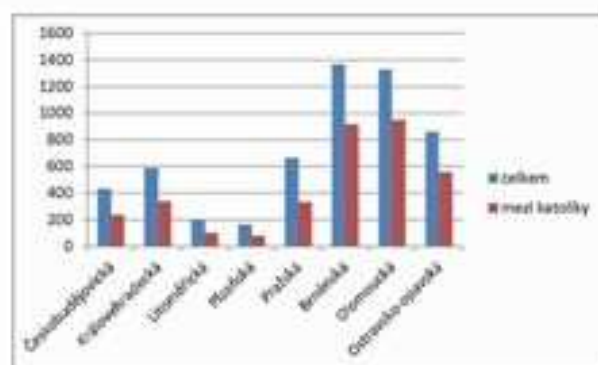
Seznam Příloh

Příloha č. I.	Sňatky celkem
Příloha č. II.	Sňatečnost podle jednotlivých diecézí
Příloha č. III.	Sňatečnost podrobně
Příloha č. IV.	Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v České republice
Příloha č. V.	Doporučení z českobudějovického biskupství
Příloha č. VI.	Průvodní dopis k poskytnutým statistikám z MCS Košice
Příloha č. VII.	Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v Polsku, včetně doporučení a tabulky k vyplnění
Příloha č. VIII.	Statistické údaje z MCS Czestochowa
Příloha č. IX.	Průvodní dopis z Církevního soudu Radom
Příloha č. X.	Zamítavý dopis z DS v Opole
Příloha č. XI.	Zamítavá odpověď z Metropolitního soudu Przemysl
Příloha č. XII.	Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS Rzeszów
Příloha č. XIII.	Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS diecéze Zielnogórko-Gorzowskiej
Příloha č. XIV.	Rakousko, průvodní dopis včetně doporučení a tabulky
Příloha č. XV.	Písemná komunikace DS Graz – Seckau
Příloha č. XVI.	Opětovná žádost o poskytnutí statistických údajů, adresovaná CS v Rakousku
Příloha č. XVII.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Aachen
Příloha č. XVIII.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z MCS Bamberg
Příloha č. XIX.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Eichstätt
Příloha č. XX.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Interdiecézního úřadu Erfurt
Příloha č. XXI.	Statistické údaje z Biskupského úřadu Freiburg
Příloha č. XXII.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z úřadu Köln
Příloha č. XXIII.	E-mail z úřadu Mainz
Příloha č. XXIV.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského úřadu Regensburg
Příloha č. XXV.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského úřadu Rottenburg/Stuttgart
Příloha č. XXVI.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského úřadu Speyer
Příloha č. XXVII.	Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského úřadu Würzburg
Příloha č. XXVIII.	Dotazník
Příloha č. XXIX.	Dodatky odpovídajících respondentů + „jiné“ k otázkám

Příloha č. I. Sňatky celkem

Příloha č. II. Sňatečnost podle jednotlivých diecézí

Příloha č. III. Sňatečnost podrobně

rok	SŇATKY											
	CELKEM	celkem			s civilní platností				konvalidace a sanace			
		mezi katolíky	mixta religio	disparitas cultus	celkem	mezi katolíky	mixta religio	disparitas cultus	celkem	mezi katolíky	mixta religio	disparitas cultus
2017	5 604	3 514	2 090		5 150	3 258	1 892		454	256	198	
2016	5 781	3 567	352	1 788	5 330	3 367	319	1 676	436	261	40	138
2015	5 479	3 504	359	1 616	5 104	3 256	317	1 531	399	263	43	94
2014	5 187	3 303	337	1 547	4 778	3 042	305	1 434	419	273	32	118
2013	5 117	3 329	310	1 478	4 711	3 078	265	1 368	420	265	45	115
2012	5 579	3 503	332	1 484	4 999	3 229	296	1 476	609	449	56	105
2011	5 434	3 271	289	1 747	4 547	3 010	244	1 405	722	342	73	403
2010	5 395	3 452	318	1 625	4 967	3 178	287	1 502	424	274	31	123
2009	5 490	3 598	352	1 540	5 031	3 294	312	1 425	482	324	45	122
2008	6 005	4 026	338	1 606	5 405	3 680	295	1 459	424	291	41	92
2007	6 304	4 199	405	1 652	5 621	3 842	349	1 478	459	308	51	107

Od roku 2017 nejsou kategorie mixta religio a disparitas cultus zjišťovány zvaž

Příloha č. IV. Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v České republice

Věc: Žádost o poskytnutí údajů pro potřeby diplomové práce

Studuji na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v navazujícím magisterském studiu – obor Teologie služby.

V současné době píše závěrečnou diplomovou práci, jejímž tématem jsou:

- a) rozvedení křesťané v KC, kteří prošli řízením u církevního soudu za účelem prohlášení nulity manželství, s důrazem na důvody prohlášení církevně uzavřeného manželství za neplatně uzavřené;
- b) současná praxe církevních soudů s ohledem na Motu proprio papeže Františka - *Mitis Iudex Dominus Iesus* (reformu soudního řízení zkoumající platnost manželství před katolickou církví, vyhlášenou v září 2015);
- c) srovnávací analýza praxe církevních soudů ČR s církevními soudy sousedních zemí (tj. SR, Polsko, Německo, Rakousko).

Diplomovou prací navazuji na práci bakalářskou, obhájenou v r. 2011. Téma práce znělo: „Rozvedení křesťané v katolické církvi“ a bylo zaměřeno na skupinu rozvedených křesťanů v KC, na jejich životní zkušenost s rozpadem církevně uzavřeného manželství. Součástí BP bylo jak výzkumné šetření (uskutečněné oslovením rozvedených křesťanů formou dotazníku), tak i předložení statistických údajů z jednotlivých církevních soudů, působících na území České republiky.

O poskytnutí údajů žádám s vědomím a souhlasem českobudějovického biskupa Mons. Vlastimila Kročila i souhlasem pomocného – světícího biskupa Mons. Pavla Posáda.

Požadované údaje, prosím, doplňte do tabulky, jež je součástí mé žádosti, a zašlete (nejlépe naskenovanou) e-mailem na adresu: vitova.ber@gmail.com. Poštovní adresa: Marie Vítová, Prachatická 6, 370 05 České Budějovice.

Vámi poskytnuté informace velmi přispějí k objektivnějšímu zpracování dané problematiky. Za Vaši spolupráci předem děkuji.

S pozdravem a přáním požehnaného postního času i všeho dobrého

Bc. Marie Vítová

Příloha č. V. Doporučení z českobudějovického biskupství

BISKUPSTVÍ ČESKOBUDĚJOVICKÉ

Biskupská 4, p. schr. 14, 370 21 České Budějovice

IČ: 00445118

Sberbank CZ, a. s. č. ú.: 4120000636/6800;

GSM: 606 632 817; 731 402 800

Kurie: tel.: 380 420 311; fax: 380 420 300;

e-mail: kurie@bcb.cz

Doporučení k poskytnutí údajů pro studijní účely paní Bc. Marii Vítové

Potvrzuji, že Bc. Marie Vítová s vedením biskupstvím téma své diplomové práce konzultovala, stejně tak i úmysl provedení výzkumu v oblasti církevního soudnictví, konkrétně kauz týkajících se žalob o prohlášení nulity manželství.

Ze strany českobudějovického biskupství bylo její žádosti o poskytnutí požadovaných informací vyhověno.

V rámci vzájemné spolupráce se za žádost výše jmenované přimlouvám a prosím o vyslyšení její žádosti a laskavé poskytnutí požadovaných informací.

S pozdravem a přáním všeho Dobra

Mons. ThLic. David Henzl
generální vikář

V Českých Budějovicích, 21. února 2018

Příloha č. VI. Průvodní dopis k poskytnutým statistikám z MCS Košice

Košická arcidiecéza

Metropolitný tribunál
Hlavná 28, 041 83 Košice

Číslo:
338/2018/Fe

Vybavuje/kontakt
Ing. Lenka Varechová
055/6828118

Košice
12. marca 2018

Bc. Marie Vítová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice

Dostali sme Vašu žiadosť o poskytnutie údajov pre Vašu diplomovú prácu aj doporučené generálneho vikára a priloženú tabuľku.

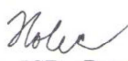
Po prekonzultovaní Vašej žiadosti s naším arcibiskupom Mons. Bernardom Boberom a s jeho láskavým dovolením sme sa rozhodli poslať Vám prefotené relácie o stave a činnosti nášho Metropolitného súdu, ktoré boli zaslané na Najvyšší Tribunál Apoštolskej Signatúry a Štátny sekretariát Vatikánu za roky 2016 a 2017. Informácie, ktoré od nás žiadate, môžete nájsť v týchto dokumentoch.

Dôrazne Vás žiadame, na príkaz nášho arcibiskupa, aby bolo zaistené, že nami zaslané správy nebudú zneužitá ani použité na iné účely než kvôli akým sme Vám ich zaslali, teda jedine pre Vaše študijné potreby. Potom tie materiály zničte.

Ostávame s katolíckym pozdravom

Ing. Lenka Varechová
notár

Mons. JCDr. Peter Holec
súdny vikár

Příloha č. VII. Žádost o poskytnutí statistických údajů k církevním soudům, působícím v Polsku, včetně doporučení a tabulky k vyplnění

Przedmiot: Prośba o podanie informacji potrzebnych do pracy dyplomowej

Studuję na Wydziale Teologicznym Południowoczeskiego Uniwersytetu w Czeskich Budziejowicach na studiach magisterskich o specjalizacji w Telogii poslugi.

Aktualnie piszę pracę magisterską na temat:

a) rozwiedzeni chrześcijanie w Kościele Katolickim, którzy mają za sobą proces o unieważnienie małżeństwa przed sądem kościelnym, z podkreśleniem tytułów nieważności małżeństwa;

b) aktualny przebieg procesów przed sądami kościelnymi z uwzględnieniem Listu Apostolskiego Motu proprio papieża Franciszka - *Mitis Iudex Dominus Iesus* (reformującego kanony Kodeksu Prawa Kanonicznego dotyczące spraw o orzeczenie nieważności małżeństwa, ogłoszonego we wrześniu 2015).

c) anyliza porównawcza przebiegu kościelnych procesów sądowych w Czeskiej Republice i sąsiadujących państwach (tj. Słowacji, Polski, Niemiec i Austrii).

Dyplomowa praca magisterska nawiązuje na pracę licencjacką, którą obroniła w roku 2011. Temat poprzedniej pracy był następujący: „Rozwiedzeni chrześcijanie w Kościele Katolickim“. Treść pracy nawiązywała na życiowe historie rozwiedzionych chrześcijan w Kościele Katolickim a szczególnie ich doświadczenie związane z rozpadem ich kościelnego małżeństwa. Zastosowałam analizę wypowiedzi ludzi rozwiedzionych jak też danych statystycznych z poszczególnych sądów kościelnych w Republice Czeskiej.

O podanie informacji proszę na podstawie załączonego pozwolenia od biskupa czeskobudziejowickiego Mons. Vlastimila Kročila i od pomocniczego biskupa Mons. Pavla Posáda.

Informacje proszę zapisać do załączonej tabelki i wysłać (najlepiej skan), na e-mail: vitova.ber@gmail.com.

Adres pocztowy: Marie Vítová, Prachatická 6, 370 05 České Budějovice, CZ.

Informacje, których łaskawie udzielicie, bardzo mi pomogą w obiektywniejszym podejściu do tematu. Za waszą współpracę z góry dziękuję.

Życzę owocnego przeżycia Wielkiego Postu i wszelkiego dobra

Bc. Marie Vítová

BISKUPSTVÍ ČESKOBUDĚJOVICKÉ

Biskupská 4, p. schr. 14, 370 21 České Budějovice

IČ: 00445118

Sberbank CZ, a. s. č. ú.: 4120000636/6800;

GSM: 606 632 817; 731 402 800

Kurie: tel.: 380 420 311; fax: 380 420 300;

e-mail: kurie@bcb.cz

Doporučení k poskytnutí údajů pro studijní účely paní Bc. Marii Vítové

Potvrzuji, že Bc. Marie Vítová s vedením biskupstvím téma své diplomové práce konzultovala, stejně tak i úmysl provedení výzkumu v oblasti církevního soudnictví, konkrétně kauz týkajících se žalob o prohlášení nulity manželství.

Ze strany českobudějovického biskupství bylo její žádosti o poskytnutí požadovaných informací vyhověno.

V rámci vzájemné spolupráce se za žádost výše jmenované přimlouvám a prosím o vyslyšení její žádosti a laskavé poskytnutí požadovaných informací.

S pozdravem a přáním všeho Dobra

Mons. ThLic. David Henzl
generální vikář

V Českých Budějovicích, 21. února 2018

Sąd kościelny:						Rok założenia:								
ROK	Przyjęte skargi powodowe					zakończone wyrokami								
	Przywileje		Skargi I. Instancji			Skargi I. Instancji			Skargi II. Instancji			III. instancja Rzym		
	P A U L I N U M	P E T R I N U M	Ogólna liczba skarg z tego	N i e w ż n o ś ć	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	i n n e
2014														
2016														
2017														

Tytuły nieważności małżeństwa						
ROK	kán. 1095,2°	kán. 1095,3°	kán. 1101 § 2		kán. 1103	kán. Jnny
			wykluczenie dobra potomstwa	wykluczenie wierności		
2014						
2016						
2017						

skrócony proces małżeński <i>coram episcopo</i>			
ROK	ogólnie	AFFIRMATIVE	NEGATIVE
2016			
2017			

Příloha č. VIII. Statistické údaje z MCS Czestochowa

Sąd kościelny: CZĘSTOCHOWA		Rok założenia: 1925													
ROK	Ogólna liczba przyjetých kauz	Przyjęte skargi powodowe						zakończone wyrokami							
		Przywileje		Skargi I. Instancji				Skargi I. Instancji			Skargi II. Instancji			III. instancja Rzym	
		P A U L I N U M	P E T R I N U M	Ogólna liczba skarg z tego	N i e w ż n o ś ć	m a ł ż e n s t w a	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	i n n e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E
2014	40	0	0	40	40	0	15	16	0	27	10	10	4	10	0
2016	71	0	0	71	71	0	36	15	0	3	12	7	9	15	0
2017	68	0	0	65	65	3	50	16	3	1	5	1	5	12	0

Tytuły nieważności małżeństwa						
ROK	kán. 1095,2°	kán. 1095,3°	kán. 1101 § 2		kán. 1103	kán. Jnny
			wykluczenie dobra potomstwa	wykluczenie wierności		
2014	5	74	8	4	0	25
2016	2	104	7	12	0	25
2017	8	106	9	1	4	13

skrótowy proces małżeński <i>coram episcopo</i>			
ROK	ogólnie	AFFIRMATIVE	NEGATIVE
2016	1	1	—
2017	—	—	—

Příloha č. IX. Průvodní dopis z Církevního soudu Radom

Sąd Kościelny
Diecezji Radomskiej
ul. Malczewskiego 1
26-600 Radom
tel. 48 340 62 19
sad.koscielny@radom.opoka.org.pl
l.dz. 706/18

Radom, dnia 14 marca 2018 r.

Sz. P. Maria Vitowa
w Czeskich Budziejowicach

W załączeniu przesyłamy dane statystyczne dotyczące funkcjonowania naszego Trybunału, o co Pani prosiła w swoim piśmie z dnia 25 lutego br.

Życzymy sukcesów naukowych oraz w niesieniu pomocy ludziom pragnącym kształtować swe życie na fundamencie wiary chrześcijańskiej.

Ks. M. Kozłowski
Notariusz:

Ks. M. Kozłowski
Oficjal:

Příloha č. X. Zamítavý dopis z DS v Opole

SĄD DIECEZJI OPOLSKIEJ
ul. Książat Opolskich 19
45-005 OPOLE
tel. +48 77 44 32 125
e-mail: sdo@diecezja.opole.pl

Opole, dnia 23 marca 2018 r.

V. 2/2018

W korespondencji prosimy podawać ten numer

Szanowna Pani
Marie Vitová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice
CZECH REPUBLIC

Szanowna Pani,

po zapoznaniu się z Pani prośbą z dnia 25 lutego 2018 r. zmuszeni jesteśmy udzielić Pani **odpowiedzi odmownej**.

Uzasadniając tę decyzję pragniemy podkreślić, że po pierwsze, formularze jakie Pani dostarczyła wydają się być niejasne i mało precyzyjne. Po drugie, w swoim piśmie przewodnim wspomina Pani, że dołącza do prośby pozwolenie od biskupa pomocniczego Mons. Pavla Posáda, którego Pani nie dołączyła, zaś list polecający Mons. Davida Henzi dołączyła Pani w formie kolorowej kopii – co również nie sprzyja poważnemu potraktowaniu Pani pisma. I wreszcie, Pani prośba wymagałaby zbyt dużego nakładu pracy i czasu poświęconego na stosowne badanie, którymi Sąd Diecezji Opolskiej nie dysponuje.

Z wyrazami szacunku,

Darja Chegurova,
notariusz Sądu Diecezji Opolskiej

Příloha č. XI. Zamítavá odpověď z Metropolitního soudu Przemysl

**SĄD METROPOLITALNY
I INSTANCJA**

Plac Katedralny 4a, PL 37-700 PRZEMYŚL
tel. (0-16) 6 76 88 12, fax (0-16) 6 78 26 74, e-mail: jbar@przemysl.opoka.org.pl

L.dz. 9/2018

Przemysl, 3.04.2018

Sz. P.
Marie Vitova

W odpowiedzi na Pani prośbę informuję, iż z uwagi na dużą ilość obowiązków Sąd nie ma możliwości wypełnienia przesłanych ankiet. Równocześnie informujemy, iż w siedzibie Sądu znajduje się archiwum, którego akta mogą zostać Pani udostępnione, celem zebrania potrzebnych danych.

Z powrotem

NOTARIUSZ SĄDOWY
Sądu Metropolitalnego w Przemyslu
Ch. Sztolf
mgr lic. Małgorzata Sztolf

Příloha č. XII. Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS Rzeszów

**SĄD BISKUPI
W RZESZOWIE**

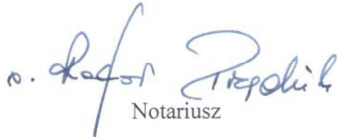
ul. Zamkowa 4, 35-032 Rzeszów
tel. 17 852 44 15, fax: 17 852 17 83

L.dz. 2278/18

Rzeszów 2018-06-01

Szanowna Pani
Marie Vítová
Prachaticka 6
370 05 České Budějovice

W nawiązaniu do pani prośby Sąd Biskupi w Rzeszowie odsyła uzupełnioną ankietę.

Notariusz

Oficjal Sądu

Příloha č. XIII. Průvodní dopis k vyplněným statistickým údajům z CS diecéze Zielnogórko-Gorzowskiej

SĄD KOŚCIELNY
DIECEZJI ZIELONOGÓRSKO-GORZOWSKIEJ

PL 66-100 GORZÓW WIELKOPOLSKI
ul. Zimna 100-101 22-804 KOSZYCE SZYBICE, tel. (76) 740-88 40
e-mail: sad@kuria.zg.pl

Sygn. akt G-K.2018/II *L. dz.* 2018/

dnia 27 kwietnia 2018 roku.

SZANOWNA PANI
MARIE VÍTOVÁ
PRACHATICKÁ, 6
370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE, CZ.

Szanowna Pani,

spełniając prośbę, wyrażoną w piśmie z dnia 25 lutego 2018 roku [wpływ: 09.03.br.], niniejszym z upoważnienia Wikariusza Sądowego, przesyłam uprzejmie dane statystyczne [zał. wypełniona tabela].

Z poważaniem

Janeta Dąbka
Janeta Dąbka
NOTARIUSZ

Příloha č. XIV. Rakousko, průvodní dopis včetně doporučení a tabulky

Betreff: Ersuchen um eine Datengewährung für die Diplomarbeit

Sehr geehrte Damen und Herren,

ich studiere an der Theologischen Fakultät der Südböhmischen Universität in České Budějovice (Budweis) in dem Master-Studium (Fach „Theologie der Dienst“).

Zurzeit schreibe ich die Abschlussarbeit, deren Thema lautet:

- a) geschiedenen Christen in der röm.-kath. Kirche, die das Verfahren über eine Eheungültigkeit vor dem Kirchengericht absolviert haben, mit Schwerpunkt auf die Gründe, die dazu führten, dass die Ehe, die kirchlich geschlossen wurde, später als ungültig geschlossene erklärt wurde.
- b) die derzeitige Praxis der kirchlichen Gerichte in Bezug auf die Motu Proprio von Papst Franciskus - *Mitis iudex Dominus Iesus* (Reform des Gerichtsverfahrens, das die Ehegültigkeit vor der katholischen Kirche untersucht), veröffentlicht im September 2015.
- c) eine Vergleichsanalyse der Praxis der Kirchengerichte in der Tschechischen Republik mit den Gerichten in den Nachbarländern (d.h. Slowakei, Polen, Deutschland, Österreich).

Meine Diplomarbeit setzt auf meine Bakkalaureusarbeit fort, die ich im 2011 verteidigt habe. Das Thema war: „Geschiedene Christen in der katholischen Kirche“ und wurde auf eine Gruppe der geschiedenen Christen in der katholischen Kirche gezielt, auf ihre Lebenserfahrung mit dem Zerfall der Ehe, die in der Kirche geschlossen wurde. Ein Teil der Arbeit war auch eine Forschungsuntersuchung und eine Statistik der Daten, die ich von einzelnen Kirchengerichte erhalten habe, die in der Tschechischen Republik eingerichtet sind.

Um die Datengewährung ersuche ich mit dem Bewusstsein und der Zustimmung von budweiser Bischof Msgr. Vlastimil Kročil und Weihbischof Mons. Pavel Posád.

Die Informationen, die Sie mir freundlicherweise zur Verfügung stellen werden, beitragen zu einer objektiveren Behandlung des Problems.

Für Ihre Mitarbeit danke ich Ihnen im Voraus.

Mit freundlichen Grüßen und Wünschen einer gesegneten Fastenzeit und alles Gute

Bc. Marie Vítová

BISKUPSTVÍ ČESKOBUDĚJOVICKÉ

Biskupská 4, p. schr. 14, 370 21 České Budějovice

IČ: 00445118

Sberbank CZ, a. s. č. ú.: 4120000636/6800;

GSM: 606 632 817; 731 402 800

Kurie: tel.: 380 420 311; fax: 380 420 300;

e-mail: kurie@bcb.cz

Doporučení k poskytnutí údajů pro studijní účely paní Bc. Marii Vítové

Potvrzuji, že Bc. Marie Vítová s vedením biskupstvím téma své diplomové práce konzultovala, stejně tak i úmysl provedení výzkumu v oblasti církevního soudnictví, konkrétně kauz týkajících se žalob o prohlášení nulity manželství.

Ze strany českobudějovického biskupství bylo její žádosti o poskytnutí požadovaných informací vyhověno.

V rámci vzájemné spolupráce se za žádost výše jmenované přimlouvám a prosím o vyslyšení její žádosti a laskavé poskytnutí požadovaných informací.

S pozdravem a přáním všeho Dobra

Mons. ThLic. David Henzl
generální vikář

V Českých Budějovicích, 21. února 2018

Kirchengericht:						Gegründet:									
Jahr	Angenommene Fälle						Erledigte Fälle								
	Privilegium		Klage I. Instanz				Klage 1. Instanz			Klage II. Instanz			III. Instanz - Rom		
	P A U L I N U M	P E T R I N U M	Klagen davon gesamt:	E h e - G ü l t i g k e i t	s o n s t i g e		A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e
2014															
2016															
2017															

Gründe für die Erklärung der Ehe als ungültige						
Jahr	can. 1095,2°	can. 1095,3°	can. 1101 § 2		can. 1103	can. sonstige
			Ausschließung der Güte des Nachkommenschaft	Ausschließung der Treue		
2014						
2016						
2017						

Gekürztes Verfahren <i>coram episcopo</i>			
Jahr	gesamt	AFFIRMATIVE	NEGATIVE
2016			
2017			

Příloha č. XV. Písemná komunikace DS Graz – Seckau

DIÖZESANGERICHT

DIÖZESE
GRAZ-SECKAU

Frau
Bc. Marie Vítová
Prachatická 6
37005 České Budějovice
CZECH REPUBLIC

Graz, am 28. März 2018

Sehr geehrte Frau Vítová!

Wir haben ihr Schreiben vom 28.02.2018 erhalten, in welchem Sie um Bekanntgabe der Statistikdaten an unserem Gericht ersuchen. Ihr beigelegtes Formular wurde von uns ausgefüllt und aus Datenschutzgründen an den Generalvikar, Msgr. ThLic. David Henzl, der Diözese České Budějovice übermittelt, mit der Bitte, die Daten an Sie weiterzuleiten.

Allerdings weisen wir daraufhin, dass sich aus den von Ihnen abgefragten Daten kein umfassendes Bild der Situation an unserem Gericht erkennen lässt. Dies insbesondere deshalb, da zwar die jährlich neu angenommenen Fälle erfragt werden, die insgesamt am Gericht anhängigen Causen aber nicht aufscheinen und daher mit der Anzahl der jährlichen erledigten Fälle nicht korrelieren. Weiters weisen wir daraufhin, dass ein Verfahren aus mehreren Gründen annulliert werden kann oder aber auch nur einer von mehreren Gründen erwiesen ist. Die Anzahl der positiven wie negativen Klagegründe alleine kann daher keinen Aufschluss auf die Anzahl der positiv erledigten Fälle geben.

Wir erlauben uns daher, Ihnen die Statistik unseres Gerichtes, so wie sie auch nach Rom übermittelt wird, zusätzlich beizulegen. Wir hoffen Ihnen damit weitergeholfen zu haben und wünschen Ihnen für Ihr Studium alles Gute und Gottes Segen.

Mit freundlichem Gruß

Msgr. Mag. Dr. Gerhard K. Hörting
Offizial

GERICHTSVIKAR

A-8010 Graz • Bürgergasse 2 • Tel. +43 (0) 316 / 8041-125 • Fax: +43 (0) 316/8041-469
dg@graz-seckau.at • www.graz-seckau.at/dg

DVR: 0029874 (114)

Hw. Herrn
Generalvikar
Msgr. ThLic. David Henzl
Biskupská 4, p. schr. 14
370 21 České Budějovice
CZECH REPUBLIC

Graz, am 28. März 2018

Sehr geehrter Herr Generalvikar!

Frau Bc. Marie Vítová ist mit der Bitte an uns herangetreten, ihr im Zuge ihres Studiums an der Universität České Budějovice Zugang zur Statistik unseres Diözesengerichtes zu gewähren. Wir erlauben uns aus Datenschutzgründen daher, Ihnen die Unterlagen zu übermitteln, mit dem Ersuchen, diese an Frau Bc. Marie Vítová (Prachatická 6, 37005 České Budějovice) weiterzuleiten, so ihr Ansinnen Ihre Zustimmung erhält.

Mit freundlichem Gruß

Msgr. Mag. Dr. Gerhard K. Hörting
Offizial

Anlagen erwähnt

GERICHTSVIKAR

A-8010 Graz • Bürgergasse 2 • Tel. +43 (0) 316 / 8041-125 • Fax: +43 (0) 316/8041-469
dg@graz-seckau.at • www.graz-seckau.at/dg

DVR: 0029874 (114)

Příloha č. XVI. Opětovná žádost o poskytnutí statistických údajů, adresovaná
CS v Rakousku

Od: "Marie Vítová" <vitova.ber@gmail.com>
Datum: 11. 4. 2018 10:37 dop.
Předmět: Ersuchen um eine Datengewährung für die Diplomarbeit
Komu:
Kopie:

Sehr geehrte Damen und Herren,

ich wende mich an Sie noch einmal mit der Bitte um die Datengewährung für meine Diplomarbeit. Am Montag, 5.3.2018, habe ich per Post an die Adresse Ihres Kirchengerichts eine offizielle Anfrage und ein Empfehlungsschreiben von Bistum Budweis gesendet. Weil beide budweiser Bischöfe sind damals bei der Bischofskonferenzsitzung gewesen, hat das Empfehlungsbrief der Generalvikar Mons. David Henzl untergeschrieben.

Im Anhang sende ich die Kopien von beiden erwähnten Dokumente und (zur Vereinfachung) auch die Tabelle zur eventuel. Ausfühlung.

Ich danke Ihnen recht herzlich und wünsche einen gesegneten Osterzeit.

Bc. Marie Vítová

Sekretärin des budweiser Weihbischofs Mons. Pavel Posád

Příloha č. XVII. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Aachen

Bischöfliches Offizialat Aachen

52003 Aachen, den 12.03.18

Postfach 100311
Besucher: Klosterplatz 6
Tel.: (0241) 470 306 - 0
Fax: (0241) 470 306 - 17
peter.scholten@bistum-aachen.de
Unser Zeichen: Sch.

Bischöfliches Offizialat, Postfach 100311, 52003 Aachen

Frau
Marie Vitová
Prachatická 6
CZE - 37005 České Budejovice
Tschechien

Sehr geehrte Frau Vitová,

in Beantwortung Ihrer Anfrage vom 28. Februar 2018, die uns am 09. März 2018 erreichte, senden wir Ihnen das uns eingereichte Formular ausgefüllt zurück.

Für Ihre Diplomarbeit wünschen wir Ihnen viel Erfolg.

Mit freundlichen Grüßen

OFFIZIALAT AACHEN

Scholten

(Diözesanrichter)

Příloha č. XVIII. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z MCS Bamberg

**ERZBISCHÖFLICHES OFFIZIAT
BAMBERG**

Jakobsplatz 5 96049 Bamberg
Telefon (0951) 502 1402
Fax (0951) 502 1409
E-Mail: offizialat@erzbistum-bamberg.de

Abs.: Erzb. Offizialat, Postfach 10 02 61, 96054 Bamberg

Marie Vítová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice
Tschechien

Nr.: 00399

04.04.2018

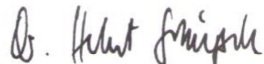
**Ersuchen um eine Datengewährung für die Diplomarbeit
Ihr Schreiben vom 28.02.2018**

Sehr geehrte Frau Vítová,

gerne lasse ich Ihnen die Tätigkeitsberichte unseres Gerichts für die Jahre 2014 bis 2017 sowieso eine Übersicht über die Kirchlichen Ehenichtigkeitsverfahren im Bereich der Deutschen Bischofskonferenz für das Jahr 2016 zukommen.

Für Rückfragen oder weitere Fragen können Sie sich gerne an meinen Mitarbeiter, Herrn Alexander Kuhn, wenden (E-Mail: alexander.kuhn@erzbistum-bamberg.de, Tel.: +49 951 502 1405).

Mit freundlichen Grüßen

Dr. iur. can. Hubert Schiepek
Erzb. Offizial und Domdekan

A. K.
Erzb. Notar

Příloha č. XIX. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z DS Eichstätt

BISCHÖFLICHES OFFIZIALAT
EICHSTÄTT

NR. EXP. 181/2018

EICHSTÄTT, 12. März 2018

Postfach 13 54 D-85067 Eichstätt
Luitpoldstraße 4 D-85072 Eichstätt
Telefon: (0 84 21) 50-214
Telefax: (0 84 21) 50-629
Mail: offizialat@bistum-eichstaett.de
www.bistum-eichstaett.de/offizialat

Frau
Bc. Marie Vítová
Prachatická 6
CZ-370 05 České Budějovice

Sehr geehrte Frau Bc. Marie Vítová,

vielen Dank für Ihr Schreiben vom 28. Februar 2018 und Ihr Interesse für unsere Gerichtstätigkeit.

Zu Ihrer Information senden wir Ihnen die von Ihnen erstellte Übersicht in der Anlage ausgefüllt zurück.

Dabei muss Folgendes präzisiert werden:

1. Bei den erledigten Fällen beziehen sich „sonstige“ auf die im Lauf des Jahres eingestellten Verfahren.
2. Die affirmative Entscheidung 2017 in II. Instanz wurden durch die Rota Romana in Rom getroffen, alle anderen Entscheidungen in II. Instanz durch das Metropolitangericht in Bamberg.
3. Die Entscheidungen in III. Instanz wurden alle am Metropolitangericht München getroffen, das in jedem dieser Fälle vom Obersten Gerichtshof der Apostolischen Signatur beauftragt worden war.
4. Die „can. sonstige“ waren alle can. 1101 § 2, und zwar 2014 alle 4 wegen Ausschlusses der Unauflöslichkeit und 2017 wegen Totalsimulation 1 und wegen Ausschlusses der Unauflöslichkeit 2.

Wir hoffen, Ihre Fragen zu Ihrer Zufriedenheit beantwortet zu haben und wünschen Ihnen für Ihr Studium und Ihren weiteren Lebensweg alles Gute und Gottes Segen. Zu Ihrer Information fügen wir Ihnen ein Exemplar unseres neuesten Jahresberichtes bei.

Mit freundlichen Grüßen

Offizial Msgr. Dr. Stefan Killermann
Judizialvikar

Brigitte Schneider
Notarin

Příloha č. XX. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Interdiocézního oficialátu Erfurt

Interdiözesanes Offizialat Erfurt

Hopfengasse 7a
99084 Erfurt, den 15

15.03.2018

☎ **Telefon:** + 49 361 26 26 5 - 10

☎ **FAX:** +49 361 26 26 5 - 26

info@offizialat-erfurt.de

Interd. Offizialat Erfurt • PSF 80 02 33 • 99028 Erfurt

Bc. Marie Vítová
Prachatická 6

CZE-370 05 České Budejovice

Statistik für Diplomarbeit

Sehr geehrte Frau Vítová,

gerne unterstützen wir Sie, gemäß unseren Möglichkeiten, bei Ihren Studien. Wir sind ein interdiözesanes Offizialat, d.h. für mehrere Bistümer zuständig.

Das Interdiözesane Offizialat Erfurt ist erste Instanz für die Bistümer Erfurt, Dresden-Meißen, Magdeburg, Görlitz und für die Apostolische Exarchie der Katholischen Ukrainer des byzantinischen Ritus in Deutschland und Skandinavien.

Berufungsgericht ist das Erzbischöfliche Offizialat Paderborn sowie das Erzbischöfliche Konsistorium Berlin.

Viel Erfolg bei Ihren Studien!

Mit freundlichen Grüßen

Msgr. H. Gunkel
Offizial

Příloha č. XXI. Statistické údaje z Biskupského oficialátu Freiburg

DORUCENO 20.5.2018

1827

Kirchengericht: Freiburg **Gegründet:** mit Beginn des Erzbistums Freiburg

Jahr	Angenommene Fälle					Erledigte Fälle								
	Angenommene Fälle gesamt	Privilegium		Klage I. Instanz		Klage I. Instanz			Klage II. Instanz		III. Instanz - Rom			
		P A U L I N U M	P E T R I N U M	Klagen davon gesamt:	G ü l t i g e E n t s c h e i d n i s s e n	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e	A F F I R M A T I V E	N E G A T I V E	s o n s t i g e
2014	100	04	06	36	36	19	10	03	01	02	00	03	00	00
2016	64	00	04	47	47	20	12	03	07	07	00	03	03	00
2017	52	00	04	39	39	32	08	04	02	04	00	04	00	00

Gründe für die Erklärung der Ehe als ungültig (1.-3. Instanz)

Jahr	can. 1095,2°	can. 1095,3°	can. 1101 § 2		can. 1103	can. sonstige
			Ausschließung der Güte des Nachkommenschaft	Ausschließung der Treue		
2014	04 (06)	01 (06)	04 (06)	02 (03) / 11 (14)	04 (06)	01 aff.
2016	06 (11)	01 (03)	05 (10)	04 (06) / 12 (26)	01 aff.	c. 1095 § 1 01 aff. c. 1099 02 aff. neg.
2017	12 (19)	03 (07)	04 (10)	02 aff. / 13 (23)	05 (07)	c. 1085 01 aff. c. 1081 02 aff.

Bsp.: insgesamt 12x affirmativ
19x negativ
4x affirmativ = 10x
6x negativ

Gekürztes Verfahren coram episcopo

Jahr	gesamt	AFFIRMATIVE	NEGATIVE
2016	-	-	-
2017	-	-	-

ohne Klammer immer affirmativ
mit () affirmativ + negativ in allen 3 Instanzen

Erzdiözese Freiburg
Erzb. Ordinariat
Schoferstr. 2
D-79098 Freiburg

Deutsche Post
FRANKIT 0,90 EUR
16.03.18 4D11000394
Brief P.P. / PRIORITY

Příloha č. XXII. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z oficialátu Köln

ERZBISTUM KÖLN	
Erzbischöfliches Offizialat Postfach 10 11 27 50451 Köln	OFFIZIALAT Kardinal-Frings-Straße 12 50668 Köln Postanschrift: Postfach 10 11 27 50451 Köln Telefon 0221 1642 5650 Telefax 0221 1642 5652 offizialat@erzbistum-koeln.de www.erzbistum-koeln.de
Frau Marie Vitová Prachatická 6 370 05 České Budějovice Tschechische Republik	Datum 28. März 2018
Sehr geehrte Frau Vitová, anliegend kann ich Ihnen endlich einige Antworten für den Bereich der Bistümer Köln, Essen und Limburg zur Verfügung stellen, wie Sie sie in Ihrem Schreiben vom 28.2.2018 erbeten haben.	
Zunächst darf ich Sie darauf hinweisen, dass das Bistum Essen seit dem 1. 5.2009 kein eigenes Offizialat mehr hat: Durch Entscheidung der Apostolischen Signatur ist - auf Antrag des Bischofs von Essen mit Zustimmung des Erzbischofs von Köln - die Jurisdiktion des Kölner Diözesangerichtes mit Wirkung vom 1.5.2009 auf den Bereich des Bistums Essen ausgeweitet worden ist (Prorogatio competentiae).	
Außerdem darf ich Sie darauf hinweisen, dass Verfahren der III. Instanz aus Deutschland zumeist nicht in Rom erledigt werden, sondern durch die Apostolische Signatur auf Antrag die Erlaubnis erteilt wird, sie an einem von dort zugewiesenen Gericht in Deutschland zu entscheiden.	
Ferner, dass in der angegebenen Zahl der Fälle nicht die Decisiones nach cc. 1686-1688 (Dokumentenv erfahren) enthalten sind. Die erbetenen Angaben über die Anwendung des Privilegium Paulinum im Fall der Taufe eines bislang Ungetauften bei der Heirat mit einem katholischen Partner können wir nicht machen, weil diese hier sehr seltenen Fälle im Zuge der Ehevorbereitung auf dem Verwaltungsweg bearbeitet und nicht eigens gezählt werden.	
Was die von Ihnen erfragten Klagegründe angeht, müssen Sie bedenken, dass in manchen Verfahren mehrere Klagegründe angegeben und beurteilt werden. Ich habe mir erlaubt, die Spalte zu teilen: + bedeutet: pro vinculo judiziert, - pro nullitate.	
Schließlich: Verfahren coram episcopo wurden deshalb (bislang) nicht durchgeführt, weil entsprechende Anträge nicht gestellt wurden bzw. die entsprechenden Voraussetzungen nicht gegeben waren.	
	Mit freundlichen Grüßen Domkapitular Prälat Dr. Assenmacher, Erzb. Offizial

Příloha č. XXIII. E-mail z oficialátu Mainz

Marie Vítová

Od: Peter.Hilger@bistum-mainz.de
Odesláno: 12. března 2018 12:24
Komu: vitova@bcb.cz
Předmět: Ihre Anfrage vom 28.2.2018

Sehr geehrter Frau Vitova,

Ihre briefliche Anfrage vom 28.2.2018 haben wir erhalten.

Ich denke, es wird am besten sein, wenn Sie sich in Ihrem Anliegen an das Erzbischöfliche Offiziat in Köln wenden. Dort wird - auf Basis der jährlichen Meldungen - die Gesamt-Statistik der Eheverfahren aller Bistümer im Bereich der Deutschen Bischofskonferenz geführt. Da erhalten Sie einen kompletten Überblick.

*Erzbischöfl. Offiziat Köln
Kardinal-Frings-Str. 12
50668 Köln
Tel.: 0221/16425650
E-Mail: offiziat@erzbistum-koeln.de*

Mit guten Wünschen für Ihre Arbeit
und freundlichen Grüßen,
Peter Hilger

Prälat Dr. Peter Hilger
Offizial

Bischöfliches Offiziat Mainz
Postfach 1560
55005 Mainz
Deutschland

Telefon +49 (0) 6131 253-350
Telefax +49 (0) 6131 253-550
peter.hilger@bistum-mainz.de
www.bistum-mainz.de

Besucheranschrift: Stefansberg 5, 55116 Mainz

WICHTIG: Der Inhalt dieser Nachricht und eventueller Anhänge ist vertraulich. Wenn Sie nicht der beabsichtigte Empfänger sind, dann löschen Sie diese E-Mail bitte sofort mit Ihren Anhängen und informieren den Absender. Sie dürfen diese Nachricht oder einen Anhang nicht kopieren oder an andere Personen weiterleiten.

Příloha č. XXIV. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Regensburg

Regensburg, 12.03.2018

bischöfliches konsistorium | unter den schwibbögen 17 | 93047 Regensburg

Bc. Marie Vítová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice
Tschechische Republik

Datengewährung für die Diplomarbeit

Sehr geehrte Bc. Marie Vítová,

gerne übermittle ich Ihnen die von Ihnen gewünschten Daten.

Ich gehe davon aus, dass die von Ihnen angegebenen Jahresdaten bewusst ausgewählt sind und „2014“ kein Schreibfehler ist und nicht „2015“ gemeint war.

Was Sie mit „Sonstige“ unter „Angenommene Fälle, Klage I. Instanz“ meinen, ist mir unklar, daher habe ich in diese Rubrik ein „?“ gesetzt.

Ich hoffe, die Daten unseres Konsistoriums helfen Ihnen bei der Erstellung Ihrer Diplomarbeit weiter. Viel Erfolg in Ihren weiteren Studien.

Mit freundlichen Grüßen

Bischöflicher Notar

Příloha č. XXV. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Rottenburg/Stuttgart

Bischöfliches Offizialat, Postfach 9, 72101 Rottenburg am Neckar

Frau
Marie Vítová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice
CZECH REPUBLIC

Bischöfliches Offizialat
Offizial

Unser Zeichen: Wh/fi

Ihr Gesprächspartner
Lic.iur.can. **Thomas Weißhaar**

Telefon: +49 (0) 7472169 526

Telefax: +49 (0) 7472169 604
tweisshaar@bo.drs.de

Rottenburg, 19. März 2018

Sehr geehrte Frau Vítová,

vielen Dank für Ihr Schreiben, das mich am 13. März 2018 am Bischöflichen Offizialat in Rottenburg erreicht hat.

Anbei übersende ich Ihnen, nachdem ich davon ausgehe, dass in Ihrem Formular, das Sie mit übersandt haben, ein Druckfehler ist, die Hausstatistiken der Jahre 2015, 2016 und 2017 zur Datenerhebung für Ihre Promotionsarbeit. Ich darf Sie auch darauf hinweisen, dass das Offizialat Münster in jedem Jahr für den gesamtdeutschen Bereich eine Gesamtstatistik herausgibt, die Ihnen die Arbeit wesentlich erleichtert. Im Hinblick auf die verkürzten Verfahren vor dem Diözesanbischof darf ich darauf hinweisen, dass in unserer Diözese kein solches Verfahren geführt worden ist, weil die Situationen für ein Kurzverfahren nicht gegeben waren. In vielen Fällen fehlte es an der Zustimmung der nichtklagenden Partei und in den anderen Verfahren an der offensichtlichen Nichtigkeit der Ehe.

Ich darf Ihnen für Ihre Arbeit alles Gute und Gottes Segen wünschen.

Mit freundlichen Grüßen

Lic.iur.can. Thomas Weißhaar
Offizial Domkapitular

Anlagen
Hausstatistik 2015, 2016, 2017

www.drs.de

Anschrift: Postfach 9, 72101 Rottenburg am Neckar - Dienstgebäude: Marktplatz 11, 72108 Rottenburg am Neckar

Příloha č. XXVI. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Speyer

BISCHÖFLICHES OFFIZIALAT

SPEYER

Bischöfliches Offizialat Speyer – 67343 Speyer

Marie Vitová
Prachatická 6
370 05 České Budějovice
Czech Republic

Postanschrift: 67343 Speyer
Hausanschrift: Kl. Pfäffengasse 16
67346 Speyer
Unser Schreiben: Az.: 11/34-4/18
Bearbeiter: Pfarrer Steffen Roth
Tel.-Durchwahl: 07276 919961
Fax-Durchwahl: 06232 102-570
E-Mail: offizialat@bistum-speyer.de
Datum: 14.05.2018

Ihr Ersuchen um eine Datengewährung für die Diplomarbeit

Sehr geehrte Frau Vitová,

anbei wie gewünscht die erbetenen Daten.
Bitte verzeihen Sie die etwas längere Bearbeitungszeit.

Für Ihre Arbeit wünsche ich Ihnen viel Erfolg und für Sie selbst Gottes Segen.

Pfarrer Steffen Roth
Diözesanrichter

Anlage

Příloha č. XXVII. Průvodní dopis k poskytnutým údajům z Biskupského oficialátu Würzburg

Bischöfliches Offizialat Würzburg • 97067 Würzburg/Deutschland

Frau
Bc. Marie Vitová
Prachatická 6
370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE
TSCHECHIEN

bischöfliches offizialat
Würzburg

Datum

22. März 2018

Aktenzeichen bei Rückantwort angeben

258 / 2018-Dr.Ra/wi

Daten für Ihre Diplomarbeit

**Kirchliches Gericht
der Diözese Würzburg**

Sehr geehrte Frau Vitová,

im Auftrag von Herrn Offizial Dr. Rambacher sende ich Ihnen anliegend die erbetenen Daten für Ihre Diplomarbeit zu.

Bei den erfragten Klagegründen für die Nichtigkeit einer Ehe, enthält die Spalte „can. sonstige“ Gründe wie den Ausschluss der Unauflöslichkeit der Ehe, die arglistige Täuschung, den Irrtum, den Ausschluss des ehebegründenden Charakters sowie Privilegium-Paulinum-Verfahren.

Mit freundlichen Grüßen

Marianne Wirth
Offizialatsnotarin

1 Anlage

Bischöfliches Offizialat
Kirchliches Gericht
97067 Würzburg
Deutschland
Hausadresse
Domerschulstraße 2
97070 Würzburg
Deutschland
Paketadresse
Sternstraße 16
97070 Würzburg
Deutschland
Telefon 0049 931 386 62500
Telefax 0049 931 386 62599
offizialat@bistum-wuerzburg.de
www.offizialat.bistum-
wuerzburg.de

Příloha č. XXVIII. Dotazník

Vážená paní, Vážený pane,

dovoluji si Vás touto cestou oslovit a požádat o laskavé vyplnění přiloženého dotazníku.

Studuji na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a údaje tímto způsobem získané bych ráda použila k objektivnějšímu zpracování své diplomové práce, kterou tematicky navazuji na práci bakalářskou (*Rozvedení křesťané v katolické církvi*), obhájenou v r. 2011.

Dotazník se týká osob, které jsou: pokřtěni v ŘK církvi, uzavřeli církevní manželství a prošli (či prochází) manželskou krizí. Dotazník je anonymní, tj. Vaše jméno nebude nikde figurovat. Pokud své jméno uvedete, zavazuji se, že Vámi svěřené údaje nikterak nezneužiji ani je nebudu dále rozšiřovat.

Vyplněný dotazník, prosím, zašlete zpět co nejdříve, pokud možno do 30. 3. 2018, a to buď

e-mailem, nebo poštou (poštovní náklady, samozřejmě, uhradím). V případě potřeby, zájmu či jakéhokoliv dotazu mne, prosím, neváhejte kontaktovat i prostřednictvím telefonu.

Za Vaši vstřícnost, ochotu a v neposlední řadě za projevenou důvěru předem velmi děkuji.

S pozdravem a přáním požehnaného postního času i všeho dobrého

Marie Vítová

V Českých Budějovicích, 20. 2. 2018

Kontaktní údaje:

Marie Vítová, Prachatická 6, 370 05 České Budějovice, tel.: 777 693 990;

e-mail: vitova.ber@gmail.com

DOTAZNÍK

pro potřeby vypracování diplomové práce:

1. *Jste:*

- a) muž b) žena

2. *Kolik Vám je let?*

- a) 20-30 d) 50-60
b) 30-40 e) 60-70
c) 40-50 f) 70 a více

3. *Jakého nejvyššího vzdělání jste dosáhl /dosáhla?*

- a) základní c) středoškolské
b) vyšší odborné d) vysokoškolské

4. *Jaké jste přijal/přijala svátosti?*

- a) svátost křtu b) svátost eucharistie
- v dětství c) svátost biřmování
- v dospělosti d) svátost manželství

5. *Z jaké jste diecéze?*

- a) ČR – diecéze (pražská, brněnská, ...) b) SR - diecéze:

6. *Bohoslužeb se účastníte:*

- a) často (každou neděli, o svátcích i ve všední dny)
b) pravidelně každou neděli
c) nepravidelně (podle času a možností)
d) pouze o Vánocích a Velikonocích
e) bohoslužeb se neúčastním vůbec

7. *Pro Váš duchovní život je pravidelná účast na mši svaté a časté přijímání svátosti eucharistie:*

(je možné zvolit i více bodů, případně doplnit prázdnou kolonku)

- a) samozřejmostí c) povzbuzením
b) nezbytností d)

8. *Jak dlouho trvala Vaše známost před manželstvím?*

9. *Uzavřel/ uzavřela jste nejprve civilní manželství a církevní sňatek byl později?*

- a) ano b) ne

Případně, po kolika letech trvání civilně uzavřeného manželství?

10. Kolik Vám bylo let, když jste uzavřel/ uzavřela církevní manželství?

11. Církevní manželství jste uzavřel/uzavřela:

- a) s katolíkem
- b) s pokřtěným nekatolíkem
- c) s nepokřtěným

12. Jak dlouho žijete (či jste žil/ žila) v církevně uzavřeném manželství?

13. Narodily se z Vašeho manželství děti?

- a) ano
- b) ne

Případně kolik dětí a jakého jsou nyní věku?

14. Po jaké době trvání manželství se začaly objevovat partnerské neshody?

- a) v podstatě okamžitě
- b) po 2 letech
- c) po 5 letech
- d) po 7 letech
- e) po 10 letech
- f) po 15 letech
- g) po 20 letech
- h) po 25 letech
- i) po 30 letech
- j) po letech

15. Jakým způsobem jste se snažili tyto manželské neshody řešit?

(je možné zvolit i více bodů, případně doplnit prázdnou kolonku)

- a) pouze sami, mezi „čtyřma očima“
- b) vyhledali jsme odbornou pomoc *j e d n o t l i v ě*
 - A/ manželská poradna
 - B/ psycholog/psychiatr
 - C/ osoba z duchovního stavu, např. kněz, řeholník, ...
- c) vyhledali jsme odbornou pomoc *s p o l e č n ě*
 - A/ manželská poradna
 - B/ psycholog/psychiatr
 - C/ osoba z duchovního stavu, např. kněz, řeholník, ...
- d) manžel/manželka odmítl /odmítla jakoukoliv pomoc ze strany odborníků
- e) manžel/manželka si nepřipustil/nepřipustila žádné provinění ze svojí strany – za veškeré problémy v manželství vinil/vinila mě
- f)

16. Myslíte si, že za „krizi“ Vašeho manželství je (byl) odpovědný:

(případně doplňte prázdnou kolonku)

- a) spíše manžel / manželka
- b) spíše Vy
- c) oba dva nesete stejný díl viny
- d) oba dva neseme díl viny, ale v rozdílné míře
- e)

17. Hlavní důvody vedoucí k manželské krizi:

(je možné zvolit i více bodů, případně doplnit prázdnou kolonku)

- a) rozdílnost názorů, neshody
- b) neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu
- c) ovlivňování manželského soužití ze strany rodičů, případně prarodičů
- d) domácí násilí
 - fyzické
 - psychické
 - sociální
 - ekonomické
- e) nevěra
- f) neplodnost
- g) zdravotní problémy
- h) závislosti
 - alkoholismus
 - drogy a jiné návykové látky
 - hazardní hry, výherní automaty
- i) rozdílné náboženské přesvědčení
- j)

18. Jak se zachoval Váš duchovní správce v okamžiku, kdy se dověděl o nastalé, probíhající krizi Vašeho manželství:

(je možné zvolit i více bodů, případně doplnit prázdnou kolonku)

- a) aktivně se snažil pomoci (např. pastorační návštěvou v rodině, ...)
- b) navrhl řešení formou konzultace v manželské poradně
- c) doporučil pohovor s psychologem
- d) doporučil v manželství setrvat
- e)

19. Je ve Vašem okolí fungující rodinná /manželská poradna, na kterou je možno se s nastalými partnerskými problémy obrátit?

- a) ano
- b) ne

V případě, že ano, využil/využila jste této možnosti pomoci? Případně, kde?

20. Vyhledal/ vyhledala jste duchovní pomoc a podporu případně i jinde?

- a) ano
- b) ne

V případě, že ano, uveďte, prosím, kde/u koho a s jakým výsledkem?

21. Uvažoval/ uvažovala jste o rozvodu?

- a) ano b) ne

V případě, že ano, co Vás k těmto úvahám vedlo?

(je možné zvolit i více bodů, případně doplnit prázdnou kolonku)

- a) potřeba osobního „osvobození se“ (vnějšího i vnitřního)
b) potřeba chránit děti (od fyzického, psychického, ekonomického tlaku)
c) s touto myšlenkou přišel /přišla bývalý manžel/ manželka
d)

22. Podařilo se Vám manželskou krizi překonat?

- a) ano b) ne

V případě, že ano, kdo (co) bylo impulsem k urovnání vztahu (usmíření, vyřešení krize) a jak dlouho tato životní fáze trvala?

V případě, že ne, Váš manžel/manželka s rozvodem manželství:

- a) souhlasil /souhlasila
b) byl/ byla proti
c) bylo mu /jí to jedno

23. V současné době:

- a) stále žijí s manželem/ manželkou
b) žijete sám /sama
c) uzavřel /uzavřela jste nový civilní sňatek
d) uzavřel /uzavřela jste církevní sňatek
e) žijete ve společné domácnosti s druhem /družkou
f) jiná možnost

24. Je pro Vás důležité patřit, být součástí konkrétního farního společenství?

- a) ano
b) ne
c) je mi jedno, kam jdu do kostela, chodím pokaždé jinam

25. Jste nyní aktivním laikem ve Vaší farnosti?

- a) ano b) ne

Příloha č. XXIX. Dodatky odpovídajících respondentů+ „jiné“ k otázkám

Dodatky respondentů k otázkám z dotazníku

Dotazník č. 1: doručení e-mailem + následná komunikace (opakovaně)

Milá Marie, dostal se ke mně dotazník, který potřebujete pro Vaši diplomovou práci. Vyplnila jsem ho, protože věřím, že Vám to pomůže, i když mne donutil k zamyšlení a ne úplně příjemným vzpomínkám. A přiznávám se, že mě zamrazilo z představy, že životní zkušenost, jakou je rozpad manželství, je možné směřovat do několika otázek a udělat z toho nějaké závěry. Nicméně doufám, že se Vám diplomová práce podaří a uspějete. Pokud byste měla pocit, že potřebujete doplnit ještě nějaké odpovědi, napište a já se je pokusím upřesnit.

Následný email: díky za sdílení Vaší životní zkušenosti ... a ano, i já zvažovala církevní soud. Ani ne tak kvůli sobě, protože moje víra se postupně s přibývajícím věkem usadila trochu jinde. Snažila jsem se získat nultu kvůli bývalému manželovi, protože to byl on, který byl ten „kovaný“ katolík. Snažili se i moji přátelé, ale nakonec to nedopadlo...

Ještě jsem Vám chtěla říct, že moje manželství nebylo nijak dramatické – rozhod proběhl vlastně v klidu a míru, podařilo se nám udržet vysokou míru důstojnosti. Ale energii, kterou jsem do toho vložila, aby to tak dopadlo, byla nesmírná a šlo to proti vši mojí přirozenosti.

Pokud Vám to pomůže, doplňuji ještě nějaké podrobnosti: před uzavřením manželství jsem za sebou měla již zkušenosti z předchozího vztahu, bývalý manžel ne – byla jsem jeho první partnerka; v době seznámení mi bylo 20 let, jemu 18 let; doba našeho vztahu před manželstvím byla 3 roky – při naprosté sexuální zdrženlivosti; děti se nám nenarodily – po oboustranné dohodě; rozdílná míra vzdělání – já VŠ, on vyučený kovoobráběč, nicméně u bývalého muže vysoká přirozené inteligence, také samovzdělávání se v různých oborech až na míru, kterou lze získat studiem; stejné pracovní nasazení – pro oba byla práce na prvním místě; důvody rozvodu z mého pohledu: bývalý manžel si našel jinou partnerku (v práci, opět s VŠ vzděláním); já jsem věnovala velkou část času a úsilí svojí kariéře až do syndromu vyhoření s následnou hospitalizací a dlouhodobou terapií na psychiatrii (podotýkám, že začátek „rozpadu“ manželství vidím právě v tomto bodě); odtržení od obou rodin (odstěhovali jsme se do jiného města), odtržení od přátel a našich původních zájmů; výsledky (důsledky, následky) rozvodu: mé definitivní odtržení od katolické víry; klinické deprese bývalého muže z jeho vlastního pocitu selhání; moje nové, velmi šťastné, manželství se dvěma dětmi; bývalý manžel nakonec uzavřel občanský sňatek se svojí milenkou, jejich manželství je bezdětné a ne zcela šťastné, nicméně trvá. Tolik upřesnění.

Přeji Vám i Vaší rodině hodně štěstí a božího požehnání.

Dotazník č. 3: doručení e-mailem + následná komunikace

Považuji za zázrak, že díky milosti Boží jsem nezahořkla a mám pro svého muže v srdci stále lásku. Ale chci být v pravdě, jeho chování je zraňující a ponižující, nesu to jako těžký kříž, ale také jako výzvu. Pracuji na sobě – učím se nastavovat zdravé hranice, chránit se, žít společenství a přátelství s věřícími lidmi a hlavně se modlím a odevzdávám naše děti, aby Bůh poměnil vše špatné a všechna zranění, které jsme jim způsobili, v dobré. S manželem jsme stále spolu - někdy je to lepší, někdy je to horší, ale podstata problému nezmizela.

Dotazník č. 4: anonymní, předaný prostřednictvím DCR v Českých Budějovicích

Církevní manželství jsem uzavřela s katolíkem (po známosti trvající 1 rok a 6 měsíc) v 18 letech. Žijeme spolu 37 let, máme 3 děti (nyní 34, 32 a 31 let). Problémy nastaly téměř okamžitě po svatbě. Vyhledala jsem odbornou pomoc v manželské poradně, manžel pouze 1x, pak společně u kněze. Myslím, že oba dva neseme díl viny, ale v rozdílné míře – byla jsem nedospělá, i když mi bylo 18 let. Hlavní důvody manželské krize: neschopnost vzájemné komunikace, ovlivňování manželského soužití ze strany rodičů (tchyně), psychické násilí. Kromě pomoci duchovního správce, který se nám snažil pomoci (rozhovory na faře), jsem vyhledala pomoc různých psychologů (i věřících), výsledek špatný.

O rozvodu jsem neuvažovala, s tímto návrhem přišel manžel. Rozvod na 1. stání i přes 3 děti (tzv. indikovaný rozvod, v 80 letech minulého století); 2,5 let jsme spolu nežili; kvůli dětem jsme se usmířili a následných 20 let žili společně jako světsky rozvedení; před 9 lety jsme se vzali na úřadě a v roce, kdy jsme slavili 35 let od naší první svatby, jsme v kostele, při mši svaté, před rodinou, přáteli, celou farností, slavnostně obnovili manželský slib. Velká radost a poděkování Bohu! Všechny naše děti mají věřící partnery, jsou oddáni v kostele a nyní čekáme už desáté vnouče. Bohu díky! PS: Zázraky se dějí.

Dotazník č. 5: doručení e-mailem + následná komunikace

Naše známost před manželstvím trvala 3 roky, sňatek jsem uzavřela ve 30 letech s nepokřtěným, žijeme spolu 7 let, máme 2 děti ve věku 2,5 a 6,5 let. Problémy nastaly po 5 letech, vyhledala jsem pomoc u kněze, jsem absolvovala různé kurzy, také „škola lásky v rodině“. Na krizi neseme oba dva díl viny, ale v rozdílné míře. Duchovní správce mi doporučil v manželství setrvat – popsal mi, co by bylo, kdybych se rozvedla, tj., život v hříchu. O manželské poradně vím, nevyužila jsem ji, neporadili by mi duchovně. Pomoc jsem vyhledala u věřících kamarádek, výsledek: modlit se a důvěřovat.

O rozvodu jsem uvažovala, k této myšlence mne přivedl nový přítel, který ke mně – na rozdíl od mého manžela – chová úctu; pak také změna v chování manžela, která se mi nezamlouvá. V současné době jsem stále na svém místě, modlím se a mám oči otevřené, abych poznala Boží vůli.

Dotazník č. 6: doručení e-mailem + následná komunikace

Známost před manželstvím trvala 3 roky, sňatek jsem uzavřel s katoličkou, bylo mi 28 let, žili jsme spolu 13 let (do roku 2015). Máme 4 děti (3, 9, 13 a 15 let). Problémy nastaly vzápětí po svatbě. Myslím, že za nastalou krizi a následný rozpad manželství je zodpovědná spíše bývalá manželka. Vyzkoušeli jsme vše možné, co se dalo, nejvíce ovšem platí body e) a d), tj.: manželka odmítala jakoukoliv pomoc ze strany odborníků (maximálně, jen aby „to“ mně vysvětlili) + manželka si nepřipustila žádné provinění ze svojí strany – za veškeré problémy v manželství vinila mě.

Za hlavní důvod rozpadu manželství považuji ovlivňování manželského soužití ze strany rodičů mé manželky, která se vůbec neodpoutala od své původní rodiny a ani nechtěla. V podstatě čím dál více toužila se vrátit tam, kde jí bylo kdysi v dětství dobře. Ovlivňování ze strany jejích příbuzných bylo velmi silné a agresivní. Nakonec jsem byl neprávem obviněn z domácího násilí a tím prakticky morálně zlikvidován. Duchovní správce se postavil se za mou ženu, vůči mně neudělal prakticky nic, přestože jsem ho prosil o pomoc. Rozvod jsem si nechtěl připustit. Došlo k němu rok po té, co mě manželka opustila – bylo nutné dořešit ekonomické vztahy. V současné době žiji sám a jsem otevřen případnému novému vztahu.

Dotazník č. 10: doručení poštou

Účast na mši svaté je pro mne nejen samozřejmostí, povzbuzením nezbytností, ale také darem. Manželství jsem uzavřela v 19 letech s katolíkem, žijeme spolu 17 let, máme dvě děti (15 a 9 let). Neshody se projeví vzápětí po svatbě, řešili jsme je sami a pak též s knězem. Důvody nastalé krize: rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace, ovlivňování ze strany rodičů, psychické násilí, nevěra, zdravotní problémy. Duchovní správce si myslel, že „to“ nic není. Manželská poradna v našem okolí není, pomoc jsem vyhledala u jiných kněží. Výsledek: nikdo se moc nevyptával ani neporadil, nikdo mi nerozuměl, všichni to zlehčovali. O rozvodu jsem uvažovala, ale manžel byl proti. Stále jsme spolu, ale každý si děláme, co chceme. Uvidíme, co bude dál.

Dotazník č. 12: doručení e-mailem + následná komunikace

O rozvodu jsem uvažovala. Manžel přijal pracovní pozici, která byla příčinou jeho únavy, vyčerpání, frustrace, bezmoci, vzteku ... nosil „to“ domů a tam „to“ bouchlo. Manželskou krizi se nám podařilo překonat – v rodině jsme hlasovali. Změna manželova zaměstnání sice znamenala méně peněz do rodinného rozpočtu, ale na druhou stranu klid. Všechny děti se shodly, že se uskromní, hlavně ať je doma klid. A tak manžel odešel z práce.

Dotazník č. 14: doručení e-mailem + následná komunikace

V mém případě byly hlavními důvody nastalé manželské krize: ovlivňování ze strany rodičů, fyzické a psychické násilí, alkoholismus. Nastalé problémy jsem řešila nejprve u psychologa (před cca 25 lety, cca 2 roky), potom sama. Teprve před 5 lety jsem vyhledala duchovní pomoc – rozhovory s knězem, které mi velmi pomohly. Tento kněz byl, bohužel, 2 roky po té přeložen. Stále žiji z jeho rad a duchovní pomoci. Rozhovory mi velmi chybí. Jiného kněze, který by mi byl v tomto směru stejně nápomocný, jsem v okolí nenašla. Manželskou krizi se nám po cca 25 letech podařilo překonat. Pomohl nám v tom kněz – nový duchovní život, růst ve víře, časté přijímání svátostí. Manželovi zemřela maminka.

Dotazník č. 15: doručení e-mailem + následná komunikace

Pravidelná účast na bohoslužbách je pro mne (kromě uvedeného) přirozenou a nutnou součástí života. Církevní sňatek jsem uzavřela s katolíkem, bylo mi 23 let, žijeme spolu 30 let a máme 3 děti (29, 27 a 20 let). Problémy nastaly téměř okamžitě po svatbě, řešili jsme je mezi sebou a pak ve společenství, s přáteli, později v rámci Manželských setkání a také za pomoci psychologa. Odpovědnost za nastalé problémy v manželství? Oba neseme svoji porušenost do vztahu. Naprosto přirozeně prosazujeme uspokojení svých sobeckých potřeb. Manželskou krizi se nám podařilo zvládnout – na počátku díky podpoře doprovázejícího kněze, ale pak především díky zásadní velké Boží milosti. Být součástí konkrétního společenství je pro mne nejen důležité, ale přímo zásadní, v naší farnosti jsem též aktivním laikem.

Dotazník č. 16: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem ve 25 letech, máme 4 děti (34, 31, 29 a 26 let), žijeme spolu 35 let. Partnerské neshody se projeví téměř okamžitě, řešili jsme je pouze sami. Krize se opakovaly z různých důvodů (poznámka: neshody a krize je rozdílné), největší krize = workoholismus (u manžela). Duchovní pomoc jsem vyhledala - kněz poukázal na nutnost obětovat se. O rozvodu jsem neuvažovala. Naše krize trvaly cca 4 roky, překonat se nám je podařilo – naučili jsme se společně modlit a formulovat svoje potřeby. Ano, je pro mne důležité být součástí farního společenství a jsem též aktivním laikem.

Dotazník č. 17: doručení e-mailem + následná komunikace (opakovaně)

Manželství jsem uzavřel ve 21 letech s pokřtěnou nekatoličkou, žijeme spolu téměř 21 let, máme 4 děti (20, 19, 17 a 12 let). Problémy nastaly téměř okamžitě po sňatku. Pomoc: psycholog + kněz (jednotlivě), psycholog + kněz společně, pak také manželská setkání a kurz Manželských večerů.

Hlavní důvody vedoucí ke krizi z mého pohledu: neschopnost vzájemné komunikace, nevěra (z mé strany), duševní nezralost při vstupu do manželství, nedořešené vztahy v původní rodině (moje). O rozvodu jsem uvažoval, především z pocitu beznaděje z vlastního selhání, kombinovaný snahou omezit negativní vliv na děti. Krize se nám, zatím všechny, podařilo překonat - manželský slib, přesvědčení o tom, že oba spolu CHCEME zůstat, vědomí Boží pomoci. Krizí jsme měli několik, trvaly různě dlouho. Těžko můžu mluvit o vyřešení krize. Krizi vnímám jako příležitost ke změně a růstu. Myslím, že se nedá vyřešit, že je potřeba ji prožít (a přežít). A v její akutní fázi se modlím za trpělivost s vírou v „lepší zítřky“. Stále žijeme ve společném manželství – chvála Bohu!
☺

Dotazník č. 18: doručení e-mailem + následná komunikace

Krize v partnerském vztahu jsou zákonité. Kromě uvedených bodů mohu uvést: narození dítěte, nástup ženy do práce po mateřské/rodičovské dovolené, prázdné hnízdo, ... Manželskou poradnu jsme měli v záloze, ale situaci se nám podařilo zvládnout vzájemnou komunikací a hledáním nové cesty. Krizi se nám podařilo překonat, nicméně záleží na tom, jak definujete „krizi“. Obtížná období a situace měly různou dobu trvání.

Dotazník č. 19: doručení e-mailem + následná komunikace (opakovaně)

Rozvod jsem zvažovala. Důvod: potřeba osobního „osvobození se“ (vnějšího i vnitřního), potřeba chránit děti (od fyzického, psychického, ekonomického tlaku). Krize není překonána, ale stále jsme zatím spolu. Řešíme ekonomickou situaci, kdy manžel tajně utratil 2 miliony Kč na burze a ještě tajně uzavřel úvěry za 1,6 mil. Na burzu tedy vyhodil 3,6 milionu Kč. A to v době, kdy jsem čekala naše čtvrté, vytoužené, dítě, v době, kdy jsem rok kojila a starala se o ostatní děti. On nebyl klidně několik týdnů v kuse doma z pracovních důvodů.

Noci proseděl u počítače a dělal, že pracuje, a přitom klikal na burzu. Tak hloupá, levná a spolehlivá chuťva jsem! Navíc bez vlastního účtu, protože: proč bychom si nedůvěřovali...?!

Neshody jsme měli vždy, ale toto je extrém posledního měsíce. Máme 4 malé děti, dvě hypotéky na dům a já jsem na rodičovské dovolené. Masakr, jaký by asi hned tak někdo nevymyslel. A žádný katolík se mi nemůže divit, kdybych opravdu chtěla s dětmi odejít kamkoli a být bez něj. Nového chlapa bych nechtěla v žádném případě, ale nemohu snést to, jak mi dva roky lhal, že peníze máme, ale přitom je všechny utratil. Ty, co jsem měla k dispozici, už byly z úvěrů.

Bohužel utratil i moje vlastní peníze - dar od rodičů, 1 milion z rodinného dědictví. Se 4 dětmi opravdu odejít nemohu. Kdyby tu byla otázka, jestli mi manželství dává smysl, tak nedává. Manželka je zodpovědná i za dluhy manžela a ještě musí držet „hubu a krok“, protože - přece: „v dobrém i ve zlém“, ne?! Je to fakt hnus. Každému bych manželství rozmluvila, nebo aspoň doporučila, ať spolu opravdu uzavřou přísnou předmanželskou smlouvu, každý má svůj osobní bankovní účet, atd.

Katolická církev přece nemůže chtít po člověku, aby žil ve svazku, který ho ničí finančně a ještě i psychicky! Co se týče posledních dvou otázek: ano, je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství a jsem aktivním laikem v naší farnosti.

Dotazník č. 20: doručení e-mailem + následná komunikace

Problémy se objevily, vyskytly jen 2x: hned po svatbě a pak po 7 letech. Rozvod nepřicházel do úvahy, ani by nás to nenapadlo. Bylo to potřeba dát do pořádku, tak jsme se oba snažili. Nepotřebovali jsme impuls zvenčí. Přes ty krize jsme se měli rádi, u druhé krize jsme už měli 2 děti. Krize přicházejí. Nikde není psáno, že když se dva lidé vezmou, že už nikdy nepotkají někoho, do koho se zamilují. Stalo se to mému muži, je to ☺ hezký chlap. Není ale proto zavrženíhodný. Krize trvala vždycky pár měsíců. Krizi jsme překonali, žijeme s manželem šťastně dál.

Dotazník č. 21: doručení e-mailem + následná komunikace

Hlavní důvody manželské krize: neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu, nedostatečné vyjasnění rolí – kdo co kdy bude dělat, bylo toho prostě moc, oba jsme byli vyčerpání a unavení. Nejprve nám hodně pomohla paní psycholožka z poradny, pak bylo střídavě oblačno; spoustu věcí jsme si ujasnili. Další krize přišla teď v zátí s mým nástupem do práce. Vadilo mi, že mi zůstaly stejné povinnosti jako na rodičovské „dovolené“. Podařilo se mi dotlačit manžela k větší účasti na domácích pracích. Od té doby je to zase lepší.

Dotazník č. 22: doručení e-mailem + následná komunikace

Pro můj duchovní život je účast na mši svaté také někdy bolestí. Manželství jsem uzavřela ve 22 letech s katolíkem, máme spolu 2 dcery (23 a 21 let), žijeme spolu bezmála 25 roků. Problémy se objevily po 13 letech manželství, z mého pohledu jsou hlavními důvody: neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu; sociální a ekonomické násilí; zdravotní problémy; „bezvadovost“ manžela v očích všech z mé původní rodiny a s tím související soužití s mými rodiči. Zařazení jsme do rozdělených úloh – problémy vidím já, žena, tedy je mám já, protože jsem náročná. Ale manžel??? Chudák! ... ten jistě nikoli! Ať je, holka, ráda, že je ráda, a že si ji vzal. Vyhledala jsem duchovní pomoc jinde – u kněze z jiné farnosti, kterého se nebojím a více mu důvěřuji. I když, výsledky asi nevidím.

O rozvodu jsem uvažovala (z důvodu potřeby vnějšího i vnitřního osvobození), ale ... vědomí, že to nesmí být, že „všude je něco“, strach ... prostě, nerozvedli jsme se. Navíc, manžel by byl proti. Je pro mne důležité být součástí konkrétního farního společenství a jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 23: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem ve 23 letech, žijeme spolu 37 let, máme 4 děti (adoptovanou dceru – 38 let, syna 31 let, dcery 30 a 24 let), žijeme spolu 37 roků. Problémy nastaly okamžitě po sňatku, pomoc jsem vyhledala u kněze, dále: studium, četba, duchovní cvičení pro manžele, setkávání s jinými manželskými páry za účelem komunikace o problémech, manželská setkání, videa, diskuse, celoživotní vzdělávání...

Důvod krize: rozdílnost povah, výchovy, problémy v původních rodinách, které ovlivnily náš výběr, zdravotní stav, rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu, povahové rysy partnera – absence empatie, pasivita, neochota. Duchovní správce se mi věnoval a povzbuzoval mne; navrhnul duchovní prostředky, které nám pomohly krizi překonat. Manželská poradna u nás existuje, ale radila jsem se s kamarády – psychology. Duchovní pomoc jsem vyhledala u svého duchovního vůdce, který mi byl otcem a vždy mně poradil a podpořil mne. O rozvodu jsem uvažovala – prostě pocít, že už dál nemohu. Manželskou krizi se nám podařilo překonat. Řekla bych, že je to celoživotní boj – práce na vztahu, hledání možností, jak ho zlepšit. Být součástí společenství pro mne důležité je, ale nemusí být nutně farní – prostě společenství v církvi, řádu, hnutí ...

Dotazník č. 24: doručení e-mailem + následná komunikace

Vdávala jsem se ve 30 let, s katolíkem, po roční známosti. Z našeho manželství se narodily 3 děti (20, 16 a 7 let). Vyhledali jsme odbornou pomoc jednotlivě i společně. Myslím, že za nastalé problémy v našem vztahu je zodpovědný spíše manžel.

Myslím, že příčinou byla manželova nechuť k mojí matce, která se nám starala o děti, když jsme oba byli v práci, což nemá to logický základ. Jiná cesta nebyla možná. A dále zestárnutí manželovy matky, která už nemá tolik energie, aby „vandrovala“ do manžela co má a co nemá dělat. Zestárnutí našich dětí, které si už nenechají říkat od babičky, co mají dělat, resp. jim její řeči nevadí.

Duchovní pomoc jsem vyhledala u kněze – bratra mojí kamarádky, on se nade mnou modlil. O rozvodu jsem neuvažovala, krizi se nám podařilo překonat.

Dotazník č. 26: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželské neshody řešíme sami, pomáhá nám i sdílení ve společenství rodin, modlitby. Při svátosti smíření nás jednotlivě vede kněz. Myslím, že na neshodách mají vždy podíl oba. Krize je součástí každého vývoje (nejsme identické osoby, máme různé názory – na výchovu dětí, trávení volného času, ...) a může být šancí k růstu. Co se týče duchovního správce – neměla jsem pocit, že by bylo třeba, aby naše manželství zachraňoval kněz. O manželské poradně nevím, nikdy jsme ji nehledali. Vždy se nám, Bohu díky, podařilo usmířit. Patřit, být součástí, konkrétního farního společenství je pro mne důležité; jsem aktivním laikem v naší farnosti.

Dotazník č. 27: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem ve 22 letech, máme 4 děti (15, 12, 9 a 7 let), žijeme spolu 17 let. Neshody se objevily po 2 letech: rozdílnost povah, původních rodin a jejich výchovy, zřejmě také krize středního věku (děti začínají odrůstat), vrátila jsem se do zaměstnání. Řešení mezi sebou + manželská setkání + setkání Kána pro manželské páry.

Myslím, že za „krizi“ v našem manželství jsem zodpovědná spíše já. S duchovním správcem jsme naše problémy neřešili, ale vyhledala jsem duchovní pomoc u svého zpovědníka (podpora v krizi). O rozvodu jsem neuvažovala, žijeme nadále v manželství, nicméně krize pokračuje. Hledáme řešení.

Dotazník č. 29: doručení e-mailem + následná komunikace

Účast na mši svaté je pro mě někdy povzbuzením, jindy povinností. Církevní sňatek jsem uzavřela v 35 letech, 7 let od civilního. Duchovní správce se snažil aktivně pomoci. Když mě manžel nechal bez peněz, dal mi peníze (později jsem je vrátila, i když je zpět nepožadoval). Dále navrhl řešení formou konzultace v manželské poradně, což jsem absolvovala. Duchovní podporu jsem vyhledala i jinde – má kmotra je manželskou poradkyní, chodila jsem k ní domů i v době, kdy už byla v důchodu. O rozvodu jsem uvažovala – potřeba osobního „osvobození se“. Akutní krizi se nám podařilo překonat. Neměli jsme, nemáme, ani jeden kam jinam jít. Také finanční závislost, domýšlení důsledků – všechno jiné by bylo ještě horší. Oba jsme se snažili hledat nějakou cestu. Vzájemné „míjení se“ trvá.

Dotazník č. 31: doručení e-mailem + následná komunikace

Známost před manželstvím trvala 6 let, církevní sňatek jsem uzavřela s katolíkem ve 22 letech. Žijeme spolu 33 let, máme 2 děti (30 a 28 let). Problémy nastaly po 2 letech – pomohl nám ji odhalit kněz. Doporučil: v manželství setrvat a navštívit psychologa. Hlavní důvody vidím v neschopnosti vzájemné komunikace a ovlivňování manželského soužití ze strany rodičů. Vše probíhalo plíživě. Narovnání vztahu bylo také postupné – pomocí duchovní obnovy, kány pro manžele, ...

Dotazník č. 33: doručení e-mailem + následná komunikace

Bohoslužeb se zúčastňuji teď již nepravidelně. Účast na mši svaté by měla být samozřejmostí, ale vzhledem k situaci, kdy nemohu přijímat Eucharistii...? Manželství jsem uzavřela ve 22 letech, s katolíkem – půl roku po jeho křtu. Partnerské problémy se u nás začaly objevovat po 3 letech manželství a pak po 14 a 21 letech. Jako hlavní důvody vnímám: většinou neschopnost vzájemné komunikace a společného dialogu, ovlivňování manželského soužití ze strany tchyně, psychické násilí, manželovu nevěru. Manželskou poradnu jsme navštívili, též jsme byli opakovaně na „manželských setkáních“. Po prvním „běhu“ těchto setkání, které trvalo týden, se nám podařilo překonat jednu velkou manželskou krizi a náš vztah se velmi zlepšil. Po dalších dvou „běžích“ už výsledek nebyl tak příznivý, ale situace se na čas stabilizovala. O rozvodu jsem neuvažovala, ale manžel se rozvést chtěl. Jednu krizi se nám překonat podařilo – musela jsem na sobě začít pracovat první já, pak začal na mé kroky postupně reagovat i (teď už bývalý) manžel. Po pár měsících jsme odjeli na naše první „manželské setkání“ a po týdnu se z něj vrátili jako po „líbáncích“. Bohužel ne na dlouho. Další krize se nám překonat nepodařilo. Nyní žiji ve společné domácnosti s jiným partnerem.

Dotazník č. 34: doručení e-mailem + následná komunikace

Hlavní důvody vedoucí ke krizi: neschopnost vzájemné komunikace, psychické a ekonomické násilí, nezralost a nezodpovědnost partnera. Duchovní správce se nám snažil aktivně pomoci, navrhl řešení formou konzultace v manželské poradně a doporučil rozhovor s psychologem. V našem okolí fungující manželská poradna není, využívám terapeuta v jiném městě, dále pomoc občansko-právní poradny a pomoc instituce pro týrané ženy. Mám též podporu duchovního doprovázejícího a zpovědníka, také jiných kněží. Terapeut je zároveň ženatý jáhen a salesiánský spolupracovník. Též mne povzbuzují a podporují přátelé i ostatní lidé z duchovní oblasti. O rozvodu jsem uvažovala – jak kvůli sobě (potřeba „osvobodit se“), tak – a to především - s ohledem na našich 6 dětí (potřeba chránit je). Manželskou krizi jsme nepřekonali. Žijeme spolu nadále, přestože formálně ... rozvod by byl zátěží pro děti. Patřit do konkrétního farního společenství je pro mne velmi důležité; a být se považuji za aktivního laika příslušné farnosti, je to komplikované – právě z důvodu špatné situace v rodině. Cítím se být na okraji ...

Dotazník č. 35: doručení e-mailem + následná komunikace

Hlavní důvody krize: rozdílnost názorů, neshody; neschopnost vzájemné komunikace; fyzické a psychické domácí násilí; zdravotní problémy. V manželské poradně jsem byla dvakrát, manžel chodit nechťel, tak jsem to ukončila. Společně jsme chodili na rodinnou terapii a pak na „Manželské večery“ do „Čtyráku“. Další duchovní pomoc a oporu mi poskytl kněz a kamarádky. O rozvodu jsem uvažovala – potřeba chránit děti a osvobození se od hádání. Krizí bylo spousta. Ustáli jsme je, ale náš vztah není pořád urovnaný. Nechci se rozvést - říkám si, že to prostě musím vydržet, ale někdy je to vážně k nevydržení.

Dotazník č. 36: doručení e-mailem + následná komunikace

Církevní manželství jsem uzavřela s nepokřtěným, máme spolu 6 dětí, přičemž jeden syn zemřel ve 2 letech. Manželské neshody se v našem manželství začaly objevovat po 5 letech, odbornou pomoc jsem vyhledala jenom já – u psychologa. Hlavní důvod krize – vysoké pracovní nasazení manžela, tj. nedostatek času pro rodinu. O rozvodu jsem uvažovala, manželskou krizi se nám podařilo překonat díky oboustranné vstřícnosti. Být součástí farního společenství je pro mne důležité a jsem aktivním laikem farnosti.

Dotazník č. 37: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem, v církevně uzavřeném manželství jsem žila 15 let, máme 3 děti. Partnerské neshody přišly po 15 letech manželství; manžel si nepřipouštěl žádné provinění ze svojí strany, za veškeré problémy vinil mě. Za hlavní důvody rozpadu manželství bych označila nevěru a rozdílné náboženské přesvědčení. Duchovní správce se nezachoval nijak, o manželské poradně v našem okolí vím, ale nekontaktovali jsme ji. Duchovní pomoc, podporu jsem vyhledala až po rozvodu. O rozvodu jsem uvažovala a také podala žádost – v ovzduší nedůvěry nešlo dále žít; manželovi to bylo jedno. Kam jdu do kostela, je mi jedno, chodím pokaždé jinam; aktivním laikem ve farnosti nejsem.

Dotazník č. 39: kontakt e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem, žijeme spolu 40 let, máme 8 dětí (v rozmezí 24-39 let). Drobné partnerské neshody přišly po 2 letech manželství, větší pak po 10 letech. Řešili jsme je nejdříve sami, mezi „čtyřma očima“, větší „krizovky“ pak s knězem, případně s kamarády a vedoucími z „Manželských setkání“. Díl „viny“ neseme ona dva, ale v rozdílné míře; důvody krize: neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu (z mojí strany); nevěra (manželova), lenost. Duchovní s námi problém probrali jednotlivě i dohromady. Manželská poradna v našem okolí je, duchovní pomoc jsme vyhledali jinde. O rozvodu jsem uvažovala – potřeba osobního „osvobození se“; potřeba chránit děti; s touto myšlenkou přišel manžel. Krizi se nám podařilo překonat – trvala rok, manžel se dal zdravotně do pořádku. Byť nejsem aktivním laikem v naší farnosti, je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství.

Dotazník č. 40: doručení e-mailem + následná komunikace (opakovaně)

Pravidelná mše svatá je pro mne nezbytností – bez kostela, mše svaté, není neděle. Manželství jsem uzavřela ve 22 letech s katolíkem, trvalo téměř 30 let. Narodily se nám tři děti (nyní ve věku 39, 45 a 47 let). Problémy nastaly cca po 6 letech – do té doby jsme bydleli u manželových rodičů, takže – paradoxně, až když jsme získali samostatné bydlení; zřejmě šlo o to, že manžel již nebyl pod rodičovským dohledem. Neshody jsme řešili pouze sami, myslím, že za krizi našeho manželství byl zodpovědný spíše manžel; důvod krize: chaotický způsob života spojený se značným nepořádkem a alkoholismem.

Nikdo nic nevěděl, já jsem ze Slovenska, manžel byl Čech, svatba byla na Slovensku, studovali jsme na Moravě, po škole jsme odešli do Čech, kde jsme bydleli 6 let u rodičů. V 25 letech jsme již měli postavený dům, ale nesehnali jsme tam zaměstnání, tak jsme dům prodali a kvůli zaměstnání jsme se usadili v místě, kde jsme nikoho neznali. Místní farnost nefungovala, trvalo mi 17 let, než jsem se s dětmi dopracovala k pravidelným nedělním mším, na které jsme z venkova dojížděli do Prahy. Do té doby byla naše účast na mších nepravidelná, zkoušeli jsme různé kostely, snažila jsem se děti dostat někde na výuku náboženství a přípravu na sv. přijímání, ale na několika místech nás vyhodili, že tam nepatříme. Bylo to štěstí, že nás všude vyhodili, díky tomu jsme se dostali do kostela sv. Anežky, kde působil kněz - dar od Boha a životní zážitek. Vše bylo ještě za socialismu, děti byly tajně na 1. sv. přijímání na Štědrý den při odpolední mši, v bundách a kalhotách, nikdo nic nevěděl, jenom my, informovaní.

O rozvodu jsem uvažovala, nicméně krizi se podařilo překonat – především díky modlitbám, Boží pomoci a vůli udržet rodinu. Manžel měl taky dobré vlastnosti a nechtěla jsem děti připravit o otce. Jeho vyčerpávající nepořádnost jsem se snažila řešit smířením se se skutečností, že vše po něm budu věčně uklízet. Příklad: po příchodu ze zaměstnání vstoupil do uklizeného bytu, kde odhodil v předsíni jednu botu jedním směrem, druhou botu druhým směrem, pokračoval přes svou pracovnu, kde za chůze odhodil jednu ponožku, poté druhou ponožku, poté v dětském pokoji z něj spadly kalhoty, pak nahlídl do kuchyně, kde odhodil svetr, pak zašel do obývacího pokoje, kde pohodil košili. Jenom chtěl vědět, kde se co děje. A já kráčela za ním a vše sbírala a ukládala na jedno místo.

Ten nepořádek tvořil ve všem, na co sáhl. Problém byl v tom, že mě to rozčilovalo až do nepříjemné nálady - dusila jsem v sobě vztek. Denně ráno, při odchodu do zaměstnání, nemohl najít klíče od kanceláře, peněženku, osobní doklady, řidičák ... značnou část života strávil hledáním čehokoli. A to nenosil brýle a ještě nebyly mobily (další věci k hledání). Pochopila jsem, že nestačí zachovat „dekorum“ a bez řečí uklidit všechno jeho nepořádek (měla jsem hodně práce se třemi dětmi, se zahradou a byla jsem taky zaměstnána), ale že se musím propracovat k řešení jeho osobního nepořádku a chaosu v klidu a bez ovládaného vzteku. Jinak by to byla v podstatě přetvářka a nebyla by to poctivá hra. Tam byla důležitá modlitba a Boží pomoc. On taky často reagoval různým podrážděním, vzteklostí, jízlivostí, třískal dveřmi apod. Když jsem se naučila vše zvládat zcela bez popuzení, tak i z jeho strany, bez jakéhokoli vzájemného domlouvání, zcela povolily všechny naschvály a zlomyslnosti. Boží působení bylo přímo hmatatelné.

Jinak byla s manželem docela zábava - dovedl být vtipný, kamarádský. Měli jsme stejnou profesi, často jsme si pracovně vypomáhali i přesto, že každý dělal něco jiného; spolupracovali jsme. Později byl v běžném životě takový soulad, že jsme ani nemuseli mnoho mluvit. Když jsem se cestou z práce zastavila v samoobsluze, tak při placení mi paní pokladní říkala, že manžel nakoupil to samé. To se stalo mnohokrát.

Problém byl alkohol, se kterým se nic nezlepšilo, spíš ještě zhoršilo, a to až do konce jeho života. Chodil iniciativně a zcela samostatně nakupovat, ovšem přitom si nakoupil i dostatek piva a vína. Pivo popíjel po pracovní době průběžně a každý druhý, třetí den vypil litrovou láhev vína asi najednou, pak usnul přímo u jídelního stolu. Já vždy našla již jenom prázdnou láhev. Každý se od něho odtáhl, takže uprostřed rodiny dovedl být docela osamělý. Nikdy nebyl agresivní a nikdy neměl kvůli alkoholu problémy v zaměstnání nebo s řízením auta. Nechci omlouvat jeho alkoholismus, ale když ve věku 50 let zemřel, dovedla jsem pochopit, co řešil alkoholem. Byl synem katolického kněze, otec mu to nikdy nepřiznal. Sám to jenom tušil na základě nějakých dokladů, které kdysi doma našel. Manžel měl se svým otcem pěkný vztah, oba k sobě určitým způsobem vzhlíželi. V takovémto vztahu můj muž kdesi v hloubce sice byl přesvědčený, že jeho otec určitým způsobem selhal, ale současně nikdy nebyl ochotný připustit, že by jeho otec mohl nějak zásadně selhat. Takže hledal viníka někde jinde a našel ho v církvi. Manžel byl věřící, ale cestu do kostela na nedělní mše nikdy nenašel.

Až po manželově smrti mi tchán přiznal, že byl katolický kněz. Pocházel z chudé věřící rodiny, byl nadaný na učení a současně měl poněkud rebelskou a cholerickou povahu. Rodiče - v dobrém úmyslu, aby mu zajistili dobrou existenci - rozhodli o něm bez něj. V 11 letech ho poslali do semináře. Vystudoval a nechal se vysvětit, ale viděl v církvi mnoho nepravostí ve smyslu: vodu kázali a víno pili. Jeho osobní krize v církvi vrcholila, když měl kolem 36 – 37 let. Manželova matka nebyla ten hlavní důvod rozchodu jeho otce s církví. Ta se tam nějak náhodně připletla a bylo z toho dítě. Tchán pak vystoupil z pastorače, civilně se oženil a poté se narodilo ještě druhé dítě, můj muž. Soudit život svého otce vůbec neměla být starost mého muže, ale nedalo se s ním na toto téma mluvit, zakázal si to. Naopak, celý život žil v úzkosti, že jeho otec jednou bude potrestaný za to, že si dovolil potomstvo. Aby ten trest skutečně zasáhl, měly by zemřít jeho děti. Tohle jsem věděla již z období, kdy jsme teprve spolu chodili, spolu jsme studovali na vysoké

škole. Žít s vědomím, že jednou budu muset zemřít, aby byl potrestaný můj otec, bylo by úděsné pro kohokoli. Ale 23 let se nic nedělo. Všichni byli živí a zdraví. Byla pohoda, nějaká krize kvůli nepořádku se zvládla a úzkost z možného „Božího trestu“ se v tichosti vytěšňovala.

Pak onemocněla manželova starší sestra. Ve škole, byla družinářka, upadla jednou, dvakrát, po třetím pádu již nevstala a po pěti měsících velikého trápení zemřela na nádor na mozku. Bylo jí 46 let, zanechala tři dospívající děti. V té chvíli se manžel mentálně značně změnil, což by se dalo vyjádřit slovy: přešel ho smích. Až zpětně, po jeho smrti jsem pochopila, že jeho obava se začala naplňovat a že si uvědomil, že nyní je „na řadě“ on. O sedm let později zemřel - na rakovinu ledvin a úplně všeho. Téměř do poslední chvíle pracoval, neschopenku měl pouhých pět dní. Pak ho operovali, ale již bylo pozdě. Já se dověděla diagnózu až po jeho smrti. Jeho smrt bylo možné charakterizovat jediným slovem: šok. Netušila jsem, že umírá.

Vím, že učení, které platilo ještě v 19. století o „trestajícím Bohu“ a „strašení peklem“ je překonané, ale co je to platné, když manželovy obavy se vrchovatě naplnily. Posledních sedm let musel být pro něho jeho život skutečným peklem, přičemž o tom vůbec nemluvil. Vše jsem pochopila až zpětně. Stres hraje u zhoubných nemocí velmi významnou roli a on žil posledních sedm let v takovém stresu, že ho ta nemoc skutečně dohnala a „dostala“. Rodiče přežili obě své děti. Manželův otec slavil své 90. narozeniny na čerstvém hrobě svého 50. syna. Oba byli velmi stateční, své utrpení snášeli s úžasnou pokorou. Manželův otec byl celý život zdravý, ve věku 80 let mu teprve zakládali zdravotní kartu u praktického lékaře. ¾ roku po smrti svého syna zemřel na rakovinu. Manželova matka žila ještě dalších sedm let a zemřela zcela dementní, zapomněla i řeč.

Ještě, pokud jde o tchána, jeho vztah k církvi byl celý život tiše konfliktní. Někdy, když byli rodiče u nás, tchán projevil zájem jít se mnou a s dětmi na nedělní mši, což mě potěšilo. Pak se vyjádřil o skvělém knězi, že je to nějaký podvodník. Jindy sáhl po krásném Novém zákoně s barevnými fotografiemi ze Svaté země a z Palestiny. Bylo to ekumenické vydání, takže tím mrsknul o zem, že je to heretická kniha, prostě problém.

S jeho přibývajícím věkem jsem měla značnou starost o jeho poslední dny života a jeho poslední věci. Když umíral, při poslední návštěvě měl jakýsi prosebný pohled. Sebrala jsem odvahu a na rozloučenou jsem mu udělala křížek na čelo. Jindy by mi byl vztekle odstrčil ruku, ale nyní to neudělal. Zeptala jsem se ho, jestli by chtěl přivést kněze a on souhlasil. To mě již vedl jenom Duch svatý. Tak jsem vše zařídila, druhý den přišel kněz, byl to nějaký Polák. Upozornila jsem ho předem, že tchán byl katolický kněz, jinak jsem ho do ničeho „nezasvěcovala“. Vše se zvládlo a dobře dopadlo. Tchán se smířil s Bohem a církví (asi po 50 letech). Po odchodu kněze se otočil na bok, již nepromluvil a druhý den skončil. Ten kněz řekl jenom tolik, že pro něj to byla mimořádná životní zkušenost. Když pak tchána pohřbíval, v promluvě nás vyzval, abychom se všichni zamysleli nad tím, za co mu můžeme děkovat. Byla to ta nejlepší slova, která mohl říci.

V současné době žiji sama, již téměř 20 let jsem vdova. Mám sedm vnoučat, obě dcery mají pěkné křesťanské rodiny, letos jde k 1. sv. přijímání již páté vnouče. Syn nezvládl přechod z dětské víry do dospělé víry, cestu do kostela zatím nenašel. Je ale velmi slušný a dobrý člověk, který za své dobré úmysly draze zaplatil. Oženil se s ženou, která naříkala, že všichni v životě se k ní špatně zachovali, zklamali jí, nepomohli jí, atd. atd. Syn jí chtěl nabídnout slušné životní podmínky a slušný vztah. Během desetiletého manželství se jim narodily dvě děti, ale celé manželství bylo utrpení. Ona byla průběžně vzteklá až zuřivá, k tomu alkoholička, syna slovně věčně ponižovala. Skutečné domácí psychické násilí. Když měly děti čtyři a šest let oznámila, že dál nebude ztrácet čas s rodinou, že odchází žít. Děti jsou v péči otce, tam musím pomáhat. Je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství a jsem aktivním laikem v naší farnosti.

Dotazník č. 42: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela s katolíkem, bylo mi 27 let. Z našeho manželství se narodily 4 děti (nyní ve věku 16 – 24 let). Partnerské neshody nastaly po 15 letech manželství, pomoc (manželskou poradnu, psychologa, kněze) jsem vyhledala pouze já – manžel odmítl pomoc odborníků, nepřipustil si žádné provinění ze svojí strany – za veškeré nastalé problémy vinil mě. Za hlavní důvody vedoucí k manželské krizi považuji vše v bodech otázky č. 17 uvedené + závislost na počítačových hrách a nepřijetí nastalé rodinné situace související s mým nástupem do zaměstnání po 13 letech v domácnosti. Náš duchovní správce mne při svátosti smíření vyslechl, probral se mnou možnosti, jak se zachovat hlavně ve vztahu s tchýní. Nicméně, já jsem u něho vlastně ani pomoc nehledala. Manželskou poradnu jsem navštívila – na doporučení mojí kamarádky. Navštívila jsem také kněze, který znal naši rodinu 20 let (několikrát s námi i byl na společné dovolené), ten mě varoval, že pro mě i pro naše děti je setrvání ve stále se zhoršující situaci neúnosné.

„Teď vím najisto, že Bůh poslal svého anděla a vytrhl mě z Herodových rukou.“... „... ale nestačí to slovo jen znát, je potřeba také podle něho jednat...“ - to byly úryvky z Bible, které jsem vnímala opravdu jako ke mně promlouvající Boží hlas. A tak jsem se na exerciciích znovu a znovu modlila, jak se zachovat - jestli je možné, že bych měla od manžela (a v tu chvíli i od dětí) odejít. Pokaždé, kdy jsem k tomuto závěru došla, pocítila jsem hluboký pokoj. Zároveň s poznáním, že rodina se pro mě stala modlou a jestli děti miluji, můj odchod teď pro ně bude to nejlepší, co mohu udělat. Další kroky už jsem řešila s psycholožkou v poradně v Jihlavě - a dál jsem zažívala Boží pomoc (jinak si neumím vysvětlit například možnost pronájmu plně zařízeného bytu).

Manžel s rozvodem souhlasil - rozvedli jsme se po 20 letech manželství. V současné době žije jedna dcera u mě, ostatní děti zůstaly u otce. A já vnímám jako další Boží milost, že přes manželovu trvalou nenávist a manipulaci máme se všemi dětmi hezké vztahy. Být součástí konkrétního farního společenství je pro mne důležité, aktivním laikem nejsem.

Dotazník č. 46: doručení poštou

Manželství jsem uzavřela v 18 letech po dvouleté známosti s pokřtěným nekatolíkem, máme 2 děti (nyní ve věku 16 a 23 let). Manželské neshody nastaly v podstatě okamžitě po sňatku, dále po 5, 7, 10, 15, 20 letech. Podle manžela za nastalé problémy mohly obě strany, podle mého názoru a názoru známých spíše jeho chyba. Hlavní důvody vedoucí až do manželské krize z mého pohledu: rozdílnost názorů, psychické a ekonomické násilí, manželova sobeckost, lenivost, žárlivost, problémová komunikace. Duchovní správce – při první krizi – doporučil v manželství setrvat, při druhé krizi (jiný kněz) doporučil sjednat schůzku i s manželem a vše prokonzultovat. Manželská poradna v našem okolí je, ale nenavštívili jsme ji. O rozvodu jsem vážně uvažovala, manželskou krizi se nám ale podařilo překonat. Otázka je, na jak dlouho. Větší partnerské napětí trvalo cca 3 roky, definitivní krize týden. Moje rodiče manželovi domlouvali jeho sobeckost a lenost, jeho rodiče se ho nejdříve zastávali, ale když viděli, že je to vážné, tak mu domluvili. V současné době žijeme stále spolu. Je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství a jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 49: doručení e-mailem + následná komunikace

Pravidelná účast na mši svaté je pro můj duchovní život jak povzbuzením, tak také snahou být „vzorem – motivací“ pro své děti, které jsou pokřtěné, ale do kostela nechodí. Dcera byla u 2. svatého přijímání v 8 letech, studuje křesťanské gymnázium, tvrdí, že je nevěřící. Syn – nevěřící. Manželství jsem uzavřela ve 30 letech po 8 měsíční známosti s nevěřícím mužem. Žijeme spolu 17 let, děti máme dvě – dceru (16 let) a syna (14 let). Problémy se v našem manželství vyskytly po 15 letech, řešili jsme je pouze sami, manžel za vše vinil mě, nicméně já se domnívám, že neseme oba díl viny, ale v rozdílné míře.

Hlavní důvody krize: propast mezi kamarády manžela (rozvedení, nevěrní = vadí mi), přivádí mě k žárlivosti, nejistotě, podezíravosti (zbytečné!). S duchovním jsem naše problémy neřešila, manželskou poradnu ani pomoc jiného duchovního také ne. Rady, pomoc jsem hledala (a našla) prostřednictvím internetu, YOUTUB (psycholog Jeroným Klimeš – poslech jeho přednášek – našla jsem odpovědi na některé vzniklé situace, např. vzpomínání s přáteli na bývalé známosti: muži jsou jak kopretiny x ženy sekvenční úseky ... momentálně mi to přineslo klid). Krizi jsme nějak překonali – kvůli klidu v rodině (syn při našich neshodách brečí). Být součástí konkrétního farního společenství je pro mne důležité, aktivním laikem nejsem.

Dotazník č. 50: doručený e-mailem + následná komunikace; pro „specifičnost“ formy vyplnění jej uvádím kompletní

Vážená paní Vítová, protože patřím do generace, která nedohнала vzdělání v oblasti počítačových možností, nejsem schopná vám samostatně vyplnit dotazník přímo do přílohy, proto se omlouvám, že Vám budu psát odpovědi trochu komplikovaně do toho to emailu.

1. a)
2. c)
3. d)
4. a) v dětství; b), c), d)
5. a) ČR Praha
6. a)
7. a), b), c)
8. 10 měsíců
9. b)
10. 31 let
11. a)
12. 17 let
13. a) 3 - 15, 13, 11 let
14. a)
15. V časovém sledu manželství postupně následovaly všechny body zde uvedené; v bodě b) a c) se týká pouze C/
16. a)
17. a), b), d)-psychická, h) internet
18. Farář doporučil dojet si na společnou večeři, zajet na společnou dovolenou; kaplan nechal na mém uvážení, zda by pomohl odchod od manžela
19. ano, v Praze, nevyužila. Myslím, že pokud není manžel přístupný ke komunikaci na téma konstruktivního řešení našeho společného vztahu a není ochoten něco pro naše manželství udělat, nemá to smysl. Musí chtít oba.
20. Po nějaké době začátku našeho manželství jsem šla ke knězi do kostela Nejsvětějšího srdce Páně, protože manželovo chování vůči mně se vymykalo normálu. (manžel má diagnostikovan jakýsi druh neurastenie). Neměla jsem do příchodu manžela na toto setkání s knězem moc času, ani dispozici nějak specifikovat a pojmenovat problém. To, o čem kněz na naší schůzce mluvil, sice mělo na manželovo chování pozitivní vliv, ale nemělo dlouhodobý, natož trvalý efekt.
21. a) + a), b) potřeba chránit děti před špatným vlivem na jejich výchovu, potažmo charakter
22. částečně - je to dlouhodobý (pravděpodobně celoživotní) vývoj

24. a)

25. a)

Dotazník č. 51: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřela ve 42 letech (po známosti trvající 1 rok a 3 měsíce) s katolíkem, žijeme spolu 3 roky, máme jedno dítě, nyní ve věku 2 roky a 9 měsíců. Problémy v manželství nastaly téměř okamžitě po sňatku, jenže manžel si nic nepřipouštěl, za veškeré problémy vinil mě a odmítal o našem vztahu hovořit. Myslím si, že za nastalou krizi neseme díl viny oba dva, ale v rozdílné míře. Hlavní důvody (původy) krize vidím: neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu a psychické domácí násilí. Duchovní správce doporučil v manželství setrvat; vyzval se na okolnosti vzniku sňatku – zda by případně bylo možné hovořit o jeho neplatnosti. V době mého psychického zhroucení se ujistil, že mám kontakt s psychiatrem/psychologem, které jsem vyhledala sama již dříve. Manželskou poradnu jsem nekontaktovala, i když o jejím působení vím – měla jsem za to, že psychické násilí není řešitelné (dle informací z odborné literatury a webových stránek). Duchovní pomoc, oporu mi poskytla zejména rodina, pak také přátelé – všichni mě podporovali jak v praktických věcech, tak modlitbou. Rozvod jsem zvažovala (potřeba osobního „osvobození se“ a potřeba chránit dítě od psychického tlaku), ale manžel je proti a snaží se vše napravit. Nakolik je ale možné věřit osobě s narcistickou afektivní poruchou osobnosti???

Krizi jsme nepřekonali, zatím jsme v prvotní fázi. Před měsícem jsem s dcerou odešla z domu a manžel se mne snaží přesvědčovat o možné změně. Zahájil osobní psychoterapii a radí se v manželské poradně. Obnovil po 40 letech svůj duchovní život (kterým během manželství pohrdal a u mě ho znevažoval). Pokud by takto pokračoval, je možné, že se nám krizi podaří překonat. Já bych byla ráda, kdyby se nám podařilo společně i každý sám na sobě a na vztahu dlouhodobě pracovat. Pak by to jistě mělo smysl. A samozřejmě – největší přínos by to byl pro dceru, která nás mám oba ráda, a odloučením od otce trpí, přestože se pravidelně stýkají. V současné době tedy žijeme s dcerou samy. Být součástí konkrétního farního společenství je pro mne důležité, aktivním laikem v naší farnosti nejsem.

Dotazník č. 52: doručení e-mailem + následná komunikace

Známost před manželstvím trvala 2 roky, manželství jsem uzavřela ve 24 letech s katolíkem, žijeme spolu 34 let a máme 4 děti (nyní ve věku 24, 27, 30 a 32 let). Problémy v našem manželství nastaly v podstatě okamžitě po sňatku – vyhledala jsem pomoc v manželské poradně. Manžel si žádné provinění ze svojí strany nepřipouštěl, za vše vinil mne, odmítl jakoukoliv pomoc ze strany odborníků. Oba dva neseme díl viny, ale v rozdílné míře. Hlavní důvody krize: rozdílnost názorů, neshody; neschopnost vzájemné komunikace, společného dialogu; psychické násilí. Duchovní správce doporučil v manželství setrvat. Manželská poradna v našem okolí funguje, kdysi jsem této možnosti pomoci využila.

Rozvod jsem zvažovala, i když ne úplně vážně. Manželskou krizi se nám (respektive mně) podařilo překonat. Manžel se nikdy za nic neomlouvá, zřejmě si asi ani neuvědomuje, že by mohl něco zlepšit. Spíš jsem se si to tak nebrala a snažila se manžela pochopit. Žijeme stále ve společném manželství. Je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství a jsem aktivním laikem v naší farnosti.

Dotazník č. 53: doručení e-mailem + následná komunikace

Známost před manželstvím trvala 2 roky (ovšem předtím jsem do roku 2004 žila 10 let v církevně uzavřeném manželství, které bylo v r. 2005 anulováno). V době uzavření

současného církevního manželství mi bylo 33 let, manžel je nepokřtěný, žijeme spolu 11 rokem, máme adoptovaného syna, nyní ve věku 4,5 let.

Partnerské „tření“ se objevovalo postupně. Nejednalo se ale o neshody, či hádky, spíše o postupné „vytrácení“ vzájemné komunikace, především intimního sdílení, což manžel „omlouval“ zdravotními potížemi. Z mé strany šlo o potřebu intimního soužití i s ohledem na touhu po „vlastním“ dítěti. Manžel neměl pocit, že by se „něco dělo“ – je spíše introvert, který (na rozdíl ode mne) nemá potřebu vzájemného sdílení. Vztahové, partnerské problémy jsem tedy řešila více méně sama – v manželské poradně, u psychoterapeutky, u kněze (v rámci svátosti smíření). Co se týče „provinění“, řekla bych, že se nejedná o „vinu“, spíše o určitý způsob „vnitřního“ odcizení – máme se rádi, důvěřujeme si, ctíme se i respektujeme, chceme spolu žít i stárnout, ale manželství vnímám jako nenaplněné

Jsem stále v kontaktu s osobami duchovního stavu (lidé z řad kněží a řeholníků/řeholnic), kteří jsou naši přátelé a „fandí“ nám, našemu manželství. V rámci duchovních rozhovorů s nimi o rodinných záležitostech rozmlouvám, což mne duchovně i psychicky posiluje.

O rozvodu jsem neuvažovala, ani neuvažuji. Také, jak jsem již uvedla, nejedná se o krizi ve smyslu, že bychom spolu s manželem nechtěli dále žít, nicméně „stav“ přetrvává. Je pro mne důležité být součástí konkrétního farního společenství, jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 55: doručení e-mailem + následná komunikace

Civilní manželství jsme uzavřeli po ½ roční známosti, církevní sňatek pak po 20 letech, bylo mi 41 let, manžel je nepokřtěný. Máme dvě děti, nyní ve věku 10 a 22 let. Neshody se projevíly okamžitě, řešili jsme je pouze sami. Hlavní důvody: rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace, domácí násilí – psychické. Myslím, že oba dva neseme díl viny, ale v rozdílné míře. Duchovní správce doporučil v manželství setrvat. O manželské poradně v našem okolí vím, ale tuto možnost jsem nevyužila. Rozvod jsem nezvažovala, krizi se nám překonat nepodařilo, stále žijeme spolu. Neshody neřešíme rozvodem, ale např. „tichou“ domácností. Je pro mne důležité být součástí farního společenství a jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 56: doručení e-mailem + následná komunikace

Manželství jsem uzavřel po dvouleté známosti, s katoličkou, bylo mi 27 let. Žijeme spolu 4 roky, děti máme. Problémy nastaly ihned po sňatku, snažili jsme se je řešit sami. Důvody: rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace, ovlivňování manželského soužití ze strany rodičů. Duchovní správce se nám snažil aktivně pomoci, Manželská poradna u nás je, nekontaktovali jsme ji. O rozvodu jsem neuvažoval, krizi se nám podařilo překonat – trvala pár týdnů, dospěli jsme k potřebě smířit se, odpustit si; duševní rozpolcenost – potřeba urovnání a pokoje. Být součástí konkrétního farního společenství je pro mne důležité, ve farnosti jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 58: doručení e-mailem + následná komunikace

Pravidelná účast na mši svaté je pro mne (kromě uvedeného) jako dýchání. Známost před manželství měla trvání 3,5 let, bylo mi 23 let. Do manželství jsem vstoupila s katolíkem, žijeme spolu 37 let, máme 3 děti ve věku 36, 30 a 23 let. Problémy nastaly po cca 7 letech, pomoc jsem vyhledala jenom já – u osoby z řad duchovních, manžel si nepřipustil žádné provinění ze svojí strany. Důvody neshod: rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace. Duchovní správce se nám snažil aktivně pomoci (pohovorem, povzbuzováním, racionálním rozbořením situace), doporučil v manželství setrvat, stal se duchovním rádcem i našim dětem. O žádné manželské poradně v našem okolí nevím. O rozvodu jsem uvažovala, abych se osamostatnila, ale spíše, až děti odrostou. Krizi se nám podařilo překonat, od narození třetího dítěte jsme se už nehádali, žijeme ve vyrovnaném vztahu. I když je pro mne důležité být součástí konkrétního společenství a jsem aktivním laikem, chodíme do kostela i jinam (máme široký „záběr“ s mnoha známými).

Dotazník č. 59: doručení e-mailem + následná komunikace

Žila jsem v manželství 40 let – s katolíkem. Děti se nám narodily (nyní 42, 37 a 23 let). Problémy nastaly po 10 letech, snažili jsme se je vyřešit sami; oba neseme stejný díl viny (rozdílnost názorů, neshody). Duchovní správce doporučil v manželství setrvat. Rozvod jsem nezvažovala, krizi se nám podařilo překonat.

Nemohu nazvat různé neshody a následná rozčarování přímo krizí. Jak člověk dospívá, mění samozřejmě úhly pohledu na plno věcí a je nutno se s tím neustále vyrovnávat. Proto je nezbytná komunikace mezi oběma partnery. Nehrát si na uražené, ublížené, nemít jenom svoje pravdy, ale vyjít vstříc také svému partnerovi. Žiji sama – jsem vdova.

Dotazník č. 60: doručení poštou

Manželství jsem uzavřela po 5 letech známosti s nepokřtěným, bylo mi 25 let. Žijme spolu 35 let, máme 2 děti (32 a 24 let). Problémy nastaly po 30 letech - objektivní okolnosti. Sama jsem vyhledala pomoc psychologa, s manželem pak společně manželskou poradnu. Důvody krize: stres v zaměstnání, úmrtí v rodině, problémy s tchyní. Manželská poradna u nás je (DCR v ČB), jinde jsme nebyli. O rozvodu jsem neuvažovala, momentálně jsme na lepší cestě.

Dotazník č. 61: doručení e-mailem + následná komunikace

O rozvodu jsem neuvažovala, manželskou krizi se nám podařilo zvládnout. Nikdy není vyhráno, ale myslím, že hlavním důvodem je odpuštění a uvědomění si svých chyb. Vím, ale že vztah to poznamenalo, protože člověk to v sobě má a důvěra z mé strany není 100%, i když se snažím. I manžel se ve svém chování změnil, ale život není peříčko a svátost manželství přináší i kříže, které bychom měli nést až do konce společného života. To jsme si slíbili.

Dotazník č. 63: doručení e-mailem + následná komunikace

Problémy v našem manželství nastaly v podstatě okamžitě – vina na obou stranách, sžívali jsme se. Máme 3 děti (nyní 12, 10 a 7 let). Duchovní správce o ničem nevěděl, jednalo se o běžné „neshody“. Rozvod vnímáme jako velmi krajní řešení. V podstatě jsme „krizi“ neměli. Neshody a sladování nám velmi usnadnilo duchovní vedení a formování v rámci Schönstattského svazu rodin (katolické apoštolské a pedagogické hnutí, pracuje výhradně s manželskými páry). Je pro mne důležité být součástí konkrétního farního společenství, jsem aktivním laikem.

Dotazník č. 64: doručení poštou

Známost před manželstvím trvala 4 roky, vdávala jsem se ve 32 letech s katolíkem, žijeme spolu 10 let, děti máme 2 (8 a 4 roky). Problémy nastaly téměř okamžitě po sňatku, řešili jsme je nejdříve mezi „čtyřma očima“, posléze jsme jednotlivě vyhledali odbornou pomoc u psychologa a také u kněze. Společně jsme byli v manželské poradně a také u psychologa a kněze. Důvody krize: rozdílnost názorů, neschopnost vzájemné komunikace, hluboká zranění z dětství. Duchovní správce se nám snažil aktivně pomoci. Manželská poradna v našem okolí není, byl nám doporučen konkrétní terapeut kamarádkou psycholožkou. Duchovní pomoc jsme vyhledali u kněze, který nás oba zná více jak 15 let, má nás rád a my mu velmi důvěřujeme. Pomohli nám opakované společné rozhovory a modlitby, s následným velkým posunem, úlevou, uzdravením. Poslední krizi se nám podařilo překonat, impulsem k urovnání vztahu byla naše víra v to, že naše manželství je Bohem chtěné. Je pro nás důležité být součástí konkrétního společenství a jsme aktivními laiky.

Dotazník – bod "jiné" k jednotlivým otázkám

Otázka č. 7

Pro Váš duchovní život je pravidelná účast na mši svaté a časté přijímání svátosti eucharistie:

= posilou (11); povinností; nezbytností (35); darem (8); radostí (6); někdy bolestí; přirozenou součástí života (26); ničím; měla by být samozřejmostí, ale vzhledem k situaci, kdy nemohu přijímat Eucharistii ...; snaha být „vzorem“ – „motivací“ pro své děti, které jsou pokřtěné, ale do kostela nechodí.

Otázka č. 11

Církevní manželství jste uzavřel/uzavřela:

= s pokřtěným v dětství, ale nevěřícím = 5

Otázka č. 14

Po jaké době trvání manželství se začaly objevovat partnerské neshody?

= průběžně + postupně = 4x; nezačaly se objevovat, vyskytly se = hned po svatbě, pak po 7 letech; asi po šesti letech – do té doby jsme bydleli u manželových rodičů, takže problémy, paradoxně, nastaly až v době, kdy jsme získali samostatné bydlení – šlo o to, že manžel již nebyl pod rodičovským dohledem; obě strany z manželova pohledu, z mého názoru a názoru mých známých jeho chyba; postupně, ale nejednalo se o neshody či hádky, spíše o postupné „vytrácení“ vzájemné komunikace, především intimního sdílení, což manžel „omlouval“ zdravotními potížemi ... z mé strany šlo o potřebu intimního soužití, jak s ohledem na touhu být milována jako žena, životní partnerka (prostě ne, „jen“ jako osobní pečovatelka, uklízečka, kuchařka, ...), tak s ohledem na touhu po „vlastním“ dítěti.

Otázka č. 15

Jakým způsobem jste se snažili tyto manželské neshody řešit?

= kurzy: „Škola lásky v rodině“; „Manželské večery“ (10); manželská setkání; společenství (18); přátelé (5); samostudium - četba, celoživotní vzdělávání (2); neshody řešíme sami, pomáhá nám i sdílení ve společenství rodin, modlitby, při svátosti smíření nás jednotlivě vede kněz; setkání Kána pro manželské páry; problémy nám pomohl odhalit kněz; manžel neměl (ani nemá) pocit, že by se v našem vztahu „něco“ dělo (že se „něco“ děje); na druhou stranu, možná ví, ale je introvert ... nemá (na rozdíl ode mne) potřebu sdílení a než by „šel“ do „konfrontace“, raději mlčí ...

Otázka č. 16

Myslíte si, že za „krizi“ Vašeho manželství je (byl) odpovědný:

= objektivní okolnosti (2); tchýně (3x); nevidím to jako „vinu“, spíše jde o každodenní udobření, vyřkání si, co zabořelo, ale většinou jde o nedorozumění; oba neseme svoji porušenost do vztahu, naprosto přirozeně prosazujeme uspokojení svých sobeckých potřeb; krize se opakovaly z různých důvodů; bylo toho prostě moc, oba jsme byli vyčerpaní a unavení ...; vždy mají na neshodách podíl oba ...; myslím, že se nejedná o „vinu“, spíše o určitý způsob „vnitřního“ odcizení se – máme se rádi, důvěřujeme si, ctíme se i respektujeme, vychováváme dítě v „jednotném duchu“, v úctě k tradičním hodnotám, chceme spolu žít i stárnout ..., ale naše manželství vnímám jako nenaplněné ...; oba dva – sžívali jsme se;

Otázka č. 17

Hlavní důvody vedoucí k manželské krizi:

= žárlivost (9); lenivost (5); sobectví (6); nezralost manžela (4); přílišné sportovní zaměření manžela na úkor rodiny (1); workoholismus (2); návrat do zaměstnání po „mateřské dovolené“ (6); nedořešené vztahy v původní rodině (3); rozdílné rodinné zázemí (4); výchova, rodinné zvyky (8); krize středního věku (3); málo času „urvaného“ pro komunikaci; krize jsou zákonitě: narození dítěte, nástup ženy do práce po mateřské dovolené, „prázdné hnízdo“, ...; „bezvadovost“ manžela v očích všech z mé původní rodiny a s tím související soužití s mými rodiči – zařazení jsme do rozdělených úloh => problémy vidím já, žena, tj. problémy tedy mám já, protože jsem asi náročná, ale manžel??! Chudák, ten jistě nikoli...! Prostě: „...ať je ráda, že je ráda, a že si ji vzal...!“; povahové rysy partnera – absence empatie, pasivita, neochota, ...; krize je součástí každého vývoje - nejsme identické osoby, máme různé názory (např. na výchovu dětí, trávení volného času, ...) – což může být šancí k růstu; vysoké pracovní nasazení ze strany manžela, tj. nedostatek času pro rodinu; počítačové hry, nepřijetí nové rodinné situace (můj nástup do zaměstnání po 13 letech v domácnosti); propast mezi kamarády manžela (rozvedení, nevěrní – vadí mi), přivádí mě k žárlivosti, nejistotě, podezíravosti (zbytečné!!); úmrtí v rodině, stres v zaměstnání, problémy s tchýní; hluboká zranění z dětství.

Otázka č. 18

Jak se zachoval Váš duchovní správce v okamžiku, kdy se dověděl o nastalé, probíhající krizi Vašeho manželství:

= doporučil by v manželství setrvat (2), nevěděl o ničem, neví o ničem (2+8); nekonzultovali jsme to s ním (7); myslel si, že „to“ nic není (4); řekl: „To je normální, je třeba zůstat věrný“ - popsal mi, co by bylo, kdybych se rozvedla – život v hříchu, nezajímal se, neptal se (4); v duchovního správce nemám důvěru (4); nic takového (2); poukázal na nutnost se obětovat; duchovní správce o krizi věděl ode mne, co řekl manželovi při zpovědi; nevím; věnoval se mi a povzbuzoval mě; navrhl duchovní prostředky, které pomohly krizi překonat; neměla jsem pocit, že by bylo třeba, aby naše manželství zachraňoval kněz; nemáme vhodného duchovního správce; kdo je to „duchovní správce“ ...?; nevěděl o tom; řešila jsem si tyto obtíže v sobě – bylo to spíše vyčerpáním z péče o děti a domácnost; probral/ probrali s námi problémy jednotlivě i dohromady; při svátosti smíření mě vyslechl a probíral se mnou možnosti, jak se zachovat hlavně ve vztahu s tchýní, ale já jsem u něho ani pomoc nehledala a na doporučení kamarádky navštívila manželskou poradnu; v této záležitosti mě neoslovil, i když „věděl“; při první krizi doporučil v manželství setrvat, při druhé krizi navrhl sjednat společnou schůzku a vše prokonzultovat – ale to byl jiný kněz; neřešeno...; doporučil dojit si na společnou večeři, zajet na společnou dovolenou; kaplan nechal na mém uvážení, zda by pomohl odchod od manžela; vyptal se na okolnosti vzniku sňatku, zda by bylo možné hovořit o jeho neplatnosti a také, v době mého psychického zhroucení, se ubezpečil, že mám kontakt s psychiatrem/psychologem (ty jsem vyhledala sama již dříve); s osobami duchovního stavu (jsou to naši přátelé, znají nás a „fandí“ nám) jsem stále v kontaktu; o našich rodinných „patáliích“ s nimi rozmlouvám, což mě duchovně, psychicky velmi posiluje; pohovorem, povzbuzováním, racionálním rozbořením situace; nekonzultovali jsme to s nikým – jednalo se o běžné „neshody“; v době manželství jsem nebyla praktikující křesťanka.

Otázka č. 19

Je ve Vašem okolí fungující rodinná /manželská poradna, na kterou je možno se s nastalými partnerskými problémy obrátit?

= ano, ale nevyužili (18); ano, využili, ale nepomohli (3); ano, měli jsme ji v „záloze“, ale zvládli jsme situaci vzájemnou komunikací a hledáním nové cesty; o manželské poradně vím, ale nevyužila jsem této možnosti; myslím, že pokud není manžel přístupný ke komunikaci na téma konstruktivního řešení našeho společného vztahu a není ochoten pro naše manželství něco udělat, nemá to smysl – musí chtít oba; nevyužila – měla jsem za to, že psychické násilí není řešitelné, respektive dokazatelné (podle informací z odborné literatury a webových stránek).

V případě, že ano, využil/využila jste této možnosti pomoci? Případně, kde?

a) ano, využili = 25

= Brno, manželská poradna „Bethesda“ (4); České Budějovice, DCR - manželé Poláčkovi (7); Praha, KTF UK; Hradec Králové, Manželská poradna; Přerov, Manželská poradna; Praha, Manželská a předmanželská poradna Hl. města Prahy, později psycholog při Pastoračním středisku; ano, Manželská poradna při DCR v Českých Budějovicích - byla jsem tam dvakrát, manžel nechtěl chodit, tak jsem to ukončila; Thákurova; YMCA – manželská setkání; Občansko-právní poradna a pomoc Instituce pro týrané ženy; Rodinná poradna trojská, Zdena Hegrlíková (kontakt z Unie katolických žen); Křesťanská psychologická poradna, Ostrovského, Praha 5; Manželská poradna v Třebíči; Poradna pro oběti domácího násilí v Jihlavě; ano, opakovaně: PhDr. Trapková, PhDr. Frouzová; v Praze; doporučení konkrétního terapeuta kamarádkou – psychologičkou

Otázka č. 20

Vyhledal/ vyhledala jste duchovní pomoc a podporu případně i jinde?

= ne, ale chystám se na to

V případě, že ano, uveďte, prosím, kde/u koho a s jakým výsledkem?

= zpovědník, doprovázející kněz (11); modlitební podpora v rámci „Modliteb matek“; duchovní přítelkyně a další blízké přítelkyně, se kterými se mohu sdílet; různí psychologové, terapeutové (i věřící), výsledek špatný; věřící kamarádky – výsledek: modlit se a důvěřovat; Karmelitáni v Kostelním Vydrní (žádný výsledek); Kateřina Lachmanová; České Budějovice, Krizové centrum pro rodinu; psychiatři; známí kněží ... a další; České Budějovice, duchovní při kostele sv. Vojtěcha; jiného kněze, ale nikdo se moc nevyptával, ani neporadil; nikdo mi nerozuměl, zlehčovali to; společenství – modlili jsme se společně za uzdravení zranění a schopnost si odpustit; nevím, řešila jsem to před 25 lety u psychologa v Benešově, pak duchovní pomoc – rozhovory s knězem, který mi velmi pomohl, bohužel byl po 2 letech přeložen a jiného kněze, který by mi byl v tomto směru nápomocný, jsem nenašla; ano, využíváme pravidelně, v rámci prevence; ano, kněží, přátelé, psycholog – věřící i nevěřící, VPS z manželských setkání, hnutí „Chlapi“; duchovní pomoc jsem vyhledala v jiné farnosti, u duchovního, jehož se nebojím a více mu důvěřuji ... i když, výsledky asi nevidím; u svého duchovního vůdce, který mi byl otcem, vždy poradil a podpořil mne; vyhledala jsem kněze – bratra mojí kamarádky, který se nade mnou modlil; zpovědník; podpora v krizi; ano, má kmotra byla profesí manželskou poradkyní, chodila jsem k ní domů, i když už byla v důchodu; kněz mi doporučil návštěvu u psychologa/ psychoterapeuta; po prvním kurzu „Manželských setkání“, které trvalo týden, jsme překonali jednu velkou manželskou krizi – náš vztah se zlepšil, po dalších dvou „běžích“ stejného kurzu už výsledek nebyl tak příznivý, ale situace se stabilizovala; mám podporu u zpovědníka, doprovázejícího duchovního i jiných kněží; terapeut je zároveň trvalý jáhen a salesiánský spolupracovník; také mám podporu dalších přátel – i v duchovní oblasti; chodili jsme na rodinnou terapii, pak ještě na „Manželské večery“ ve „Čtyráku“ v ČB a také jsem našla oporu u kamarádek a kněze – zpovědníka; ano, ve farnosti jezuitů, Praha 2 – ale až po rozvodu; psycholog – velká pomoc, pravidelné návštěvy 1x měsíčně po dobu 10 let; psychiatr Max Kašparů, ale bylo již pozdě; internet, YOUTUBE (psycholog Jeroným Klimeš – pouze poslech

jeho nahrávek, našla jsem odpovědi na některé vzniklé situace – např. vzpomínání s přáteli na bývalé známosti: „muži jsou jak kopretiny x ženy sekvenční úseky...“ – momentálně mi to přineslo klid...); kněz při kostele Nejsvětějšího srdce Páně v Praze; ano, P. František Trtílek (díky němu jsem se vrátila k aktivnímu duchovnímu životu), P. Pavel Kafka (psychická pomoc, zbavení se pocitu viny, ...) = obojí velmi pozitivní ...!!; u své rodiny a přátel, kteří mne podporovali jak v praktických věcech, tak intenzivními modlitbami; ano, příležitostně u kněží a přátel ... každý z nich přidal „kamínek“ do mozaiky řešení ...; ano, náš duchovní otec se stal rádcem i našim dětem; ano, u kněze, který nás oba zná více jak 15 let, má nás rád a my mu velmi důvěřujeme - rozhovory s ním, modlitba (opakovaně) – s velkým posunem, úlevou, uzdravením ...

Otázka č. 21

Uvažoval/ uvažovala jste o rozvodu? V případě, že ano, co Vás k těmto úvahám vedlo?

= potřeba osamostatnit se (2); nový přítel (2); změna v chování manžela, která se mi nezamlouvá (2); bylo nutné dořešit ekonomické vztahy; manžel přijal pracovní pozici, která byla příčinou jeho únavy, vyčerpání, frustrace, bezmoci, vzteku => nosil „to“ domů a tam „to“ bouchlo; nejvíc asi pocit beznaděje z vlastního selhání, kombinovaný se snahou omezit negativní vliv na děti; pocit, že už dále nemohu; osvobození se od věčného hádání; v ovzduší nedůvěry nešlo nadále žít; potřeba chránit děti před špatným vlivem na jejich výchovu, potažmo charakter; jak jsem již uvedla, nejedná se o krizi ve smyslu, že bychom spolu s manželem nechtěli žít, nicméně „stav partnerské nenaplněnosti“ trvá...; spíše až děti odrostou – pak se osamostatnit

Otázka č. 22

Podařilo se Vám manželskou krizi překonat?

= teď nevím, ještě to nedokážu říct (5); 1x ano, 1x ne (1); jsme na lepší cestě (1); střídavě, podstatný problém nezmizel (5); ano, zatím všechny; obtížné situace a období trvaly různě dlouho; akutní krize ano, „míjení se“ trvá; částečně – je to dlouhodobý, pravděpodobně celoživotní, vývoj; od narození třetího dítěte jsme se už nehádali ...

V případě, že ne, Váš manžel/manželka s rozvodem manželství:

= byl by proti (2); on se chtěl se mnou rozvést (1); on podal žádost (1); nevím, domnívám se, že manžel spoléhá, že „to“ s ohledem na rodinu, okolí, nejrůznější vazby, včetně manželského slibu, neudělám – a asi má pravdu; manžel je proti a snaží se problémy napravit, jenže – nakolik je možné věřit osobě s narcistickou afektivní poruchou osobnosti...?

Otázka č. 23

V současné době:

= jsem již vdova (3); žijeme spolu „jako by nic“ (4); každý si děláme, co chceme (3); jsem stále na svém místě, modlím se a mám oči otevřené, abych poznala Boží vůli; žiji sám, jsem otevřen případnému novému vztahu

Otázka č. 24

Je pro Vás důležité patřit, být součástí konkrétního farního společenství?

= ano, zásadně (4); ano, ale nemusí být farní (4); ano, ale manželovi je to jedno, chce místa často střídat, což mi velmi vadí

Otázka č. 25

Jste nyní aktivním laikem ve Vaší farnosti?

= dříve jsem byla/byl (2); částečně (1); nerozumím otázce; ano, ale je to komplikované právě z důvodu špatné situace v rodině – cítím se být na okraji ...

ABSTRAKT

VÍTOVÁ, M. *MANŽELSKÝ PROCES: Rozvedení křesťané z pohledu CIC*. České Budějovice 2018. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce doc. JUDr. Stanislav Příbyl, Ph.D., JCD.

Klíčová slova: rozvedení křesťané, manželství, rozvod, zneplatnění manželství, krize v manželství, církevní soud, nulita manželství, CIC, motto proprio, papež, církev, proces, statistické údaje.

Práce je zaměřena: 1. na praxi církevních soudů, působících na území České republiky v porovnání s praxí sousedních zemí, s ohledem na motto proprio papeže Františka *Mitis Iudex Dominus Iesus* z r. 2015; 2. na křesťany, kteří uzavřeli církevní manželství a prošli, či nyní prochází manželskou krizí.

V teoretické části se zabývám manželstvím v souvislosti s církevním právem, postojem církevních autorit k problematice rozvodovosti a manželstvím, ve spojitosti s přípravou na uzavření sňatku a pastorační v průběhu manželství.

Součástí praktické části jsou dvě výzkumné studie. První se týká statistického šetření v rámci praxe církevních soudů v letech 2014, 2016 a 2017, druhá část je zaměřena na skupinu křesťanů, kteří uzavřeli církevní manželství a prošli či procházejí manželskou krizí; na jejich vnímání této životní situace jak v prostředí rodiny, tak v křesťanském společenství a církvi obecně.

ABSTRACT

Matrimonial Process: Divorced Christians from the Perspective of the CIC

Key words: divorced Christians, marriage, divorce, invalidation of marriage, marriage crisis, ecclesiastical court, marriage annulment, CIC, motto proprio, pope, church, process, statistical data.

The work is focused on: 1. the practice of ecclesiastical courts operating on the territory of the Czech Republic in comparison with the practice of neighbouring countries, with respect to the motto proprio by Pope František *Mitis Iudex Dominus Iesus* from 2015; 2. Christians who have entered religious marriage, and who have passed or are now going through a marital crisis.

In the theoretical part, I deal with marriage in the context of church matrimonial law, the attitude of the church authorities on the issue of divorce and marriage, in connection with preparation for marriage and pastoral work during marriage.

The practical part consists of two research studies. The first part concerns the statistical survey in the practice of the Church Courts in 2014, 2016 and 2017, the second part focuses on a group of Christians who have entered religious marriage, and who have passed or are now going through a marital crisis, on their perception of this life situation both in the family environment, and in the Christian community and the Church in general.